

Załącznik nr 1 Polityka społeczna wobec osób starszych na szczeblu regionalnym

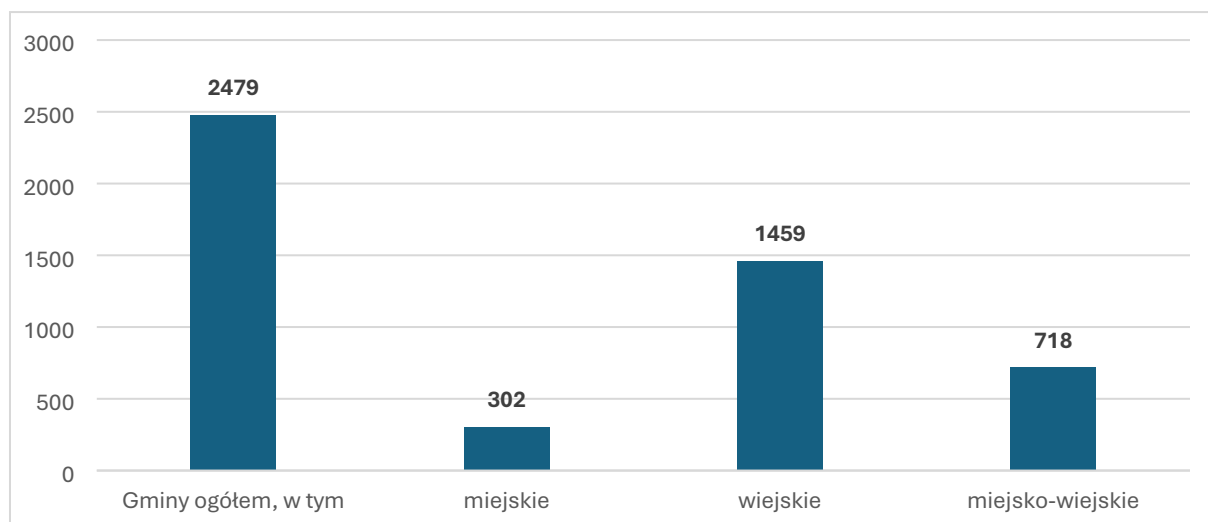
Według stanu na 1 stycznia 2025 r. podział administracyjny Polski obejmował: **16 województw**, **314 powiatów** oraz **2 479 gmin** (w tym 302 gminy miejskie, 718 gmin miejsko-wiejskich i 1459 gmin wiejskich).

Najliczniejszą kategorię stanowią gminy wiejskie – 1459, czyli około 59% wszystkich gmin. Gminy miejsko-wiejskie stanowią około 29%, natomiast miejskie około 12%.

W Polsce jest 1 020 miast, z czego 718 znajduje się w gminach miejsko-wiejskich. Oznacza to, że około 70% miast funkcjonuje jako część gmin miejsko-wiejskich.

Najbardziej rozbudowaną sieć jednostek administracyjnych posiada woj. mazowieckie, natomiast woj. śląskie wyróżnia się największą liczbą miast na prawach powiatu, co odzwierciedla wysoki stopień urbanizacji. Z kolei opolskie jest województwem o najmniejszej liczbie jednostek podziału terytorialnego.

Wykres 1 Liczba gmin w 2025 r.¹

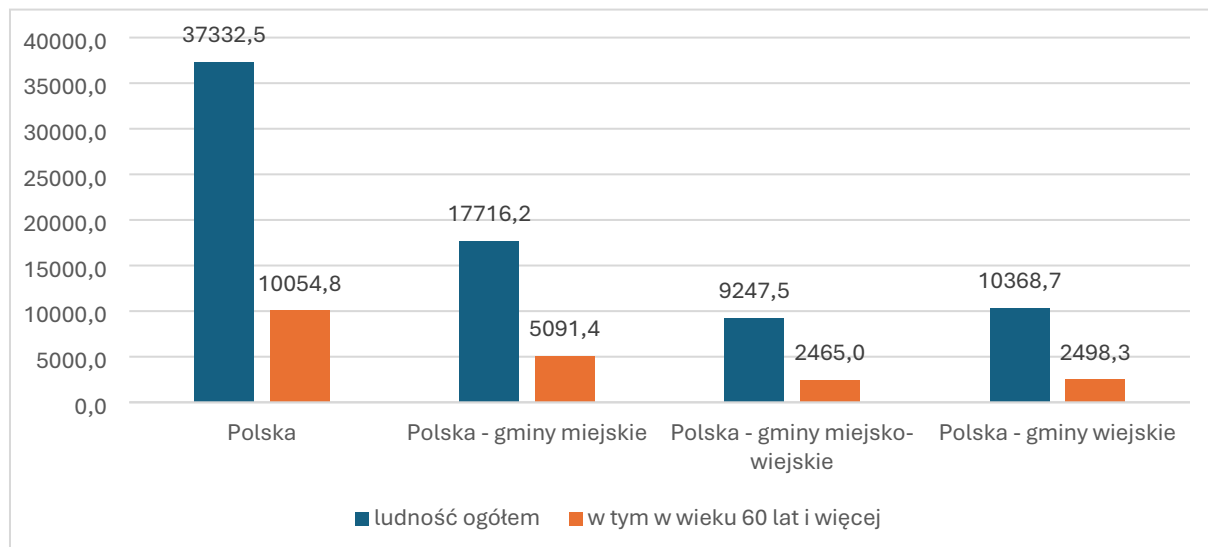

Źródło: dane z Głównego Urzędu Statystycznego

Biorąc pod uwagę liczbę ludności zamieszkującej poszczególne rodzaje gmin na koniec 2025 r., można zauważyć wyraźne zróżnicowanie ich potencjału demograficznego. Struktura ludności według typów gmin przedstawia się następująco:

¹ Stan na 1 stycznia 2025 r.

Wykres 2 Ludność Polski w podziale na rodzaj gmin – stan na 31 grudnia 2025 r. (w tys.)

Źródło: dane z Głównego Urzędu Statystycznego

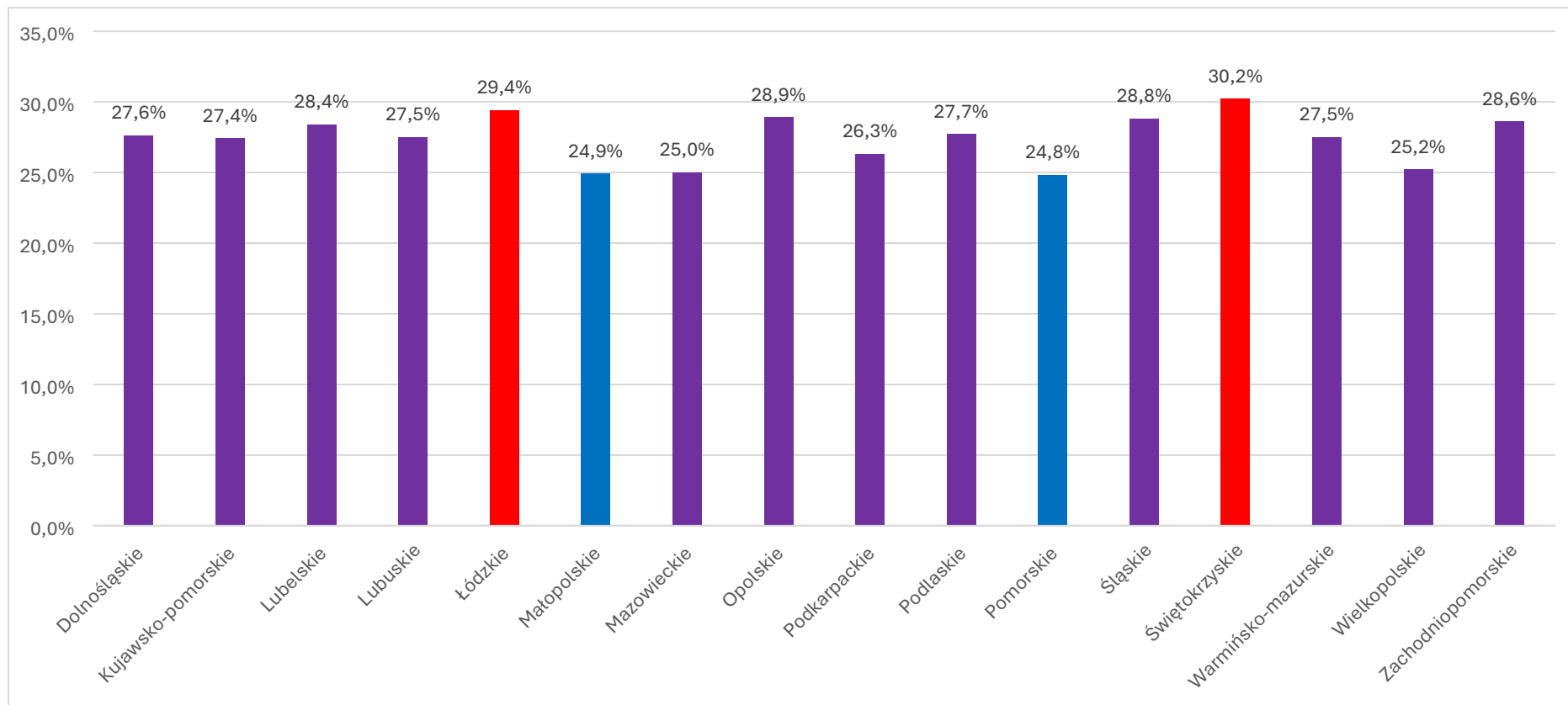
Dane za 2025 r. wskazują na wyraźne zróżnicowanie poziomu starzenia się społeczeństwa między regionami. Najwyższy odsetek osób w wieku 60 lat i więcej odnotowano w woj. świętokrzyskim (30,2%), a następnie w woj. łódzkim (29,4%), woj. opolskim (28,9%), woj. śląskim (28,8%), woj. zachodniopomorskim (28,6%) oraz woj. lubelskim (28,4%). We wszystkich tych województwach udział seniorów przekraczał 28% ogółu mieszkańców.

Najniższy udział osób w wieku 60 lat i więcej wystąpił natomiast w woj. pomorskim (24,8%) oraz woj. małopolskim (24,9%), a także woj. mazowieckim (25,0%) i woj. wielkopolskim (25,2%). Są to regiony charakteryzujące się relatywnie młodszą strukturą wieku ludności.

W pozostałych województwach udział mieszkańców w wieku 60 lat i więcej mieścił się w przedziale od 26,3% w woj. podkarpackim do 27,7% w woj. podlaskim.

Różnica pomiędzy województwem o najwyższym i najniższym udziale osób starszych wyniosła 5,4 punktu procentowego, co wskazuje na istotne regionalne zróżnicowanie procesu starzenia się ludności w Polsce. Zjawisko to obrazuje poniższy wykres.

Wykres 3 Udział osób w wieku 60 lat i więcej w populacji poszczególnych województw w 2025 r. (w %)

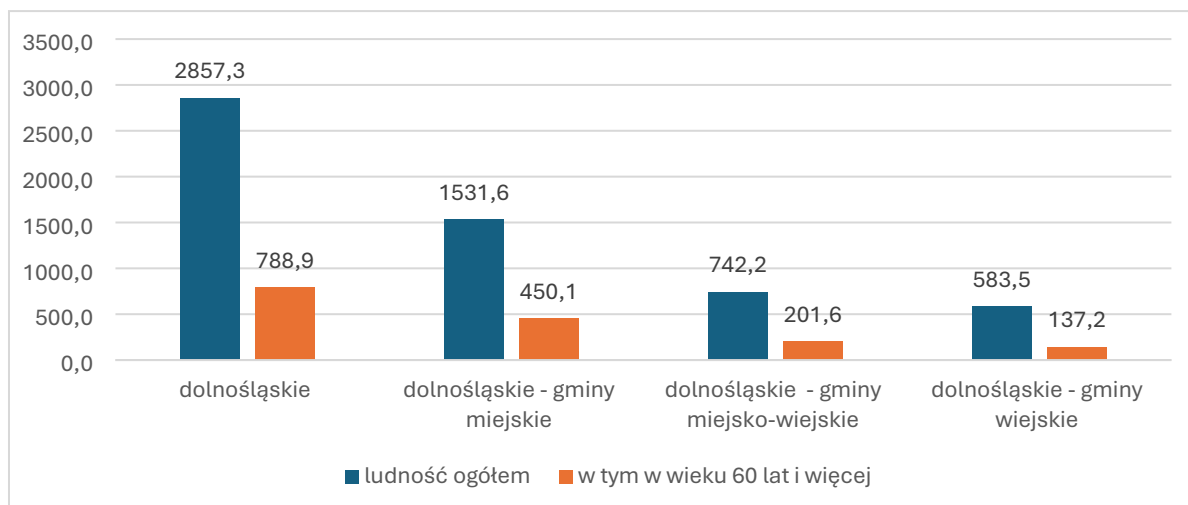
Źródło: Wyniki bieżących bilansów ludności, GUS

Spis treści

1.	Województwo dolnośląskie	5
2.	Województwo kujawsko-pomorskie	13
3.	Województwo lubelskie	21
4.	Województwo lubuskie	29
5.	Województwo łódzkie	35
6.	Województwo małopolskie	43
7.	Województwo mazowieckie	51
8.	Województwo opolskie	59
9.	Województwo podkarpackie	70
10.	Województwo podlaskie	79
11.	Województwo pomorskie	86
12.	Województwo śląskie	93
13.	Województwo świętokrzyskie	102
14.	Województwo warmińsko-mazurskie	108
15.	Województwo wielkopolskie	117
16.	Województwo zachodniopomorskie	122
	Zestawienie kart wojewódzkich	130

1. Województwo dolnośląskie

Wykres 4 Ludność woj. dolnośląskiego – stan na 31.12.2025 r. (w tys.)

Źródło: GUS

SYTUACJA DOCHODOWA, WARUNKI BYTU, W TYM WARUNKI MIESZKANIOWE

W 2025 r. w województwie dolnośląskim przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny przypadający na 1 osobę w gospodarstwach domowych wyniósł 3 400,27 zł. Na dochód rozporządzalny gospodarstwa domowego składają się przede wszystkim dochody z pracy najemnej oraz dochody ze świadczeń społecznych. W 2025 r. ich udział w dochodzie rozporządzalnym wyniósł odpowiednio 52,1% i 34,0%. W 2025 r. przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych wyniosły 2 303,16 zł. Na żywność i napoje bezalkoholowe gospodarstwa domowe przeznaczają przeciętnie 22,5% ogólnej kwoty wydatków, na opłaty z tytułu użytkowania mieszkania lub domu i za korzystanie z nośników energii - 19,4%, a na zdrowie - 6,3%.

W 2025 r. swoją sytuację materialną jako dobrą lub raczej dobrą oceniło 57,9% gospodarstw domowych. Udział gospodarstw określających swoją sytuację materialną jako przeciętną wyniósł 36,5%, a raczej złą lub złą ukształtował się na poziomie 5,6%.

W analizowanym roku przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym ukształtowała się na poziomie 2,26. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania zajmowana przez gospodarstwo domowe wyniosła 80,2 m².

DOKUMENTY I STRATEGIE

- Dolnośląska Strategia Integracji Społecznej na lata 2021-2030,
- Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030,
- Program Wsparcia Rad Seniorów na Dolnym Śląsku,
- „DOLNOŚLĄSKA INICJATYWA MIĘDZYPOKOLENIOWA” – wspólne działania Seniorów i Juniorów! Program realizowany w ramach „Wojewódzkiego Programu Nestor”.

DZIAŁANIA NA RZECZ OSÓB STARSZYCH

Program „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” Edycja 2025

- **Cel:** zapewnienie dostępności do usług asystencji osobistej, tj. wsparcia w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym osób z niepełnosprawnościami.

- **Alokacja środków:** gminy uczestniczące w projekcie
- **Źródło finansowania:** Program realizowany ze środków Funduszu Solidarnościowego
- **Rezultaty:** wsparcie przez asystenta osoby z niepełnosprawnością we wszystkich sferach życia. Ze wsparcia skorzystały 133 gminy, 4 020 osób, w tym 2 678 seniorów.

Program „Opieka 75+” Edycja 2025

- **Cel:** zwiększenie dostępności do usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych, dla osób w wieku 75 lat i więcej, które są osobami samotnymi lub są osobami samotnie gospodarującymi, a także tych, które pozostają w rodzinie. Głównym celem usług opiekuńczych jest pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych.
- **Alokacja środków:** całkowity koszt Programu - 11 505 693,80 zł, w tym dotacja - 5 982 167,02 zł, środki własne - 5 523 526,78 zł.
- **Źródło finansowania:** budżet państwa, budżet gminy.
- **Rezultaty:** w programie uczestniczyło 59 gmin, wsparciem objęto 1 757 osób (1 691 w formie usług opiekuńczych i 66 osób w formie specjalistycznych usług opiekuńczych).

Program „Korpus wsparcia Seniorów”

- **Cel:** wsparcie seniorów, którzy mają trudności w samodzielnym funkcjonowaniu z powodu stanu zdrowia oraz mieszkali samotnie lub z bliskimi, którzy nie byli w stanie zapewnić im odpowiedniego wsparcia w codziennym życiu.
- **Alokacja środków:** Moduł I – kwota wydatkowana z dotacji (80%) 587 229,45 zł, z wkładu własnego (20%) 211 800,63 zł.
Moduł II – kwota wydatkowana z dotacji (80%) 2 885 255,73 zł, z wkładu własnego (20%) 770 249,90 zł.
- **Źródło finansowania:** budżet państwa, budżet gminy.
- **Rezultaty:** ze wsparcia skorzystało 5 219 osób (z tego 125 osób w formie usług i 5 094 osób w formie użytkowania opasek).

Program wieloletni „Senior+” na lata 2021-2025

- **Cel:** zwiększenie aktywnego uczestnictwa seniorów w życiu społecznym poprzez dofinansowanie infrastruktury rozbudowy ośrodków wsparcia w środowisku lokalnym oraz zwiększenie miejsc w ośrodkach wsparcia.
- **Alokacja środków:** koszt realizacji zadania w ramach Programu - dotacja - 4 780 655,94 zł, środki własne gmin i powiatu - 14 749 804,51 zł.
- **Źródło finansowania:** budżet państwa, budżet gminy.
- **Rezultaty:** ze wsparcia skorzystało 3 051 osób.

Wsparcie opiekunów osób z niepełnosprawnościami - Program „Opieka Wytchnieniowa” Edycja 2025

- **Cel:** wsparcie rodzin i opiekunów osób niepełnosprawnych, które mogą wolny od opieki czas przeznaczyć na odpoczynek i regenerację oraz na załatwienie niezbędnych spraw życiowych.
- **Alokacja środków:** Koszty zadania - 11 520 730,16 zł, Koszty obsługi - 263 068,31 zł (w tym koszty wojewody), razem wykorzystane - 11 783 798,47 zł, wkład własny JST - 573 910,94 zł.
- **Źródło finansowania:** Fundusz Solidarnościowy.
- **Rezultaty:** ze wsparcia skorzystało 95 gmin, 1 490 osób, w tym 774 seniorów.

Program oświatowy w zakresie organizacji transportu door-to-door na terenie powiatu karkonoskiego

- **Cel:** wsparcie mieszkańców powiatu karkonoskiego mających trudności w samodzielnym poruszaniu się ze względu na ograniczoną sprawność (m. in. osoby starsze, poruszające się na wózkach, niewidome) oraz inne mające ograniczoną mobilność i problem z korzystaniem z komunikacji ogólnodostępnej, posiadające orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, jak i nieposiadające orzeczenia.
- **Alokacja środków:** 25 712,15 zł.
- **Źródło finansowania:** środki własne powiatu.
- **Rezultaty:** z usługi skorzystały 72 osoby, wykonano 466 przejazdów.

„Subregionalny system tworzenia miejsc pracy dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w sektorze usług społecznych z wykorzystaniem dostępnych instrumentów ekonomii społecznej”

- **Cel:** przywrócenie na rynek pracy osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, które ze względu na stan zdrowia lub stan zdrowia członków swoich rodzin są z tego wykluczone. Działanie, w okresie 1.03.2024 – 28.02.2026, zwiększy dostępność na obszarze TPST² o co najmniej 12 niestacjonarnych miejsc świadczenia usług społecznych dla minimum 90 osób wykluczonych i ich rodzin, dotkniętych negatywnymi skutkami transformacji, w tym osób, których bierność zawodowa wynika z konieczności opieki nad osobami zależnymi, a także przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy poprzez wykorzystanie potencjału podmiotów ekonomii społecznej (PES).
- **Alokacja środków:** 80 % dofinansowania (70% środków UW, 10 % współfinansowanie z budżetu Państwa, 20 % wkładu własnego).
- **Źródło finansowania:** całkowita wartość projektu – 4 959 996,20 zł, dofinansowania UE – 3 471 997,20 zł, współfinansowanie krajowe z budżetu państwa - 495 999,60 zł, wkład własny - 991 999,20 zł (w tym 72 000,00 zł wkład publiczny).
- **Rezultaty:** ze wsparcia skorzystało 85 seniorów.

Projekt „Razem łatwiej. Wrocławski asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością.”

- **Cel:** pomoc osobom starszym, legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności lub równoważnym. Osobie niepełnosprawnej przysługuje 25 godzin usługi asystenckiej miesięcznie. Usługę asystencką interwencyjną realizuje MOPS – osoba niepełnosprawna może skorzystać z 3 usług miesięcznie. Usługę asystencką podstawową realizuje Fundacja Promyk Słońca. Projekt realizowany od 1 kwietnia 2024 r. do 31 października 2026 r.
- **Alokacja środków:** wartość projektu - 8 382 110,00 zł, w tym: wkład z Funduszy Europejskich - 5 867 477,00 zł, wkład z budżetu państwa - 2 095 527 zł, wkład własny Gminy Wrocław - 419 106 zł.
- **Źródło finansowania:** projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego PLUS w ramach programu Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027.
- **Rezultaty:** w 2025 r. z usług asystenckich skorzystały 154 osoby z niepełnosprawnością powyżej 60 roku życia.

² Terytorialny Plan Sprawiedliwej Transformacji (TPST) dla województwa dolnośląskiego to strategiczny dokument warunkujący wsparcie z unijnego Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji.

Programy polityki zdrowotnej dla gminy Polkowice na rok 2025

- **Cel:** poprawa jakości życia osób starszych, niesamodzielnych i ich rodzin poprzez ułatwienie dostępu do wysokiej jakości usług poradniczych, medycznych oraz opiekuńczych, zwiększenie skali świadczeń opiekuńczych w domu pacjenta i w przychodni, leczenie objawowe innych dolegliwości somatycznych, pielęgnację, rehabilitację ruchową, rehabilitację psychologiczną, pomoc w rozwiązywaniu problemów społecznych, wspieranie rodzin w czasie trwania choroby i niesamodzielności, edukację zdrowotną osób objętych opieką, członków ich rodzin oraz pracowników uczestniczących w programie, organizację czasu wolnego – terapię zajęciową, wypożyczanie sprzętu medycznego.
- **Alokacja środków:** 349 975 zł.
- **Źródło finansowania:** środki własne i dofinansowanie z NFZ.
- **Rezultaty:** udzielono łącznie 2 895 różnorodnych świadczeń medycznych i edukacyjnych na rzecz 803 osób.

Zadanie Opieka Geriatryczna dla mieszkańców Gminy Polkowice od 70. roku życia

- **Cel:** możliwość skorzystania przez pacjentów z kompleksowej opieki geriatrycznej pod kątem chorób otępiennych.
- **Alokacja środków:** 94 583 zł.
- **Źródło finansowania:** środki własne.
- **Rezultaty:** opieką objęto 97 pacjentów, na rzecz których zrealizowano 1 061 świadczeń medycznych.

PRZYKŁADY DOBRYCH PRAKTYK NA POZIOMIE POWIATU, GMINY

Powiat wrocławski

Rodzaj działania: Akcje honorowego krwiodawstwa

Szczegółowy opis: w 2025 roku realizowano cykl akcji honorowego krwiodawstwa przy Starostwie Powiatowym we Wrocławiu. Celem przedsięwzięcia była promocja idei dzielenia się krwią, budowanie postaw społecznej odpowiedzialności oraz wsparcie systemu ochrony zdrowia poprzez pozyskiwanie krwi dla potrzeb lecznictwa.

Alokacja środków: nie dotyczy

Źródło finansowania: nie dotyczy

Rezultaty: organizacja cyklu zbiórek krwi przy Starostwie Powiatowym we Wrocławiu, promocja honorowego krwiodawstwa wśród mieszkańców Powiatu Wrocławskiego, zwiększenie świadomości społecznej w zakresie potrzeby regularnego oddawania krwi, promocja postaw obywatelskich, solidarności społecznej i wolontariatu.

Miasto Bolesławiec

Rodzaj działania: Książka dla Seniora

Szczegółowy opis: z usługi mogą korzystać zapisani do Miejskiej Biblioteki Publicznej – Centrum Wiedzy mieszkańcy miasta Bolesławiec, którzy ukończyli 65 lat i osoby niepełnosprawne. Usługa dostawy i odbioru materiałów bibliotecznych jest bezpłatna. Książki oraz inne materiały biblioteczne (tj. audiobooki, czytaki) można zamawiać pocztą elektroniczną lub telefonicznie. Zamówione książki i inne materiały biblioteczne są dostarczane do domów Czytelników przez pracownika Miejskiej Biblioteki Publicznej.

Alokacja środków: nie dotyczy

Źródło finansowania: dotacja podmiotowa Gminy Miejskiej Bolesławiec na działalność statutową MBP-CW.

Rezultaty: z usługi skorzystało 117 osób, wypożyczono 805 książek.

Gmina Miejska Dzierżoniów

Rodzaj działania: Złota rączka

Szczegółowy opis: zapewnienie nieodpłatnej pomocy seniorom w drobnych, domowych naprawach. Zakres pomocy obejmuje drobne naprawy, niewymagające natychmiastowej interwencji i specjalistycznej wiedzy lub uprawnień jak również niepociągających za sobą dużych nakładów finansowych. Program dedykowany w pierwszej kolejności do osób samotnych i niepełnosprawnych, prowadzących jednoosobowe gospodarstwo domowe.

Alokacja środków: 18 000 zł.

Źródło finansowania: budżet miasta.

Rezultaty: z programu skorzystało 100 osób w wieku 60 lat i więcej.

Gmina Miejska Dzierżoniów

Rodzaj działania: „Seniorzy-Seniorom”

Szczegółowy opis: projekt realizowany przy Dziennym Domu „Senior+”, polegający na prowadzeniu punktu wymiany sprzętu rehabilitacyjnego. Akcja umożliwia bezpłatne wypożyczenie sprzętu seniorom, którzy ze względu na swoje dysfunkcje potrzebują wsparcia w postaci wyposażenia w kule, wózki, balkoniki oraz inny niezbędny sprzęt. Wypożyczalnia sprzętu do rehabilitacji jest bezpłatna dla wszystkich osób po 60 roku życia.

Alokacja środków: nie dotyczy. Asortyment/sprzęt medyczny pozyskiwany jest od darczyńców bezpłatnie.

Źródło finansowania: nie dotyczy

Rezultaty: z punktu wymiany sprzętu rehabilitacyjnego skorzystało 40 osób w wieku 60 lat i więcej.

Gmina Polkowice

Rodzaj działania: Program „Polkowicka Złota Rączka Plus”

Szczegółowy opis: zapewnienie bezpłatnej pomocy w drobnych pracach domowych i usuwaniu usterek w mieszkaniach osób, które ze względu na wiek lub niepełnosprawność, nie mogą samodzielnie ich wykonać. Zadanie to realizował Ośrodek Pomocy Społecznej w Polkowicach.

Alokacja środków: nie dotyczy

Źródło finansowania: środki własne.

Rezultaty: w 2025 r. wykonano w sumie 79 usług naprawczych dla 62 seniorów.

Gmina Środa Śląska

Rodzaj działania: Projekt Międzypokoleniowy - Uczniowie poszerzają kompetencje cyfrowe osób starszych

Szczegółowy opis: Średzka Rada Seniorów przy współpracy z PZS nr 2 i. W. Witosa w Środzie Śląskiej zorganizowała zajęcia komputerowe dla 30 seniorów. W ramach tego przedsięwzięcia uczniowie poszerzali kompetencje cyfrowe seniorów.

Alokacja środków: brak wyodrębnionej alokacji

Źródło finansowania: realizacja w ramach bieżącej działalności jednostki.

Rezultaty: w ramach programu zorganizowano zajęcia dla 30 seniorów.

Gmina Wałbrzych - Miasto na prawach powiatu.

Rodzaj działania: Kooperacja i partycypacja - poszerzenie współpracy Rad Seniorów z Wałbrzyską, Szklarskiej Poręby i Walimia.

Szczegółowy opis: podniesienie wiedzy członków rad seniorów w zakresie funkcjonowania samorządu terytorialnego, inicjowania, opracowywania i wdrażania programów senioralnych oraz

międzypokoleniowych, uczestniczenia w konsultacjach społecznych oraz spotkaniach doradczych i inicjatywnych, a także nawiązanie współpracy i wymianę doświadczeń pomiędzy radami.

Alokacja środków: dotacja z budżetu Województwa Dolnośląskiego - 10 000,00 zł oraz środki finansowe z budżetu Gminy Wałbrzych - 2 000,00 zł.

Źródło finansowania: budżet Województwa Dolnośląskiego., budżet Gminy Wałbrzych - Miasta na prawach powiatu.

Rezultaty: z programu skorzystało 15 seniorów.

Gmina Wisznia Mała

Rodzaj działania: Program profilaktyki zdrowotnej dla Gminy Wisznia Mała na lata 2024-2026 o nazwie „Program szczepień ochronnych przeciwko grypie populacji z grupy szczególnego ryzyka (osób od 60 roku życia) - Grypa 60+”

Szczegółowy opis: bezpłatne szczepienia przeciwko grypie dla mieszkańców od 60. roku życia, finansowane z budżetu gminy.

Alokacja środków: 18 620,00 zł, dotacja z budżetu Województwa Dolnośląskiego - 4 900,00 zł oraz środki finansowe własne.

Źródło finansowania: środki własne gminy oraz dotacja z budżetu Województwa Dolnośląskiego, Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego.

Rezultaty: w 2025 r. zaplanowano pomoc dla 378 osób. Ostatecznie ze wsparcia skorzystało 266 osób.

Gmina Wrocław

Rodzaj działania: Projekt „Otwarty dom - Twoje wytchnienie – Razem w opiece nad bliskim”

Szczegółowy opis: Celem projektu jest wzrost równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług społecznych we Wrocławiu, poprzez realizację celów szczegółowych, tj. wzrost dostępu do usług opieki wytchnieniowej dla 40 osób korzystających ze wsparcia oraz dla 20 opiekunów faktycznych tych osób.

Alokacja środków: całkowita wartość projektu- 2 212 796,77 zł, kwota dofinansowania - 2 102 156,93 zł, w tym wkład UE (EFS+) w wysokości 70% wydatków kwalifikowanych projektu - 1 548 957,73 zł; budżet państwa (BP) w wysokości 25% wydatków kwalifikowanych projektu - 553 199,20 zł; wkład własny (5%) - 110 639,84 zł.

Źródło finansowania: Europejski Fundusz Społeczny Plus (EFS+) w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027 (FEDS 2021-2027).

Rezultaty: zaplanowano wsparcie dla 40 osób i 20 opiekunów. Ostatecznie utworzono 4 miejsca usług wsparcia krótkoterminowego w formie pobytu całodobowego, tj. usługi opieki wytchnieniowej w DPS przy ul. Mącznej 3 (2 miejsca) oraz DPS przy ul. Karmelkowej 25 (2 miejsca).

PRZYKŁADY INNOWACYJNYCH ROZWIĄZAŃ

Gmina Piława Górna

Rodzaj działania: „Z poLOTEM po wiedzę”

Szczegółowy opis: celem projektu było przełamanie barier technologicznych i logistycznych, zbudowanie pewności siebie w nowoczesnej przestrzeni publicznej, a także zapanowanie nad lękiem przed lataniem i otworenie się na nowe formy turystyki. Wzmocnienie głosu seniorów w lokalnej polityce społecznej.

Alokacja środków: całkowity koszt realizacji zadania wyniósł 12 399,59 zł, w podziale na: środki z budżetu Samorządu Województwa Dolnośląskiego – 8 950,00 zł, środki z budżetu Gminy Piława Górna – 3 449,59 zł.

Źródło finansowania: środki finansowe Samorządu Województwa Dolnośląskiego i Gminy Piława Górna.

Rezultaty: w programie w 2025 r. udział wzięło 20 seniorów.

Gmina Polkowice

Rodzaj działania: Inicjatywa Rady Seniorów

Szczegółowy opis: w ramach inicjatywy na Cmentarzu Komunalnym w Polkowicach zamontowano dwa stojaki na narzędzia ogrodowe, aby seniorzy porządkujący groby bliskich nie musieli przynosić narzędzi z domu.

Alokacja środków: 6848,73 zł

Źródło finansowania: Gmina Polkowice

Rezultaty: Gmina nie ewidencjonuje użytkowników. Inicjatywa cieszy się dużym zainteresowaniem.

Wałbrzych - miasto na prawach powiatu

Rodzaj działania: Moderowana komunikacja z wykorzystaniem tabletów i abonamentu internetowego

Szczegółowy opis: komunikacja z wykorzystaniem obrazu i dźwięku pozwala na dodatkowy kontakt z opiekunami świadczącymi usługi asystenckie, kontakt ze specjalistami także spoza regionu zapraszany do współpracy przez pracowników moder. System pozwala także prezentować nagrane lub dostępne w sieci materiały, co zmniejsza poczucie samotności i odrzucenia, daje wsparcie emocjonalne. Komunikatory pozwalają sieciować osobom na spotkania online według zainteresowań lub potrzeb.

Alokacja środków: 70 % dofinansowanie ze środków UE, 10 % dofinansowanie ze środków budżetu Państwa, 20 % wkład własny.

Źródło finansowania: projekt dofinansowany ze środków UE.

Rezultaty: ze wsparcia skorzystało 49 seniorów. W ramach projektu wykorzystano 60 sztuk tabletów.

Gmina Wisznia Mała

Rodzaj działania: Wakacyjne spotkania międzypokoleniowe: Seniorzy i dzieciaki w akcji!

Szczegółowy opis: Celem inicjatywy była organizacja 5 międzypokoleniowych warsztatów dla seniorów oraz dzieci i młodzieży o tematyce: „Leśne ślady tradycji – wyprawa w świat ludowych zwyczajów”, „Kreatywne połączenie pokoleń – Warsztaty robienia biżuterii dla dzieci i seniorów”, „Most pokoleń – Gry i zabawy łączące pokolenia”, warsztaty zielarskie „Nieźłe ziółko”, „Słodkie wspomnienia – Cukiernicze spotkania pokoleń” w połączeniu z integracją.

Alokacja środków: 9795,28 zł.

Źródło finansowania: środki z budżetu Samorządu Województwa Dolnośląskiego.

Rezultaty: integracja międzypokoleniowa objęła łącznie 119 uczestników - brak możliwości wyodrębnienia liczby seniorów i młodzieży.

Miasto Wrocław

Rodzaj działania: Pensjonat dla osób starszych

Szczegółowy opis: w pensjonacie zamieszkują osoby, które ukończyły 60 rok życia oraz posiadają stałe źródło dochodu, które gwarantuje wywiązanie się ze zobowiązań finansowych za zajmowany lokal. W budynku znajduje się ponad 80 mieszkań. Jest również mieszkanie przeznaczone na opiekę wytchnieniową. Warunkiem przyjęcia do placówki jest zdanie mieszkania kwaterunkowego na terenie Gminy Wrocław. Inną przesłanką do przyjęcia może być pożar, powódź, eksmisja niezależna od osoby (np. wykup kamienicy przez dewelopera). Osoby ubiegające się o wsparcie muszą być zameldowane na terenie Wrocławia i nie powinny wymagać stałej opieki lekarsko-pielęgniarskiej.

Dokumentem uprawniającym do zamieszkania w pensjonacie jest skierowanie podpisane przez Dyrektora MOPS. Jednostka zapewnia wsparcie rehabilitacyjne, pielęgniarstwo, a także posiłki.

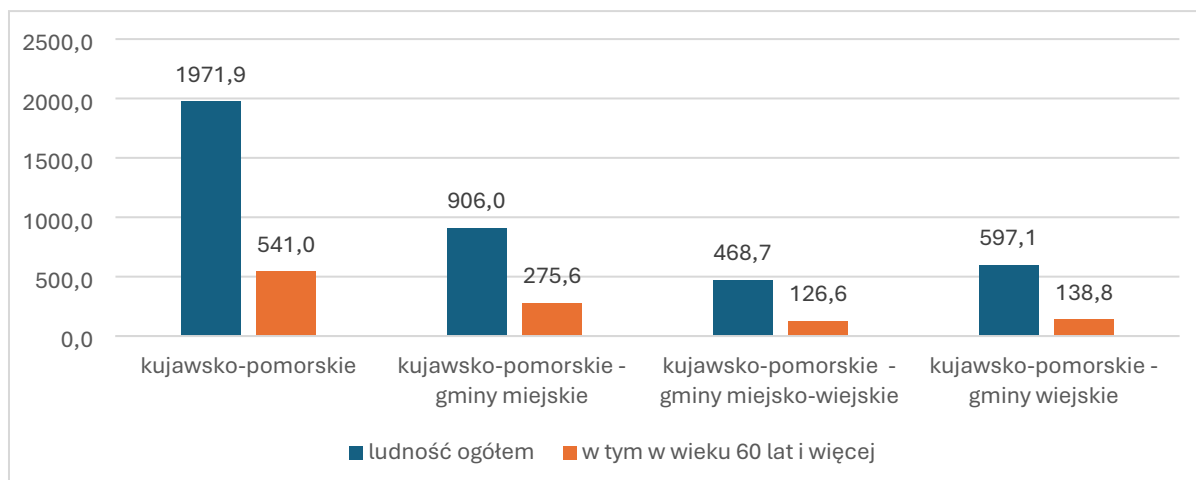
Alokacja środków: 1688968,96 zł.

Źródło finansowania: gmina Wrocław.

Rezultaty: w 2025 r. w Pensjonacie zamieszkiwało 65 seniorów.

2. Województwo kujawsko-pomorskie

Wykres 5 Ludność woj. kujawsko-pomorskiego – stan na 31.12.2025 r. (w tys.)

Źródło: GUS

SYTUACJA DOCHODOWA, WARUNKI BYTU, W TYM WARUNKI MIESZKANIOWE

W 2025 r. w województwie kujawsko-pomorskim przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny przypadający na 1 osobę w gospodarstwach domowych wyniósł 3 251,05 zł. Na dochód rozporządzalny gospodarstwa domowego składają się przede wszystkim dochody z pracy najemnej oraz dochody ze świadczeń społecznych. W 2025 r. ich udział w dochodzie rozporządzalnym wyniósł odpowiednio 53,0% i 33,3%. W 2025 r. przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych wyniosły 2086,21 zł. Na żywność i napoje bezalkoholowe gospodarstwa domowe przeznaczały przeciętnie 24,7% ogólnej kwoty wydatków, na opłaty z tytułu użytkowania mieszkania lub domu i za korzystanie z nośników energii - 17,8%, a na zdrowie - 6,5%.

W 2025 r. swoją sytuację materialną jako dobrą lub raczej dobrą oceniło 52,1% gospodarstw domowych. Udział gospodarstw określających swoją sytuację materialną jako przeciętną wyniósł 43,1%, a raczej złą lub złą ukształtował się na poziomie 4,8%.

W analizowanym roku przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym ukształtowała się na poziomie 2,39. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania zajmowana przez gospodarstwo domowe wyniosła 83,2 m².

DOKUMENTY I STRATEGIE

- Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2030

DZIAŁANIA NA RZECZ OSÓB STARSZYCH

Program „Opieka Wytnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego – edycja 2025

- **Cel:** wprowadzenie usługi asystencji osobistej dla osób z niepełnosprawnością, wymagających wysokiego poziomu wsparcia, wycofanych społecznie, niesamodzielnych i nieaktywnych. Program realizowany był od dnia 1 marca 2025 r. do dnia 30 listopada 2025 r.
- **Alokacja środków:** 2 998 800,00 zł.
- **Źródło finansowania:** Fundusz Solidarnościowy.
- **Rezultaty:** pomocą zostały objęte 272 osoby z niepełnosprawnością. Zrealizowano łącznie 57 787 godzin usług asystencji osobistej.

Projekt „Świadczenie usług opiekuńczych na terenie Bydgoszczy”

- **Cel:** zwiększenie dostępu dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, w tym z chorobami otępiennymi, do zintegrowanych usług społecznych, w tym utworzenie dziennego domu pomocy oraz świadczenie usług w miejscu zamieszkania. Usługi świadczone od kwietnia do grudnia 2025 r.
- **Alokacja środków:** kwota przyznana na usługi w miejscu zamieszkania – 286 568,00 zł, wydatkowana – 275 568,00 zł.
- **Źródło finansowania:** Program Fundusze Europejskie dla Kujawi Pomorza 2021-2027.
- **Rezultaty:** wsparciem usługowym w miejscu zamieszkania objęto 38 osób, którym zapewniono 6 468 godzin opieki.

Projekt „Osiedlowy Klub Seniora ZORZA”

- **Cel:** przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób starszych poprzez utworzenie i funkcjonowanie Osiedlowego Klubu Seniora „ZORZA” dla mieszkańców Włocławka w wieku 60 lat i więcej. Klub funkcjonował w oparciu o istniejącą infrastrukturę MOPR i oferował kompleksowe wsparcie obejmujące aktywizację społeczną, edukacyjną, zdrowotną oraz kulturalną seniorów. W ramach projektu realizowano m.in. zajęcia integracyjne, warsztaty edukacyjne i cyfrowe, zajęcia ruchowe, poradnictwo psychologiczne, działania międzypokoleniowe, wyjścia kulturalne oraz inicjatywy wolontariackie. Szczególny nacisk położono na przeciwdziałanie samotności, wzmacnianie samodzielności seniorów oraz budowanie więzi sąsiedzkich i międzypokoleniowych.
- **Alokacja środków:** wartość projektu - 94 738,00 zł, w tym dofinansowanie - 90 000,00 zł oraz wkład własny - 4 738,00 zł.
- **Źródło finansowania:** Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021–2027 (Europejski Fundusz Społeczny Plus), budżet państwa oraz wkład własny Miasta Włocławek.
- **Rezultaty:** utworzono i prowadzono w okresie od marca do listopada 2025 r. Osiedlowy Klub Seniora „ZORZA” dla 12 mieszkańców Włocławka w wieku 60 lat i więcej. Projekt przyczynił się do ograniczenia zjawiska samotności i wykluczenia społecznego osób starszych oraz zwiększenia ich aktywności społecznej oraz integracji ze społecznością lokalną.

Program "Opieka Wytchnieniowa" dla Jednostek Samorządu Terytorialnego - edycja 2025

- **Cel:** odciążenie członków rodzin lub opiekunów osób z niepełnosprawnościami ze znacznym stopniem niepełnosprawności lub dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności lub równoważnym poprzez wsparcie ich w codziennych obowiązkach lub zapewnienie czasowego zastępstwa w opiece.
- **Alokacja środków:** 374 013,58 zł.
- **Źródło finansowania:** Fundusz Solidarnościowy.
- **Rezultaty:** usługami opieki wytchnieniowej objęto 41 członków rodzin lub opiekunów osób niepełnosprawnych.

Regionalny „Program zapobiegania upadkom dla seniorów w województwie kujawsko - pomorskim”

- **Cel:** w ramach programu mieszkańcy Grudziądza w wieku 60 lat i więcej mogli skorzystać z uczestnictwa w zajęciach z zakresu aktywności fizycznej - z częstotliwością 3 razy w tygodniu przez okres 3 miesięcy. Zajęcia odbywały się na terenie trzech grudziądzkich szkół i prowadzone były przez przeszkolonych trenerów - nauczycieli wychowania fizycznego.
- **Alokacja środków:** 25 000 zł.

- **Źródło finansowania:** środki gminy - miasto Grudziądz dot. pokrycia wynagrodzeń trenerów, pozostałe zadania, w tym badania kwalifikacyjne sfinansowano ze środków samorządu województwa.
- **Rezultaty:** do udziału w Programie zakwalifikowano 168 osób w wieku 60 lat i więcej.

Zadanie publiczne „Gimnastyka dla seniora”

- **Cel:** zadanie polegało na prowadzeniu zajęć ruchowych dla seniorów. Celem zajęć była poprawa sprawności, krążenia oraz integracja społeczna uczestników.
- **Alokacja środków:** 3 500,00 zł.
- **Źródło finansowania:** środki gminy - miasto Grudziądz.
- **Rezultaty:** przeprowadzono 30 godzin zajęć ruchowych, w których uczestniczyło 13 osób w wieku 60 lat i więcej.

Projekt: „Kujawsko-Pomorska Teleopieka Etap I”

- **Cel:** zwiększenie dostępu do usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym w postaci usług opiekuńczych, pomocy sąsiedzkiej, wolontariatu opiekuńczego przy wykorzystaniu nowoczesnych technologii takich jak teleopieka dla 3 500 osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, mieszkających na terenie województwa kujawsko-pomorskiego.
- **Alokacja środków:** do 31 grudnia 2025 r. wydatkowano 32 047 zł.
- **Źródło finansowania:** Europejski Fundusz Społeczny Plus.
- **Rezultaty:** z nowoczesnego systemu teleopieki (opaska bezpieczeństwa) w 2025 r. skorzystało 73 osoby, wśród nich 3 osoby zdecydowały się na pogłębioną analizę stanu zdrowia. Dodatkowo 3 osoby objęto bezpłatnymi usługami sąsiedzkimi (usługi realizowane na zlecenie przez Fundację Ekspert Kujawy z Inowrocławia).

Prowadzenie Klubu Senior+ „Niezapominajka”

- **Cel:** w Klubie Senior+ realizowany jest bogaty program zajęć aktywizujących i integrujących seniorów. Uczestnicy mogą korzystać z zajęć komputerowych, warsztatów kulinarnych, muzykoterapii, aromaterapii oraz biblioterapii, polegającej na interpretacji tekstów literackich wspierających rozwiązywanie różnych problemów życiowych. Dużym zainteresowaniem cieszą się również zajęcia prowadzone w sali wyposażonej w sprzęt rehabilitacyjny, odbywające się pod okiem specjalisty. W ofercie Klubu znajdują się także spotkania Dyskusyjnego Klubu Filmowego, zajęcia manualne oraz kurs tańca towarzyskiego. Swoją działalność w Klubie prowadzą również wybrane sekcje Uniwersytetu dla Aktywnych, m.in. sekcja gier stolikowych oraz sekcja brydżowa. Uczestnicy Klubu Senior+ „Niezapominajka” aktywnie angażują się w życie lokalnej społeczności, organizując dla seniorów spektakle, koncerty oraz różnorodne wydarzenia okolicznościowe. Ich celem jest integracja nie tylko środowiska senioralnego, ale także różnych pokoleń mieszkańców miasta. Wiele przedsięwzięć realizowanych jest we współpracy z uczniami szkół i dziećmi z przedszkoli.
- **Alokacja środków:** 137 865,00 zł – dotacja z Programu wieloletniego Senior+, 263 164,60 zł – środki gminy.
- **Źródło finansowania:** Program wieloletni „Senior+” na lata 2021-2025 i środki gminy.
- **Rezultaty:** Klub Senior+ „Niezapominajka” dysponuje 120 miejscami dla uczestników. Dzięki pozyskanej dotacji udało się znacząco wzbogacić i uatrakcyjnić ofertę Klubu, kierowaną do lokalnych seniorów. Program zajęć i form wsparcia został dostosowany do

potrzeb, wieku oraz stanu zdrowia uczestników, co pozwala na skuteczne odpowiadanie na ich oczekiwania.

Realizacja Usług Sąsiedzkich

- **Cel:** Gmina Miejska Ciechocinek realizuje usługi sąsiedzkie w ramach Programu „Korpus Wsparcia Seniorów” – Moduł I. Wsparcie świadczone w tej formie jest dostosowane do indywidualnych potrzeb osób objętych pomocą. Usługi sąsiedzkie realizowane są w elastycznych godzinach, obejmujących poranki, popołudnia, wieczory, a także godziny nocne, dni ustawowo wolne od pracy oraz święta - stanowią istotne uzupełnienie wsparcia świadczonego przez opiekunki ośrodka pomocy społecznej. Zakres usług obejmuje pomoc w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych, wsparcie w czynnościach higieniczno-pielęgnacyjnych oraz pomoc w codziennym funkcjonowaniu. W szczególności usługi te polegają na organizowaniu i realizacji zakupów, przygotowywaniu posiłków, towarzyszeniu podczas wizyt lekarskich oraz pomocy w załatwianiu spraw urzędowych. W miarę potrzeb i możliwości osoby świadczące usługi sąsiedzkie wspierają również podopiecznych w utrzymywaniu kontaktów społecznych, m.in. poprzez wspólne wyjścia do apteki, instytucji publicznych czy udział w życiu lokalnej społeczności. Realizacja usług przyczynia się do poprawy jakości życia osób starszych oraz przeciwdziałania ich izolacji i wykluczeniu społecznemu.
- **Alokacja środków:** 6 000 zł.
- **Źródło finansowania:** Program Korpus Wsparcia Seniorów – edycja 2025.
- **Rezultaty:** Dzięki otrzymanej dotacji Gmina Miejska Ciechocinek mogła zapewnić usługi sąsiedzkie dla 1 osoby wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

Program Opieka 75+ Gmina Kcynia

- **Cel:** poprawa dostępności usług opiekuńczych dla osób w wieku 75 lat i więcej, w szczególności dla osób samotnych bądź samotnie gospodarujących, a także osób, które pozostają w rodzinie.
- **Alokacja środków:** 80 317,72 zł.
- **Źródło finansowania:** dotacja celowa budżetu państwa, środki własne gminy.
- **Rezultaty:** w 2025 r. przyznano usługi opiekuńcze 19 osobom w wieku 75 lat i więcej.

PRZYKŁADY DOBRYCH PRAKTYK NA POZIOMIE POWIATU, GMINY

Gmina Więcbork, Powiat Sępoleński

Rodzaj działania: utworzenie Klubu Seniora

Szczegółowy opis: klub powstał przy MGOPS w Więcborku w ramach programu wieloletniego „Senior+”. CUS posiada wystarczający potencjał do organizowania działań. Uczestnictwo w klubie jest bezpłatne.

Alokacja środków: 40 000 zł rocznie.

Źródło finansowania: środki własne gminy.

Rezultaty: w 2025 r. klub zaoferował uczestnikom 110 różnorodnych dni aktywności sfinansowanych ze środków własnych gminy, w tym m.in. warsztaty tematyczne, spotkania integracyjne, edukacyjne, okolicznościowe, spotkania prowadzone przez ludzi z pasją, zajęcia z kultury animacyjnej, tematyczne transmisje on-line); 10 wyjazdów, np. udział w Przemarszu Kapeluszu w Kamieniu Krajeńskim, Bydgoszczy; wyjazdach na basen, kręgielnię, wycieczkę rowerową; 4 zabaw integracyjnych, których koszty były współfinansowane przez klubowiczów.

Gmina miasto Grudziądz

Rodzaj działania: Akcje „Śniadanie Wielkanocne dla Seniora” i „Grudziądzka Wigilia Serc”

Szczegółowy opis: w ramach akcji wolontariusze dostarczyli bezpłatne świąteczne posiłki osobom starszym i samotnym. Akcje skierowane były szczególnie do osób starszych i osób samotnie spędzających święta. Na grudziądzkim rynku na uczestników czekały pakiety z tradycyjnym świątecznym poczęstunkiem. Osoby potrzebujące i z niepełnosprawnościami, które z przyczyn zdrowotnych lub ograniczonej mobilności nie mogły przyjść na Rynek, otrzymały świąteczne pakiety z posiłkami za pośrednictwem opiekunów.

Alokacja środków: 64 135,8 zł.

Źródło finansowania: środki gminy - miasto Grudziądz.

Rezultaty: z akcji „Śniadania Wielkanocnego” skorzystało 600 seniorów w wieku powyżej 70 roku życia, z akcji „Grudziądzka Wigilia Serc” - 1 000 mieszkańców, w tym osoby starsze.

Powiat Inowrocławski

Rodzaj działania: Cykl szkoleń Pierwsza Pomoc dla Seniorów

Szczegółowy opis: W ramach działania zorganizowano cykl spotkań edukacyjnych z zakresu pierwszej pomocy przedmedycznej. Zajęcia prowadzone były przez wykwalifikowanego ratownika medycznego i miały na celu zwiększenie wiedzy oraz praktycznych umiejętności uczestników w zakresie reagowania w sytuacjach zagrożenia życia. Omówiono najważniejsze zasady udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej, właściwe postępowanie w przypadku nagłych zdarzeń zdrowotnych oraz sposoby reagowania do czasu przybycia profesjonalnych służb ratunkowych. Uczestnicy zdobyli wiedzę dotyczącą rozpoznawania stanów wymagających natychmiastowej pomocy, prawidłowego wzywania służb ratunkowych oraz podstawowych czynności ratujących życie.

Alokacja środków: nie dotyczy

Źródło finansowania: nie dotyczy

Rezultaty: Zorganizowano cykl 4 spotkań edukacyjnych skierowanych do seniorów, co podniosło poziom bezpieczeństwa seniorów, zwiększyło ich pewności siebie w sytuacjach kryzysowych oraz aktywizowało społecznie poprzez wspólne uczestnictwo w działaniach edukacyjnych.

Domy dla Dzieci w Gostycynie i Żalnie (powiat)

Rodzaj działania: Międzypokoleniowa integracja społeczna seniorów i dzieci przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Szczegółowy opis: Domy dla Dzieci w Gostycynie i w Żalnie od kilku lat współpracują z Klubami Seniora działającymi na terenie gmin Gostycyn i Kęsowo. Współpraca ma charakter całoroczny i opiera się na budowaniu relacji międzypokoleniowych, przeciwdziałaniu samotności osób starszych oraz wzmacnianiu więzi społecznych. Z okazji Ogólnopolskiego Dnia Seniora seniorzy są gośćmi placówek, gdzie dzieci przygotowują dla nich życzenia oraz krótkie występy artystyczne. Seniorzy i wychowankowie placówek spotykają się przy okazji innych świąt i wydarzeń okolicznościowych np. warsztatach świątecznych.

Alokacja środków: działanie realizowane w ramach bieżącej działalności placówek. Koszty obejmują zakup artykułów spożywczych, materiałów plastycznych i dekoracyjnych. Łączne nakłady finansowe są niewielkie i uzależnione od charakteru danego wydarzenia.

Źródło finansowania: Środki własne Domów dla Dzieci w Gostycynie i w Żalnie oraz wsparcie rzeczowe i organizacyjne partnerów lokalnych i społeczności lokalnej.

Rezultaty: w integracji międzypokoleniowej brało udział 25 osób starszych oraz 30 dzieci, w formie 4 spotkań dwugodzinnych.

Toruń

Rodzaj działania: Toruńska Karta Seniora

Szczegółowy opis: Karta wydawana jest w ramach realizacji Programu „Rodzina Razem, Toruń dla Pokoleń”, którego celem jest wsparcie dwóch grup: osób w wieku 65 lat i więcej oraz rodzin wielodzietnych. Karta jest bezpłatna i wydawana na 3 lata. Celem Programu jest zwiększenie aktywności społecznej oraz fizycznej, poprzez ułatwienie dostępu do dóbr kultury, turystyki, rekreacji i sportu. Dzięki posiadanej karcie seniorzy mogą skorzystać z wielu ulg i zniżek oferowanych przez przedsiębiorców, którzy są partnerami Programu. Obecnie działa 68 partnerów programu.

Alokacja środków: działanie bezkosztowe

Źródło finansowania: Gmina Miasta Toruń.

Rezultaty: w 2025 r. wydano 1052 karty.

Gmina Miasta Brodnicy

Rodzaj działania: wsparcie środowiskowe

Szczegółowy opis: utworzenie miejsca, w którym seniorzy mogą spotykać się, rozmawiać, uczestniczyć w zajęciach i nawiązywać nowe znajomości. W celu wsparcia aktywności ruchowej przygotowana została profesjonalna sala ćwiczeń w ośrodku wsparcia, gdzie prowadzone są zajęcia dostosowane do sprawności i możliwości seniorów. Aktywność umysłowa wspierana jest poprzez zapewnienie zajęć terapeutycznych, gier, zabaw umysłowe, spotkania z ciekawymi ludźmi. Organizowane są aktywności, które integrują seniorów z młodszymi pokoleniami, np. w formie warsztatów, spotkań, wspólnych wyjść, np. do instytucji kulturalnych. Seniorzy mają zapewniony dostęp do pomocy materialnej, psychologicznej, opiekuńczej.

Alokacja środków: wynagrodzenia pracowników, koszty utrzymania budynku, koszty usług.

Źródło finansowania: Fundusze Europejskie.

Rezultaty: wsparciem objęto 66 seniorów i 200 dzieci i młodzieży.

Gmina Pakość

Rodzaj działania: Zespół Konsultacyjny Burmistrza Pakości ds. Seniorów

Szczegółowy opis: Zespół Konsultacyjny Burmistrza Pakości ds. Seniorów jest ciałem opiniotwórczo-doradczym, skupiającym przedstawicieli organizacji pozarządowych, instytucji oraz środowisk działających na rzecz osób starszych na terenie Gminy Pakość. Jego zadaniem jest wspieranie burmistrza w planowaniu i realizacji działań służących poprawie jakości życia seniorów, a także inicjowanie przedsięwzięć odpowiadających na potrzeby tej grupy mieszkańców. Zespół tworzy przestrzeń do współpracy, wymiany doświadczeń i budowania lokalnej polityki senioralnej opartej na aktywnym udziale osób starszych oraz podmiotów działających na ich rzecz. Zespół opracował półroczny plan pracy, w ramach którego wdrażano działania związane z aktywizacją i integracją środowisk seniorskich gminy Pakość.

Alokacja środków: około 2500 zł

Źródło finansowania: Gmina Pakość.

Rezultaty: zespół liczy 10 członków.

Gmina Cekcyn

Rodzaj działania: „III Seminarium Rad Seniorów Województwa Kujawsko-Pomorskiego”
(12-13.05.2025)

Szczegółowy opis: Dwudniowe seminarium zorganizowane przez Gminną Radę Seniorów w Cekcynie. Główne cele seminarium to budowanie strategii polityki senioralnej, budowanie relacji międzypokoleniowych, opracowanie programów zdrowotne skierowane do osób starszych, a także

integrację oraz wzmocnienie roli konsultacyjnej i inicjatywnej Rad Seniorów województwa kujawsko-pomorskiego.

Alokacja środków: 2 850,93 zł

Źródło finansowania: finansowane z budżetu Gminy Cekcyn

Rezultaty: w wydarzeniu wzięło 50 osób.

[Lokalna Grupa Działania Pałuki – Wspólna Sprawa w partnerstwie z Gminą Barcin realizuje projekt pt. „Centrum Dziennego Wsparcia – Wspólna Sprawa”.](#)

Rodzaj działania: Dzienny Dom Pomocy w Piechcinie

Szczegółowy opis: celem projektu jest wzrost dostępu do usług społecznych dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu zamieszkujących na terenie Gminy Barcin w terminie do 30.06.2028 r. Projekt zakłada utworzenie co najmniej 6 miejsc dedykowanych osobom dotkniętym chorobą demencyjną oraz dostosowanie oferty wsparcia do ich indywidualnych potrzeb. W ramach projektu sfinansowana zostanie adaptacja i przygotowanie miejsc w Dziennym Domu Pomocy (w tym remont, przebudowa budynku i dostosowanie go do osób niepełnosprawnych), zakupione zostanie niezbędne wyposażenie umożliwiające funkcjonowanie Dziennego Domu Pomocy oraz sfinansowane zostanie prowadzenie Dziennego Domu Pomocy oraz wsparcie osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

Alokacja środków: całkowity koszt projektu - 4 350 754,04 zł, w tym całkowita wartość dofinansowania projektu - 4 133 216,33 zł, w tym wartość dofinansowania Projektu z UE - 3 698 140,93 zł, wkład własny LGD Pałuki - Wspólna Sprawa - 130 797,93 zł, wkład własny Gminy Barcin 86 739,78 zł.

Źródło finansowania: dofinansowanie, w tym z Unii Europejskiej, wkład własny LGD Pałuki - Wspólna Sprawa, wkład własny Gmina Barcin

Rezultaty: 36 osób objętych usługami świadczonymi społecznością lokalnej w programie, 1 obiekt dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, 15 utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej, 5 osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie.

PRZYKŁADY INNOWACYJNYCH ROZWIĄZAŃ

[Miasto Inowrocław](#)

Rodzaj działania: Prowadzenie mieszkań wspomaganych

Szczegółowy opis: Przy MOPS Inowrocław funkcjonuje kompleks 34 mieszkań wspomaganych oferujących pobyt stały bądź czasowy maksymalnie 43 osobom, które mają ograniczoną zdolność do samodzielnego zaspokajania swoich potrzeb życiowych w dotychczasowym miejscu zamieszkania lub przebywania. Kompleks, o którym mowa posiada oddzielną klatkę schodową, windę dostosowaną do potrzeb osób niepełnosprawnych. Osoby przebywające w jednym z 31 mieszkań mają do swojej dyspozycji pokój z aneksem kuchennym oraz łazienką, zapewnione usługi w ustalonym i indywidualnym zakresie. Każde z pozostałych 3 mieszkań składa się z dwóch sypialni, łazienki z WC oraz osobne WC, salonu i aneksu kuchennego. Jednocześnie mogą w nim przebywać 2 osoby wymagające opieki oraz ich opiekun (-owie) spokrewniony lub powinowacony. Wszyscy mogą skorzystać z doraźnej pomocy dyżurnej opiekunki, niezależnie od tego czy korzystają z indywidualnych usług świadczonych przez 5 lub 7 dni w tygodniu. Do wspólnego użytkowania przeznaczone są pomieszczenia integracyjne, pokój wyposażony w kanapę, fotele oraz stoliki, krzesła, telewizor, kuchenkę z pełnym wyposażeniem oraz WC. Sale te służą do organizowania spotkań o różnym charakterze, a więc m.in. z osobami z zewnątrz, organizującymi spotkania tematyczne, niekiedy łączące się z wykonywaniem prac ręcznych np. ozdób świątecznych, z rodzinami.

Alokacja środków: 2 682 456,51 zł

Źródło finansowania: budżet miasta

Rezultaty: z tej formy pomocy korzystały 33 osoby, w tym 23 powyżej 60 roku życia.

Miasto Inowrocław

Rodzaj działania: Pomoc w kryzysie bezdomności

Szczegółowy opis: Celem wsparcia jest monitoring sytuacji osób bezdomnych pozostających w przestrzeni publicznej, a także udzielanie pomocy osobom bezdomnym w formie zakupów leków, zasiłku stałego, opłacania składki na ubezpieczenie społeczne, finansowanie pobytu i wyżywienia w schroniskach dla osób bezdomnych.

Alokacja środków: 410 065,32 zł

Źródło finansowania: budżet miasta

Rezultaty: pobyt w schroniskach opłacono 44 osobom starszym.

Gmina Brodnica

Rodzaj działania: Badania profilaktyczne znamion skórnych

Szczegółowy opis: Akcja bezpłatnych badań profilaktycznych znamion skórnych dla mieszkańców Gminy Brodnica. Celem inicjatywy jest poprawa dostępności do działań profilaktycznych, zwiększenie wiedzy na temat profilaktyki nowotworów skóry oraz umożliwienie wczesnego wykrycia zmian wymagających dalszej diagnostyki i leczenia.

Alokacja środków: badanie bezpłatne dla mieszkańców Gminy Brodnica

Źródło finansowania: środki własne Fundacji Holis-Med.; działanie realizowane w ramach projektu: „Centrum Usług Społecznych Gminy Brodnica”, współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego Plus

Rezultaty: przebadano łącznie 22 osoby.

Gmina Brzuze

Rodzaj działania: Dowóz posiłków

Szczegółowy opis: Osoby starsze z orzeczeniem o niepełnosprawności mają możliwość otrzymania jednego gorącego posiłku dziennie ze stołówki szkolnej z dowozem do domu.

Alokacja środków: Gmina Brzuze

Źródło finansowania: budżet gminy Brzuze, wpłaty beneficjentów.

Rezultaty: Z tej formy pomocy w 2026 r. korzysta 38 osób starszych.

Gmina Lubień Kujawski, powiat włocławski

Rodzaj działania: świadczenie usług przez opiekunki domowe

Szczegółowy opis: Opiekunki domowe świadczą usługi tj. sprzątanie, zakupy, gotowanie, umawianie wizyt lekarskich w zależności od potrzeb i możliwości osób starszych.

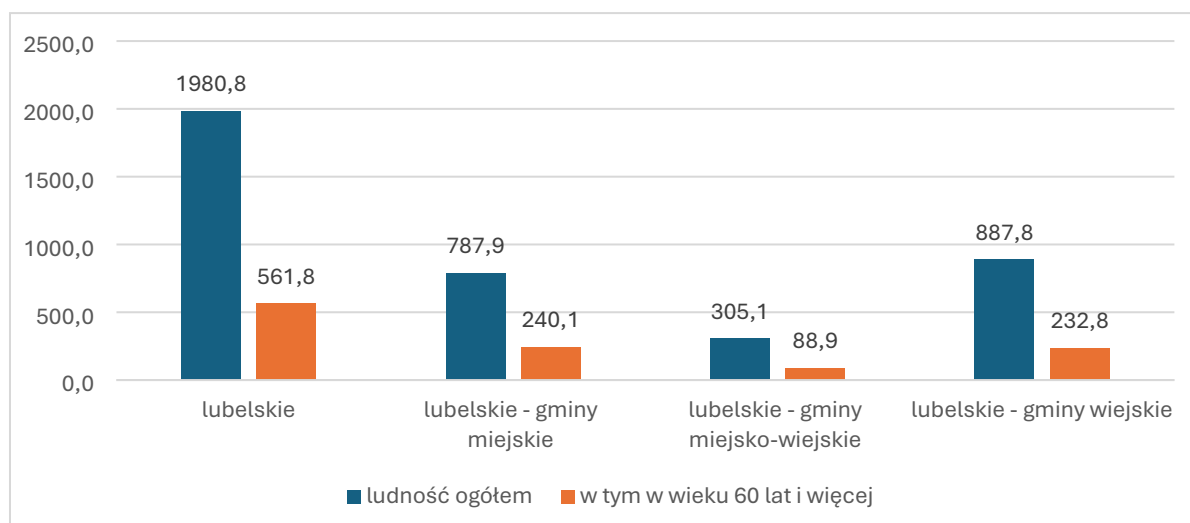
Alokacja środków: środki własne - wynagrodzenia osób świadczących pracę jako opiekunki domowe (2 osoby).

Źródło finansowania: JST

Rezultaty: z tej formy pomocy skorzystało 21 osób starszych.

3. Województwo lubelskie

Wykres 6 Ludność woj. lubelskiego – stan na 31.12.2025 r. (w tys.)

Źródło: GUS

SYTUACJA DOCHODOWA, WARUNKI BYTU, W TYM WARUNKI MIESZKANIOWE

W 2025 r. w województwie lubelskim przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny przypadający na 1 osobę w gospodarstwach domowych wyniósł 3 306,63 zł. Na dochód rozporządzalny gospodarstwa domowego składają się przede wszystkim dochody z pracy najemnej oraz dochody ze świadczeń społecznych. W 2025 r. ich udział w dochodzie rozporządzalnym wyniósł odpowiednio 49,0% i 33,2%. W 2025 r. przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych wyniosły 2032,59 zł. Na żywność i napoje bezalkoholowe gospodarstwa domowe przeznaczały przeciętnie 23,8% ogólnej kwoty wydatków, na opłaty z tytułu użytkowania mieszkania lub domu i za korzystanie z nośników energii - 16,4%, a na zdrowie - 6,1%.

W 2025 r. swoją sytuację materialną jako dobrą lub raczej dobrą oceniło 55,5% gospodarstw domowych. Udział gospodarstw określających swoją sytuację materialną jako przeciętną wyniósł 40,0%, a raczej złą lub złą ukształtował się na poziomie 4,5%.

W analizowanym roku przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym ukształtowała się na poziomie 2,55. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania zajmowana przez gospodarstwo domowe wyniosła 106,8 m².

DOKUMENTY I STRATEGIE

- Strategia Polityki Społecznej Województwa Lubelskiego na lata 2021-2030,
- Wojewódzki Program na Rzecz Osób Starszych na lata 2021-2025.

DZIAŁANIA NA RZECZ OSÓB STARSZYCH

Program „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” – edycja 2025 – gmina Tuczn

- **Cel:** wprowadzenie usług asystenta jako formy ogólnodostępnego wparcia w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym.
- **Alokacja środków:** 208 201,16 zł
- **Źródło finansowania:** Fundusz Solidarnościowy

- **Rezultaty:** w 2025 r. wsparciem usługami asystenta zostało objętych 10 osób niepełnosprawnych powyżej 60 roku życia. Udział w programie zapewnił uczestnikom poprawę funkcjonowania w życiu społecznym i kulturalnym, dał możliwość uczestniczenia w dostępnych atrakcjach oraz zajęciach sportowych.

Korpus Wsparcia Seniorów na 2025 rok – gmina Dzwola

- **Cel:** adresatami programu byli mieszkańcy Gminy Dzwola w wieku 60 lat i więcej, którzy mieli problem z samodzielnym funkcjonowaniem ze względu na stan zdrowia, prowadzą samodzielne gospodarstwa domowe lub mieszkają z osobami bliskimi, które nie były w stanie zapewnić im wystarczającej opieki w codziennym funkcjonowaniu w zakresie odpowiadającym ich potrzebom.
- **Alokacja środków:** 8 400 zł
- **Źródło finansowania:** środki własne, budżet państwa
- **Rezultaty:** celem Programu osłonowego „Korpus Wsparcia Seniorów” 2025 r. dla mieszkańców Gminy Dzwola było zapewnienie usługi wsparcia na rzecz seniorów w wieku 60 lat i więcej przez świadczenie usług wynikających z rozeznaczonych potrzeb na terenie gminy, wpisujących się we wskazane w programie obszary, poprawa poczucia bezpieczeństwa oraz możliwości samodzielnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania osób starszych przez dostęp do tzw. „opieki na odległość”. Ze wsparcia skorzystało 20 seniorów, którzy otrzymali opaski bezpieczeństwa oraz mieli opłacany przez 12 miesięcy abonament umożliwiający z korzystanie z nich.

Program „Posiłek w szkole i w domu” – gmina Potok

- **Cel:** wsparcie seniorów z gminy Potok Górny w postaci świadczenia pieniężnego z przeznaczeniem na częściowe pokrycie kosztów zakupu żywności.
- **Alokacja środków:** 18 436 zł
- **Źródło finansowania:** 80% dotacja z budżetu państwa, 20% środki własne gminy.
- **Rezultaty:** Poprawa jakości życia seniorów o niskich dochodach, kształtowanie właściwych nawyków żywieniowych. Objętych 10 osób, wypłacono 41 świadczeń, okres przyznanych świadczeń: od 2 miesięcy do 6 miesięcy.

Projekt „Kompleksowe usługi społeczne - gmina Biała Podlaska

- **Cel:** Projekt realizowany od 1 stycznia 2025 r. do 28 lutego 2026 r. przez Gminę Biała Podlaska/GOPS w partnerstwie z Ośrodkiem Wsparcia Osób Niepełnosprawnych i Niesamodzielnymi. Projekt obejmował usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze (rehabilitacyjne i psychologiczne), usługi sąsiedzkie, usługę „Złota rączka”, taxi społeczne, wypożyczalnię sprzętu rehabilitacyjnego oraz wsparcie opiekunów faktycznych. Projekt skierowany był również do osób starszych wymagających wsparcia.
- **Alokacja środków:** środki europejskie – 1 164 049,23 zł; dotacja celowa z budżetu krajowego – 136 946,96 zł.
- **Źródło finansowania:** EFS+, wkład własny
- **Rezultaty:** Dzięki projektowi zwiększyła się dostępność wysokiej jakości usług społecznych w Gminie Biała Podlaska (luty 2025 – marzec 2026), która zapewniła bezpłatne, kompleksowe wsparcie dla 65 osób potrzebujących pomocy w codziennym funkcjonowaniu, w tym 20 z niepełnosprawnościami. W ramach zindywidualizowanych ścieżek zaoferowano usługi opiekuńcze i specjalistyczne (rehabilitację i wsparcie psychologiczne) w miejscu zamieszkania, dzienne usługi opiekuńcze dla 50 osób przeciwdziałające izolacji, a także pomoc dla 7 opiekunów faktycznych (szkolenia, taxi społeczne, „złotą rączkę”

i wypożyczalnię sprzętu). Dodatkowo uczestnicy otrzymali 15 opasek bezpieczeństwa SOS, co poprawiło ich samodzielność, bezpieczeństwo i jakość życia.

Projekt pt.: "Nie ma jak u babci!" - gmina Tomaszów Lubelski

- **Cel:** w ramach projektu odbyły się warsztaty kulinarne tradycyjnego jadła kuchni naszych babć, rękodzieła sznurkowych plecionek oraz został zorganizowany wyjazd integracyjny dla seniorów po Roztoczu.
- **Alokacja środków:** kwota dofinansowania - 6 000 zł, całkowita wartość projektu - 8 000 zł, wkład własny gminy - 2 000 zł
- **Źródło finansowania:** Program „Działaj Lokalnie” Polsko – Amerykańskiej Fundacji Wolności realizowanego przez Akademię Rozwoju Filantropii w Polsce oraz Stowarzyszenie „Czajnia”.
- **Rezultaty:** Integracja seniorów i innymi grupami, przekazywanie wiedzy na temat dawnych przepisów i zwyczajów.

Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne - gmina Stary Zamość

- **Cel:** Centrum przeznaczone jest dla osób starszych, niepełnosprawnych ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności. Rolą Centrum jest zapewnienie dziennego lub całodobowego wsparcia osobom starszym z niepełnosprawnościami, rehabilitacja, terapia zajęciowa oraz wsparcie psychologiczne, a także odciążenie rodzin sprawujących opiekę.
- **Alokacja środków:** Fundusz Solidarnościowy - 714 230,08 zł, budżet gminy - 664 723,00 zł, dodatek motywacyjny - 131 062,56 zł.
- **Źródło finansowania:** Fundusz Solidarnościowy, środki własne gminy, program rządowy "Dofinansowanie wynagrodzeń pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej w postaci dodatku motywacyjnego na lata 2024–2027
- **Rezultaty:** Zapewnienie dziennego lub całodobowego wsparcia osobom starszym z niepełnosprawnościami, rehabilitacja, terapia zajęciowa oraz wsparcie psychologiczne, odciążenie rodzin sprawujących opiekę. Z usług COM korzysta obecnie 13 osób w ramach pobytu dziennego oraz 6 osób w ramach pobytu całodobowego.

Program Wieloletni Senior + na lata 2021-2025 Edycja 2025 - miasto Lublin

- **Cel:** realizacja programu polegała na objęciu wsparciem w formie pobytu w Dziennym Domu Senior+ w Lublinie przy ul. Jana Pawła II 11, osób w wieku 60 lat i więcej, nieaktywnych zawodowo z terenu Miasta Lublin w okresie od 01 stycznia 2025 r. do 31 grudnia 2025 r. Ośrodek miał na celu zapewnienie osobom starszym wsparcia oraz pomocy adekwatnej do potrzeb i możliwości wynikających z wieku i stanu zdrowia, poprawy jakości życia seniorów poprzez codzienną aktywizację - zajęcia terapeutyczne w placówce (ruchowe, psychologiczne, literackie, podróżnicze, rękodzielnicze, muzyczne, kulinarne), integracji społecznej środowiska seniorów czy zwiększenie zaangażowania seniorów w życie społeczności lokalnej.
- **Alokacja środków:** 376 858,00 zł
- **Źródło finansowania:** środki z budżetu Miasta Lublin oraz dotacja w ramach Modułu II Programu Wieloletniego Senior + na lata 2021-2025 Edycja 2025
- **Rezultaty:** w 2025 r. wsparciem objęto łącznie 47 seniorów.

Program oświatowy „Bezpieczny Senior” w Gminie Puławy na rok 2025 - gmina Puławy

- **Cel:** poprawa poczucia bezpieczeństwa oraz możliwości samodzielnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania osób starszych przez dostęp do tzw. „opieki na odległość”. Adresatami programu byli seniorzy w wieku 60 lat i więcej z terenu Gminy Puławy, u których występował problem z samodzielnym funkcjonowaniem ze względu na stan zdrowia, prowadzących samodzielne gospodarstwo domowe lub mieszkający z osobami bliskimi, które nie są w stanie zapewnić im wystarczającego wsparcia.
- **Alokacja środków:** 80 % dotacja, 20% środki własne.
- **Źródło finansowania:** środki finansowe pozyskane z dotacji celowej budżetu państwa, środki finansowe z budżetu gminy.
- **Rezultaty:** Podniesienie poziomu bezpieczeństwa wśród osób powyżej 60 roku życia wsparcie w formie usług na odległość. Liczba osób objętych działaniem to 62, liczba spotkań w ramach instruktażu 2 w siedzibie Gminy Puławy oraz 62 spotkania pracownika socjalnego w miejscu zamieszkania. Okres działań od 26.VI 2025 do 31.XII.2025.

Projekt „Pomocna Dłoń - usługi zdrowotne dla osób potrzebujących wsparcia z Miasta Krasnystaw”

- **Cel:** wsparcie w ramach projektu obejmowało m. in. koordynację opieki długoterminowej, pielęgniarstwa opiekę długoterminową, usługi opiekuńcze, poradnictwo psychologiczne dla opiekunów faktycznych, opaski bezpieczeństwa.
- **Alokacja środków:** wartość projektu Miasta Krasnystaw / Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krasnymstawie - 2 026 257,60 zł, kwota dofinansowania - 1 722 318,96 zł.
- **Rezultaty:** Projekt skierowany był do 25 osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu ze względu na wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność wymagających opieki lub wsparcia w codziennym funkcjonowaniu osób drugich oraz 7 opiekunów faktycznych seniorów. Projekt skierowany jest do mieszkańców miasta Krasnystaw. Termin realizacji projektu to od 01.10.2025 roku do 30.04.2027 roku.

Projekt pn. „Optymalizacja świadczeń SPZOZ w Międzyrzeczu Podlaskim poprzez utworzenie oddziału geriatrycznego i powiązaną modyfikację innych świadczeń szpitalnych”

- **Cel:** rozszerzenie świadczonych usług szpitala o oddział geriatryczny, przygotowanie personelu oddziału geriatrycznego do prowadzenia oddziału zgodnie z nowoczesnymi standardami i wytycznymi, z wykorzystaniem szkoleń i działań edukacyjnych.
- **Alokacja środków:** 22 087 011,84 zł
- **Źródło finansowania:** KPO i środki własne Powiatu Białskiego.
- **Rezultaty:** utworzeniu 35 łóżkowego oddziału geriatrycznego. Rozszerzenie świadczonych usług szpitala o oddział geriatryczny, przygotowanie personelu oddziału geriatrycznego do prowadzenia oddziału zgodnie z nowoczesnymi standardami i wytycznymi, z wykorzystaniem szkoleń i działań edukacyjnych.

PRZYKŁADY DOBRYCH PRAKTYK NA POZIOMIE POWIATU, GMINY

Gmina Łabunie

Rodzaj działania: Gminny Rajd Rowerowy „Odjazdowo-rowerowo Doliną Górnej Łabuńki”

Szczegółowy opis: Rajd rowerowy adresowany jest do mieszkańców gminy Łabunie. Wydarzenie na stałe wpisało się w kalendarz przedsięwzięć popularyzujących aktywność fizyczną, integrujących rodziny i promujących zdrowy styl życia. Uczestnicy pokonują ustaloną trasę rajdu na rowerach, która przebiega m. in. przez wyznaczony szlak rowerowy na terenie gminy Łabunie. W trakcie rajdu organizowany jest przystanek związany z wybraną atrakcją turystyczną gminy, którą uczestnicy

rajdu mogą zwiedzić, poznać jej historię i walory czyniąc ją atrakcyjną także pod względem promocji turystyki, w tym turystyki rowerowej. Na mecie rajdu organizowane są konkursy i poczęstunek. Przy organizacji wydarzenia Gmina Łabunie współpracuje z Kołami Gospodyń Wiejskich, Radami Sołectw, Posterunkiem Policji w Łabuniach oraz Ochotniczymi Strażami Pożarnymi.

Alokacja środków: nie dotyczy

Źródło finansowania: Gminny Program Przeciwdziałaniu Alkoholizmowi i Narkomanii na 2025 rok

Rezultaty: w rajdzie udział wzięło ponad 100 osób powyżej 60 roku życia.

Gmina Komarów-Osada

Rodzaj działania: Poradnictwo psychologiczne i prawne

Szczegółowy opis: Gmina Komarów-Osada, na podstawie umowy partnerskiej z Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej w Lublinie, realizowała projekt pn. „Polityka Senioralna EFS+”

Projekt skierowany jest do seniorów, tj. osób w wieku 65 lat i więcej – w tym osób z niepełnosprawnościami oraz osób wymagające wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, a także do opiekunów faktycznych osób w wieku 65 lat i więcej z województwa lubelskiego. Działania w celu zwiększenia równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości trwałych i przystępnych cenowo usług.

Źródło finansowania: Program Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027, współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus

Rezultaty: w 2025 r. 30 osób skorzystało ze wsparcia w ramach usług psychologicznych oraz 6 osób z poradnictwa prawnego. Celem działania była integracja pokoleniowa (w rajdzie udział brały również osoby młode – członkowie rodzin seniorów), profilaktyka zdrowego stylu życia, aktywizacja oraz zapobieganie marginalizacji seniorów w społeczeństwie.

Gmina Borki

Rodzaj działania: Finanse w złotym wieku

Szczegółowy opis: Działania były podejmowane w ramach Programu edukacji ekonomicznej Narodowego Banku Polskiego. Pozyskane środki finansowe zostały wykorzystane na organizację cyklu 4 bezpłatnych warsztatów edukacyjnych dla seniorów oraz edukacyjną wycieczkę uczestników do Warszawy.

Alokacja środków: 11 100 zł

Źródło finansowania: grant z Narodowego Banku Polskiego

Rezultaty: Podnoszenie wiedzy ekonomicznej i finansowej osób starszych oraz ułatwienie im poruszania się po świecie nowoczesnych usług finansowych

Gmina Wojcieszków

Rodzaj działania: Klub Międzypokoleniowy

Szczegółowy opis: Od kwietnia 2025 r. realizowana jest usługa wsparcia osób starszych i integracji międzypokoleniowej – Klub Międzypokoleniowy. Program obejmował zajęcia ruchowe, warsztaty integracyjne, edukację zdrowotną, warsztaty artystyczne, wspólne gotowanie, zajęcia muzyczne oraz poradnictwo psychologiczne. Inicjatywa sprzyja budowaniu trwałych relacji pomiędzy pokoleniami, przełamywaniu stereotypów związanych z wiekiem oraz wzmacnianiu aktywności społecznej mieszkańców. Seniorzy pełnią w projekcie rolę aktywnych uczestników i współtwórców działań, dzieląc się swoim doświadczeniem i wiedzą z młodszymi pokoleniami.

Alokacja środków: 37 620,00 zł

Źródło finansowania: EFS+, Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027

Rezultaty: Integracja międzypokoleniowa, budowanie więzi, rozwój pasji i walka z wykluczeniem społecznym

Gmina Lubartów

Rodzaj działania: Cykl szkoleń: Świadome bezpieczeństwo zdrowotne – nałogi, leki i alkohol oraz kiedy wsparcie staje się zagrożeniem – przemoc wobec osób starszych w kontekście używania środków psychoaktywnych przez osoby z najbliższego otoczenia.

Szczegółowy opis: Szkolenie odbyło się w 3 Klubach Seniora. Głównym celem szkolenia było zwiększenie świadomości osób starszych na temat zagrożeń związanych z uzależnieniami oraz szczególnie niebezpiecznych interakcji pomiędzy lekami a alkoholem. Program szkolenia koncentrował się także na wzmocnieniu umiejętności podejmowania bezpiecznych decyzji zdrowotnych, wczesnym rozpoznawaniu sygnałów ostrzegawczych oraz zapobieganiu poważnym konsekwencjom zdrowotnym.

Alokacja środków: 11 400, 00 zł

Źródło finansowania: wkład własny Gminy

Rezultaty: Kształtowanie świadomości zagrożeń oraz rozwijanie odpowiedzialnych i bezpiecznych zachowań. Osoby starsze zdobyły praktyczną wiedzę dotyczącą rozpoznawania sytuacji ryzykownych, sposobów ich unikania oraz właściwego reagowania na niepokojące sygnały. Łącznie w szkoleniach uczestniczyło 100 osób. Przeprowadzono 6 szkoleń: 3 szkolenia z trenerem oraz 3 szkolenia z ratownikiem medycznym. Każde z nich trwało dwie godziny zegarowe.

Gmina Chełm

Rodzaj działania: Koperta życia

Szczegółowy opis: Karta, w której podaje się informacje dotyczące jej właściciela – dane osobowe, numer telefonu do bliskiej osoby, przebyte choroby, zażywane leki i uczulenia. Kartę wkłada się najczęściej do lodówki, na której umieszcza się magnes z nadrukiem „Koperta życia”. Umieszczenie koperty w miejscu widocznym i dostępnym umożliwia służbom medycznym w razie wypadku lub załabnięcia, a także policji, straży pożarnej czy służbom socjalnym szybki dostęp do podstawowych informacji o seniorze.

Alokacja środków: całość sfinansowana ze środków własnych

Źródło finansowania: środki własne JST

Rezultaty: Ułatwienie dostępu do ważnych informacji zdrowotnych mogących uratować życie, zwiększenie poczucie bezpieczeństwa osób starszych. Wydano 92 koperty dla 92 uczestników.

Gmina Puchaczów

Rodzaj działania: Opaski bezpieczeństwa

Szczegółowy opis: Działanie skierowane do osób starszych, zwłaszcza tych samotnych lub mających trudności w codziennym funkcjonowaniu. Opaski bezpieczeństwa to specjalne urządzenia, wyposażone w przycisk alarmowy. Po jego naciśnięciu osoba nosząca opaskę może szybko wezwać pomoc – np. członka rodziny, opiekuna czy centrum monitoringu. Opaski wyposażone są w sygnał bezpieczeństwa SOS, detektor ruchu, lokalizator GPS, funkcje monitorujące czynności życiowe (puls, saturacja), czujnik zdjęcia opaski.

Alokacja środków: koszt całkowity zadania – 1 750,00 zł, dotacja – 1 400,00 zł, wkład własny - 350,00 zł.

Źródło finansowania: dotacja w ramach Programu „Korpus Wsparcia Seniorów” oraz środki własne JST.

Rezultaty: w 2025 r. wsparciem objęto 5 osób.

Gmina Annopol

Rodzaj działania: Projekt socjalny

Szczegółowy opis: Z inicjatywy Ośrodka Pomocy Społecznej w Annopolu oraz seniorów, którzy uczestniczą w zajęciach Klubu Senior+ w Annopolu powstał projekt socjalny „Bliżej siebie”. Projekt miał na celu wesprzeć samotnych mieszkańców Gminy Annopol poprzez wolontariat oraz zintegrować osoby starsze w środowisku lokalnym, umożliwić nawiązanie nowych kontaktów interpersonalnych oraz wzmocnić na płaszczyźnie emocjonalnej. Pracownicy socjalni Ośrodka Pomocy Społecznej w Annopolu, znając potrzeby podopiecznych w swoich rejonach, proponują osobom samotnym, starszym i schorowanym udział w projekcie, natomiast uczestnicy Klubu jako wolontariusze odwiedzają samotne osoby.

Alokacja środków: działanie bezkosztowe

Źródło finansowania: działanie bezkosztowe

Rezultaty: w 2025 r. udzielono wsparcia 6 osobom starszym w formie wolontariatu.

Gmina Miasto Lubartów

Rodzaj działania: Projekt socjalny

Szczegółowy opis: Projekt socjalny- Niezbędnik apteczny dla seniorów (z Plasterkiem na serce) Projekt skierowany do samotnych seniorów, osób starszych znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, osób niepełnosprawnych korzystających ze wsparcia MOPS. W ramach projektu zebrano od lokalnych aptek, drogerii oraz osób fizycznych artykuły higieniczne tj. pampersy, podkłady, środki higieny osobistej, środki opatrunkowe itp., z których wykonano paczki dla najbardziej potrzebujących. Do każdej z paczek dołączono tzw. „Plasterek na serce,” czyli kartę pełną ciepłych i dobrych słów mających dodać wiary w siebie i innych ludzi. Wszystko rozwieziono potrzebującym osobom do ich miejsc zamieszkania.

Alokacja środków: działanie bezkosztowe

Źródło finansowania: działanie bezkosztowe

Rezultaty: Podniesienie jakości funkcjonowania osób w trudnej sytuacji życiowej, zaopatrzenie w środki apteczne i higieniczne oraz wsparcie psychiczne osób uczestniczących w projekcie. W projekcie uczestniczyło 20 seniorów i seniorek.

Stowarzyszenie Wspierania Tradycji i Kultury „Przedmieście”

Rodzaj działania: Coroczna organizacja „Dnia Seniora” przez Stowarzyszenie Wspierania Tradycji i Kultury „Przedmieście” w Potoku Górnym oraz „Święto Pieczonego Ziemniaka”

Szczegółowy opis: Stowarzyszenie „Przedmieście” w Potoku Górnym wraz z dziećmi ze Szkoły Podstawowej im. Powstania Styczniowego w Potoku Górnym zorganizowało dla seniorów „Dzień Seniora” w świetlicy stowarzyszenia.

Alokacja środków: nie dotyczy

Źródło finansowania: nie dotyczy

Rezultaty: Wzrost aktywności osób starszych przez udział w spotkaniach i wydarzeniach kulturalnych, integracja osób starszych ze społecznością lokalną, zacieśniania relacji międzyludzkich i pielęgnacja lokalnych tradycji.

PRZYKŁADY INNOWACYJNYCH ROZWIĄZAŃ

Gmina Milejów

Rodzaj działania: Akcja „Gorący posiłek”

Szczegółowy opis: Rozwożenie gorących posiłków osobom starszym i samotnym w okresie zimowym (szczególnie podczas silnych mrozów).

Alokacja środków: działanie bezkosztowe

Źródło finansowania: środki pozyskane od sponsorów

Rezultaty: w gorące posiłki zabezpieczono 15 osób starszych z terenu Gminy Milejów.

Gmina Wojcieszków

Rodzaj działania: Zintegrowany model usług społecznych

Szczegółowy opis: Indywidualna diagnoza potrzeb, opracowanie IPUS, integracja usług społecznych, zdrowotnych, rehabilitacyjnych, transportu i wsparcia opiekunów.

Alokacja środków: koszt całkowity – 182 007,50 zł, wkład własny – 67 060,00 zł, dotacja – 114 947,50 zł

Źródło finansowania: EFS+, środki własne

Rezultaty: Lepsza koordynacja i dostępność usług dla seniorów. Zintegrowanym modelem usług społecznych zostało objętych 215 seniorów.

Gmina Bychawa

Rodzaj działania: Karta Seniora Gminy Bychawa

Szczegółowy opis: Gmina Bychawa wspólnie z OPS w Bychawie i Gminną Radą Seniorów z Bychawy utworzyli z przedsiębiorcami program pomocy dla seniorów obejmujący m.in. kupowanie z rabatem art. spożywczych i przemysłowych oraz świadczenie usług w punktach handlowych gminy Bychawa.

Alokacja środków: indywidualne decyzje przedsiębiorców dot. rabatu.

Źródło finansowania: Przedsiębiorcy z Gminy Bychawa

Rezultaty: w 2025 r. wydano 32 Karty Seniora Gminy Bychawa.

Tomaszów Lubelski

Rodzaj działania: Przygotowanie modelu lokalnej polityki długowieczności

Szczegółowy opis: W 2025 r. rozpoczęto budowę modelu lokalnej polityki długowieczności poprzez przygotowanie do utworzenia Centrum Usług Społecznych, rozwój partnerstwa z podmiotami ochrony zdrowia oraz wypracowanie założeń integracji usług społecznych, zdrowotnych i opieki długoterminowej. Działania stanowią fundament wdrażania kompleksowego systemu wsparcia mieszkańców w odpowiedzi na wyzwania demograficzne i proces starzenia się społeczeństwa.

Alokacja środków: 8 952 900,00 zł

Źródło finansowania: Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021–2027, środki własne Miasta

Rezultaty: Opracowanie podstaw organizacyjnych i strategicznych do wdrożenia zintegrowanego modelu usług społecznych, zdrowotnych i opieki długoterminowej realizowanego od 2026/2027 r.

Miasto Chełm

Rodzaj działania: Dyżury Chełmskiej Rady Seniorów

Szczegółowy opis: Dyżury stanowiły przestrzeń do bezpośrednich spotkań i rozmów z seniorami, podczas których mogli oni zgłaszać swoje potrzeby, problemy oraz propozycje dotyczące działań na rzecz osób starszych. Spotkania służyły również przekazywaniu informacji o działalności Rady Seniorów, dostępnych formach wsparcia i możliwościach aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym miasta.

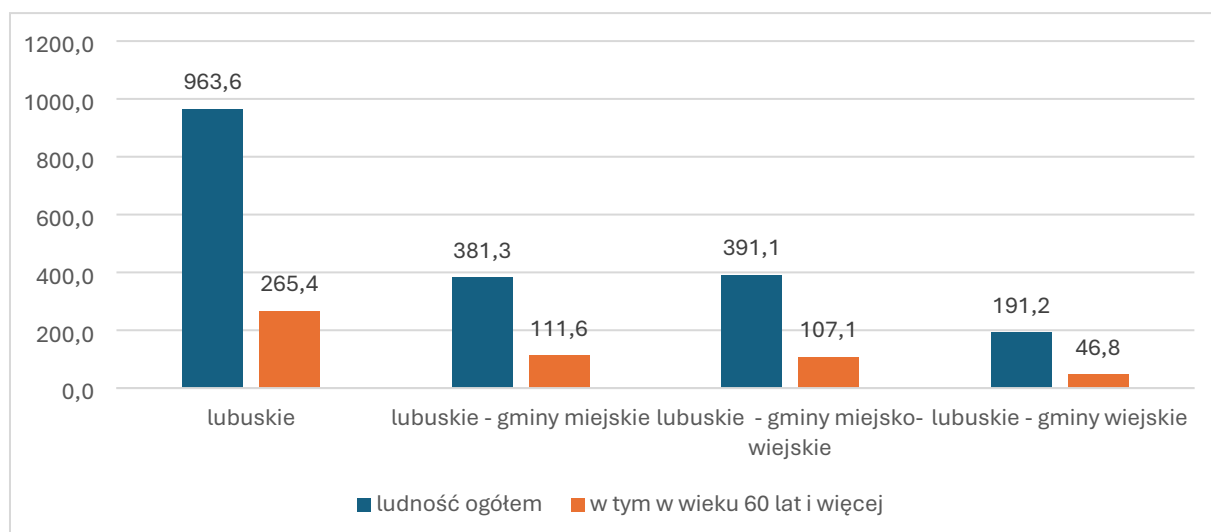
Alokacja środków: działanie bezkosztowe

Źródło finansowania: działanie bezkosztowe

Rezultaty: w 2025 r. Chełmska Rada Seniorów zorganizowała 7 dyżurów (od listopada 2025 r.) skierowanych do mieszkańców miasta w wieku senioralnym.

4. Województwo lubuskie

Wykres 7 Ludność woj. lubuskiego – stan na 31.12.2025 r. (w tys.)

Źródło: GUS

SYTUACJA DOCHODOWA, WARUNKI BYTU, W TYM WARUNKI MIESZKANIOWE

W 2025 r. w województwie lubuskim przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny przypadający na 1 osobę w gospodarstwach domowych wyniósł 3 588,44 zł. Na dochód rozporządzalny gospodarstwa domowego składają się przede wszystkim dochody z pracy najemnej oraz dochody ze świadczeń społecznych. W 2025 r. ich udział w dochodzie rozporządzalnym wyniósł odpowiednio 57,0% i 31,9%. W 2025 r. przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych wyniosły 2012,42 zł. Na żywność i napoje bezalkoholowe gospodarstwa domowe przeznaczały przeciętnie 26,1% ogólnej kwoty wydatków, na opłaty z tytułu użytkowania mieszkania lub domu i za korzystanie z nośników energii - 20,1%, a na zdrowie - 5,1%.

W 2025 r. swoją sytuację materialną jako dobrą lub raczej dobrą oceniło 64,9% gospodarstw domowych. Udział gospodarstw określających swoją sytuację materialną jako przeciętną wyniósł 32,2%, a raczej złą lub złą ukształtował się na poziomie 2,9%.

W analizowanym roku przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym ukształtowała się na poziomie 2,24. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania zajmowana przez gospodarstwo domowe wyniosła 83,1 m².

DOKUMENTY I STRATEGIE

- Strategia Polityki Społecznej Województwa Lubuskiego na lata 2021–2030,
- Wojewódzki Program na Rzecz Osób Starszych.

DZIAŁANIA NA RZECZ OSÓB STARSZYCH

Lubuska Karta Seniora

- **Cel:** posiadacze Karty są uprawnieni do ulg przez podmioty, przedsiębiorstwa przystępujące do projektu.
- **Alokacja środków:** działanie bezkosztowe
- **Źródło finansowania:** nie dotyczy
- **Rezultaty:** w 2025 r. wydano 769 Lubuskich Kart Seniora.

„W partnerstwie różniej” - rozwój usług społecznych

- **Cel:** program skierowany jest do osób starszych, przewlekłe chorych, niepełnosprawnych oraz ich opiekunów wymagających wsparcia w codziennym życiu - oferuje usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz pobyty w mieszkaniach wspomaganych z poszerzeniem o całodobową opiekę wytchnieniową.
- **Alokacja środków:** wartość środków wydatkowanych na dzień 31 grudnia 2025 r. - 304 391,69 zł, budżet państwa - 28 780,05 zł, wkład własny - 30 983,87 zł; dofinansowanie z UE - 244 627,77 zł.
- **Źródło finansowania:** budżet państwa, środki własne, środki z UE.
- **Rezultaty:** Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027, w ramach Priorytetu 6 – Usługi społeczne i zdrowotne. Projekt realizowany przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej (ROPS) w Zielonej Górze we współpracy z 3 Domami Pomocy Społecznej (DPS) z województwa lubuskiego.

Program wieloletni Senior+

- **Cel:** poprawa jakości życia i włączenie społeczne seniorów przez rozwój sieci Dziennych Domów „Senior+” oraz Klubów „Senior+”, a także zapewnienie wsparcia w zakresie oferty kulturalnej, edukacyjnej, rekreacyjnej i aktywności ruchowej.
- **Alokacja środków:** moduł I - 377 377,86 zł, moduł II - 667 674,048 zł
- **Źródło finansowania:** rezerwa celowa - poz. 25 oraz środki własne JST
- **Rezultaty:** do edycji 2025 przystąpiło 32 jednostki samorządu terytorialnego, w tym 31 gmin i 1 powiat. Na koniec 2025 r. prowadzonych było 19 Domów Dziennego Pobytu „Senior+” z 505 miejscami oraz 35 Klubów „Senior+” z 760 miejscami, co daje razem 1 265 miejsc w woj. lubuskim.

Program „Korpus Wsparcia Seniorów”

- **Cel:** poprawa bezpieczeństwa oraz ułatwienie samodzielnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania osobom starszym w wieku 60 lat i więcej, które mają problemy z codzienną samodzielnością ze względu na stan zdrowia.
- **Alokacja środków:** moduł I - 377 377,86 zł, moduł II - 667 674,048 zł
- **Źródło finansowania:** rezerwa celowa - poz. 25 oraz środki własne JST
- **Rezultaty:** do modułu I przystąpiło 19 gmin - z tej formy pomocy w 2025 r. skorzystało 99 seniorów. Do modułu II przystąpiło w 2025 r. 47 gmin, w ramach którego pomocą objęto 1 761 seniorów.

Program Opieka 75+

- **Cel:** zwiększenie dostępności do usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych, dla osób w wieku 75 lat i więcej, które są osobami samotnymi lub są osobami samotnie gospodarującymi, a także tych, które pozostają w rodzinie.
- **Alokacja środków:** 1 147 790,58 zł
- **Źródło finansowania:** rezerwa celowa - poz. 25 oraz środki własne JST
- **Rezultaty:** Do programu przystąpiło 36 gmin. Programem zostało objętych 368 osób.

Program szczepień profilaktycznych przeciwko grypie dla osób po 65 r.ż. z terenu miasta Żary

- **Cel:** zwiększenie odporności Seniorów przeciwko grypie. Wyboru realizatora dokonano w drodze konkursu ofert.
- **Alokacja środków:** 28 140 zł
- **Źródło finansowania:** środki własne gminy

- **Rezultaty:** w 2025 r. udział seniorów w programie wyniósł 76%. Planowana liczba uczestników wynosiła 528 osób. Ostatecznie szczepienie przyjęły 402 osoby.

Program polityki zdrowotnej w zakresie rehabilitacji leczniczej mieszkańców Gminy Żary.

- **Cel:** program obejmuje przeprowadzenie świadczeń (zabiegów) z zakresu rehabilitacji leczniczej, działań edukacyjnych, a także akcji informacyjnej o możliwości uczestnictwa w programie. Program skierowany jest do mieszkańców w wieku powyżej 65 roku życia z rozpoznaniem choroby przewlekłej lub zapalnej układu ruchu, urazu lub choroby obwodowego układu nerwowego.
- **Alokacja środków:** 48 050 zł
- **Źródło finansowania:** środki własne Gminy, NFZ.
- **Rezultaty:** z programu skorzystało ponad 70 osób, w tym niektóre osoby korzystały z programu dwukrotnie. Zgodnie z zapisem programu dotyczącym kryterium wyłączenia - z programu można było skorzystać nie częściej niż raz na 3 miesiące. Każda osoba w ramach indywidualnego planu rehabilitacyjnego objęta była 10 dniowym cyklem zabiegów. U większości pacjentów doszło do poprawy stanu zdrowia w związku z otrzymanymi w programie świadczeniami.

PRZYKŁADY DOBRYCH PRAKTYK NA POZIOMIE POWIATU, GMINY

Miasto Gorzów Wlkp.

Rodzaj działania: Program Złota Rączka dla Seniora

Szczegółowy opis: udzielenie pomocy seniorom w drobnych domowych naprawach. W ramach projektu wykonane były różnorodne usługi i naprawy tj. podłączenie oraz programowanie telewizorów i dekodów do odbioru sygnału telewizyjnego, wymiana żarówek, wymiana wyrwanych gniazdek lub włączników elektrycznych, wymiana uszczelek w przeciekających kranach, naprawa baterii, słuchawek, węży prysznicowych, przetkanie udrożnienie odpływu, wymiana wężyków, syfonu, uszczelnienie silikonem przecieków, montaż lub wymiana zamków, naprawa lub wymiana zawiasów drzwi, naprawa pojedynczych elementów meblowych itp. Uprawnieni do skorzystania z pomocy byli mieszkańcy JST w wieku 65 lat i więcej, nieaktywni zawodowo, ze szczególnym uwzględnieniem osób samotnych z niepełnosprawnościami oraz osób w wieku 60 lat i więcej leżących lub poruszających się na wózku inwalidzkim oraz z niepełnosprawnością w stopniu znacznym.

Alokacja środków: 130 000,00 zł

Źródło finansowania: Środki własne

Rezultaty: w 2025 r. zleceniobiorca zrealizował 402 usługi w domach gorzowskich seniorów.

Miasto Gorzów Wielkopolski

Rodzaj działania: VIII Gorzowski Tydzień Seniora

Szczegółowy opis: Corocznie miasto organizuje wydarzenia kulturalne, których odbiorcami są m.in. gorzowscy seniorzy. Organizacja Gorzowskiego Tygodnia Seniora, w ramach, którego przewidywane są koncerty, wykłady na temat zdrowia fizycznego oraz psychicznego seniorów czy potańcówki, pozwalają na włączenie się seniorów w życie kulturalne miasta oraz integrację międzypokoleniową. Tego typu wydarzenia przyczyniają się do przeciwdziałania dyskryminacji osób starszych ze względu na ich wiek.

Alokacja środków: około 65 000,00 zł

Źródło finansowania: środki własne

Rezultaty: W ramach VIII Gorzowskiego Tygodnia Seniora zorganizowano uroczystą inaugurację wraz z międzypokoleniowym pokazem mody, występami zespołów i chórów oraz poczęstunkiem,

rajd rowerowy do Santoka, warsztaty taneczne wraz z pokazami gorzowskich grup tanecznych, drużynowy turniej gry w kręgle (30 osób), spotkanie autorskie z dziedziny literatury; warsztaty z rękodzieła, zajęcia plastyczne, specjalny seans filmowy dla seniorów, piknik integracyjny Śniadanie na trawie dla seniorów w Muzeum Lubuskim (udział około 100 seniorów), indywidualne warsztaty komputerowe, audycję radiową na żywo, panel wykładowy Zdrowy i bezpieczny Senior, występ zespołu 4 Play Country Band, a także Bal Seniora na lodowisku Słowianki (udział wzięło około 300 seniorów).

PCPR Świebodziński

Rodzaj działania: Wsparcie osób z niepełnosprawnością powyżej 60 roku życia

Szczegółowy opis: Wsparcie osób z niepełnosprawnością powyżej 60 roku życia

Alokacja środków: 1 093 646,33 zł

Źródło finansowania: Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

Rezultaty: w 2025r. na dofinansowanie do turnusów rehabilitacyjnych dla osób z niepełnosprawnością powyżej 60 roku życia (48 osób) przeznaczono 172 136,00 zł, na likwidację barier architektonicznych dla osób z niepełnosprawnością powyżej 60 roku życia (14 osób) przeznaczono 123 460,00 zł, na likwidację barier technicznych dla osób z niepełnosprawnością powyżej 60 roku życia (22 osoby) przeznaczono 99 476,00 zł, na likwidację barier w komunikowaniu się dla osób z niepełnosprawnością powyżej 60 roku życia (1 osoba) przeznaczono 491,00 zł, na dofinansowanie do sprzętu rehabilitacyjnego dla osób z niepełnosprawnością powyżej 60 roku życia (8 osób) przeznaczono 9 500,20 zł. Z dofinansowania do zakupu przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych dla osób powyżej 60 roku życia (512 osób) przeznaczono 688 583,13 zł.

Gmina Wschowa, Świebodzin

Rodzaj działania: Senior Taxi

Szczegółowy opis: Usługa polegała na wsparciu seniorów poprzez świadczenie usług transportowych do lekarza na terenie Gminy Świebodzin. Usługa była skierowana do osób, które ukończyły 60 rok życia i posiadały orzeczenie o niepełnosprawności w stopniu znacznym lub umiarkowanym lub równoważne oraz do osób, które ukończyły 70 rok życia. Warunkiem skorzystania z usługi było zamieszkiwanie na terenie Gminy Świebodzin, posiadanie Świebodzińskiej Karty Seniora oraz złożenie wniosku o skorzystanie z usługi. Zgłoszenia przejazdów i odwołanie odbywało się za pośrednictwem infolinii w Centrum Usług Społecznych w Świebodzinie. Przewozy realizowane były w dni robocze od poniedziałku do piątku w godzinach 7:00-18:00. Senior mógł skorzystać z dwóch płatnych przejazdów w ciągu jednego miesiąca w okresie trwania Programu. Jeden przejazd składał się z dwóch kursów. Opłatę w wysokości 3 zł za kurs senior uiszczał przed rozpoczęciem usługi bezpośrednio u kierowcy taksówki.

Alokacja środków: 150 290,00 zł - Wschowa, 119 000,00 zł-Świebodzin

Źródło finansowania: środki własne

Rezultaty: z usługi Senior Taxi w 2025 r. skorzystało 235 osób - Wschowa, a także 315 seniorów - Świebodzin. W 2025 r. w ramach usług transportowych dla seniorów wykonano 4 896 przejazdów.

Miasto Świebodzin

Rodzaj działania: Usługa społeczna MaJSTerkowicz dla seniora 60 plus

Szczegółowy opis: Usługa polegała na wsparciu seniorów poprzez świadczenie bezpłatnych usług naprawczych niewymagających dużych nakładów finansowych na zakup materiałów oraz takich usług, które nie były świadczone w ramach innych umów np. ze wspólnotą mieszkaniową, administracją itd. na terenie Gminy Świebodzin. Adresatami usługi byli seniorzy, którzy ukończyli

60 rok życia, zamieszkujący na terenie Gminy Świebodzin, a w szczególności osoby samotne, chore, niepełnosprawne. Problem techniczny można było zgłaszać składając wniosek w Centrum Usług Społecznych. Naprawy realizowane były w dni robocze od poniedziałku do piątku w godzinach 9:00 -18:00.

Alokacja środków: 25 000 zł

Źródło finansowania: środki własne

Rezultaty: w 2025 r. przyjęto 58 zgłoszeń od 49 seniorów. Wykonano 49 napraw, 8 zleceń zostało anulowanych przez seniorów, a 1 naprawa nie została wykonana ze względu na brak możliwości dokonania naprawy.

Gmina Kolsko

Rodzaj działania: Realizacja projektu pn. „Wsparcie dla uczenia się przez całe życie na terenie Gminy Kolsko”

Szczegółowy opis: Realizacja działań edukacyjnych skierowanych do mieszkańców, w tym seniorów, obejmujących: wsparcie rozwoju kompetencji cyfrowych nauka korzystania ze smartfonów, Internetu i e-usług, wsparcie w rozwoju kompetencji i umiejętności w zakresie zdrowego żywienia - warsztaty dotyczące zdrowego stylu życia i przygotowywania wartościowych posiłków; wizaż w autoprezentacji - sztuka makijażu na każdą okazję, zajęcia rozwijające umiejętności dbania o wizerunek, samoocenę i aktywność społeczną uczestników.

Alokacja środków: 113 732,41 zł w tym z UE - 107 732,41, wkład własny - 6,000 zł

Źródło finansowania: Europejski Fundusz Społeczny Plus (EFS+)

Rezultaty: w projekcie brało udział 32 osoby, w tym 18 osób starszych.

Gmina Lubiszyn

Rodzaj działania: Wyjazdy integracyjne nad morze oraz spotkania integracyjne dla seniorów z niepełnosprawnością

Szczegółowy opis: Celem wyjazdów integracyjnych nad morze oraz spotkań dla seniorów z niepełnosprawnością jest przede wszystkim wspieranie integracji społecznej, poprawa jakości życia uczestników oraz promowanie aktywności i samodzielności.

Alokacja środków: całkowita wartość – 61 872,64 zł, w tym dofinansowanie – 5 000,00 zł, 56 872,64 zł

Źródło finansowania: środki z budżetu państwa oraz środki własne gminy

Rezultaty: w wyjazdach wzięło udział około 150 seniorów.

PRZYKŁADY INNOWACYJNYCH ROZWIĄZAŃ

Gmina Trzciel/Gmina Świebodzin

Rodzaj działania: Zielone Gospodarstwa Opiekuńcze

Szczegółowy opis: Projekt mający na celu wsparcie osób potrzebujących pomocy w codziennym funkcjonowaniu. Usługi świadczone w gospodarstwie wiejskim, które posiada potencjał do prowadzenia działań terapeutycznych opartych na uprawach rolniczych i hodowli zwierząt gospodarskich.

Alokacja środków: gmina Trzciel - 140 000,00 zł, gmina Świebodzin - 225 474,00 zł

Źródło finansowania: budżet gminy, dofinansowanie w ramach realizowanego projektu przez UE w ramach EFS PLUS.

Rezultaty: w projekcie uczestniczyło 8 osób z gminy Trzciel oraz 11 osób z gminy Świebodzin.

W 2025 r. lubuskie zielone opiekuńcze działania z Jasieńca (gmina Trzciel) zostały oficjalnie docenione na szczeblu krajowym, zdobywając I miejsce w XXIII edycji ogólnopolskiego konkursu „Sposób na Sukces” za wybitne działania na rzecz seniorów.

Miasto Zielona Góra

Rodzaj działania: Biblioterapia

Szczegółowy opis: To innowacyjna forma wsparcia seniorów, która zapewnia im aktywny dostęp do przestrzeni internetowej. Dzięki współpracy z Gazetą Lubuską do codziennego czytania prasy i artykułów (w formie prenumeraty w wersji elektronicznej przez cały rok) wykorzystane były tablety. To narzędzie stwarza możliwości nauki obsługi nowych technologii.

Alokacja środków: nie dotyczy

Źródło finansowania: Własne zasoby. Współpraca z Gazetą Lubuską.

Rezultaty: wsparciem objęto 15 seniorów.

Powiat Żarski

Rodzaj działania: Rehabilitacja domowa NFZ

Szczegółowy opis: Mieszkańców powiatu żarskiego, w tym osoby starsze, miały szansę skorzystać z rehabilitacji domowej NFZ. Jest to dodatkowa forma realizowanej rehabilitacji domowej w ramach NFZ. Taka forma rehabilitacji wpływa na poprawę kondycji fizycznej mieszkańców, a tym samym ogranicza skutki niepełnosprawności oraz podtrzymuje ich sprawność oraz samodzielność.

Alokacja środków: 26 000 zł

Źródło finansowania: środki z NFZ

Rezultaty: ze wsparcia skorzystało 7 seniorów, wobec których zrealizowano 780 zabiegów.

Gmina Świebodzin

Rodzaj działania: Mobilna Akademia Seniora

Szczegółowy opis: Usługa społeczna z zakresu pomocy społecznej na rzecz wspierania osób starszych obejmuje budowanie poczucia wspólnoty lokalnej, poprawy więzi sąsiedzkich poprzez udział w różnych aktywnościach np. zajęciach z rękodzieła, kursie pierwszej pomocy, warsztatach kulinarnych itp.

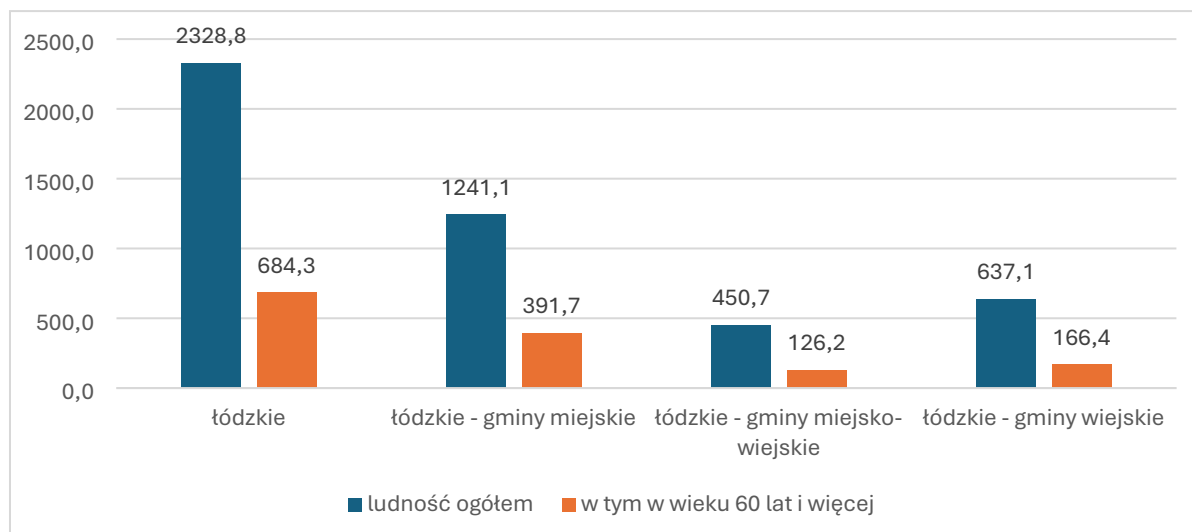
Alokacja środków: 41 099,59 zł

Źródło finansowania: dofinansowanie w ramach realizowanego projektu przez UE w ramach EFS+

Rezultaty: w 2025 r. z usługi skorzystały 54 osoby.

5. Województwo łódzkie

Wykres 8 Ludność woj. łódzkiego – stan na 31.12.2025 r. (w tys.)

Źródło: GUS

SYTUACJA DOCHODOWA, WARUNKI BYTU, W TYM WARUNKI MIESZKANIOWE

W 2025 r. w województwie łódzkim przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny przypadający na 1 osobę w gospodarstwach domowych wyniósł 3 107,89 zł. Na dochód rozporządzalny gospodarstwa domowego składają się przede wszystkim dochody z pracy najemnej oraz dochody ze świadczeń społecznych. W 2025 r. ich udział w dochodzie rozporządzalnym wyniósł odpowiednio 55,7% i 33,8%. W 2025 r. przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych wyniosły 2063,20 zł. Na żywność i napoje bezalkoholowe gospodarstwa domowe przeznaczały przeciętnie 24,6% ogólnej kwoty wydatków, na opłaty z tytułu użytkowania mieszkania lub domu i za korzystanie z nośników energii - 18,5%, a na zdrowie - 5,8%.

W 2025 r. swoją sytuację materialną jako dobrą lub raczej dobrą oceniło 55,7% gospodarstw domowych. Udział gospodarstw określających swoją sytuację materialną jako przeciętną wyniósł 37,3%, a raczej złą lub złą ukształtował się na poziomie 7,0%.

W analizowanym roku przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym ukształtowała się na poziomie 2,30. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania zajmowana przez gospodarstwo domowe wyniosła 85,2 m².

DOKUMENTY I STRATEGIE

- Program Polityki Senioralnej Województwa Łódzkiego 2030 „Łódzkie na rzecz dobrostanu seniorów”

DZIAŁANIA NA RZECZ OSÓB STARSZYCH

[Program „Karta Seniora Województwa Łódzkiego” realizowany przez Samorząd Województwa Łódzkiego](#)

- **Cel:** promowanie aktywności społecznej i poprawa jakości życia seniorów, umożliwienie seniorom rozwoju swoich pasji i zainteresowań oraz promowanie aktywnego spędzania wolnego czasu. Karta Seniora Województwa Łódzkiego jest wydawana bezpłatnie i jest bezterminowa. Karta Seniora Województwa Łódzkiego upoważnia do korzystania z ulg

i uprawnień oferowanych przez partnerów programu. Kartę może otrzymać każda osoba, która skończyła 60 lat i zamieszkuje na terenie województwa łódzkiego.

- **Alokacja środków:** 28 455,28 zł netto
- **Źródło finansowania:** środki Samorządu Województwa Łódzkiego
- **Rezultaty:** w 2025 r. wydano 5 264 Kart Seniora, pozyskano 14 nowych Partnerów do Programu.

Projekt: „LifeLongLearning - zbudowanie systemu koordynacji i monitorowania regionalnych działań na rzecz kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego, uczenia się przez całe życie, w tym uczenia się dorosłych”

- **Cel:** Regionalne Centrum Polityki Społecznej w Łodzi w ramach projektu zrealizowało 3 wydarzenia: Konferencja pn. „Jak się uczyć? Techniki uczenia się dla dorosłych”, Forum 50+ pn. „Nowa era dojrzałości: o pracy, różnorodności i zmianie perspektywy” oraz spotkanie pn. "Uczmy się od siebie nawzajem – współpraca międzypokoleniowa".
- **Alokacja środków:** konferencja - 240 000,00 zł netto, forum - 170 000,00 zł netto, spotkanie - 130 000,00 zł netto
- **Źródło finansowania:** wydarzenia współfinansowane przez Unię Europejską w ramach Planu Odbudowy dla Europy (NextGeneration EU) ze środków Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności oraz województwo łódzkie.
- **Rezultaty:** w konferencji wzięło udział 178 uczestników, w forum - 160 uczestników, w spotkaniu - 143 uczestników.

Miasto Łódź Program „Korpus Wsparcia Seniorów”

- **Cel:** Usługa teleopieki kierowana do osób w wieku powyżej 60 roku życia, które wymagają wsparcia w codziennym funkcjonowaniu m.in. ze względu na wiek, stan zdrowia lub przebyte choroby. Każdy z uczestników ma zapewnioną opaskę bezpieczeństwa oraz stałą opiekę centrum monitorującego.
- **Alokacja środków:** całkowity koszt realizacji modułu II - 196 362,23 zł, w tym dotacja - 157 600,00 zł
- **Źródło finansowania:** dotacja celowa z budżetu państwa oraz środki własne gminy
- **Rezultaty:** w 2025 r. z teleopieki skorzystało 665 osób.

Miasto Łódź: Program polityki zdrowotnej w zakresie edukacji w zakresie osteoporozy i wczesnego wykrywania osteoporozy w latach 2023-2025.

- **Cel:** profilaktyka oraz edukacja w zakresie profilaktyki pierwotnej osteoporozy, zapobiegania upadkom oraz postępowania w sytuacji podwyższonego zagrożenia złamaniami osteoporotycznymi. Szczególną korzyścią udziału w tej inicjatywie była możliwość skorzystania ze specjalistycznego badania oraz konsultacji lekarskiej w krótkim terminie. Program był skierowany do mieszanek Łodzi w wieku powyżej 65 lat. Do udziału w nim zakwalifikować mogły się również kobiety w wieku 40-64 lat z co najmniej jednym dodatkowym czynnikiem ryzyka złamania osteoporotycznego. Poza badaniami i poradami, każda zainteresowana osoba mogła zwiększyć swoją wiedzę na temat osteoporozy w trakcie wykładów, które były organizowane cyklicznie w wybranych lokalizacjach na terenie Łodzi. Podczas wykładów uczestnicy zapoznawali się z zagadnieniem osteoporozy, jej przyczynami, profilaktyką, metodami diagnostyki i leczenia.
- **Alokacja środków:** 561 360,00 zł (80% wartości realizacji zadania)
- **Źródło finansowania:** subfundusz rozwoju profilaktyki wyodrębniony w ramach Funduszu Medycznego

- **Rezultaty:** w 2025 r. do programu zostało zakwalifikowanych 1 581 kobiet, u których przeprowadzono ocenę ryzyka złamania osteoporotycznego przy wykorzystaniu narzędzia FRAX. Badanie densytometryczne DXA wykonano u 1 612 kobiet.

Urząd Gminy Lgota Wielka: Projekt „Razem dla Przyszłości: Międzypokoleniowa Droga do Aktywnego i Bezpiecznego Starzenia”

- **Cel:** Projekt skierowany był do seniorów (60 lat i więcej) oraz młodzieży (13 lat i więcej) z terenu Gminy Lgota Wielka. Celem projektu była integracja międzypokoleniowa, przeciwdziałanie izolacji społecznej seniorów oraz promowanie ich pozytywnego wizerunku jako aktywnych, wartościowych członków społeczności. W ramach projektu zrealizowano m.in.: zajęcia ruchowe i neurobik dla poprawy kondycji i dobrostanu, warsztaty rękodzielnicze i ceramiczne warsztaty kulinarne i międzypokoleniowy piknik, wycieczki edukacyjne warsztaty z zakresu bezpiecznego wolontariatu, nagrania podcastów z udziałem seniorów i młodzieży.
- **Alokacja środków:** budżet Gminy - 4 000 zł, środki z dotacji KPRM - 54 2800,00 zł
- **Źródło finansowania:** środki z Programu Wieloletniego na rzecz Osób Starszych „Aktywni+” na lata 2021-2025 - Edycja 2025 i dofinansowanie budżetu Gminy Lgota Wielka
- **Rezultaty:** w projekcie wzięło udział łącznie 130 osób.

Urząd Miasta Tomaszowa Mazowieckiego: Program Karta Mieszkańca

- **Cel:** to program miejski oferujący darmową komunikację, zniżki w obiektach sportowych oraz rabaty u partnerów komercyjnych. Skierowany jest do osób rozliczających podatki w Tomaszowie Mazowieckim.
- **Alokacja środków:** 3 000,00 zł
- **Źródło finansowania:** budżet Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki
- **Rezultaty:** w 2025 r. wydano 604 Karty Tomaszowianina Senior.

Gmina Drzewica Centrum Aktywności Lokalnej w Drzewicy

- **Cel:** Stowarzyszenie działające od 2020 r. realizuje różne formy pomocy i wsparcia, adresowane między innymi do Seniorów z Gminy Drzewica, np.: pomoc w formie opatu, sprzętu AGD, pomocy psychologicznej, organizowało spotkania i wyjazdy integracyjne, warsztaty, rajdy, pikniki. Głównym celem działalności jest pobudzenie aktywności mieszkańców, wspieranie inicjatyw społecznych, wzmacnianie roli organizacji pozarządowych oraz rozwój ekonomii społecznej.
- **Alokacja środków:** 270 000, 00 zł
- **Źródło finansowania:** dotacje z budżetu Samorządu Województwa Łódzkiego; dotacje z budżetu Gminy Drzewica; dotacje z budżetu państwa (Województwo Łódzkie)
- **Rezultaty:** w 2025 r. z pomocy skorzystało 53 mieszkańców Drzewicy.

Urząd Gminy Drzewicy Wsparcie opiekuna w ramach Programu „Opieka Wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego - edycja 2025

- **Cel:** W ramach programu rodziny sprawujące bezpośrednią opiekę nad osobą starszą z terenu Gminy Drzewica otrzymały wsparcie opiekuna, którego głównym zadaniem jest zapewnienie czasowego zastępstwa osoby zaangażowanej na co dzień w opiekę nad osobą niepełnosprawną;
- **Alokacja środków:** 251 83,09 zł
- **Źródło finansowania:** dotacje z MRPiPS
- **Rezultaty:** w ramach projektu opieką objęto 4 rodziny.

Program „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego – edycja 2025

- **Cel:** Uczestnicy programu, objęci zostali limitem godzin odpowiednich dla danego stopnia niepełnosprawności w celu poprawy ich funkcjonowania, w szczególności, poprzez umożliwienie im jak najbardziej niezależnego życia.
- **Alokacja środków:** Kwota środków Funduszu Solidarnościowego wykorzystanych przez Ośrodek Pomocy, przekazanych przez Wojewodę na realizację Programu to 211 231,18 zł, które stanowiły 100% kosztów
- **Źródło finansowania:** Fundusz Solidarnościowy
- **Rezultaty:** w 2025 r. Programem objęto 8 osób.

Miasto Rawa Mazowiecka: Zadanie w trybie konkursu ofert z zakresu działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym – wspieranie działań polegających na tworzeniu warunków do integracji i aktywności osób w wieku emerytalnym

- **Cel:** Realizatorami zadania były 3 organizacje:
 1. Polski Związek Emerytów Rencistów Oddział Rejonowy w Rawie Mazowieckiej zrealizował projekt pt. Szczęśliwy senior. W ramach projektu odbywały się następujące działania: warsztaty śpiewacze, wycieczki, wspólne grillowanie, obchody Światowego Dnia Seniora.
 2. Stowarzyszenie Rawski Uniwersytet Trzeciego Wieku zrealizowało projekt Rawscy seniorzy sprawni i aktywni. Dofinansowano następujące działania aktywizujące seniorów: aquaerobic na basenie, warsztaty aktywizujące ruchowo, warsztaty artystyczne, lektorat języka angielskiego, wykłady profilaktyki zdrowotnej.
 3. Rawskie Stowarzyszenie seniorów 59 plus zorganizowało 2 wycieczki: 1 na Lubelszczyznę, 2 do serialowych Wilkowyj
- **Alokacja środków:** 30 000,00 zł
- **Źródło finansowania:** budżet miasta
- **Rezultaty:** w zrealizowanych projektach wzięło udział 527 seniorów.

Zadanie własne Gminy Miasto Sieradz, zlecone Fundacji Usług Lokalnych w Pabianicach

- **Cel:** świadczenie kompleksowych usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych (z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi), dla mieszkańców Miasta Sieradza, doświadczających sytuacji kryzysowych, w domach niepełnosprawnych klientów pomocy społecznej, obłożnie chorych, starszych, zniedołężniałych.
- **Alokacja środków:** 631 1035,00 zł
- **Źródło finansowania:** budżet Miasta Sieradza
- **Rezultaty:** z programu skorzystało 94 osoby, w tym 86 osób starszych.

PRZYKŁADY DOBRYCH PRAKTYK NA POZIOMIE POWIATU, GMINY

Gmina Wieruszów, Gmina Lututów/powiat wieruszowski

Rodzaj działania: Organizacja jednodniowej wizyty studyjnej dla przedstawicieli podmiotów i organizacji pozarządowych działających na rzecz osób starszych z terenu woj. łódzkiego.

Szczegółowy opis: Wizyta miała na celu popularyzację wiedzy uczestników z terenów małych gmin na temat tworzenia i rozwoju usług sąsiedzkich, usług opiekuńczych, asystenckich, usług mieszkalnictwa treningowego i wspomaganego, klubów dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu oraz działań wspierających opiekunów faktycznych. Uczestnicy wizyty studyjnej odwiedzili Powiatowe Centrum Pomocy w Rodzinie w Wieruszowie,

Stowarzyszenie Integracyjne „Klub Otwartych Serc” w Wieruszowie oraz Dzienny Dom Pomocy „Spokojna Przystań” w Hucie. W wizycie uczestniczyło 12 osób.

Alokacja środków: 16 260,17 zł netto

Źródło finansowania: środki Samorządu Województwa Łódzkiego

Rezultaty: w wizycie studyjnej wzięło udział 12 osób.

Miasto Łódź: Program Centra Zdrowego i Aktywnego Seniora

Rodzaj działania: działalność Centrum Zdrowego i Aktywnego Seniora (CZAS)

Szczegółowy opis: Centra Zdrowego i Aktywnego Seniora (CZAS) to sieć placówek, które oferują bezpłatne zajęcia. Celem inicjatywy jest wspieranie aktywności społecznej, zachowań prozdrowotnych oraz sprawności fizycznej i intelektualnej osób w wieku 60 lat i więcej. Seniorzy mogą uczestniczyć w ćwiczeniach fizycznych, warsztatach zdrowotnych, szkoleniach cyfrowych, klubach tematycznych i wydarzeniach plenerowych. Z oferty korzysta rocznie ponad 50 tys. osób. Centra Zdrowego i Aktywnego Seniora są tworzone przy miejskich przychodniach. Oferta placówek tworzona jest w oparciu o zbadane potrzeby najstarszych mieszkańców oraz dotychczasowe doświadczenie miasta w realizacji projektów społecznych. Każde z centrów posiada infrastrukturę i wyposażenie niezbędne do przeprowadzania zajęć, szkoleń oraz spotkań o zróżnicowanym charakterze, w tym sale zajęciowe wyposażone w sprzęty sportowe i dostosowane do potrzeb osób w wieku 60+. Udział w zajęciach jest nieodpłatny. Obecnie podejmowana są działania zmierzające do dalszej rozbudowy sieci CZAS.

Alokacja środków: 878 873,89 zł

Źródło finansowania: budżet Miasta i Miejskich Centrów Medycznych

Rezultaty: z oferty CZAS-ów korzysta rocznie ponad 50 tys. osób.

Miasto Łódź: Projekt „Pogodna Jesień Życia”

Rodzaj działania: Projekt „Pogodna Jesień Życia” - wsparciem w ramach projektu objęto docelowo 830 osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, które ze względu na wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność wymagają opieki lub wsparcia w związku z niemożnością samodzielnego wykonywania co najmniej jednej z podstawowych czynności dnia codziennego.

Szczegółowy opis: Celem projektu jest rozwój usług społecznych i zdrowotnych w mieście Łodzi poprzez zwiększenie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług w społeczności lokalnej.

Działania: 1. Utworzenie i funkcjonowanie Dziennego Domu Opieki Medycznej – w ramach zadania zostały wyremontowane oraz wyposażone pomieszczenia na potrzeby utworzenia DDOM oraz realizowane jest wsparcie (usługi zdrowotne) dla 300 osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. DDOM zapewnia opiekę medyczną połączoną z kontynuacją terapii i procesem usprawniania w zakresie funkcjonalnym oraz procesów poznawczych.

2. Utworzenie i funkcjonowanie Klubu Seniora - w ramach zadania realizowane jest wsparcie (usługi społeczne) w formie Klubu Seniora dla 450 osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu w wieku 60 lat i więcej. W ramach zadania przewidziano zakup wyposażenia niezbędnego do oddania do użytkowania Klubu Seniora. Celem działalności Klubu Seniora jest podtrzymywanie i rozwijanie u uczestników oraz uczestniczek kompetencji: osobistych, społecznych, poznawczych, cyfrowych i obywatelskich oraz podnoszenie świadomości zdrowotnej i ekspresji kulturalnej. Ponadto celem zadania jest przeciwdziałanie osamotnieniu i marginalizacji osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu w wieku 60 lat i więcej.

3. Klub Seniora Rzgowska - rozszerzenie oferty Centrum Zdrowego i Aktywnego Seniora dla łącznie 80 osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu w wieku 60 lat i więcej. Celem działalności Klubu Seniora jest podtrzymywanie i rozwijanie u uczestników oraz uczestniczek

kompetencji: osobistych, społecznych, poznawczych, cyfrowych i obywatelskich oraz podnoszenie świadomości zdrowotnej i ekspresji kulturalnej. Ponadto celem zadania jest przeciwdziałanie osamotnieniu i marginalizacji osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu w wieku 60 lat i więcej.

4. Wsparcie towarzyszące w postaci: szkoleń oraz wsparcia psychologicznego dla 150 opiekunów faktycznych uczestników projektu, a także teleopieki dla 740 uczestniczek i uczestników projektu korzystających z Dziennego Domu Opieki Medycznej, Klubu Seniora i Klub Seniora Rzgowska.

Alokacja środków: wartość projektu - 12 570 988,42 zł, wysokość wkładu z Funduszy Europejskich - 10 685 340,16 zł

Źródło finansowania: projekt dofinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+)

Rezultaty: docelowo w ramach projektu zostanie zwiększona liczba miejsc świadczonych usług zdrowotnych w społeczności lokalnej (o 15 miejsc) w ramach Dziennego Domu Opieki Medycznej oraz liczba miejsc świadczenia usług społecznych w społeczności lokalnej w ramach Klubu Seniora (o 66 miejsc). Rezultatem projektu będzie również zwiększenie liczby podmiotów, które rozszerzyły ofertę wsparcia w CZAS Rzgowska (o 1).

Miasto Łódź: Łódzkie Senioralia

Rodzaj działania: Majowe Dni Seniorów są organizowane co roku przez Urząd Miasta Łodzi, łódzkie organizacje pozarządowe, instytucje i grupy nieformalne działające na rzecz osób starszych.

Głównym celem projektu jest zachęcanie osób w wieku 60 lat i więcej do aktywnego stylu życia, poszerzania wiedzy, rozwijania pasji, a także wskazywanie miejsc, w których mogą rozwijać swój potencjał przez cały rok.

Szczegółowy opis: W ramach każdej edycji projektu mieszkańcy miasta mogą korzystać z oferty kilkuset specjalnie przygotowanych wydarzeń, a posiadacze Karty Łodzianina z aktywnym Pakietem Seniora mają zapewnione bezpłatne przejazdy środkami komunikacji miejskiej. Otwarcie każdej edycji towarzyszy koncert gwiazdy oraz strefa wystawiennicza. Łódzkie Senioralia stanowią kompleksowy model angażowania seniorów, organizacji pozarządowych, instytucji miejskich i partnerów biznesowych.

Alokacja środków: 169 596,33 zł

Źródło finansowania: środki własne gminy

Rezultaty: w Senioraliach łącznie wzięło udział 40 tys. osób.

Miasto Łódź: Mikrogranty dla seniorów

Rodzaj działania: Konkurs grantowy, który ma na celu wsparcie inicjatyw oddolnych mieszkańców - zapewnia bezzwrotne wsparcie finansowe do 5 000 zł na realizację działań dedykowanych osobom w wieku 60 lat i więcej. Dzięki formule konkursu o dofinansowanie projektów mogą ubiegać się grupy seniorskie i międzypokoleniowe, czyli tzw. grupy nieformalne.

Szczegółowy opis: Konkurs zapewnia bezzwrotne wsparcie finansowe do 5 000 zł na realizację działań dedykowanych osobom w wieku 60 lat i więcej. Dzięki formule konkursu o dofinansowanie projektów mogą ubiegać się grupy seniorskie i międzypokoleniowe, czyli tzw. grupy nieformalne.

Alokacja środków: 160 000,00 zł

Źródło finansowania: środki własne gminy

Rezultaty: w każdym roku dzięki Mikrograntom realizowane jest ponad 20 projektów, z których korzysta ponad 2 000 beneficjentów.

Miasto Łódź: Łódzka Tytka Seniora

Rodzaj działania: Publikacja wydawana cyklicznie w postaci koperty z wykazem aktualnych wydarzeń dla seniorów (76 stron, średnio ponad 120 wydarzeń) tj. warsztaty, zajęcia sportowe, spektakle, kursy, wykłady, wycieczki i wiele innych. Partnerami projektu są jednostki miejskie, łódzkie organizacje pozarządowe oraz instytucje.

Szczegółowy opis: Tytka dostarczana jest do ponad 60 lokalizacji na terenie całego Miasta – można znaleźć ją w przychodniach miejskich, filiach Miejskiej Strefy Kultury w Łodzi oraz punktach informacji Urzędu Miasta Łodzi, a także pobrać w wersji elektronicznej.

Alokacja środków: 108 000,00 zł

Źródło finansowania: środki własne gminy

Rezultaty: nakład to 20 000 egzemplarzy (jedno wydanie).

Miasto Tomaszów Mazowiecki

Rodzaj działania: Spartakiada Zdrowia dla Seniorów

Szczegółowy opis: To coroczne wydarzenie o charakterze turnieju kręglarskiego. W 2025 r. udział wzięła rekordowa liczba uczestników - 46 drużyn w 3-osobowych składach, reprezentujące 7 organizacji, klubów i grup senioralnych. Nagrodzono tradycyjnie naJSTarszą i naJSTarszego uczestnika turnieju. Podczas spartakiady można było skorzystać z badań profilaktycznych.

Alokacja środków: 1 233,00 zł

Źródło finansowania: Środki własne gminy

Rezultaty: udział w wydarzeniu wzięło 138 seniorów.

Gmina Drzewica

Rodzaj działania: Usługi opiekuńcze

Szczegółowy opis: W 2025 r. realizowane były usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób niesamodzielnych, zatrudniono było 5 opiekunek. Głównym celem usług opiekuńczych jest pomoc osobom starszym w zakresie zaspokajania codziennych potrzeb, opieki higieniczno-sanitarnej i pielęgnacji zleconej przez lekarza.

Alokacja środków: 60 981,00 zł

Źródło finansowania: środki z budżetu Gminy; wpłaty od odbiorców

Rezultaty: usługi zapewniono 49 osobom niesamodzielnym; zatrudniono 5 opiekunek.

PRZYKŁADY INNOWACYJNYCH ROZWIĄZAŃ

Gmina Buczek

Rodzaj działania: opaska bezpieczeństwa

Szczegółowy opis: zakup lub dzierżawa opasek bezpieczeństwa oraz usługi w postaci obsługi systemu (teleopieka) dla opasek - moduł II programu. Z programu korzystają osoby starsze w wieku powyżej 60 lat.

Alokacja środków: 80% dotacja 20% wkład własny gminy

Źródło finansowania: GOPS Buczek

Rezultaty: w 2025 r. Gmina Bełchatów pokryła koszty zakupu abonamentu do 100 opasek bezpieczeństwa.

Gmina Łask

Rodzaj działania: Neurobik oraz LEGOBİK dla Seniorów

Szczegółowy opis: Zajęcia Neurobiku to zestaw prostych i angażujących ćwiczeń rozwijających pamięć, koncentrację oraz koordynację. LEGOBİK budowanie prostych konstrukcji z klocków.

Zajęcia pomagają utrzymać dobrą kondycję umysłową oraz integrują Seniorów. Zajęcia łączą trening pamięci z elementami zabawy.

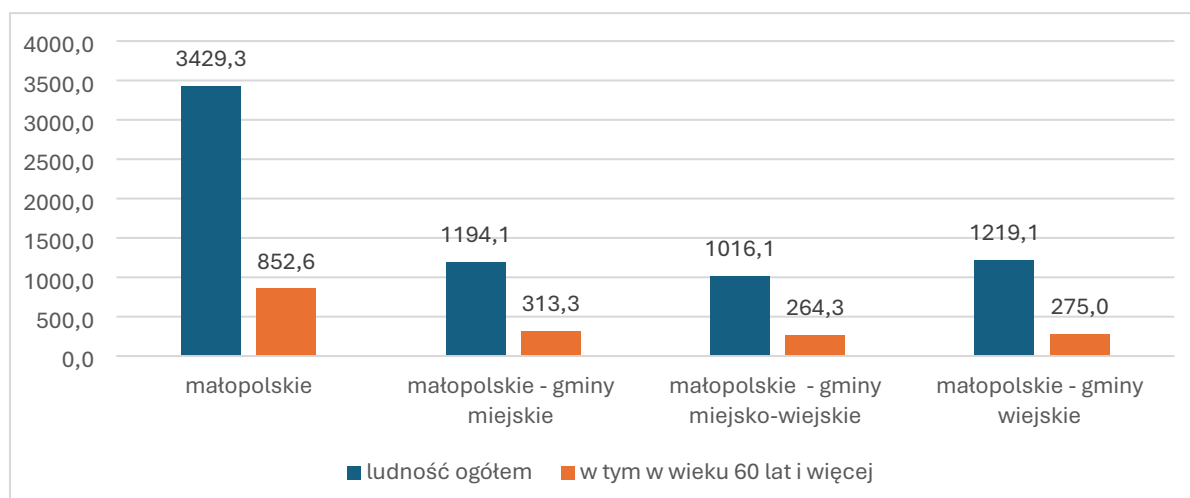
Alokacja środków: brak wyodrębnionych środków na to zadanie

Źródło finansowania: Biblioteka Publiczna

Rezultaty: poprawa pracy mózgu, twórczego myślenia, kreatywności.

6. Województwo małopolskie

Wykres 9 Ludność woj. małopolskiego – stan na 31.12.2025 r. (w tys.)

Źródło: GUS

SYTUACJA DOCHODOWA, WARUNKI BYTU, W TYM WARUNKI MIESZKANIOWE

W 2025 r. w województwie małopolskim przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny przypadający na 1 osobę w gospodarstwach domowych wyniósł 3 501,46 zł. Na dochód rozporządzalny gospodarstwa domowego składają się przede wszystkim dochody z pracy najemnej oraz dochody ze świadczeń społecznych. W 2025 r. ich udział w dochodzie rozporządzalnym wyniósł odpowiednio 59,5% i 26,9%. W 2025 r. przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych wyniosły 1828,35 zł. Na żywność i napoje bezalkoholowe gospodarstwa domowe przeznaczały przeciętnie 26,3% ogólnej kwoty wydatków, na opłaty z tytułu użytkowania mieszkania lub domu i za korzystanie z nośników energii - 19,8%, a na zdrowie - 5,8%.

W 2025 r. swoją sytuację materialną jako dobrą lub raczej dobrą oceniło 66,8% gospodarstw domowych. Udział gospodarstw określających swoją sytuację materialną jako przeciętną wyniósł 29,9%, a raczej złą lub złą ukształtował się na poziomie 3,3%.

W analizowanym roku przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym ukształtowała się na poziomie 2,54. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania zajmowana przez gospodarstwo domowe wyniosła 102,1 m².

DOKUMENTY I STRATEGIE

- Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”,
- Program strategiczny Srebrna Małopolska 2030.

DZIAŁANIA NA RZECZ OSÓB STARSZYCH

Program wieloletni Senior+ - edycja 2025

- **Cel:** zwiększenie aktywnego uczestnictwa seniorów w życiu społecznym poprzez dofinansowanie rozbudowy infrastruktury ośrodków wsparcia w środowisku lokalnym oraz zwiększenie miejsc w ośrodkach wsparcia „Senior+”. W ramach programu udostępniana jest seniorom infrastruktura pozwalająca na aktywne spędzanie wolnego czasu a także zaktywizowanie i zaangażowanie seniorów w działania samopomocowe i na rzecz środowiska lokalnego.

- **Alokacja środków:** przyznano środki - 5 992 788,20 zł, z tego na moduł I - 1 704 768,20 zł, moduł II - 4 288 020 zł.
- **Źródło finansowania:** budżet Państwa
- **Rezultaty:** w 2025 r. do programu przystąpiło 64 samorządy (w tym 1 powiat). Zawarto umowy na utworzenie 11 nowych ośrodków wsparcia (moduł I) oraz 72 umowy na dofinansowanie już istniejących placówek (moduł II). W ramach programu dofinansowano funkcjonowanie 1 668 miejsc w ośrodkach wsparcia, wykorzystano na ten cel - 4 173 678,13 zł środków z budżetu państwa. Utworzono 193 miejsca, wydatkując na ten cel - 1 358 549,91 zł środków z budżetu państwa.

Program „Korpus Wsparcia Seniorów” na rok 2025

- **Cel:** zapewnienie wsparcia seniorów w wieku 60 lat i więcej, poprzez świadczenie usług wynikających z rozeznaczonych potrzeb na terenie danej gminy, wpisujących się we wskazane w programie obszary. Program był pomocny we wzmocnieniu gmin w realizacji usług wsparcia dla seniorów w wieku 60 lat i więcej wynikających z rozeznaczonych potrzeb
- **Alokacja środków:** wysokość przyznanych środków – 3 847 953,00 zł, z tego na moduł I – 2 212 336,00 zł, moduł II – 1 635 617, 00 zł. Rzeczywista wysokość środków wydatkowanych na realizację programu w 2025 r. - 2 577 908, 29 zł, w tym na moduł I – 1 157 322, 95 zł, na moduł II – 1 420 585,34 zł.
- **Źródło finansowania:** Budżet Państwa
- **Rezultaty:** w 2025 r. program realizowały 74 gminy, z tego moduł I – 27, moduł II – 59. Wsparciem objętych zostało 3 135 osób, z tego w ramach modułu I - 243, modułu II - 2 892.

Program „Opieka 75+” w województwie małopolskim w 2025 rok

- **Cel:** zachowanie lub podniesienie poziomu życia osób w wieku 75 lat i więcej, pozostanie seniorów w środowisku zamieszkania i podtrzymanie sprawności psychofizycznej, zapewnienie kontaktów z otoczeniem, zwiększenie poczucia bezpieczeństwa, szczególnie u osób samotnych. Program umożliwił zwiększenie dostępności usług opiekuńczych oraz wzmocnił gminy w realizacji tych usług. Otrzymane środki finansowe pozwoliły na zorganizowanie wsparcia dla wszystkich osób kwalifikujących się do korzystania z programu.
- **Alokacja środków:** wysokość środków przyznanych na realizację programu – 5 476 274 zł, wysokość środków wykorzystanych: 4 046 612,08 zł
- **Źródło finansowania:** budżet Państwa
- **Rezultaty:** w 2025 r. program realizowało 57 gmin, wsparciem w postaci przyznanych usług opiekuńczych objętych zostało 1 514 osób, gmina zatrudniła 405 osób w ramach programu do świadczenia usług opiekuńczych, 1 organizacja pozarządowa miała zlecone przez gminę świadczenie usług. Dodatkowo gminy zakupiły usługi od 3 podmiotów sektora prywatnego.

Program Zdrowie w centrum uwagi – cykl konferencji edukacyjnych na temat zdrowia dla seniorów wpisujących się w ideę uczenia się przez całe życie

- **Cel:** organizacja 3 konferencji edukacyjnych dla seniorów na temat znaczenia aktywności fizycznej i diety dla utrzymania dobrej kondycji psychofizycznej jako podstawy wszelkich aktywności osób starszych, warunkującej możliwość uczenia się.
- **Alokacja środków:** całkowita wartość zadania - 423 188,50 zł, w tym w 2025 r. - 235 688,50 zł
- **Źródło finansowania:** Krajowy Program Odbudowy/Budżet Województwa Małopolskiego
- **Rezultaty:** w 2025 r. ponad 400 seniorów zwiększyło swoją wiedzę z zakresu szeroko pojmowanego zdrowia tj.: bezpiecznego stosowania leków i suplementów diety, czynników

wpływających na zaburzenia poznawcze i psychiczne wieku podeszłego, wpływu żywienia i stylu życia na zdrowie seniora oraz formy rehabilitacji czy ćwiczenia poprawiające funkcjonowanie aparatu ruchu podczas 3 konferencji edukacyjnych. 50 000 Małopolan zostało wyposażonych w Zeszyty Pacjenta, który pomaga im kształtowaniu umiejętności dotyczących zarządzania własnym zdrowiem i dobrym samopoczuciem. Inicjatywa ta pozwala na zwiększenie wiedzy w zakresie różnic między lekami, lekami bez recepty a suplementami diety, ich prawidłowym przyjmowaniem czy znaczeniem prawidłowej diety. Jednocześnie lekarze i pielęgniarki zyskali cenne narzędzie pomagające w ordynacji i kontroli substancji przyjmowanych przez pacjenta. Druk i dystrybucja 50 000 Zeszytów Pacjenta do blisko 100 podmiotów Podstawowej Opieki Zdrowotnej z terenu całego województwa małopolskiego.

Projekt Małopolski Tele-Anioł 2.0

- **Cel:** „Małopolski Tele-Anioł 2.0” jest największym projektem teleopiekuńczym w Polsce. Projekt jest skierowany do niesamodzielnych mieszkańców województwa małopolskiego, którzy ze względu na wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność wymagają pomocy w wykonywaniu co najmniej jednej podstawowej czynności życia codziennego. Jego nadrzędnym celem jest zorganizowanie kompleksowego systemu opieki umożliwiającego osobom niesamodzielnym jak najdłuższe, bezpieczne pozostanie w ich środowisku oraz miejscu zamieszkania, a także realizację działań na rzecz rozwoju usług opiekuńczych i sąsiedzkich w miejscu zamieszkania oraz usług wykorzystujących nowoczesne technologie informacyjno-komunikacyjne (teleopiekę i telemedycynę). W projekcie przewidziane są także działania w zakresie opieki wytchnieniowej.
- **Alokacja środków:** wydatki w 2025 r. - 26,8 mln zł
- **Źródło finansowania:** środki europejskie 85%, środki budżetu państwa 10%, wkład własny Województwa Małopolskiego 2,5%, wkład własny Parterów 2,5%
- **Rezultaty:** w 2025 r. zapewniono wsparcie w zakresie usług teleopiekuńczych 2 420 nowym Uczestnikom (od początku projektu: 4 409 osób). Udzielono wsparcia w zakresie usług opiekuńczych i sąsiedzkich w miejscu zamieszkania dla 1 402 osób (od początku projektu: 1 650 osób), na rzecz których zrealizowano 201 014 godzin usług sąsiedzkich oraz 31 722,5 godzin usług opiekuńczych (od początku projektu: 202 544 godzin usług sąsiedzkich oraz 32 503,5 godzin usług opiekuńczych). Przeszkolono 798 osób z zakresu realizacji usług opiekuńczych/ sąsiedzkich (od początku projektu: 1 081 osób). Rozpoczęto realizację usług opieki wytchnieniowej dla opiekunów faktycznych osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu (w ramach pobytu dziennego w miejscu zamieszkania osoby z niepełnosprawnością oraz w postaci poradnictwa specjalistycznego i edukacji). Zdecydowaną większość z tej grupy stanowili seniorzy. W 2025 roku wsparciem w ramach projektu objęto łącznie 4 300 seniorów.

Projekt FABCOM - Podniesienie jakości opieki środowiskowej i opieki rodzinnej w regionie, w ramach programu Interreg Europa

- **Cel:** pogłębienie wiedzy, wymiana doświadczeń, identyfikacja i upowszechnianie dobrych praktyk między regionami Unii Europejskiej w zakresie wzmocnienia ich zdolności instytucjonalnych i polityk publicznych na rzecz podniesienia jakości opieki środowiskowej i rodzinnej w regionie. Projekt realizowany jest w międzynarodowym partnerstwie z podmiotami z Łotwy, Niemiec, Hiszpanii, Grecji i Czarnogóry i jest finansowany w ramach Programu Interreg Europa 2021-2027. W 2025 r. została podpisana umowa partnerstwa projektu; odbyło się inauguracyjne spotkanie partnerów projektu i wizyta studyjna

w Jełgawie (Łotwa); przeprowadzono mapowanie istniejącego stanu opieki środowiskowej i rodzinnej w regionie wraz z opracowaniem raportu; powołano regionalną grupę interesariuszy projektu oraz zorganizowano jej pierwsze spotkanie. Ponadto zainicjowano prace nad sformułowaniem dobrych praktyk w Małopolsce oraz rozpoczęto prace nad organizacją drugiego międzyregionalnego spotkania partnerów projektu, zaplanowanego na marzec 2026 r. w Małopolsce.

- **Alokacja środków:** budżet projektu dla Województwa Małopolskiego - 220 500 euro (w tym wkład EFRR - 176 400 euro). Całkowity budżet projektu dla Małopolski - 992,2 tys. zł.
- **Źródło finansowania:** 80% - Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), 20% - Budżet Województwa Małopolskiego (wkład własny)
- **Rezultaty:** W 2025 r. w ramach projektu podpisano umowę partnerstwa projektu; odbyło się inauguracyjne spotkanie partnerów projektu i wizyta studyjna w Jełgawie (Łotwa); przeprowadzono mapowanie istniejącego stanu opieki środowiskowej i rodzinnej w regionie oraz opracowano raport z mapowania; przeprowadzono identyfikację i analizę zaangażowania interesariuszy; powołano regionalną grupę interesariuszy projektu oraz zorganizowano jej pierwsze spotkanie.

Projekt - „Aktywny Senior 2.0” - Otwarty konkurs ofert na realizację zadań publicznych Województwa Małopolskiego w zakresie wspierania funkcjonowania społecznego oraz przeciwdziałania wykluczeniu osób starszych

- **Cel:** zwiększenie udziału seniorów w życiu społecznym i publicznym, podniesienie poziomu ich aktywności edukacyjnej, społecznej, zdrowotnej, kulturowej, poprawa umiejętności korzystania z narzędzi internetowych, ułatwiających komunikację społeczną, uczestnictwo w wydarzeniach kulturalnych i edukacyjnych oraz załatwianie spraw urzędowych, promocja aktywnego trybu życia, wzmocnienie integracji międzypokoleniowej, kreowanie pozytywnego wizerunku osób starszych, a także podtrzymywanie i wzrost więzi społecznych i komunikacji międzyludzkich. Projekty najczęściej oferowały: zajęcia edukacyjne, w tym edukację w zakresie aktywności obywatelskiej, warsztaty rękodzielnicze, przedsięwzięcia turystyczne, krajoznawcze, wydarzenia kulturalne, wolontariat seniorów, promocję zdrowego stylu życia – warsztaty, wykłady, rekreację i rehabilitację ruchową, naukę obsługi komputera i korzystania z Internetu, integrację międzypokoleniową.
- **Alokacja środków:** nakłady poniesione w 2025 r.: 852 795,36 zł.
- **Źródło finansowania:** budżet Województwa Małopolskiego
- **Rezultaty:** w 2025 r. dofinansowano 39 ofert. Z projektów skorzystało około 3 tys. seniorów z całej Małopolski.

„Małopolski ZaRadny Senior”

- **Cel:** zapewnienie lokalnym środowiskom senioralnym dostępu do doradztwa, szkoleń, warsztatów, poradnictwa z zakresu tworzenia i funkcjonowania gminnych rad seniorów,
- **Alokacja środków:** poniesione nakłady ogółem i w 2025 r.: 29 280,00 zł.
- **Źródło finansowania:** budżet Województwa Małopolskiego
- **Rezultaty:** w ramach projektu w 2025 r. odbyło się 6 spotkań ze seniorami zainteresowanymi utworzeniem gminnej rady seniorów – 174 uczestników oraz 6 spotkań z gminnymi radami seniorów. Z kolei dla istniejących gminnych rad seniorów przewidziano pakiet edukacyjny z zakresu instruktażu jak skutecznie działać, jak prowadzić ewaluację i wyznaczać kierunki

działania na rzecz środowiska lokalnego w oparciu o obowiązujące przepisy prawa.
Działaniem objęto 72 uczestników.

Otwarty konkurs ofert na realizację zadań publicznych Województwa Małopolskiego w zakresie działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym na lata 2025 – 2026 pn. „Wiek seniora, a wigor juniora!”

- **Cel:** skuteczna edukacja prozdrowotna seniorów na rzecz ich pomyślnego starzenia się, zapobieganie typowym dla wieku starszego chorobom somatycznym, jak i profilaktyki zdrowia psychicznego, zwiększenie dostępności do usług edukacyjnych oraz zwiększenie różnorodności oferty edukacyjnej dla tej grupy wiekowej, popularyzowanie aktywności fizycznej wśród osób starszych poprzez usługi związane z poprawą kondycji fizycznej.
- **Alokacja środków:** 750 000,00 zł
- **Źródło finansowania:** budżet Województwa Małopolskiego
- **Rezultaty:** w 2025 r. podpisano umowy z 29 organizacjami.

Regionalny portal internetowy Senioralna Małopolska

- **Cel:** portal, prowadzony od 2021 r., ma charakter informacyjno-edukacyjny i jest dedykowany małopolskim seniorom. W przystępny sposób propaguje wszelkie formy zdrowego i aktywnego starzenia się oraz dostarcza aktualnych informacji na temat działań i projektów z zakresu polityki senioralnej Województwa Małopolskiego w obszarach: zdrowia i opieki, edukacji i rozwoju, kultury i turystyki, nowych technologii i Internetu.
- **Alokacja środków:** 7 587 zł
- **Źródło finansowania:** budżet Województwa Małopolskiego
- **Rezultaty:** w 2025 r. prowadzono bieżący monitoring funkcjonowania portalu internetowego oraz niezbędne aktualizacje informatyczne. Na bieżąco realizowane były prace rozwojowe i wsparcie serwisowe.

PRZYKŁADY DOBRYCH PRAKTYK NA POZIOMIE POWIATU, GMINY

Gmina Miejska Kraków

Rodzaj działania: Współpraca ze szkołami zawodowymi i OHP

Szczegółowy opis: Organizacja zajęć praktycznych dla uczniów kształcących się w zawodzie: fryzjera (obcinanie, układanie włosów), kelnera (obsługa imprez integracyjnych) - stwarzały możliwość rozwijania warsztatu Uczniów, a Seniorom możliwość korzystania z usług bez uszczerbku dla domowego budżetu oraz kontakt z młodzieżą.

Alokacja środków: nie dotyczy

Źródło finansowania: nie dotyczy

Rezultaty: stała współpraca z 2 szkołami Zawodowymi i OHP.

Miasto Bochnia: Straż Miejska w Bochni

Rodzaj działania: Asysta dla Urzędu Miasta Bochnia - bezpieczne doręczanie dokumentów tożsamości.

Szczegółowy opis: Doraźna pomoc odpowiadająca na nagłe potrzeby seniorów o ograniczonej mobilności. Strażnicy wraz z przedstawicielem Wydziału Spraw Obywatelskich Urzędu Miasta Bochnia doręczali dowody osobiste oraz inne dokumenty.

Alokacja środków: działanie bezkosztowe

Źródło finansowania: nie dotyczy

Rezultaty: zwiększenie dostępności usług publicznych dla osób starszych, mających trudności z samodzielnym dotarciem do urzędu ze względu na wiek, stan zdrowia lub ograniczoną mobilność.

Poprawa komfortu i bezpieczeństwa seniorów oraz usprawnienie procesu odbioru dokumentów urzędowych. Zwiększenie poziomu zaufania mieszkańców do administracji samorządowej.

Gmina Zakopane: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakopanem

Rodzaj działania: Wolontariat

Szczegółowy opis: uczniowie szkół ponadpodstawowych w roli wolontariuszy pomagali osobom potrzebującym w podeszłym wieku i niepełnosprawnym w codziennych zakupach, organizacji wolnego czasu (tj. spacer, rozmowa) oraz drobnych pracach domowych. Celem inicjatywy była realna pomoc seniorom w życiu codziennym, ich aktywizacja, a także zbudowanie międzypokoleniowych relacji i zmniejszenie poczucie osamotnienia u osób starszych.

Alokacja środków: działanie bezkosztowe

Źródło finansowania: nie dotyczy

Rezultaty: w wolontariat zaangażowanych było 40 uczniów szkół ponadpodstawowych, wsparciem objęto 50 seniorów.

Powiat Myślenicki

Rodzaj działania: Szkolnie "Senior w Sieci"

Szczegółowy opis: W ramach szkolenia seniorzy spotkali się m. in. z: informatykiem (prelekcja z bezpieczeństwa w sieci i obsługi stron internetowych) przedstawicielem banku (prelekcja bezpieczna bankowość elektroniczna), doradcami ds. klimatu i środowiska, a także pracownikiem Wydziału Organizacyjnego i Komunikacji Społecznej (prelekcja dot. bezpiecznego posługiwania się mediami społecznościowymi).

Alokacja środków: nie dotyczy

Źródło finansowania: nie dotyczy - działania wykonane przez pracowników w ramach zakresu obowiązków

Rezultaty: w szkoleniu wzięto udział 50 seniorów z terenu powiatu.

Gmina Dobra

Rodzaj działania: Akcja informacyjno-edukacyjna "Bezpieczny Senior"

Szczegółowy opis: Pracownicy Socjalni Gminnego Ośrodka Pomocy wspólnie z Zespołem Interdyscyplinarnym oraz Dziennym Domem „Senior+” w ramach współpracy przygotowały akcję informacyjno-edukacyjną, której celem było podniesienie wiedzy oraz kształtowanie odpowiednich postaw społecznych w zakresie przemocy domowej wobec osób starszych, w szczególności opisującej jej mechanizmy, wskazującej na szkodliwość społeczną oraz promującej działania służące jej przeciwdziałaniu. Akcja/kampania społeczna została przeprowadzona podczas wydarzenia kulturalnego Przegląd Twórczości Senioralnej 4 września 2025 r. w Parku im. Małachowskich w Dobrej.

Alokacja środków: brak

Źródło finansowania: środki pozyskane z Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Dobrej, za które wydrukowano ulotki własne dotyczące problematyki przeciwdziałania przemocy domowej wobec osób starszych.

Rezultaty: w ramach spotkania udzielono informacji 64 Seniorom, w tym 49 kobietom i 15 mężczyznom.

PRZYKŁADY INNOWACYJNYCH ROZWIĄZAŃ

Gmina Miejska Kraków

Rodzaj działania: "Magiczny Dywan" - wdrożenie projektora multimedialnego dla potrzeb terapii

Szczegółowy opis: Projektor terapeutyczny "magiczny dywan" to urządzenie wyświetlające na podłodze interaktywne obrazy i gry reagujące na ruch, dzięki czemu seniorzy stymulują

koordynację, równowagę oraz aktywność ruchową w bezpieczny i angażujący sposób. Pozwala prowadzić terapię ruchową, ćwiczenia poznawcze (pamięć, koncentracja, refleks) oraz zajęcia relaksacyjne i integracyjne, motywując nawet osoby mniej sprawne do udziału poprzez zabawę lub naukę.

Alokacja środków: brak

Źródło finansowania: finansowanie własne i gminne Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Rezultaty: ułatwienie pracy terapeutycznej poprzez wizualne wsparcie ćwiczeń i zajęć, tworzenie bezpiecznego i atrakcyjnego środowiska, rozwijanie umiejętności poznawczych, motorycznych i społecznych poprzez aktywne uczestnictwo w sesjach.

Gmina Brzeźnica

Rodzaj działania: "Zintegrowana infrastruktura dla transportu niskoemisyjnego na terenie gminy Brzeźnica"

Szczegółowy opis: Program zakłada m.in. dostosowanie istniejących przystanków komunikacji zbiorowej dla osób niepełnosprawnych i starszych stworzenie parkingu "Parkuj i Jedź" (P+R) z miejscami dla osób niepełnosprawnych i starszych.

Alokacja środków: około 20 % środki własne, około 80 % Dofinansowanie z Funduszy Europejskich

Źródło finansowania: dofinansowanie z Funduszy Europejskich i środki własne

Rezultaty: rozbudowa infrastruktury przesiadkowej, funkcjonowanie dworca kolejowego w Brzeźnicy, parkingów P&R i B&R z łączną liczbą 200 miejsc postojowych. W 2025 r. rozwiązanie to ułatwiło codzienny dojazd dla przeszło 100 seniorów do Domów Seniora, Klubów Seniora, placówek medycznych czy rehabilitacyjnych, a także wydarzeń kulturalnych i spotkań integracyjnych.

Stary Sącz

Rodzaj działania: "Opieka wieczorna i weekendowa" wprowadzona przez Centrum Usług Społecznych w Starym Sączu. Usługa realizowana w ramach projektu Małopolskie Centra Usług Społecznych

Szczegółowy opis: Celem usługi jest zapewnienie osobom starszym wsparcia w formie towarzyszenia, przeciwdziałanie osamotnieniu oraz zwiększeniu poczucia bezpieczeństwa. Usługa obejmuje przede wszystkim wspólne spędzanie czasu, rozmowę oraz wsparcie emocjonalne. Usługa świadczona jest przez osoby zatrudnione na podstawie umów zlecenia oraz przez podmiot zewnętrzny wyłoniony w drodze zapytania ofertowego.

Alokacja środków: 19 600,03 zł

Źródło finansowania: środki UE

Rezultaty: w 2025 r. usługą były objęte 3 osoby.

Miasto Oświęcim

Rodzaj działania: Warsztaty edukacyjne "Z wiekiem rośnie wartość! Zrozum starość Zbuduj empatię"

Szczegółowy opis: W 2025 r. w wybranych szkołach na terenie miasta Oświęcim przeprowadzono warsztaty edukacyjne z wykorzystaniem symulatora starości. Celem warsztatów było zwiększenie świadomości młodzieży na temat procesu starzenia się, trudności z jakimi na co dzień zmagają się osoby starsze, a także kształtowanie postaw empatii, zrozumienia i szacunku wobec seniorów. Działanie realizowane przez Dzienny Dom Pomocy w Oświęcimiu oraz Stowarzyszenie Pokolenia przy DDP.

Alokacja środków: brak

Źródło finansowania: środki organizatora

Rezultaty: w warsztatach wzięło udział 50 uczniów szkół podstawowych i średnich.

Gmina Wojnicz

Rodzaj działania: Program osłonowy "Pomoc lekowa dla mieszkańców gminy Wojnicz"

Szczegółowy opis: Celem jest wsparcie finansowe dla osób długotrwale lub przewlekle chorych, które ponoszą znaczne koszty związane z koniecznością zakupu leków, co w poważnym stopniu ogranicza zaspokajanie innych pilnych, podstawowych potrzeb.

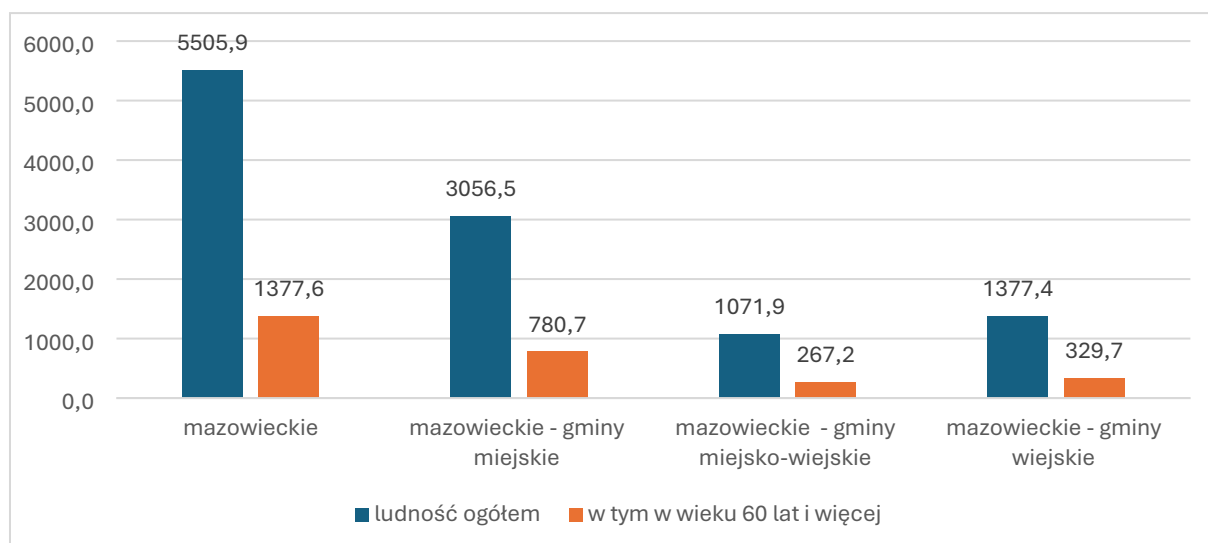
Alokacja środków: 12 703,28 zł

Źródło finansowania: środki własne gminy

Rezultaty: wsparcie finansowe do zakup leków przez seniorów.

7. Województwo mazowieckie

Wykres 10 Ludność woj. mazowieckiego – stan na 31.12.2025 r. (w tys.)

Źródło: GUS

SYTUACJA DOCHODOWA, WARUNKI BYTU, W TYM WARUNKI MIESZKANIOWE

W 2025 r. w województwie mazowieckim przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny przypadający na 1 osobę w gospodarstwach domowych wyniósł 4 033,85 zł. Na dochód rozporządzalny gospodarstwa domowego składają się przede wszystkim dochody z pracy najemnej oraz dochody ze świadczeń społecznych. W 2025 r. ich udział w dochodzie rozporządzalnym wyniósł odpowiednio 58,2% i 22,1%. W 2025 r. przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych wyniosły 2259,85 zł. Na żywność i napoje bezalkoholowe gospodarstwa domowe przeznaczały przeciętnie 22,4% ogólnej kwoty wydatków, na opłaty z tytułu użytkowania mieszkania lub domu i za korzystanie z nośników energii – 18,9%, a na zdrowie – 6,6%.

W 2025 r. swoją sytuację materialną jako dobrą lub raczej dobrą oceniło 65,4% gospodarstw domowych. Udział gospodarstw określających swoją sytuację materialną jako przeciętną wyniósł 30,6%, a raczej złą lub złą ukształtował się na poziomie 4,0%.

W analizowanym roku przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym ukształtowała się na poziomie 2,37. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania zajmowana przez gospodarstwo domowe wyniosła 82,6 m².

DOKUMENTY I STRATEGIE

- Program Polityki Senioralnej Województwa Mazowieckiego na lata 2022-2026,
- Strategia Polityki Społecznej Województwa Mazowieckiego na lata 2021-2030.

DZIAŁANIA NA RZECZ OSÓB STARSZYCH

I Senioralia Powiatu Płońskiego

- **Cel:** integracja seniorów, promowanie aktywności fizycznej i społecznej, podnoszenie jakości życia tej grupy wiekowej, zachęcanie osób starszych do aktywnego stylu życia, poszerzania wiedzy, rozwijania pasji, a także wskazanie miejsc, w których mogą rozwijać swój potencjał i spędzać ciekawie czas przez cały rok. W ramach wydarzenia zrealizowano działania, w ramach których seniorzy mogli rozwijać swoje pasje i zainteresowania oraz

wziąć udział w warsztatach rękodzielniczych (krosno, druty, szydełko, warsztaty tworzenia kwiatków materiałowych, scrapbooking, decoupage), czy w warsztatach wykonywania lasów w słoiku. Dodatkowo mieli okazję poznać zasady odżywiania w podeszłym wieku, poprawić kondycję, dzięki udziałowi w licznych zajęciach sportowych tj. fitness, ćwiczenia dna miednicy, gimnastyka korekcyjna, zdrowotna z elementami jogi, a także wziąć udział w przeglądzie artystycznym seniorów oraz potańcówce. Finałem senioraliów byłyby koncerty zespołu muzycznego oraz DJ w wieku senioralnym. W ramach niniejszego działania zorganizowano również poczęstunek dla seniorów. Wydarzenie zostało zorganizowane 1 października 2025 r.

- **Alokacja środków:** 40 000 zł
- **Źródło finansowania:** Samorząd Województwa Mazowieckiego
- **Rezultaty:** w wydarzeniu wzięło udział 500 seniorów z terenu powiatu płońskiego.

Program „Opieka 75+”

- **Cel:** wsparcie finansowe samorządów gminnych w realizacji usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych, w gminach do 60 tys. mieszkańców: wiejskich, miejskich i miejsko-wiejskich, które realizują usługi opiekuńcze samodzielnie (tj. przez pracowników ośrodków pomocy społecznej/centrów usług społecznych, urzędów gmin, lub innych gminnych jednostek organizacyjnych) lub poprzez zlecenie realizacji przedmiotowego zadania organizacjom pozarządowym lub poprzez zakup przedmiotowych usług od podmiotów sektora prywatnego.
- **Alokacja środków:** 7 766 934 zł
- **Źródło finansowania:** rezerwa celowa budżetu państwa
- **Rezultaty:** w 2025 r. do programu przystąpiło 87 gmin w woj. mazowieckim. W 2025 r. pomocą objęto 1 727 osób w formie usług opiekuńczych oraz 25 osób w formie specjalistycznych usług opiekuńczych. W ramach programu w 2025 r. zrealizowano 401 449,10 godzin świadczeń.

„Zwiększenie samodzielności seniorów w miejscu ich zamieszkania (RWS)” oraz „Zwiększenie samodzielności seniorów w miejscu ich zamieszkania (RMR)”

- **Cel:** stworzenie kompleksowego systemu usług społecznych (w tym usług interwencyjnych) świadczonych na rzecz osób starszych w społeczeństwie lokalnym. Usługi te skierowane są do osób, które ukończyły 60. rok życia, potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu w miejscu ich zamieszkania. W projektach przewidziana jest realizacja następujących form wsparcia: usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze, usługi sąsiedzkie, wolontariat opiekuńczy oraz teleopieka w formie opasek na nadgarstek. Projekty realizowane są na terenie: A. Regionu Warszawskiego Stołecznego (RWS) – wsparcie przewidziano dla 313 osób starszych potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu w miejscu ich zamieszkania, B. Regionu Mazowieckiego Regionalnego (RMR) – wsparcie przewidziano dla 733 osób starszych potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu w miejscu ich zamieszkania,
- **Alokacja środków:** wydatki w 2025 r. - 3 570 101,46 zł
- **Źródło finansowania:** Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027
- **Rezultaty:** Region Warszawski Stołeczny (RWS) - w 2025 r. wsparciem zostało objętych 155 osób. Region Mazowiecki Regionalny (RMR) w 2025 r. wsparciem zostało objętych 578 osób.

Wsparcie 60plus. Innowacyjny model spersonalizowanych usług skierowanych do osób niesamodzielnych

- **Cel:** Projekt zakłada cztery etapy działań, w tym:
 - A. przygotowanie z partnerami projektu, w tym ponadnarodowym, innowacyjnego modelu spersonalizowanych usług (IMSU), skierowanych do osób niesamodzielnych;
 - B. testowanie IMSU na grupie docelowej projektu;
 - C. analiza efektów testowania IMSU i opracowanie jego ostatecznej wersji ze wsparciem partnera ponadnarodowego.
 - D. wdrożenie IMSU do praktyki oraz wypracowanie rekomendacji dla potencjalnych użytkowników.
 Dodatkowym wsparciem w ramach modelu były usługi wolontariuszy (aktywnych osób starszych) udzielających wsparcia poprzez rozmowy osobiste bądź telefoniczne z osobami niesamodzielnymi oraz doposażenie uczestników projektu w sprzęty ułatwiające codzienne funkcjonowanie i wspierające mobilność w wykonywaniu czynności życia codziennego.
- **Alokacja środków:** 2 849 919,65 zł
- **Źródło finansowania:** Europejski Fundusz Społeczny Plus. Projekt realizowany był w partnerstwie z Instytutem Pracy i Spraw Socjalnych (IPiSS), Uniwersytetem Kardynała Stefana Wyszyńskiego (UKSW) oraz partnerem zagranicznym z Litwy - Wspólnotą Miłosierdzia Bożego.
- **Rezultaty:** w ramach II etapu zrekrutowana została grupa 20 osób, u których świadczone było wsparcie w zakresie logopedii, fizjoterapii, psychologa oraz terapii zajęciowej w miejscu zamieszkania osoby niesamodzielnej w wieku 60 lat i więcej.

Aktywizacja Seniorów w Gminie Jakubów

- **Cel:** aktywizacja, wzrost samodzielności i aktywności seniorów, zapobieganie wykluczeniu, a także przeciwdziałanie marginalizacji społecznej seniorów z terenu wiejskiego poprzez stworzenie oferty kulturalnej, artystycznej i edukacyjnej dla 40 osób w wieku senioralnym z terenu wiejskiego, tj. z gminy Jakubów. Zadanie było realizowane w ramach Samorządowego Instrumentu Wsparcia Inicjatyw Rad Seniorów Mazowsze dla Seniorów 2025. Przykładem podjętych działań były warsztaty rękodzielnicze, obejmujące zajęcia manualne, tj. zajęcia z ceramiki, zajęcia z malarstwa, nauka wykonywania ozdób i dekoracji, które rozwijają wyobraźnię, pobudzają do twórczego myślenia i integrują seniorów; integracyjne wyjazdy krajoznawcze "Seniorzy poznają Mazowsze"(2 wyjazdy), podczas których uczestnicy zwiedzili najpiękniejsze miejsca o walorach historycznych i turystycznych na terenie naszego województwa, tj. Płock, Gorzewo i okolice, Sierpc i okolice, w tym w szczególności Skansen Muzeum Wsi Mazowieckiej w Sierpcu.
- **Alokacja środków:** 50 000 zł
- **Źródło finansowania:** środki Samorządu Województwa Mazowieckiego - 39 600,00 zł, środki własne - 10 400,00 zł
- **Rezultaty:** działaniami objęto 40 osób starszych.

Premia Społeczna- projekt w ramach Działania 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus

- **Cel:** poprawa jakości życia osób niesamodzielnych, starszych i chorych, które nie mają dostępu do wystarczającego wsparcia ze strony rodziny lub bliskich.
- **Alokacja środków:** 230 501,06 zł
- **Źródło finansowania:** budżet Unii Europejskiej w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego (Plus) oraz z budżet państwa.

- **Rezultaty:** w ramach Premii Społecznej z usług opiekuńczych skorzystało 30 seniorów, zamieszkujących na terenie gminy Ostrów Mazowiecka.

Kampania informacyjna pn. "Niezbędnik ostrożnego seniora"

- **Cel:** przeprowadzenie spotkań dla seniorów na temat ochrony przed oszustwami, przemocą oraz innymi zagrożeniami, zarówno w świecie rzeczywistym, jak i w sieci. Ważnym tematem było zwiększenie świadomości na temat oszustw finansowych, często dotyczących osoby starsze oraz stworzenie mechanizmów wsparcia w przypadku ich wystąpienia. Podczas spotkań poruszone zostały tematy dotyczące kontaktów seniorów z osobami obcymi, proponującymi atrakcyjne oferty sprzedaży, zawieranie z nimi umów oraz sposoby działania oszustów, wykorzystujących różne metody wyłudzenia pieniędzy np.: na wnuczka, na policjanta czy na inkasenta. Dodatkowo zwrócono uwagę nt. zagrożeń, jakie niesie za sobą tlenek czadu, uwalniający się podczas użytkowania systemu grzewczego w trakcie sezonu zimowego, sposobów montażu czujników czadu, zasad bezpiecznego postępowania podczas wykrycia obecności tlenu węgla oraz sposobów powiadamiania służb ratowniczych, a także zagrożeń i przyczyn powstawania pożarów. W trakcie spotkań seniorom przekazana została wiedza na temat prawidłowego i bezpiecznego odżywiania, bezpieczeństwa farmakologicznego, profilaktyki chorób, jak również informacje o elektronicznym, bezpiecznym kontakcie z ZUS. Jednocześnie seniorzy otrzymali poradnik informacyjny Niezbędnik ostrożnego seniora oraz odbłaski. Zadanie realizowane było przez Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych we współpracy z Komendą Miejską Policji, Komendą Miejską Państwowej Straży Pożarnej, Powiatowym Rzecznikiem Konsumenta, Stacją Sanitarно-Epidemiologiczną oraz Zakładem Ubezpieczeń Społecznych.
- **Alokacja środków:** 735,54 zł
- **Źródło finansowania:** środki własne Powiatu Radomskiego.
- **Rezultaty:** wzrost wiedzy osób starszych na temat różnego rodzaju przestępstw/oszustw, zagrożeń jakie niesie za sobą tlenek czadu, skutecznego składania reklamacji towaru, prawa rękojmi czy gwarancji oraz dochodzenia swoich praw w sytuacjach spornych ze sprzedawcami czy producentami towarów. Ponadto, seniorzy poszerzyli wiedzę na temat bezpiecznego kontaktu z ZUS oraz prawidłowego i bezpiecznego odżywiania, bezpieczeństwa farmakologicznego, profilaktyki chorób.

"Koperta Życia"

- **Cel:** podjęcie niezbędnych działań wspierających osoby przewlekle chore, niepełnosprawne i zamieszkujące samotnie, poprzez przyznanie zestawu stanowiącego informację o rodzaju schorzeń i przyjmowanych lekach dla służb medycznych. W skład Koperty życia wchodzi karta informacyjna, koperta, magnes/naklejka na lodówkę (2 szt.), ulotka informacyjna, opakowanie do przechowania. Zadanie realizowane od 2021 r.
- **Alokacja środków:** w 2025 r. działanie bezkosztowe; koszty zostały poniesione w latach poprzednich.
- **Źródło finansowania:** Zadanie finansowane ze środków własnych Powiatu Radomskiego.
- **Rezultaty:** w 2025 r. wydano 235 sztuk kopert życia, zakupionych w latach poprzednich.

Program wieloletni "Senior+" na lata 2021-2025, edycja 2025

- **Cel:** zwiększenie aktywnego uczestnictwa seniorów w życiu społecznym poprzez rozbudowę sieci Dziennych Domów oraz Klubów „Senior+”. Dotacje skierowane do jednostek samorządu terytorialnego są przeznaczone na utworzenie lub wyposażenie placówki oraz na zapewnienie funkcjonowania już istniejących placówek.

- **Alokacja środków:** 36 732 303,15 zł
- **Źródło finansowania:** dotacja oraz środki własne JST
- **Rezultaty:** do końca 2025 r. funkcjonowało 139 ośrodków "Senior+".

Program Korpus Wsparcia Seniorów na rok 2025

- **Cel:** wsparcie finansowe gmin w celu poprawy bezpieczeństwa oraz umożliwienia samodzielnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania osób w wieku 60 lat i więcej, którzy mają problemy z samodzielnością ze względu na stan zdrowia.
- **Alokacja środków:** 3450735,92 zł
- **Źródło finansowania:** rezerwa celowa budżetu państwa
- **Rezultaty:** w 2025 r. program faktycznie realizowało 113 gmin, z czego 46 gmin realizowało moduł I; 86 gmin realizowało moduł II. Oba moduły faktycznie realizowało 19 gmin. W wyniku rozeznania potrzeb występujących w danej gminie, pomocą w ramach programu objęto: w ramach Modułu I - 322 osoby, w ramach Modułu II – 3 066 osób.

PRZYKŁADY DOBRYCH PRAKTYK NA POZIOMIE POWIATU, GMINY

Warka

Rodzaj działania: Program Poczta obiadowa

Szczegółowy opis: Poczta obiadowa to bezpłatna pomoc dla osób starszych znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej i mających problem z samodzielnym przygotowaniem ciepłego posiłku. Zapewnione są dostawy posiłków składających się z 2 ciepłych dań - 3 razy w tygodniu. Program ma na celu przeciwdziałanie niedożywieniu osób starszych.

Alokacja środków: 0 zł

Źródło finansowania: program jest finansowany i realizowany w ramach zawartej umowy dotacji pomiędzy Fundacją Klementyna z Białobrzeg, a Fundacją Biedronki z siedzibą w Poznaniu.

Rezultaty: w 2025 r. z programu skorzystało 27 osób.

Józefów

Rodzaj działania: „Książka na telefon”

Szczegółowy opis: Bibliotekarze dowożą wybrane pozycje (w tym książki i audiobooki) bezpośrednio do domów seniorów oraz osób mających trudności z poruszaniem się, odbierając jednocześnie przeczytane egzemplarze.

Alokacja środków: brak danych

Źródło finansowania: Biblioteka Miejska w Józefowie

Rezultaty: w 2025 r. z usługi skorzystało 5 osób.

Kowala

Rodzaj działania: Wizyty w środowisku oraz motywowanie do bezinteresownej pomocy sąsiedzkiej.

Szczegółowy opis: Pracownicy socjalni, dzięki częstym wizytom w środowisku, docierają do osób starszych i zachęcają do korzystania z pomocy żywnościowej w ramach projektu Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową. Ośrodek oferuje również bezpłatne wsparcie psychologa, prawnika oraz terapeuty uzależnień.

Alokacja środków: brak danych

Źródło finansowania: nie dotyczy

Rezultaty: Zwiększenie dostępu osób starszych do pomocy żywnościowej i wsparcia specjalistycznego, aktywizacja środowiska, poprawa jakości życia seniorów.

Wodynie

Rodzaj działania: Regularne cotygodniowe spotkania senioralne w trzech miejscowościach Gminy Wodynie

Szczegółowy opis: Od czerwca 2025 r. na terenie Gminy Wodynie prowadzone są regularne spotkania senioralne organizowane w trzech miejscowościach. Spotkania mają charakter integracyjny, aktywizujący, edukacyjny i wspierający. Obejmują m.in. rozmowy, przegląd prasy, zajęcia kulinarne, rękodzielnicze, ruchowe, treningi pamięci, gry, spotkania tematyczne i okolicznościowe. Działania prowadzone są blisko miejsca zamieszkania seniorów, co zwiększa ich dostępność.

Alokacja środków: brak danych

Źródło finansowania: nie dotyczy

Rezultaty: w ciągu miesiąca w spotkaniach uczestniczyło od 10 do 15 osób.

Miasto Sokołów Podlaski

Rodzaj działania: "Znam te numery", "Stop włamaniom do domu", "Seniorze nie daj się oszukać"

Szczegółowy opis: Celem inicjatywy jest edukacja mająca na celu zapewnienie bezpieczeństwa osobom starszym. Są to prelekcje, spotkania, warsztaty edukacyjne. Zajęcia są przeprowadzane przez Komendę Policji.

Alokacja środków: brak danych

Źródło finansowania: nie dotyczy

Rezultaty: w zajęciach dot. akcji „Znam te numery” wzięło udział 134 osoby, „Stop włamaniom w domu” – 156 osób, „Seniorze nie daj się oszukać” – 112 osób.

Powiat miński

Rodzaj działania: Rehabilitacja społeczna

Szczegółowy opis: Są to środki służące do dofinansowania do uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych, zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, likwidacji barier w komunikowaniu się, barier technicznych i architektonicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych, w tym osób starszych. Celem jest poprawa funkcjonowania społecznego osób starszych i niepełnosprawnych, sprawności fizycznej i kondycji psychicznej oraz umiejętności społecznych, rozwój zdolności nawiązywania kontaktów oraz integracji społecznej; poprawa jakości funkcjonowania i bezpieczeństwa.

Alokacja środków: 4 897 258 zł

Źródło finansowania: środki PFRON

Rezultaty: w 2025 r. dofinansowaniem objęto 707 osób.

m.st. Warszawa

Rodzaj działania: Warszawska wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego – Centrum Usług Społecznych „Społeczna Warszawa”

Szczegółowy opis: Wypożyczalnia bezpłatnie udostępnia sprzęt mieszkańcom Warszawy. Osoba zakwalifikowana do wypożyczenia sprzętu – musi podpisać umowę użyczenia z CUS. Sprzęt można wypożyczyć do 6 miesięcy - z możliwością wydłużenia terminu do roku. Z uwagi na fakt, że sprzęt jest specjalistyczny, aby z niego skorzystać, potrzebne jest zaświadczenia lekarskie. Lekarz potwierdza potrzebę i możliwości danej osoby do używania danego typu sprzętu.

Alokacja środków: brak danych

Źródło finansowania: współfinansowanie ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2014-2020

Rezultaty: w 2025 r. zawarto 102 umowy na wypożyczenie sprzętu rehabilitacyjnego z 92 odbiorcami.

Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie

Rodzaj działania: „Mazowiecki Festiwal Seniorów – Silver Stars”

Szczegółowy opis: 23 sierpnia 2025 r. w Warszawie odbyła się pierwsza edycja „Mazowieckiego Festiwalu Seniorów”. Wydarzenie zgromadziło seniorki i seniorów z całego Mazowsza. Festiwal rozpoczął się Marszem Seniorów, który przeszedł ulicami Warszawy do Ogrodu Saskiego. Tam zorganizowano piknik integracyjno-artystyczny obejmujący 6 stref aktywności: edukacyjną, prozdrowotną, ruchowo- relaksacyjną, kulinarną, manualno- kreatywną oraz gastronomiczną. Całość miała formę festiwalu łączącego wspólny marsz, działania integracyjne i edukacyjne oraz bogaty program artystyczny prezentujący twórczość i aktywność seniorów. Ważnym punktem Festiwalu było przygotowanie do Narodowego Czytania – wraz z aktorem Krzysztofem Tyńcem uczestnicy odczytali fraszkę Jana Kochanowskiego „Na zdrowie”. Odbyła się potańcówka z muzyką na żywo. Oprawę zapewnili uwielbiani przez seniorów DJ Wika i DJ Kriss oraz warszawska kapela Roberta Lipki i zespół seniorów „Cała Praga Śpiewa”. Festiwal zakończył się występem znanej seniorom artystki – Małgorzaty Ostrowskiej.

Alokacja środków: brak danych

Źródło finansowania: brak danych

Rezultaty: W wydarzeniu wzięło udział 1500 seniorów z całego Mazowsza.

PRZYKŁADY INNOWACYJNYCH ROZWIĄZAŃ

Goszczyn

Rodzaj działania: Innowacyjne przedsięwzięcie o charakterze edukacyjno-kulturalnym, zrealizowane w ramach projektu złożonego do Stowarzyszenia Warka w konkursie Działaj Lokalnie 2025, ukierunkowane na integrację międzypokoleniową oraz aktywizację twórczą seniorów

Szczegółowy opis: W ramach poszukiwania nowatorskich form wsparcia osób starszych zrealizowano projekt międzypokoleniowy pt. „Miłe chwile z babcią i dziadkiem”. Głównym założeniem inicjatywy było stworzenie przestrzeni do wspólnego, kreatywnego spędzania czasu wolnego przez seniorów oraz młodsze pokolenie. W ramach projektu zorganizowano 2 bloki innowacyjnych warsztatów tematycznych. Pierwszy z nich obejmował tworzenie haftu diamentowego, co pozwoliło uczestnikom na ćwiczenie cierpliwości, precyzji oraz integrację przy pracy manualnej. Drugim elementem były warsztaty ceramiczne, podczas których seniorzy wraz z młodszym pokoleniem mogli rozwijać wyobraźnię przestrzenną, poznawać techniki rzeźbiarskie oraz wspólnie tworzyć unikalne rękodzieło. Projekt ten w nowoczesny sposób połączył terapię przez sztukę (arteterapię) z budowaniem silnych, wielopokoleniowych więzi wewnątrz lokalnej społeczności.

Alokacja środków: 5 000 zł

Źródło finansowania: Stowarzyszenie W A R K A

Rezultaty: W efekcie warsztatów powstało blisko 60 obrazów z haftu diamentowego oraz liczne prace z gliny ceramicznej. Efekty tej międzypokoleniowej współpracy zaprezentowano na dwóch wystawach: w budynku Urzędu Gminy (z udziałem władz samorządowych, kościelnych i mieszkańców) oraz w kościele parafialnym podczas niedzielnych mszy.

Grudusk

Rodzaj działania: Kreatywna współpraca instytucjonalna

Szczegółowy opis: Aktywne włączanie seniorów w duże wydarzenia organizowane przez Urząd Gminy Grudusk oraz GOKiS (np. wspólne występy z chórem Zielona Melodia, orkiestrą dętą czy

kołem "Złota Jesień" podczas Gminnego Dnia Seniora, Gminnego Dnia Rodziny czy Dożynek (przygotowanie i organizowanie warsztatów kreatywnych dla dzieci podczas tych wydarzeń). Innowacją jest dawanie seniorom roli współorganizatorów, a nie tylko biernych odbiorców kultury.

Alokacja środków: brak danych

Źródło finansowania: nie dotyczy

Rezultaty: w aktywną współorganizację wydarzeń zaangażowano około 30 seniorów, ogólnie w wydarzeniach wzięło udział około 100 osób.

Miasto Mińsk Mazowiecki

Rodzaj działania: Ogólnopolska Karta Seniora

Szczegółowy opis: Program podejmuje wiele inicjatyw, mających na celu poprawę jakości życia, zdrowia i bezpieczeństwa seniorów. Każdy senior, który ukończył 60 lat może otrzymać bezpłatną Ogólnopolską Kartę Seniora, która upoważnia do zniżek w wielu punktach w całej Polsce, w tym między innymi sanatoriach, uzdrowiskach, przychodniach, gabinetach rehabilitacji, instytucjach zdrowia i kultury.

Alokacja środków: 5 535 zł

Źródło finansowania: środki własne

Rezultaty: w 2025 r. wydano 280 Ogólnopolskich Kart Seniora mieszkańcom naszego miasta.

Pomiechówek

Rodzaj działania: Cyfrowy senior

Szczegółowy opis: Projekt obejmował organizację szkoleń z obsługi smartfonów, Internetu, e-usług publicznych, bankowości elektronicznej oraz bezpieczeństwa w sieci. Inicjatywa przyczyniła się do podniesienia kompetencji cyfrowych uczestników, zwiększenia ich samodzielności w korzystaniu z nowoczesnych technologii oraz bezpiecznego poruszania się w przestrzeni internetowej. Spotkania sprzyjały również aktywizacji społecznej i wymianie doświadczeń między seniorami.

Alokacja środków: brak danych

Źródło finansowania: środki unijne w ramach Krajowego Programu Odbudowy oraz programu „Aktywni+” w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.

Rezultaty: w cyklu spotkań wzięło udział 48 seniorów.

Czerwonka

Rodzaj działania: Organizacja warsztatów dla Seniorów

Szczegółowy opis: Warsztaty obejmowały zajęcia florystyczne, wikliniarskie, a także z dekoracji potraw (carving), robienia wianków. W ramach przedsięwzięcia zorganizowany został także wyjazd na kręgle.

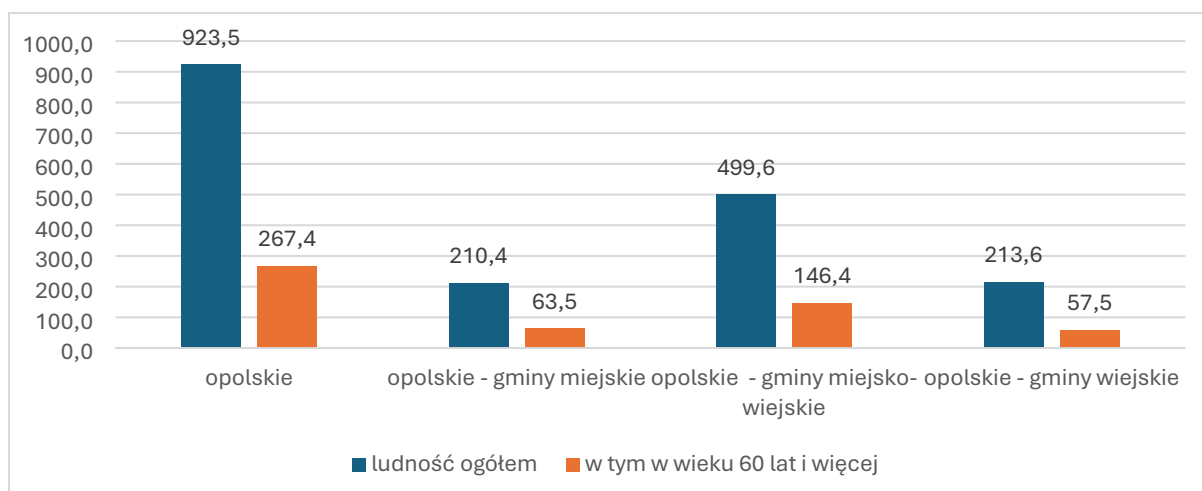
Alokacja środków: 8 000 zł

Źródło finansowania: Urząd Marszałkowski, środki własne gminy

Rezultaty: w warsztatach wzięło udział 32 seniorów.

8. Województwo opolskie

Wykres 11 Ludność woj. opolskiego – stan na 31.12.2025 r. (w tys.)

Źródło: GUS

SYTUACJA DOCHODOWA, WARUNKI BYTU, W TYM WARUNKI MIESZKANIOWE

W 2025 r. w województwie opolskim przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny przypadający na 1 osobę w gospodarstwach domowych wyniósł 2 890,18 zł. Na dochód rozporządzalny gospodarstwa domowego składają się przede wszystkim dochody z pracy najemnej oraz dochody ze świadczeń społecznych. W 2025 r. ich udział w dochodzie rozporządzalnym wyniósł odpowiednio 50,5% i 34,5%. W 2025 r. przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych wyniosły 1869,76 zł. Na żywność i napoje bezalkoholowe gospodarstwa domowe przeznaczały przeciętnie 26,9% ogólnej kwoty wydatków, na opłaty z tytułu użytkowania mieszkania lub domu i za korzystanie z nośników energii – 17,2%, a na zdrowie – 6,6%.

W 2025 r. swoją sytuację materialną jako dobrą lub raczej dobrą oceniło 60,8% gospodarstw domowych. Udział gospodarstw określających swoją sytuację materialną jako przeciętną wyniósł 36,0%, a raczej złą lub złą ukształtował się na poziomie 3,2%.

W analizowanym roku przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym ukształtowała się na poziomie 2,47. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania zajmowana przez gospodarstwo domowe wyniosła 96,7 m².

DOKUMENTY I STRATEGIE

- Strategia Polityki Społecznej Województwa Opolskiego na lata 2026–2030,
- Regionalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla Województwa Opolskiego na lata 2026–2028.

DZIAŁANIA NA RZECZ OSÓB STARSZYCH

Otwarty konkurs ofert pn.: „Propagowanie zdrowego stylu życia seniorów z terenu Gminy Brzeg poprzez edukację i krzewienie aktywności fizycznej i społeczno-kulturalnej”

- **Cel:** W ramach przeprowadzonego w 2025 r. otwartego konkursu ofert wyłoniono realizatorów i powierzono na podstawie zawartych umów działania w zakresie ochrony i promocji zdrowia. Były to m. in.:
A. „Lecnicze właściwości miodu (Apiterapia)” przy współpracy z Wojewódzkim Związkiem

Pszczelarzy w Opolu. Zorganizowany został spacer z nauką rozpoznawania dzikich roślin i ich roli dla pszczoł, które wytwarzają propolis, warsztat pn.: „Lecznice właściwości produktów pszczelich”, warsztat na temat: „Okołowirusowa ochrona i wzmacnianie zdrowia”, a także wykład pn.: „Lecznice właściwości miodu. Apiterapia.”

B. „Aktywny Senior” przy współpracy z Polskim Towarzystwem Turystyczno-Krajoznawczym Oddział Ziemi Brzeskiej. W ramach projektu zorganizowano m. in. ćwiczenia usprawniające różne części ciała (ćwiczenia postawy, ćwiczenia kończyn górnych i dolnych, ćwiczenia kręgosłupa, fitness mózgu, nauka różnorodnych technik oddychania - po 2 h w tygodniu dla 2 grup) ćwiczenia ruchowe i relaksacyjne w wodzie w Aquapark Brzeg (nauka pływania, aqua aerobik, aqua fitness), zajęcia taneczne grupy „Saltare” w BCK, dwa razy w tygodniu wyjazd jednodniowy do Bożejowa, wyjazd jednodniowy na pogranicze Wielkopolski i Dolnego Śląska,

C. „Dziarscy Seniorzy” przy współpracy z Polskim Stowarzyszeniem Diabetyków koło nr 2 w Brzegu, w ramach których znalazły się 3 treningi Nordic walking na terenie miejskich parków, ćwiczenia ogólnousprawniające np. aktywny senior, zdrowy kręgosłup, joga prowadzone przez instruktora XTREME FITNESS, wyjazd aktywizujący połączony z hikingiem na terenie Cieszyńska i okolic oraz edukacja prozdrowotna tj. 2 wykłady pn.: „Wpływ aktywności fizycznej na proces prawidłowego starzenia się” oraz „Podnoszenie świadomości w zakresie konieczności przeprowadzania badań profilaktycznych – kontrolnych seniorów”.

D. „Warsztaty zielarskie dla Brzeskich Seniorów” przy współpracy z Polskim Stowarzyszeniem Diabetyków Koło Brzeg, a w nich jednodniowy wyjazd integracyjny do Dobrzewa Wielkiego, przeprowadzenie warsztatów zielarskich mających na celu zapoznanie z rozróżnianiem ziół, metodami ich przechowywania, sposobami ich wykorzystania w suplementacji i naturalnym wspomaganiu zdrowia.

- **Alokacja środków:** 32 800 zł
- **Źródło finansowania:** Budżet Gminy Brzeg
- **Rezultaty:** Realizacja programu przyczyniła się do kompleksowego wsparcia osób starszych poprzez łączenie edukacji prozdrowotnej i profilaktyki chorób z aktywnością fizyczną dostosowaną do potrzeb seniorów. Podejmowane działania sprzyjały również przeciwdziałaniu izolacji społecznej, wzmacnianiu więzi społecznych oraz poprawie dobrostanu psychicznego osób starszych, m.in. poprzez zwiększanie ich udziału w wydarzeniach kulturalnych i edukacyjnych.

Program Interreg Czechy-Polska 2021-2027

- **Cel:** Projekt „Przyjaźń bez granic: Wycieczki i sport dla wszystkich generacji” miał na celu wzmacnianie współpracy transgranicznej poprzez wspólne działania integracyjne mieszkańców obu gmin. W ramach projektu zorganizowano m.in. wycieczki turystyczno-krajoznawcze, wydarzenia sportowo-rekreacyjne oraz wizyty partnerskie. W przedsięwzięciu uczestniczyły osoby w różnym wieku – dzieci, młodzież, dorośli i seniorzy. Program sprzyjał poznawaniu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego pogranicza, aktywizacji mieszkańców oraz budowaniu trwałych relacji społecznych między partnerami z Polski i Czech. Kolejne spotkania obejmowały wspólne wydarzenia rekreacyjne, integracyjne i sportowe realizowane po obu stronach granicy.
- **Alokacja środków:** 46 055,05 zł
- **Źródło finansowania:** środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) w ramach Programu Interreg Czechy-Polska 2021-2027, wraz z wkładem własnym partnerów projektu zgodnie z zasadami programu.

- **Rezultaty:** Zrealizowano wydarzenia integracyjne, wycieczki oraz wizyty partnerskie. Efektem projektu było zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców, rozwój współpracy między partnerami z Polski i Czech, integracja międzypokoleniowa, promocja aktywnego stylu życia, popularyzacja walorów turystycznych pogranicza oraz umocnienie trwałych relacji transgranicznych. Projekt przyczynił się również do wymiany doświadczeń i budowania dobrych praktyk we współpracy samorządów oraz lokalnych społeczności. W spotkaniach uczestniczyło 145 seniorów.

Codziennie samodzielni - zwiększenie dostępu do usług społecznych szansą na dłuższą aktywność osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu

- **Cel:** Gmina Głogówek, przy udziale Ośrodka Pomocy Społecznej w Głogówku, przystąpiła w 2025 r. do realizacji projektu "Codziennie samodzielni". Celem projektu jest poprawa dostępności do opieki długoterminowej dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, wsparcie ich opiekunów faktycznych oraz podniesienie kwalifikacji kadry Ośrodka Pomocy Społecznej.
- **Alokacja środków:** całkowity koszt projektu - 1 223 880,00 zł, dofinansowanie z EFS+ - 1 040 298,00 zł (85%), dofinansowanie z budżetu państwa - 122 388,00 zł (10%), wkład własny - 61 194,00 zł (5%)
- **Źródło finansowania:** środki Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, budżet państwa oraz wkład własny Gminy Głogówek.
- **Rezultaty:** Projekt zwiększa dostępność usług społecznych i opiekuńczych dla osób starszych oraz z niepełnosprawnościami w gminie Głogówek, dzięki zaoferowaniu wsparcia opiekunom faktycznym, co faktycznie poprawia jakość życia uczestników, ale także podnosi ich samodzielność oraz aktywność.

Zdrowy subregion – opieka długoterminowa dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu z terenu subregionu południowego

- **Cel:** Gmina Głogówek jako partner realizuje projekt dotyczący rozwoju opieki długoterminowej dla osób starszych i osób z niepełnosprawnościami, wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. W ramach projektu zapewniono m.in. usługi pielęgniarstwa, rehabilitacyjne, terapeutyczne, wsparcie psychologiczne dla opiekunów oraz transport dla osób z ograniczoną mobilnością. Celem projektu była poprawa dostępności do usług opiekuńczych świadczonych w środowisku lokalnym.
- **Alokacja środków:** całkowita wartość projektu - 1 011 500,00 zł, dofinansowanie - 959 800,00 zł (w tym z EFS+ - 858 768,42 zł, z budżetu państwa - 101 031,58 zł oraz wkładu własnego - 51 700,00 zł)
- **Źródło finansowania:** projekt jest współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, budżetu państwa oraz wkładu własnego partnerów projektu.
- **Rezultaty:** Uczestnicy projektu otrzymują kompleksowe wsparcie zdrowotne i opiekuńcze, a ich opiekunowie faktyczni korzystają z pomocy psychologicznej, co wpływa na poprawę jakości życia oraz odciążenie rodzin sprawujących opiekę. W projekcie uczestniczyło 20 seniorów.

Moduł II Programu „Korpus Wsparcia Seniorów”

- **Cel:** Gmina przystąpiła do realizacji II modułu KWS, tj. zapewnienie seniorom powyżej 6- roku życia opieki a odległość (tzw. teleopieki). Opaska bezpieczeństwa połączona z całodobowym centrum monitoringu umożliwia natychmiastowe połączenie z dyspozytorem – ratownikiem medycznym, pielęgniarką lub opiekunem medycznym –

który podejmował decyzję o sposobie udzielenia pomocy. Program znacząco zwiększał poczucie bezpieczeństwa seniorów i ich rodzin oraz pozwalał na szybkie reagowanie w sytuacjach zagrożenia zdrowia i życia. Usługa była i nadal pozostaje bezpłatna dla mieszkańców gminy.

- **Alokacja środków:** 55 326,33 zł
- **Źródło finansowania:** dotacja celowa z Budżetu Państwa na dofinansowanie zadań własnych z zakresu pomocy społecznej na podstawie art. 115 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej oraz środki własne gminy, gmina Głucholazy
- **Rezultaty:** W ramach programu KWS w 2025 r. finansowano: abonamenty dla 55 uczestników programu oraz zakup (wymianę) 28 nowych opasek bezpieczeństwa. Użytkownikom opasek oraz ich rodzinom udzielono 48 porad dotyczących kwestii medycznych i organizacyjnych związanych z bezpieczeństwem osób starszych.

Program „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością”

- **Cel:** w ramach programu realizowano usługi asystencji osobistej, które obejmowały m. in. pomoc w wykonywaniu codziennych czynności, wsparcie w przemieszczaniu się oraz w załatwianiu spraw urzędowych i społecznych. Zakres oraz wymiar godzinowy wsparcia były dostosowane indywidualnie do potrzeb uczestników, z uwzględnieniem stopnia niepełnosprawności oraz dostępnych środków finansowych. W zależności od stopnia niepełnosprawności uczestnikom przyznawano odpowiedni wymiar godzin wsparcia.
- **Alokacja środków:** Gmina Głucholazy - 948 603,80 zł
- **Źródło finansowania:** Finansowane ze środków rządowych w ramach Funduszu Solidarnościowego
- **Rezultaty:** Dzięki realizacji Programu "Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością" została zwiększona samodzielność oraz bezpieczeństwo seniorów z niepełnosprawnościami w środowiskach lokalnych, dzięki ułatwianiu im codziennego funkcjonowania, korzystania z usług publicznych i udziału w życiu społecznym, ale również ograniczając bariery oraz ryzyka wykluczenia. W rezultacie program wsparł opiekunów rodzinnych, co ułatwiło utrzymanie opieki w miejscu zamieszkania.

Zakup samochodu „mikrobusu” 9-osobowego do przewozu osób niepełnosprawnych na wózku inwalidzkim w ramach usługi "Transport door-to-door"

- **Cel:** Ośrodek Pomocy Społecznej w Krapkowicach zakupił nowy samochód, który będzie służył mieszkańcom gminy Krapkowice. Dziewięćosobowy bus jest przystosowany do przewozu osób w tym niepełnosprawnych na wózkach inwalidzkich
- **Alokacja środków:** 193 725,00 zł
- **Źródło finansowania:** projekt w całości finansowany ze środków EFS
- **Rezultaty:** Zakup mikrobusa przyczynił się do zmniejszenia problemu wykluczenia społecznego osób starszych i z niepełnosprawnościami

Wieloletni Rządowy Program „Posiłek w szkole i w domu”

- **Cel:** zapewnienie pomocy żywnościowej osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej oraz ograniczenie zjawiska niedożywienia. Program stanowi jedno z podstawowych narzędzi wsparcia realizowanych przez gminy w zakresie pomocy społecznej.
- **Alokacja środków:** całkowity koszt realizacji zadania - 11 785,00 zł (60% kosztów realizacji programu pokrywa dotacja z budżetu państwa przekazywana przez wojewodę - 7 071,00 zł; 40% kosztów stanowią środki własne gminy - 4 714,00 zł)

- **Źródło finansowania:** środki budżetu państwa oraz środki własne jednostek samorządu terytorialnego
- **Rezultaty:** 1. Zapewnienie osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej dostępu do gorącego posiłku lub pomocy w zakupie żywności 2. Poprawa stanu odżywienia, zdrowia oraz jakości życia osób korzystających z programu 3. Wsparcie osób starszych, samotnych i niesamodzielnych w zaspokajaniu podstawowych potrzeb żywieniowych oraz umożliwienie im dłuższego funkcjonowania w środowisku zamieszkania.

Projekt „Radosna twórczość nyskiego Seniora - edycja VII”

- **Cel:** realizacja działań aktywizujących wg zgłoszonych przez Seniorów potrzeb, pomysłów i propozycji, w tym: prelekcje w obszarze zainteresowań seniorów, spotkania międzypokoleniowe, treningi pamięci, gry intelektualno-integracyjne, aktywność fizyczna, spotkanie integracyjne, obchody cyklicznych świąt państwowych i okolicznościowych.
- **Alokacja środków:** wartość całkowita - 77 760,00 zł, dofinansowanie - 38 880,00 zł, wkład własny - 38 880,00 zł
- **Źródło finansowania:** Program wieloletni „Senior+” na lata 2021-2025
- **Rezultaty:** Seniorzy w ramach realizacji zadania przeszli proces aktywizacji społecznej i kulturowej, w pełni uczestniczyli w wydarzeniach organizowanych na terenie gminy Nysa. Realizacja zadania przyczyniła się poprawy jakości życia osób starszych poprzez wspieranie ich aktywności kulturalnej, edukacyjnej, rekreacyjnej i sportowej, a także przeciwdziałanie izolacji społecznej i wzmacnianie ich uczestnictwa w życiu lokalnej społeczności.

Opolska Karta Rodziny i Seniora

- **Cel:** Opolska Karta Rodziny i Seniora (OKRiS) należy do najbardziej rozpoznawalnych inicjatyw samorządu województwa opolskiego. Inicjatywa funkcjonuje nieprzerwanie od maja 2014 r., oferując wsparcie dla szerokiego grona odbiorców poprzez system zniżek. Program skierowany jest m. in. do mieszkańców województwa powyżej 60. roku życia. Karta wydawana jest na okres dwóch lat. W inicjatywie uczestniczą niemal wszystkie gminy z terenu województwa opolskiego - 70 samorządów. Wolę współpracy wyraziły również przedsiębiorstwa prywatne – Partnerzy OKRiS. Reprezentują oni zróżnicowane branże, oferują różnego typu produkty i usługi i funkcjonują na terenie województwa opolskiego, jak i poza jego granicami - obecnie jest ich 219.
- **Alokacja środków:** święto Województwa Opolskiego 2025 – Strefa Opolskiej Karty Rodziny i Seniora - 5 000,00 zł, zakup materiałów promocyjnych na potrzeby OKRiS - 78 579,17 zł, zakup gier, zabawek i artykułów plastycznych na potrzeby OKRiS - 24 440,23 zł, koszt projektu oraz wydruku ulotek promujących OKRiS i kopert do wysyłki kart - 3 082,82 zł, promocja inicjatywy w stacjach radiowych - 30 727,37 zł, koszt zakupu wyposażenia mobilnego stoiska OKRiS - 2 226,30 zł, wykonanie systemów wystawienniczych na potrzeby OKRiS - 3 917,55 zł, zakup hologramów - 1 180,80 zł.
- **Źródło finansowania:** samorząd Województwa Opolskiego
- **Rezultaty:** w 2025 r. wydano 7 862 kart.

PRZYKŁADY DOBRYCH PRAKTYK NA POZIOMIE POWIATU, GMINY

Gmina Chrzastowice

Rodzaj działania: Organizacja kursu komputerowego dla 12 seniorów z terenu gminy, we współpracy z Ośrodkiem Szkoleniowym Proxima w Opolu

Szczegółowy opis: Program 3-dniowego kursu obejmował następujące zagadnienia: Podstawowe informacje dotyczące kompetencji cyfrowych, wykonywanie przelewów bankowych, zagrożenia związane z oszustwami w sieci, płatności internetowe, obsługa platform związanych ze zdrowiem.

Alokacja środków: 1 176 zł (98 zł na 1 uczestnika)

Źródło finansowania: Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększenia Odporności oraz Unii Europejskiej - NextGenerationEU w ramach inwestycji C2.1.3 TYTUŁ PROJEKTU - Stop wykluczeniu " Digital People" - Opolskie i Wielkopolskie Nr projektu KPOD.05.08-IW. 06-0004/24-00

Rezultaty: Podniesienie kompetencji cyfrowych wśród 12 seniorów, zwiększenie ich samodzielności w korzystaniu z nowoczesnych technologii oraz poprawa bezpieczeństwa w zakresie korzystania z usług internetowych.

Gmina Głogówek

Rodzaj działania: Wspieranie działalności Polskiego Związku Emerytów i Rencistów oraz aktywizacja środowiska senioralnego

Szczegółowy opis: Gmina Głogówek wspiera działalność Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Głogówku oraz w Racławicach Śląskich, który realizuje liczne działania na rzecz seniorów, w tym spotkania integracyjne, wyjazdy oraz wydarzenia okolicznościowe. Organizacja aktywnie angażuje swoich członków w życie społeczne oraz działania pomocowe, wspierając osoby potrzebujące, m.in. w sytuacjach kryzysowych. Działania te stanowią dobrą praktykę w zakresie aktywizacji i integracji środowiska senioralnego.

Alokacja środków: 3 000,00 zł

Źródło finansowania: Dotacja celowa z Gminy Głogówek

Rezultaty: Wspólne działania gminy i Polskiego Związku Emerytów i Rencistów aktywizuje seniorów, integrują środowisko lokalne i przeciwdziałają poczuciu samotności wśród osób starszych. Udział w spotkaniach i wyjazdach buduje więzi, a zaangażowanie w pomoc wzmacnia solidarność społeczną.

Gmina Głuchołazy

Rodzaj działania: Realizacja usług sąsiedzkich

Szczegółowy opis: Usługi sąsiedzkie obejmują pomoc w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych, podstawową opiekę higieniczno-pielęgniarską, przez którą należy rozumieć formy wsparcia niewymagające specjalistycznej wiedzy i kompetencji, oraz w miarę potrzeb i możliwości zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Warunkiem przyznania usług sąsiedzkich jest korzystanie z usług opiekuńczych. Osobom korzystającym z usług opiekuńczych może być przyznana uzupełniająco pomoc w formie usług sąsiedzkich, z uwzględnieniem pozostających do dyspozycji organizatora środków przeznaczonych na sfinansowanie zadania.

Alokacja środków: 16 102,07 zł

Źródło finansowania: budżet Gminy Głuchołazy

Rezultaty: w 2025 r. 4 osoby korzystały z usług sąsiedzkich.

Gmina Gorzów Śląski

Rodzaj działania: Bezpłatna komunikacja autobusowa dla mieszkańców Gminy Gorzów Śląski

Szczegółowy opis: Gmina Gorzów Śląski zapewnia mieszkańcom możliwość korzystania z bezpłatnej komunikacji autobusowej, której celem jest przeciwdziałanie wykluczeniu komunikacyjnemu oraz zwiększenie dostępności usług publicznych. Rozwiązanie ułatwia mieszkańcom, w szczególności seniorom, osobom z niepełnosprawnościami oraz osobom o ograniczonej mobilności, dojazd do placówek ochrony zdrowia, urzędów, sklepów, instytucji

kultury oraz miejsc aktywności społecznej. Bezpłatne przejazdy zwiększają samodzielność mieszkańców, poprawiają dostęp do usług i wzmacniają integrację społeczną.

Alokacja środków: 322 785,60 w tym dopłata z funduszu - 322 752,00 zł, wkład własny gminy - 43 033,60 zł.

Źródło finansowania: środki z Funduszu Rozwoju Przewozów Autobusowych o charakterze użyteczności publicznej oraz środki własne Gminy Gorzów Śląski.

Rezultaty: Wprowadzenie bezpłatnej komunikacji przyczyniło się do zwiększenia dostępności transportu publicznego dla wszystkich mieszkańców, w szczególności seniorów i osób o ograniczonej mobilności. Działanie ogranicza zjawisko wykluczenia komunikacyjnego, ułatwia dostęp do opieki zdrowotnej, usług administracyjnych i oferty społeczno-kulturalnej oraz sprzyja aktywizacji społecznej i poprawie jakości życia mieszkańców gminy.

Gmina Gorzów Śląski

Rodzaj działania: Pomoc żywnościowa dla mieszkańców Gminy Gorzów Śląski

Szczegółowy opis: Gmina Gorzów Śląski, we współpracy z Polskim Komitetem Pomocy Społecznej w Kluczborku, prowadzącym Bank Żywności, zapewnia mieszkańcom gminy Gorzów Śląski znajdującym się w trudnej sytuacji dostęp do bezpłatnej pomocy żywnościowej. Wsparcie obejmuje przekazywanie paczek żywnościowych osobom spełniającym kryteria programu. Działanie ma na celu ograniczenie zjawiska ubóstwa oraz wsparcie osób starszych poprzez zapewnienie dostępu do podstawowych artykułów spożywczych.

Alokacja środków: Gmina nie ponosi kosztów zakupu żywności – wsparcie udzielane jest w ramach programu FEPŻ.

Źródło finansowania: środki z Funduszy Europejskich na Pomoc Żywnościową 2021–2027 (FEPŻ), współfinansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+), program realizowany przez Polski Komitet Pomocy Społecznej w Kluczborku prowadzący Bank Żywności.

Rezultaty: w 2025 r. z pomocy żywnościowej skorzystało 38 seniorów z terenu Gminy Gorzów Śląski.

Gmina Krapkowie

Rodzaj działania: Całoroczne zajęcia dla grup Senioralnych- Krapkowicki Dom Kultury

Szczegółowy opis: Zajęcia wokalne, teatralne, ceramiczne oraz malarskie. Zespół wokalny „Krapkowickie Niezapominajki” na cotygodniowych próbach szlifuje formę i regularnie koncertuje w regionie (m.in. w DPS, DDP, na Jarmarku Bożonarodzeniowym) oraz za granicą. Dodatkowo organizowane były poranne, cotygodniowe warsztaty malarstwa sztalugowego (głównie akryl) w filii w Otmęcie. Seniorzy tworzą pejzaże, portrety i martwą naturę, a efekty ich pracy można podziwiać na wernisażach w czerwcu i grudniu. W zajęciach z ceramiki w filii w Otmęcie uczestnicy co tydzień doskonalili techniki wylepiania z gliny oraz szkliwienia, prezentując swoje dzieła na wspólnych wystawach. Ponadto, działał Międzypokoleniowy „Teatr X” dla osób w wieku 65 lat i więcej. Grupa spotyka się raz w tygodniu, tworzy nagradzane w kraju spektakle i co roku wystawia nową premierę. Odbływały się także cotygodniowe zajęcia w sali tanecznej KDK, wspierające sprawność fizyczną i aktywność seniorów.

Alokacja środków: 28 601,69 zł

Źródło finansowania: wydatki z budżetu instytucji Krapkowicki Dom Kultury, dofinansowywanej z Gminy Krapkowie.

Rezultaty: Projekt rozwija umiejętności artystyczne wokalne, malarskie oraz ceramiczne seniorów oraz wzmacnia ich samoocenę poprzez własne wystawy, spektakle czy też sukcesy konkursowe. Działania takie skutecznie przeciwdziałają samotności oraz zapewniają bezpieczną przestrzeń do integracji i rozwoju pasji osób starszych. Dzięki programowi poprawia się również aktywizacja

fizyczna uczestników. Całość skutecznie promuje potencjał krapkowickich seniorów w regionie i za granicą.

Gmina Nysa

Rodzaj działania: Międzypokoleniowy piknik prozdrowotny „Dbam o serce”

Szczegółowy opis: w 2025 r. zorganizowany został piknik promujący profilaktykę chorób układu krążenia. W programie znalazły się warsztaty z pierwszej pomocy, pokazy ratownictwa medycznego, pomiary ciśnienia tętniczego oraz ćwiczenia resuscytacji na fantomach prowadzone przez ratowników medycznych.

Alokacja środków: 1 330,00 zł

Źródło finansowania: budżet Gminy Nysa

Rezultaty: Dzięki działaniu wzrósł stan wiedzy i świadomości zdrowotnej seniorów, integracja międzypokoleniowa oraz promocja zdrowego stylu życia.

Gmina Nysa

Rodzaj działania: Zadanie edukacyjne „Seniorze, nie bój się urzędu”

Szczegółowy opis: Cykl spotkań z przedstawicielami samorządu oraz specjalistami z zakresu zdrowia publicznego dotyczących funkcjonowania administracji, szczepień ochronnych i profilaktyki boreliozy. Celem spotkań był wzrost kompetencji obywatelskich seniorów oraz zwiększenie aktywności społecznej uczestników.

Alokacja środków: 100,00 zł

Źródło finansowania: budżet Gminy Nysa

Rezultaty: Wzrost kompetencji obywatelskich seniorów oraz zwiększenie aktywności społecznej uczestników.

Miasto Opole

Rodzaj działania: Działania edukacyjne prowadzone w Centrum „Senior w Opolu” na rzecz osób starszych.

Szczegółowy opis: To bezpłatne szkolenia cyfrowe, warsztaty prozdrowotne, zajęcia językowe i artystyczne oraz wsparcie dialogu międzypokoleniowego. Zajęcia i warsztaty prowadzone są przez wolontariuszy i instruktorów.

Alokacja środków: 180 000,00 zł

Źródło finansowania: budżet Miasta Opola

Rezultaty: w inicjatywach organizowanych przez Centrum w 2025 r. uczestniczyło 7 000 seniorów.

Województwo Opolskie (Gminy - Paczków, Popielów, Prudnik, Baborów, Branice, Brzeg, Dobrodzień, Dobrzeń Wielki, Domaszowice, Nysa, Strzelce Opolskie, Walce, Wołczyn, Turawa, Pakosławice, Łubniany - razem 16)

Rodzaj działania: Marszałkowski kurier społeczny (usługi społeczne wspierające)

Szczegółowy opis: Realizacja spersonalizowanych usług społecznych, w tym dostarczanie posiłków, dla osób niesamodzielnych (głównie starszych, z niepełnosprawnościami i chorych).

Alokacja środków: 1 100 000 zł

Źródło finansowania: środki z FEO 2021-2027 w ramach projektu "Nie-sami -dzielni - rozwój usług społecznych oraz wspierających osoby niesamodzielne" - III edycja

Rezultaty: usługa świadczona przez 16 kurierów społecznych dla 250 osób.

PRZYKŁADY INNOWACYJNYCH ROZWIĄZAŃ

Gmina Chrzastowice

Rodzaj działania: Działania z zakresu kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego – organizacja warsztatów edukacyjnych i kulinarnych, wydarzeń integracyjnych, wycieczek oraz aktywizacja seniorów i mieszkańców gminy.

Szczegółowy opis: projekt „Radość z życia – zajęcia dla Seniorów” obejmował m.in. wycieczki integracyjne, warsztaty oraz zajęcia aktywizujące dla osób starszych z terenu gminy.

Alokacja środków: dotacja Gminy Chrzastowice - 12 500,00 zł, środki własne organizacji - 0,35 zł, wkład osobowy - 1 800,00 zł; łączny koszt realizacji zadania - 14 300,35 zł.

Źródło finansowania: dotacja z budżetu Gminy Chrzastowice w ramach Programu współpracy z organizacjami pozarządowymi, środki własne Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego Niemców na Śląsku Opolskim.

Rezultaty: Zorganizowano 8 wydarzeń skierowanych do seniorów, dzieci i młodzieży z terenu gminy Chrzastowice, przeprowadzono warsztaty cukiernicze, kulinarne i edukacyjne z udziałem wykwalifikowanych instruktorów, zorganizowano wyjazdy edukacyjno-integracyjne do Katowic i Radzionkowa. Ponadto, odbyło się spotkanie świąteczne dla seniorów, w którym uczestniczyło o 38 osób.

Gmina Kędzierzyn-Koźle

Rodzaj działania: Utworzenie Centrum Współpracy Dugnad

Szczegółowy opis: Centrum Współpracy Dugnad powstałe na bazie readaptacji budynku starej szkoły podstawowej z wykorzystaniem funduszy norweskich. Centrum to obiekt w pełni dostępny i wielofunkcyjny z przeznaczeniem na cele społeczne, na którego terenie mieści się:

- A. Dom Dziennego Pobytu „Dugnad”, oferujący podopiecznym całą gamę form wsparcia, zajęć, projektów oraz przestronną stołówkę.
- B. Mieszkania „Dugnad”, czyli miejsca całodobowe okresowego pobytu, stanowiące składową Domu Dziennego Pobytu „Dugnad” – 30 lokali, w tym 28 jednoosobowych oraz 2 dwuosobowe. Każde mieszkanie jest wyposażone w aneks kuchenny i łazienkę (w pełni dostosowane dla osób ze szczególnymi potrzebami).
- C. Sale warsztatowe – 4 przestronne i wyposażone pomieszczenia z przeznaczeniem na realizację warsztatów tematycznych dla różnych grup mieszkańców, w tym m.in. pracownia czerpania papieru, pracownia druku 3D i fotografii, pracownia dziewiarska oraz pracownia żywicy epoksydowej.
- D. Strefa NGO – wydzielona strefa przeznaczona dla działań organizacji pozarządowych, w skład której wchodzi 4 biura, sala spotkań, zaplecze socjalne. Jest to pierwsze tego typu miejsce dedykowane III sektorowi w mieście, dające nie tylko metraż na prowadzenie biur, ale udostępniające swoją przestrzeń wewnątrz i na zewnątrz na wdrażanie przedsięwzięć na rzecz mieszkańców. e)
- E. Gminne Centrum Seniora – siedziba podmiotu stanowiącego trwały element Centrum Współpracy Dugnad, podejmującego i koordynującego działania na rzecz najstarszych mieszkańców miasta. GCS, dzięki swojej ciekawej ofercie, skupia środowiska senioralne całego miasta, w tym uniwersytety trzeciego wieku, oba oddziały PZRiI, podopiecznych ośrodków wsparcia dziennego, osiedlowych klubów seniora, a także niezrzeszonych mieszkańców 16 osiedli funkcjonujących w Kędzierzynie-Koźlu.
- F. Centrum Organizacji Pozarządowych i Wolontariatu – siedziba podmiotu stanowiącego trwały element Centrum Współpracy Dugnad, który podejmuje działania w kierunku rozwoju wolontariatu wszystkich pokoleń, wspiera i integruje wolontariuszy, koordynuje działania

wolontariackie na terenie całego miasta, organizuje co roku prestiżowe wydarzenie dedykowane najbardziej aktywnym wolontariuszom - Galę Wolontariatu.

- G. Sala konferencyjna - przestronna, nowoczesna przestrzeń z przeznaczeniem na realizację wydarzeń takich jak konferencje, spotkania, koncerty, pokazy, działania aktywizacyjne (zabawy, warsztaty, itp.) wymagające odpowiednio dużej przestrzeni wewnątrz. Wykorzystywana codziennie np. na prowadzenie zajęć gimnastycznych, spotkań międzypokoleniowych, zabaw tanecznych, walnych zgromadzeń stowarzyszeń, itp.
- H. Wielofunkcyjnie zagospodarowana strefa zewnętrzna z miejscami do uprawy roślin przez podopiecznych i mieszkańców (mini ogródki w skrzyniach, poletka do uprawy), przestrzenią na większe wydarzenia z możliwością ustawienia sceny, strefą wypoczynku na ławeczkach, w tym pod trejażem i wiatą, wydzielonym miejscem do gry w szachy oraz siłownią zewnętrzną.

Alokacja środków: łączny koszt inwestycji - readaptacji budynku na nowe funkcje społeczne - 22 210 165,62 zł, w tym: Mechanizm Finansowy EOG 2014-2021 - 8 451 790,16 zł, Norweski Mechanizm Finansowy 2014-2021 - 2 843 103,85 zł, Fundusze Europejskie dla Opolszczyzny - 2 694 882,56 zł, budżet Państwa - 1 993 216,59 zł, budżet Gminy Kędzierzyn-Koźle - 6 227 172,46 zł.

Źródło finansowania: finansowanie z kilku źródeł: Mechanizm Finansowy EOG 2014-2021, Norweski Mechanizm Finansowy 2014-2021, Fundusze Europejskie dla Opolszczyzny, Budżet Państwa, Budżet Gminy Kędzierzyn-Koźle.

Rezultaty: Szacuje się, że w ciągu każdego roku działania obejmować będą (w sposób stały i okresowy) grupę co najmniej kilkuset osób, w tym seniorów, czy też osób z niepełnosprawnością. W Centrum - stworzono 30 miejsc całodobowych okresowego pobytu w ramach Domu Dziennego Pobytu Dugnad, które stanowią niezwykle ważny element wsparcia dla osób, dla których dostępność architektoniczna stanowi priorytet w realizowaniu podstawowych funkcji społecznych.

Miasto Opole

Rodzaj działania: Koperty Życia

Szczegółowy opis: Koperta zawiera dane o stanie zdrowia, lekach i kontaktach do bliskich. Należy trzymać ją w lodówce, a ratownicy medyczni szukają jej za pomocą specjalnej naklejki na drzwiach lub lodówce.

Alokacja środków: brak wyodrębnionej kwoty

Źródło finansowania: Budżet Miasta Opola

Rezultaty: w 2025 r. wydanych zostało 1 381 sztuk kopert.

Miasto Opole

Rodzaj działania: Opaski SOS

Szczegółowy opis: Miasto Opole zapewnia darmowe opaski SOS (opaski bezpieczeństwa) z teleopieką dla seniorów w wieku 60 lat i więcej. Urządzenia te posiadają przycisk SOS, lokalizator GPS, detektor upadku oraz czujniki monitorujące puls i saturację.

Alokacja środków: 51 809,77 zł

Źródło finansowania: budżet Państwa w formie dotacji celowej

Rezultaty: w 2025 r. w ramach modułu II Programu Korpus Wsparcia Seniorów zapewniono opaski dla 85 osób starszych.

Miasto Opole

Rodzaj działania: Telefon Życzliwości

Szczegółowy opis: Telefon Życzliwości adresowany jest dla osób powyżej 60. roku życia. Podczas W ramach rozmów oferowana jest bezpłatna pomoc prawna, wsparcie informacyjne np. jak załatwić

różne sprawy w urzędach, jak korzystać z ulg oferowanych przez miasto czy zajęć organizowanych przez stowarzyszenia.

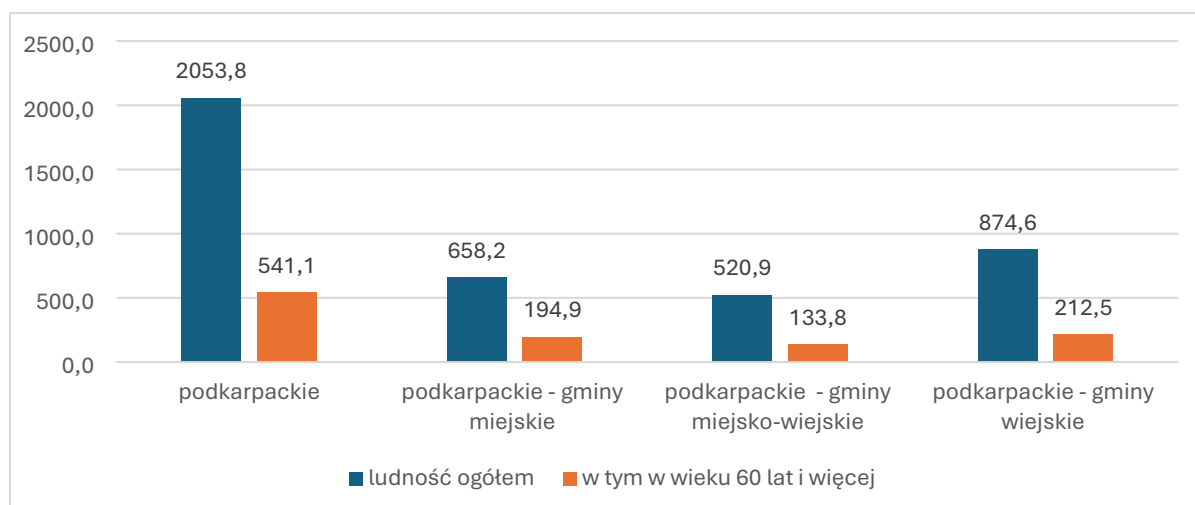
Alokacja środków: brak wyodrębnionej kwoty

Źródło finansowania: budżet Miasta Opola w ramach środków przeznaczonych na działalność Centrum "Senior w Opolu"

Rezultaty: przeprowadzono 835 życzliwych rozmów z seniorami.

9. Województwo podkarpackie

Wykres 12 Ludność woj. podkarpackiego – stan na 31.12.2025 r. (w tys.)

Źródło: GUS

SYTUACJA DOCHODOWA, WARUNKI BYTU, W TYM WARUNKI MIESZKANIOWE

W 2025 r. w województwie podkarpackim przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny przypadający na 1 osobę w gospodarstwach domowych wyniósł 3 047,81zł. Na dochód rozporządzalny gospodarstwa domowego składają się przede wszystkim dochody z pracy najemnej oraz dochody ze świadczeń społecznych. W 2025 r. ich udział w dochodzie rozporządzalnym wyniósł odpowiednio 52,7% i 35,0%. W 2025 r. przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych wyniosły 1679,72 zł. Na żywność i napoje bezalkoholowe gospodarstwa domowe przeznaczały przeciętnie 31,7% ogólnej kwoty wydatków, na opłaty z tytułu użytkowania mieszkania lub domu i za korzystanie z nośników energii – 16,2 %, a na zdrowie – 5,1%.

W 2025 r. swoją sytuację materialną jako dobrą lub raczej dobrą oceniło 62,3% gospodarstw domowych. Udział gospodarstw określających swoją sytuację materialną jako przeciętną wyniósł 34,8%, a raczej złą lub złą ukształtował się na poziomie 2,9%.

W analizowanym roku przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym ukształtowała się na poziomie 2,67. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania zajmowana przez gospodarstwo domowe wyniosła 106,6 m².

DOKUMENTY I STRATEGIE

- Strategia rozwoju województwa – Podkarpackie 2030,
- Wojewódzki Program Pomocy Społecznej na lata 2024-2030.

DZIAŁANIA NA RZECZ OSÓB STARSZYCH

Projekt „Szkoła Międzypokoleniowa”- gmina Jasienica Rosielna

- **Cel:** Warsztaty dla seniorów poświęcone kompetencjom cyfrowym zostały zorganizowane przez szkoły funkcjonujące na terenie gminy. W ramach realizowanych działań nauczyciele wraz z uczniami przygotowali i przeprowadzili zajęcia edukacyjne, których celem było zwiększenie umiejętności seniorów w zakresie korzystania z nowoczesnych technologii oraz bezpiecznego poruszania się w przestrzeni cyfrowej.

Podczas warsztatów poruszono tematy związane z pierwszymi krokami w świecie technologii, podstawami bezpieczeństwa w Internecie, wykorzystaniem Internetu jako wsparcia w codziennym życiu, a także możliwościami korzystania z rozrywki dostępnej w sieci. Realizacja warsztatów stworzyła również przestrzeń do wymiany doświadczeń i wiedzy pomiędzy młodszym i starszym pokoleniem. Wspólne działania uczniów i seniorów sprzyjały budowaniu dialogu międzypokoleniowego, wzajemnemu zrozumieniu oraz integracji społecznej uczestników.

- **Alokacja środków:** zgodnie z zapisami programu
- **Źródło finansowania:** Program MEiN
- **Rezultaty:** W projekcie uczestniczyło 25 uczniów oraz 12 seniorów z terenu gminy Jasienica Rosielna.

Program „Aktywni +” Zadanie pt. "Pora na seniora" - Powiat Nizański

- **Cel:** Zadanie zrealizowane przez Stowarzyszenie "Nizańskie Centrum Rozwoju" w ramach programu „Aktywni+”. Uczestnikami projektu byli seniorzy 60+ z terenu Powiatu Nizańskiego. Zadanie obejmowało m.in. spotkania plenerowe, wspólne spacery i wycieczki rowerowe, różnego rodzaju warsztaty, zajęcia i szkolenia, wyjazdy aktywizacyjne do teatru/filharmonii, pomoc osobom starszym przez seniorów wolontariuszy, zajęcia aktywizujące fizycznie, Klub Turysty, wyjazdy aktywizacyjne, spotkanie podsumowujące.
- **Alokacja środków:** dotacja z budżetu państwa -148 334,20 zł, wkład własny osobowy - 17 442,00 zł
- **Źródło finansowania:** budżet państwa - Rządowy program wieloletni na rzecz Osób Starszych „Aktywni+” na lata 2021–2025, Edycja 2025
- **Rezultaty:** W programie uczestniczyło 215 seniorów z terenu powiatu nizańskiego.

Program z zakresu bezpłatnych zajęć rehabilitacyjnych dla osób 60 plus z terenu gminy Trzebownik.

- **Cel:** Seniorzy gminy Trzebownik w wieku 60 lat i więcej mogli skorzystać z bezpłatnego programu fizjoterapii finansowanego przez gminę. Zakres świadczeń obejmował zabiegi tj. masaże, fizykoterapię (elektroterapia, ultradźwięki), ćwiczenia grupowe oraz edukację zdrowotną. Program skierowany był do osób zameldowanych na terenie gminy Trzebownik, które ukończyły 60 lat. U wszystkich uczestników odnotowano zmniejszenie dolegliwości bólowych, poprawę sprawności oraz większą samodzielność. Program przyczynił się również do ograniczenia ryzyka upadków oraz zwiększenia świadomości zdrowotnej uczestników.
- **Alokacja środków:** 100 000 zł
- **Źródło finansowania:** środki z budżetu gminy Trzebownik
- **Rezultaty:** W 2025 roku program objął 112 mieszkańców Gminy Trzebownik.

Projekt socjalny „Święta na bogato” - Gmina Jasło

- **Cel:** Projekt skierowany był do 9 seniorów z terenu Gminy Jasło, korzystających z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jasle. 18 grudnia 2025 r. seniorzy otrzymali kartki świąteczne wykonane przez uczniów Szkoły Podstawowej nr 1 im. Jana Kantego w Osobnicy, ozdoby bożonarodzeniowe przygotowane przez uczestników Świątlic Wiejskich z terenu Gminy Jasło, domowe pierniczki świąteczne oraz pierogi, wykonane przez Panie z Koła Gospodyń Wiejskich w Jareniówce, a także komplet ciepłej pościeli, poduszki oraz środki higieniczne i inne podarki, zakupione przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jasle.
- **Alokacja środków:** 1 651,57 zł

- **Źródło finansowania:** środki własne
- **Rezultaty:** wspólne działania przyczyniły się do wsparcia 9 seniorów w wieku 60 lat i więcej z terenu Gminy Jasło oraz wzmocniły poczucie wspólnoty, solidarności i odpowiedzialności społecznej.

Program rozwoju rodzinnych domów pomocy edycja 2025 - Rodzinny Dom Pomocy w Giedlarowej - Gmina Leżajsk

- **Cel:** Rodzinny dom pomocy to kameralna placówka w Giedlarowej, zapewniająca całodobową opiekę osobom starszym i niesamodzielnym w warunkach zbliżonych do domowych, obejmująca wyżywienie, pomoc w czynnościach dnia codziennego, przyjmowaniu leków, wsparcie emocjonalne oraz zajęcia aktywizujące.
- **Alokacja środków:** 498 333,20 zł
- **Źródło finansowania:** budżet gminy oraz budżet państwa
- **Rezultaty:** programem objęto 10 uczestników. Pomoc polegała na zapewnieniu całodobowej opieki i podniesieniu komfortu życia osób starszych w środowisku zbliżonym do rodzinnego.

Konkurs Grantowy „Senior w Kulturze. Edycja 3” - Miasto Rzeszów

- **Cel:** Konkurs grantowy miał na celu zainspirowanie osób w wieku emerytalnym oraz kół zainteresowań/klubów/stowarzyszeń działających na rzecz seniorów, do aktywizacji osób starszych, a także tworzenia wydarzeń kulturalnych na terenie Miasta Rzeszowa, skierowanych do mieszkańców w wieku 60 lat i więcej. Maksymalna kwota dofinansowania pojedynczego wniosku wynosiła 5 000 zł.
- **Alokacja środków:** 10 199,45 zł
- **Źródło finansowania:** dotacja podmiotowa
- **Rezultaty:** do konkursu zgłoszono 12 wniosków. Decyzją komisji środki grantowe zostały przyznane 4 projektom: „Warsztaty arteterapii dla seniorów”, „Mural – street art – fascynująca forma sztuki”, „Czas historią malowany w humorystycznym wydaniu” „Polska Niepodległa – Świątujemy odzyskanie niepodległości! W projektach realizowanych w ramach wygranych wniosków wzięło udział 415 osób.

Projekt Senioralia Rzeszowskie - Miasto Rzeszów

- **Cel:** Senioralia Rzeszowskie to przedsięwzięcie mające na celu aktywizację oraz integrację rzeszowskich Seniorów poprzez szereg wydarzeń i działań o charakterze kulturalnym, edukacyjnym, rekreacyjnym i rozrywkowym. W ramach projektu zostało zorganizowanych blisko 50 wydarzeń dedykowanych seniorom, m.in.: dwa koncerty plenerowe, wystawy, wykłady, prelekcje, zajęcia sportowe, itp.
- **Alokacja środków:** dotacja podmiotowa Rzeszowskiego Domu Kultury - 44 236,98 zł, środki własne Rzeszowskiego Domu Kultury - 55846,16 zł
- **Źródło finansowania:** dotacja podmiotowa Rzeszowskiego Domu Kultury, środki własne
- **Rezultaty:** W ramach Senioraliów Rzeszowskich zostało zorganizowanych blisko 50 wydarzeń. Projekt został zorganizowany przy współpracy z Rzeszowską Radą Seniorów oraz Wydziałem Polityki Społecznej Urzędu Miasta Rzeszowa. Dwa koncerty plenerowe zgromadziły ponad 20 000 osób. Inne działania realizowane w ramach projektu również cieszyły się wysoką frekwencją - w licznych spotkaniach, wykładach, prelekcjach, warsztatach, seansach kinowych, spektaklach teatralnych, spotkaniu z podróżnikiem, zajęciach sportowych oraz badaniach wzięło udział ponad 2 000 osób. W ramach Senioraliów po raz pierwszy został zorganizowany dzień skupiający się na profilaktyce

zdrowotnej pn. "Zdrowie w Twoich Rękach - Profilaktyka dla Seniorów". Wydarzenie spotkało się z bardzo pozytywnym odbiorem i zgromadziło ponad 1 000 osób.

Projekt „Przemyskie kreatywne lato złotego pokolenia” - Miasto Przemyśl

- **Cel:** Projekt „Przemyskie kreatywne lato złotego pokolenia” to inicjatywa Stowarzyszenia „Przemyski Senior”, realizowana w okresie od 5 sierpnia do 25 października 2025 r. Celem projektu było zwiększenie aktywności społecznej seniorów z Przemyśla i powiatu przemyskiego poprzez organizację różnorodnych wydarzeń i zajęć.
- **Alokacja środków:** Całkowity koszt projektu - 47 850 zł, dofinansowanie - 40 150,00 zł (ROPS w Rzeszowie oraz środki Gminy Miejskiej Przemyśl).
- **Źródło finansowania:** dotacja podmiotowa ROPS, środki własne
- **Rezultaty:** około 900 seniorów z Przemyśla i okolic uczestniczyło w 16 inicjatywach obejmujących: wycieczkę na Roztocze, zwiedzanie Fortu, spacer po przemyskich podziemiach, warsztaty ceramiczne, zajęcia na basenie, spektakl teatralny oraz IV Przemyskie Senioralia.

Projekt Usługi społeczne w mieście Jasło realizowany w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027 - Miasto Jasło

- **Cel:** W ramach projektu realizowano usługi w Dziennym Domu Pomocy dla Osób Starszych w Jasle (DDP) – w tym usługi opiekuńcze i pielęgnacyjne, terapię zajęciową, zajęcia zwiększające sprawność fizyczną, posiłki w czasie pobytu w Dziennym Domu Pomocy, (dla osób z ograniczoną możliwością poruszania się dowóz z miejsca zamieszkania do i z DDP). Powyższe wsparcie realizowane było w dni robocze od poniedziałku do piątku i skierowane było do osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, w wieku 60 lat i więcej, zamieszkałych na terenie miasta Jasła. Ponadto, realizowane były usługi asystenckie, polegające na asystowaniu osobie z niepełnosprawnościami w wykonywaniu czynności dnia codziennego, niezbędnych do aktywnego funkcjonowania społecznego, zawodowego, edukacyjnego. Odbiorcami usług asystenckich świadczonych w projekcie były osoby legitymujące się orzeczeniem o lekkim, umiarkowanym, znacznym stopniu niepełnosprawności lub orzeczeniem równoważnym do ww., w wieku 18+, zamieszkałe na terenie miasta Jasła. W trakcie świadczenia usług asystenckich uczestnicy/uczestniczki projektu mieli możliwość korzystania z usługi transportu indywidualnego „door – to – door”. Usługa ta dostępna była przez 7 dni w tygodniu i miała na celu ułatwienie osobie z niepełnosprawnością dotarcie m.in. do instytucji kultury i sportu (kino, basen, muzeum), urzędów, podmiotów ochrony zdrowia, miejsc kultu religijnego, miejsc rekreacyjnych.
- **Alokacja środków:** 1 429 909,91 zł w tym kwota dofinansowania EFS Plus - 1 280 951,41 zł oraz wkład własny gminy - 148 958,50 zł
- **Źródło finansowania:** Europejski Fundusz Społeczny Plus oraz środki własne Miasta Jasła.
- **Rezultaty:** w 2025 r. wsparciem DDP objęto 34 osoby, natomiast wsparciem w postaci usług asystenckich objęto 21 osób z niepełnosprawnościami, w tym: 18 osób powyżej 60 roku życia. W ramach usług asystenckich zrealizowano 12 000 h, w tym 10 330 h - dla osób powyżej 60 roku życia. Wsparciem objęto 21 osób z niepełnosprawnościami, w tym 18 osób powyżej 60 roku życia.

PRZYKŁADY DOBRYCH PRAKTYK NA POZIOMIE POWIATU, GMINY

Gmina Boguchwała

Rodzaj działania: Uniwersytet Trzeciego Wieku „Aktywni Plus”

Szczegółowy opis: organizacja wykładów naukowych, warsztatów językowych, artystycznych oraz sekcji tematycznych (np. Klub Podróżnika, sekcja teatralna). Uczestnictwo seniorów w zajęciach sprzyja integracji międzypokoleniowej, rozwijaniu kompetencji i zainteresowań, a także zwiększa ich zaangażowanie w życie społeczne i lokalne.

Alokacja środków: nie dotyczy/według kosztów organizacyjnych Gminnej Biblioteki Publicznej w Boguchwale.

Źródło finansowania: budżet Gminy Boguchwała oraz wkłady własne instytucji kultury.

Rezultaty: Na semestr wiosenny 2025 Uniwersytetu Aktywni Plus w Boguchwale zapisało się ponad 60 słuchaczy.

Gmina Zagórz/MGOPS w Zagórz

Rodzaj działania: Bal Seniora w Gminie Zagórz

Szczegółowy opis: Gmina Zagórz/MGOPS w Zagórz organizuje bal dla seniorów z gminy Zagórz. W 2025 r. odbył się 30.05.2025 r. Corocznie organizowany w innej miejscowości gminy Zagórz. Jest to impreza integracyjna, polegająca na lokalnej współpracy instytucji, stowarzyszeń oraz lokalnej społeczności. MGOPS w Zagórz współpracuje z sołtysami, radnymi, parafią w celu rozeznania sytuacji osób starszych lub wymagających wsparcia, monitorowania.

Alokacja środków: 8 328,13 zł

Źródło finansowania: środki własne gminy Zagórz

Rezultaty: Uczestnikami balu są seniorzy z gminy Zagórz. W 2025 r. zaproszonych na bal było około 130 Seniorów.

Miasto Mielec

Rodzaj działania: Mielecka Karta Seniora - Aktywny Senior 60+

Szczegółowy opis: To bezpłatny program miejski dla mieszkańców Mielca oferujący zniżki na usługi, kulturę i sport. Uprawnieni są do niej mieszkańcy w wieku 60 lat i więcej, a wnioski przyjmuje Urząd Miejski w Mielcu.

Alokacja środków: 1 230 zł

Źródło finansowania: środki z budżetu Gminy Miejskiej Mielec

Rezultaty: w 2025 r. wydano 771 Mieleckich Kart Seniora.

Miasto Przemyśl

Rodzaj działania: Debata pt. „Bezpieczeństwo społeczności lokalnych w aspekcie bezpieczeństwa Seniorów”

Szczegółowy opis: Debata zorganizowana 15 stycznia 2025 r. przez Komendę Miejską Policji w Przemyślu, we współpracy z Przemyślską Biblioteką Publiczną, skierowana do mieszkańców miasta i gminy Przemyśl. Celem wydarzenia było prowadzenie dialogu społecznego dotyczącego bezpieczeństwa osób starszych oraz zwiększenie świadomości na temat najczęściej występujących zagrożeń. Podczas spotkania omówiono m.in. problem oszustw i przemocy wobec seniorów, a także przedstawiono dostępne formy wsparcia, w tym świadczenia emerytalno-rentowe oraz usługi specjalistyczne dedykowane osobom starszym.

Alokacja środków: nie dotyczy

Źródło finansowania: nie dotyczy

Rezultaty: Debata zgromadziła ponad 100 słuchaczy. Jej rezultatem było zwiększenie świadomości seniorów w zakresie bezpieczeństwa, podniesienie wiedzy na temat zagrożeń i sposobów ich unikania oraz upowszechnienie informacji o dostępnych formach wsparcia dla osób starszych.

Miasto Rzeszów

Rodzaj działania: Potańcówki Miejskie dla Seniorów

Szczegółowy opis: Wydarzenie wpisało się na stałe w miejski kalendarz imprez kulturalnych. Potańcówki są organizowane w dwóch lokalizacjach: Zespole Szkół Mechanicznych oraz w Parku Kultury i Wypoczynku (rzeszowskie bulwary).

Alokacja środków: dotacja podmiotowa - 33 890,77 zł, środki własne gminy - 15 432,88 zł

Źródło finansowania: dotacja podmiotowa Rzeszowskiego Domu Kultury

Rezultaty: w 2025 r. odbyło się 13 potańcówek, w których wzięły udział 2 152 osoby.

Miasto Krosno

Rodzaj działania: Krośnieński Sejmik Senioralny

Szczegółowy opis: To coroczne wydarzenie integrujące i aktywizujące starszych mieszkańców, organizowane w Regionalnym Centrum Kultur Pogranicza w Krośnie z okazji Międzynarodowego Dnia Osób Starszych. W październiku 2025 r. w Regionalnym Centrum Kultur Pogranicza w Krośnie odbył się IX Krośnieński Sejmik Senioralny pod hasłem „Dbajmy o siebie”.

Alokacja środków: 10 000 zł

Źródło finansowania: budżet Gminy Miasto Krosno

Rezultaty: w wydarzeniu wzięło udział około 200 seniorów.

Miasto Jasło

Rodzaj działania: Prowadzenie Centrum Aktywnego Seniora w Jasle

Szczegółowy opis: Prowadzenie Centrum Aktywnego Seniora (CAS) w Jasle polega na aktywizacji, integracji oraz wsparciu osób w wieku 60 lat i więcej, które nie są aktywne zawodowo. Zadanie to obejmuje organizację działań edukacyjnych, kulturalnych i międzypokoleniowych oraz prowadzenie miejskiego lokalu dostosowanego do potrzeb starszych mieszkańców. Zadanie przyczyniło się do stworzenia trwałej, aktywnej społeczności mieszkańców Jasła w wieku emerytalnym, a zakupione wyposażenie i wypracowany model funkcjonowania stanowią solidny fundament do dalszego rozwoju tej inicjatywy.

Alokacja środków: 70 000 zł

Źródło finansowania: Budżet Miasta Jasła

Rezultaty: W ramach funkcjonowania Centrum zrealizowano bogaty i zróżnicowany program, obejmujący łącznie 69 zorganizowanych jednostek zajęciowych, w tym 1 873 wizyty. Zrekrutowano i aktywnie włączono w działania 135 uczestników.

Gmina Lubaczów

Rodzaj działania: Powołanie Rady Seniorów Gminy Lubaczów

Szczegółowy opis: Powołanie Rady Seniorów Gminy Lubaczów stanowi ważny element wzmacniania aktywności obywatelskiej osób starszych oraz zwiększania ich udziału w życiu społecznym i publicznym gminy. Rada Seniorów będzie pełnić funkcję konsultacyjną, doradczą i inicjatywną wobec organów samorządu gminnego, reprezentując interesy mieszkańców w wieku senioralnym oraz wspierając działania na rzecz poprawy jakości ich życia.

Alokacja środków: nie dotyczy

Źródło finansowania: nie dotyczy

Rezultaty: Rada Seniorów Gminy Lubaczów liczy 14 członków, w tym 12 przedstawicieli osób starszych oraz 2 przedstawicieli podmiotów działających na rzecz osób starszych. Funkcjonowanie Rady Seniorów pozwoli na skuteczniejsze diagnozowanie potrzeb osób starszych, lepsze dostosowanie usług społecznych do oczekiwań mieszkańców oraz rozwijanie lokalnej polityki senioralnej opartej na aktywnym współudziale samych zainteresowanych. Dzięki temu seniorzy staną się nie tylko odbiorcami działań samorządu, ale również ich współtwórcami i partnerami w procesie rozwoju społeczności lokalnej.

Gmina Przeworsk

Rodzaj działania: Koperta życia

Szczegółowy opis: To karta zawierająca najważniejsze informacje o jej właścicielu, w tym dane osobowe, kontakt do osób bliskich, listę przyjmowanych leków, alergie, choroby przewlekłe oraz inne istotne informacje medyczne. Wypełnioną kartę umieszcza się w lodówce lub innym łatwo dostępnym miejscu w domu, natomiast na drzwiach lub w widocznym punkcie lokalu umieszcza się magnes lub naklejkę z oznaczeniem „Koperta Życia”. Rozwiązanie to umożliwia ratownikom medycznym, policji, straży pożarnej oraz pracownikom socjalnym na szybkie dotarcie do danych niezbędnych do udzielenia skutecznej pomocy.

Alokacja środków: 676,50 zł

Źródło finansowania: środki własne GOPS Przeworsk

Rezultaty: projektem objęto 100 osób powyżej 65 roku życia zamieszkałych na terenie gminy Przeworsk.

Gmina Głogów Małopolski

Rodzaj działania: Stowarzyszenie na rzecz osób starszych „Złota Jesień”

Szczegółowy opis: Celem stowarzyszenia jest wzbogacanie oferty skierowanej do osób starszych poprzez realizację działań z zakresu sportu, kultury, sztuki, turystyki i rekreacji. Organizowane inicjatywy umożliwiają seniorom rozwijanie zainteresowań, zdobywanie nowych doświadczeń oraz aktywne uczestnictwo w życiu społecznym. Istotnym obszarem działalności Stowarzyszenia jest przeciwdziałanie samotności i wykluczeniu społecznemu poprzez tworzenie okazji do wspólnego spędzania czasu, nawiązywania relacji i integracji środowiska senioralnego. Stowarzyszenie wspiera również integrację międzypokoleniową, angażując w swoje działania osoby w różnym wieku oraz podejmując inicjatywy służące budowaniu więzi społecznych. W ramach swojej działalności Stowarzyszenie realizuje także przedsięwzięcia wspierające osoby z niepełnosprawnościami, promuje aktywne i zdrowe starzenie się oraz podejmuje działania służące poprawie jakości życia osób starszych na terenie Gminy Głogów Małopolski.

Alokacja środków: nie dotyczy

Źródło finansowania: środki własne Gminy Głogów Małopolski, dotacje i granty publiczne

Rezultaty: w spotkaniach integracyjnych, wydarzeń okolicznościowych oraz wspólnych inicjatywach wzięło udział 25 osób, w zajęciach dot. nawiązywania i podtrzymywania kontaktów społecznych - 235 osób, wzmocnieniu więzi społecznych oraz integracji środowiska senioralnego na terenie gminy – około 500 osób, zwiększeniu uczestnictwa osób starszych w życiu społecznym, kulturalnym i obywatelskim społeczności lokalnej – około 500 osób, działaniach edukacyjnych, rekreacyjnych i prozdrowotnych - 246 osób, wspieraniu aktywnego i zdrowego stylu życia wśród osób starszych - 246 osób, wzrostu poczucia bezpieczeństwa, przynależności społecznej i samodzielności seniorów - 25 osób, budowanie pozytywnego wizerunku starości oraz promowanie aktywnego starzenia się - 25 osób, rozwoju współpracy pomiędzy seniorami, organizacjami społecznymi, instytucjami publicznymi i samorządem lokalnym - 25 osób, a także zwiększeniu zaangażowania osób starszych w działania na rzecz lokalnej społeczności - 15 osób.

PRZYKŁADY INNOWACYJNYCH ROZWIĄZAŃ

Wojewoda Podkarpacki

Rodzaj działania: Spotkania Zespołu Ekspertów ds. Polityki Senioralnej przy Wojewodzie Podkarpackim.

Szczegółowy opis: Celem spotkań roboczych było określenie priorytetowych kierunków działań na rzecz osób starszych w województwie podkarpackim, wypracowanie rekomendacji służących

poprawie jakości życia seniorów oraz opracowanie propozycji zmian do ustawy o osobach starszych. Spotkania stanowiły również forum wymiany doświadczeń i opinii przedstawicieli różnych środowisk zaangażowanych w realizację polityki senioralnej.

Alokacja środków: nie dotyczy

Źródło finansowania: nie dotyczy

Rezultaty: Zespół Ekspertów ds. Polityki Senioralnej przy Wojewodzie Podkarpackim liczy 26 osób. W 2025 r. odbyły się 3 spotkania Zespołu Ekspertów. W każdym ze spotkań udział brało około 20 członków zespołu.

Wojewoda Podkarpacki

Rodzaj działania: Organizacja Podkarpackiego Forum Rad Seniorów.

Szczegółowy opis: Podkarpackie Forum Rad Seniorów odbyło się w dniu 29 września 2025 r. w Podkarpackim Urzędzie Wojewódzkim w Rzeszowie. Spotkanie zgromadziło reprezentantów rad seniorów z województwa podkarpackiego i stanowiło platformę do wymiany doświadczeń, omawiania aktualnych wyzwań polityki senioralnej oraz prezentacji dobrych praktyk w zakresie aktywizacji i wspierania osób starszych.

Alokacja środków: nie dotyczy

Źródło finansowania: nie dotyczy

Rezultaty: W Forum wzięło udział około 150 osób, przedstawicieli Rad Seniorów, Samorządów, Zespołu Ekspertów. Forum Rad Seniorów był okazją do wymiany doświadczeń, przedstawienia dobrych praktyk z zakresu współpracy samorządu z radami seniorów, a także nawiązania nowych kontaktów w celu szerszej partycypacji społecznej.

Wojewoda Podkarpacki

Rodzaj działania: Organizacja Konferencji jubileuszowej z okazji 50-lecia działalności Uniwersytetów Trzeciego Wieku w Polsce.

Szczegółowy opis: W dniu 19 listopada 2025 r. w Podkarpackim Urzędzie Wojewódzkim w Rzeszowie odbyła się konferencja z okazji 50-lecia działalności Uniwersytetów Trzeciego Wieku w Polsce. Stanowiła ona wyjątkową okazję do wymiany doświadczeń, a także do wspólnego świętowania półwiecza ruchu, który znacząco wpłynął na rozwój edukacji dorosłych w Polsce, tworząc seniorom przestrzeń do nauki, aktywności i budowania więzi międzypokoleniowych.

Alokacja środków: nie dotyczy

Źródło finansowania: nie dotyczy

Rezultaty: w konferencji udział wzięło 140 seniorów, słuchaczy Uniwersytetów Trzeciego Wieku, członków Rad Seniorów, członków Zespołu Ekspertów, Wykładowców Rzeszowskich Uczelni Wyższych. Rezultatem konferencji było wzmocnienie współpracy i wymiany doświadczeń pomiędzy Uniwersytetami Trzeciego Wieku, promocja idei uczenia się przez całe życie oraz zwiększenie świadomości na temat roli seniorów w życiu społecznym. Wydarzenie przyczyniło się także do integracji środowisk senioralnych oraz upowszechnienia dobrych praktyk w zakresie aktywizacji osób starszych.

Gmina Dębica/Centrum Usług Społecznych Gminy Dębica

Rodzaj działania: Wdrożenie zintegrowanego systemu wsparcia dla osób starszych

Szczegółowy opis: Jednym z osiągnięć systemowych Gminy Dębica, jest całkowite odejście od fragmentarycznego, przyznawania pojedynczych świadczeń. W toku transformacji wypracowany został model skoordynowanych, elastycznych pakietów usług społecznych, dostosowywanych bezpośrednio do zdiagnozowanych potrzeb seniorów, określany w praktyce zarządzania jako „koszyk szyty na miarę”. W tym modelu CUS wdrożono zasadę „jednego okienka”. Proces

rozpoczyna się od wizyty u Koordynatora Indywidualnych Planów Usług Społecznych (KIPUS), kiedy przeprowadzane jest szczegółowe Rozpoznanie Indywidualnych Potrzeb (RIP). Na tej podstawie, w ścisłym uzgodnieniu z seniorem, KIPUS opracowuje Indywidualny Plan Usług Społecznych (IPUS). Plan ten łączy komplementarne usługi w jeden pakiet, a ich realizacja jest monitorowana i kontrolowana przez koordynatora, co gwarantuje wysoką jakość wykonywanych świadczeń. Usługi w ramach pakietów przyznawane są bez względu na dochód seniora.

Alokacja środków: 3 602 193,81 zł

Źródło finansowania: środki europejskie, rządowe oraz środki własne Gminy Dębica.

Rezultaty: Z usług społecznych skorzystało w CUS 414 seniorów. Ogółem liczba zrealizowanych godzin i aktywności w ramach usług społecznych wyniosła 52 337,50.

[Ekumeniczny dom Pomocy Społecznej w Prałkowcach, gmina Krasiczyn, powiat przemyski](#)

Rodzaj działania: Wizyta studentów z Collegium Europejskiego z Natolina

Szczegółowy opis: Studenci mieli okazję zapoznać się z polityką społeczną w Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem praktycznych działań na rzecz osób starszych. Podczas spotkania, przedstawiono historię powstania Domu, ideę, która przyświecała tworzeniu tej niezwyklej przestrzeni, a także cele i zadania Domu, który powstał, by budować wspólnotę, pielęgnować pamięć o przeszłości i rozwijać współpracę między ludźmi żyjącymi na pograniczu kultur i tradycji. Wizyta była także okazją do promocji modelu społecznej wrażliwości i obywatelskiego zaangażowania, opartego na szacunku do ludzkiego życia, solidarności pokoleń oraz poszanowaniu godności

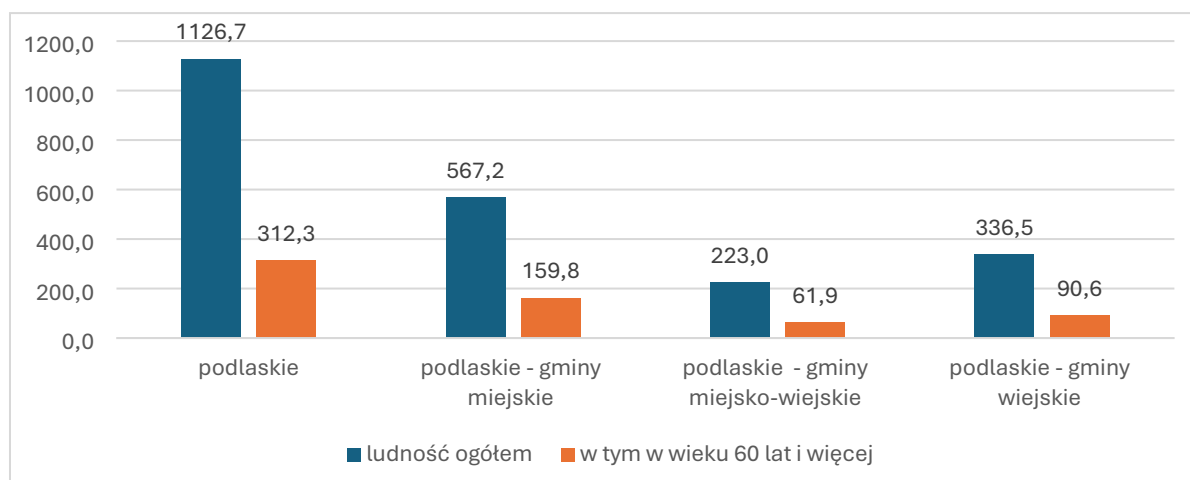
Alokacja środków: nie dotyczy

Źródło finansowania: środki własne EDPS

Rezultaty: w projekcie uczestniczyło 39 studentów oraz 3 wykładowców. Udział w przedsięwzięciu stworzył przestrzeń do wzajemnej inspiracji i wymiany wiedzy, a także umożliwił poznanie nowych perspektyw postrzegania starości. Uczestnicy mieli okazję doświadczyć dialogu międzypokoleniowego w praktyce, promować dobre praktyki w zakresie opieki nad osobami starszymi oraz zdobyć doświadczenie we współpracy pomiędzy sektorem publicznym a organizacjami pozarządowymi. Istotnym efektem projektu było również budowanie trwałych partnerstw i rozwijanie współpracy ponad granicami.

10. Województwo podlaskie

Wykres 13 Ludność woj. podlaskiego – stan na 31.12.2025 r. (w tys.)

Źródło: GUS

SYTUACJA DOCHODOWA, WARUNKI BYTU, W TYM WARUNKI MIESZKANIOWE

W 2025 r. w województwie podlaskim przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny przypadający na 1 osobę w gospodarstwach domowych wyniósł 3 916,08 zł. Na dochód rozporządzalny gospodarstwa domowego składają się przede wszystkim dochody z pracy najemnej oraz dochody ze świadczeń społecznych. W 2025 r. ich udział w dochodzie rozporządzalnym wyniósł odpowiednio 39,7% i 28,7%. W 2025 r. przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych wyniosły 1733,58 zł. Na żywność i napoje bezalkoholowe gospodarstwa domowe przeznaczały przeciętnie 28,2% ogólnej kwoty wydatków, na opłaty z tytułu użytkowania mieszkania lub domu i za korzystanie z nośników energii – 17,0%, a na zdrowie – 5,6%.

W 2025 r. swoją sytuację materialną jako dobrą lub raczej dobrą oceniło 57,4% gospodarstw domowych. Udział gospodarstw określających swoją sytuację materialną jako przeciętną wyniósł 38,8%, a raczej złą lub złą ukształtował się na poziomie 3,8%.

W analizowanym roku przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym ukształtowała się na poziomie 2,43. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania zajmowana przez gospodarstwo domowe wyniosła 96,2 m².

DOKUMENTY I STRATEGIE

- Program Fundusze Europejskie dla Podlaskiego 2021-2027,
- Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030,
- Strategia Polityki Społecznej Województwa Podlaskiego do roku 2030,
- Regionalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji na lata 2023-2025,
- Program Pomocy Społecznej Miasta Białegostoku na lata 2025-2030.

DZIAŁANIA NA RZECZ OSÓB STARSZYCH

[Marszałek Województwa Podlaskiego utworzył Program teleopieki domowej - program wsparcia polityki senioralnej oraz osób z niepełnosprawnościami](#)

- **Cel:** wsparcie osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, w tym starszych, z niepełnosprawnościami, z zaburzeniami psychicznymi. Usługi są dostosowane do potrzeb uczestników - przy zachowaniu równości w dostępie. Grupę docelową stanowią

mieszkańcy województwa podlaskiego z wyłączeniem miast: Białystok, Łomża, Suwałki, potrzebujący wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

- **Alokacja środków:** 44 726 888,05 zł
- **Źródło finansowania:** Fundusze Europejskie
- **Rezultaty:** usługi teleopiekuńcze - 389 osób, usługi sąsiedzkie - 349 osób, usługi opiekuńcze - 339 osób, usługi specjalistyczne opiekuńcze - 359 osób, usługi asystenckie - 58 osób.

Marszałek Województwa Podlaskiego udzielił dotacji Stowarzyszeniu Na Rzecz Rozwoju Terapeutyczno- Edukacyjnego Dzieci i Młodzieży" na realizację zadania pt. "Z Koniem na Ty"

- **Cel:** edukacja zdrowotna i promocja zdrowia wśród seniorów powyżej 65 roku życia mieszkańców gminy Wyszki, w zakresie edukacji na temat zdrowego stylu życia i odżywiania.
- **Alokacja środków:** 50 000 zł
- **Źródło finansowania:** Budżet województwa
- **Rezultaty:** z warsztatów skorzystało 12 osób po 65 roku życia.

Marszałek Województwa Podlaskiego udzielił dotacji Suwalskiemu Stowarzyszeniu Amazonka na realizację zadania pt. Weź zdrowie w swoje ręce!"

- **Cel:** indywidualna edukacja i rehabilitacja osób po 65 roku życia wraz z zajęciami z fizjoterapeutą.
- **Alokacja środków:** 50 000 zł
- **Źródło finansowania:** budżet województwa
- **Rezultaty:** w warsztatach wzięło udział 50 osób po 65 roku życia.

Marszałek Województwa Podlaskiego udzielił dotacji Polskiemu Stowarzyszeniu Diabetyków Oddział Wojewódzki w Białymstoku na realizację zadania pn. „WADEMEKUM ZDROWIA SENIORA 2”

- **Cel:** opracowanie i wydanie publikacji wydawniczej na temat problemów środowiska seniorów pod nazwą WADEMEKUM ZDROWIA SENIORA 2.
- **Alokacja środków:** 50 000 zł
- **Źródło finansowania:** Budżet województwa
- **Rezultaty:** opracowano i wydano 40 000 egzemplarzy Wademekum Zdrowia Seniora.

Marszałek Województwa Podlaskiego udzielił dotacji Grupie Ratowniczej Nadzieja na realizację zadania pn. „Zdrowie łączy pokolenia – profilaktyka i pierwsza pomoc dla dzieci i seniorów 2”

- **Cel:** w ramach zadania realizowane były spotkania profilaktyczne z zakresu pierwszej pomocy, w wybranych ośrodkach dla seniorów, na terenie województwa podlaskiego.
- **Alokacja środków:** 40 000 zł
- **Źródło finansowania:** budżet województwa
- **Rezultaty:** zorganizowano 5 spotkań profilaktycznych po 2 godziny dla 100 osób po 65 roku życia.

Program osłony w zakresie zmniejszenia wydatków mieszkańców miasta Białegostoku z tytułu opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi na lata 2024-2026

- **Cel:** do pomocy finansowej w zakresie zmniejszenia wydatków z tytułu opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi uprawnione są osoby, które łącznie spełniają następujące kryteria: samotnie zamieszkują w lokalu mieszkalnym przekraczającym powierzchnię 40 m², do którego posiadają tytuł prawny, dysponują dochodem nieprzekraczającym 330% kryterium dochodowego (o którym mowa w art. 8 ust.1 pkt 1

ustawy o pomocy społecznej), tj.: 3 333 zł, nie korzystają z innych form pomocy uwzględniających zmniejszenie wydatków za odbiór odpadów komunalnych, zbierają odpady w sposób selektywny.

- **Alokacja środków:** 149 682,00 zł
- **Źródło finansowania:** budżet Miasta Białegostoku
- **Rezultaty:** w 2025 r. z pomocy z tytułu opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi, w ramach tego Programu, skorzystało 701 seniorów.

Program osłony w zakresie zmniejszenia wydatków poniesionych na leki przez mieszkańców Miasta Białegostoku na lata 2025-2027

- **Cel:** Program adresowany był do mieszkańców Miasta Białegostoku – osób niezdolnych do pracy z tytułu wieku, osób przewlekle chorych w wieku produkcyjnym, osób niepełnosprawnych, znajdujących się w trudnej sytuacji bytowej i ponoszących wydatki na zakup leków zleconych przez lekarza. Pomoc udzielana była w postaci pokrycia miesięcznych wydatków na zakup leków, jeżeli wyniosły one łącznie co najmniej 50 zł, w sytuacji, gdy dochód osoby samotnie gospodarującej nie przekraczał kwoty 3 030 zł, zaś dochód na osobę w rodzinie nie przekraczał kwoty 2 469 zł. O pomoc lekową osoby uprawnione mogły ubiegać się raz w miesiącu, składając wypełniony wniosek wraz z dokumentami. Procedura przyznawania pomocy jest uproszczona, bowiem nie wymaga przeprowadzenia rodzinnego wywiadu środowiskowego.
- **Alokacja środków:** 898 517,04 zł
- **Źródło finansowania:** budżet Miasta Białegostoku
- **Rezultaty:** w 2025 r. z pomocy w zakupie leków skorzystało 1 005 seniorów.

Projekt socjalny „Razem raźniej - integracja i aktywizacja osób nieaktywnych zawodowo 60+”

- **Cel:** w ramach projektu odbyły się warsztaty edukacyjne, spacer w plenerze - zajęcia ruchowe nordic walking oraz spotkanie integracyjne. Uwieńczeniem projektu było spotkanie integracyjne, na którym podsumowano projekt socjalny. Nie zabrakło rozmów, wspomnień, wspólnego śpiewania i tańców. Uroczystość uświetniła grupa teatralna z Klubu „Senior +” przy ul. Białej oraz występ dwóch akordeonistów. Uczestnicy projektu otrzymali pamiątkowe dyplomy oraz upominki.
- **Alokacja środków:** 2 728,39 zł
- **Źródło finansowania:** budżet Miasta Białegostoku
- **Rezultaty:** w projekcie wzięło udział 20 osób, zorganizowano 3 warsztaty edukacyjne.

Program „Spiżarnia”

- **Cel:** M-GOPS w Choroszczy, we współpracy z Caritas Archidiecezji Białostockiej i siecią sklepów Biedronka, realizowała program, w ramach którego pracownicy Ośrodka codziennie odbierali ze sklepów Biedronka w Choroszczy, różnego rodzaju artykuły spożywcze z krótkim terminem przydatności do spożycia. Artykuły były dystrybuowane przez pracowników socjalnych samochodem służbowym do osób potrzebujących, w tym osób starszych, z terenu gminy Choroszcz.
- **Alokacja środków:** brak danych
- **Źródło finansowania:** Fundacja Biedronka
- **Rezultaty:** programem objęto 21 seniorów.

Program „Na codzienne zakupy”

- **Cel:** M-GOPS w Choroszczu, we współpracy z Caritas archidiecezji Białostockiej i siecią sklepów Biedronka, realizował Program „Na codzienne zakupy”, będący projektem wsparcia dla potrzebujących seniorów. W jego ramach seniorzy otrzymali karty, dzięki którym mogli robić zakupy w sklepach Biedronka. O kwalifikacji do programu decydowały kryteria dochodowe i wiek: dochód poniżej 1 700,00zł oraz wiek powyżej 60 lat.
- **Alokacja środków:** Fundacja Biedronka – (18 osób x 10m-cy x 230,00zł= 41 440,00zł)
- **Źródło finansowania:** Finansowane przez Fundację Biedronka
- **Rezultaty:** z programu skorzystało 18 seniorów, którym co miesiąc Caritas zasilalo kartę kwotą 200,00 zł.

PRZYKŁADY DOBRYCH PRAKTYK NA POZIOMIE POWIATU, GMINY

Miasto Białystok

Rodzaj działania: Złota Rączka

Szczegółowy opis: Projekt skierowany jest do seniorów w wieku 60 lat i więcej, w miejscu ich zamieszkania, poprzez udzielenie wsparcia w formie konsultacji i drobnych napraw technicznych, ograniczających wystąpienie zagrożenia dla zdrowia z powodu niesprawności instalacji, sprzętów i urządzeń domowych. Wśród oferowanych usług będą m.in.: wymiana uszczelek w przeciekających kranach, wymiana pokręteł baterii, słuchawek, węży prysznicowych, uszczelnienie silikonem przecieków, odpowietrzenie kaloryferów, montaż lub wymiana zamków, wymiana klamek, regulacja opadniętych drzwi, wieszanie obrazów, luster, rolet, pótek, karniszy, suszarek łazienkowych, wymiana żarówek, przetkanie odpływów.

Alokacja środków: 160 000,00 zł

Źródło finansowania: środki własne gminy

Rezultaty: w 2025 r. zrealizowano 655 usług pomocy w drobnych naprawach, pomoc dotarła do 369 seniorów.

Gmina Gródek

Rodzaj działania: Projekt „Senioralne Grupy Rozwoju Kompetencji Cyfrowych”

Szczegółowy opis: Udział Stowarzyszenia "Aktywny Senior" w projekcie w celu wsparcia edukacyjnego osób starszych, które chcą podnieść swoje kompetencje cyfrowe.

Alokacja środków: wartość dofinansowania w ramach projektu - 174 996,50 zł, całkowita wartość inwestycji -193 815, 50 zł

Źródło finansowania: zadanie publiczne współfinansowane ze środków rządowego programu wieloletniego na rzecz Osób Starszych "Aktywni+" na lata 2021-2025 - edycja 2025

Rezultaty: w ramach projektu 25 osób w wieku 60 lat i więcej podniosło swoje kompetencje cyfrowe.

Gmina Łapy

Rodzaj działania: Usługa „Door-to-door”

Szczegółowy opis: Innowacyjny system bezpłatnego, indywidualnego transportu dla osób o ograniczonej mobilności, w tym seniorów, wymagających asysty w przemieszczaniu się.

Alokacja środków: 154 868,75 zł

Źródło finansowania: budżet Gminy Łapy

Rezultaty: Z usługi skorzystało 123 użytkowników, z czego 112 osób wymagało pomocy asystenta przy przejeździe.

Gmina Łapy

Rodzaj działania: Wypożyczalnia Sprzętu Rehabilitacyjnego

Szczegółowy opis: Nowa usługa społeczna umożliwiająca nieodpłatne użyczenie specjalistycznego sprzętu (koncentratory tlenu, łóżka) mieszkańcom gminy.

Alokacja środków: w 2025 r. nie ponoszono kosztów związanych z utrzymaniem wypożyczalni.

Sprzęt do wypożyczalni został zakupiony w 2023 r. w ramach projektu "Centrum Usług Społecznych w Łapach", finansowanego z POWER 2014-2020 w ramach EFS.

Źródło finansowania: budżet Gminy Łapy

Rezultaty: Z wypożyczalni skorzystało 35 osób, dostępnych jest m.in. 20 materacy przeciwoleżynowych i 8 łóżek specjalistycznych.

Gmina Łapy

Rodzaj działania: „W zdrowym ciele zdrowy duch” – program zajęć rehabilitacyjnych oraz profilaktyki i edukacji prozdrowotnej seniorów – III edycja

Szczegółowy opis: Zadanie skierowane do seniorów mające na celu dostarczenie wiedzy i praktycznych umiejętności wspomagających utrzymanie aktywnego i zdrowego stylu życia. Zadanie złożone z 3 komplementarnych elementów: ćwiczenia rehabilitacyjne, zajęcia nordic walking i wykład edukacyjny.

Alokacja środków: 17 700,00 zł

Źródło finansowania: budżet województwa podlaskiego

Rezultaty: w programie ćwiczeń rehabilitacyjnych wzięło udział 150 osób. W ramach zakończenia zadania zorganizowano wykład edukacyjny, w którym uczestniczyło 110 osób.

Miasto Łomża

Rodzaj działania: Projekt "Basen dla Seniora i osób z niepełnosprawnością"

Szczegółowy opis: Usługa społeczna realizowana przez Centrum Usług Społecznych, skierowana do seniorów i osób z niepełnosprawnościami.

Alokacja środków: 24 090,00 zł

Źródło finansowania: Europejski Fundusz Społeczny Plus oraz budżet Miasta Łomża

Rezultaty: w projekcie udział wzięły 64 osoby, w tym 13 mężczyzn; zrealizowano łącznie 48 dwugodzinnych spotkań; uczestnicy zostali podzieleni na 6 grup, z których każda uczestniczyła w 8 spotkaniach; każde spotkanie obejmowało godzinę zajęć prowadzonych przez instruktora oraz godzinę korzystania ze strefy SPA.

Gmina Wasilków

Rodzaj działania: Trening medyczny stóp, ukierunkowany na poprawę sprawności ruchowej, równowagi, koordynacji i komfortu codziennego funkcjonowania seniorów

Szczegółowy opis: to forma aktywizacji ruchowej seniorów, poprawy ich równowagi i koordynacji poprzez medyczny trening stóp. Ćwiczenia mają na celu wzmocnienie chodu i rytmu, wytrzymałości i precyzji, a także aktywizację funkcji poznawczych. Trening wspiera synchronizację chodu, rozpoznawanie wzorców i reakcję na polecenia.

Alokacja środków: 1 800 zł

Źródło finansowania: budżet Gminy Wasilków

Rezultaty: Z treningu skorzystało 60 seniorów.

Gmina Wasilków

Rodzaj działania: Zajęcia psychoruchowe poprawiające pamięć i koncentrację seniorów

Szczegółowy opis: Zajęcia mają na celu usprawnienie pamięci seniorów i wydłużenie okresu ich samodzielności. Jest to możliwe poprzez specjalny trening pozwalający na aktywację neuronów (trening kognitywny). Tzw. "fitness mózgu" pozwala budować nowe połączenia między neuronami. Odbývają się ćwiczenia na dłoniach, metoda Dennisona, taniec z szarfami, guma sensoryczna, taniec, śpiew, wyklaskiwanie, rozwiązywanie zagadek logicznych, łamigłówek typu tangram, itp.

Alokacja środków: 2 400 zł

Źródło finansowania: budżet Gminy Wasilków

Rezultaty: z zajęć skorzystało 30 seniorów.

PRZYKŁADY INNOWACYJNYCH ROZWIĄZAŃ

Gmina Nowe Piekuty

Rodzaj działania: Projekt pt. Poprawa jakości życia osób ze szczególnymi potrzebami na terenie Gminy Nowe Piekuty

Szczegółowy opis: Celem projektu jest zapewnienie mieszkańcom gminy, będących osobami o szczególnych potrzebach wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, warunków mieszkalnych dostosowanych do ich potrzeb. W ramach inwestycji przeprowadzone zostaną prace remontowe lokali mieszkalnych, aby dostosować je do potrzeb osób wymagających wsparcia. Zakupione zostało wyposażenie lokali mieszkalnych w sprzęt ułatwiający codzienne funkcjonowanie.

Alokacja środków: 1 125 000 zł

Źródło finansowania: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

Rezultaty: W wyniku realizacji projektu w 2025 r. 2 obiekty (lokal mieszkalny) zostały dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, 3 lokale mieszkalne zostały dostosowane do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, 4 osoby zostały objęte projektami w ramach zintegrowanych działań na rzecz włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji.

Gmina Juchnowiec Kościelny

Rodzaj działania: Projekt pt. Poprawa warunków dla osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu na terenie gminy Juchnowiec Kościelny

Szczegółowy opis: Projekt obejmował adaptację lokali mieszkalnych poprzez przeprowadzenie remontu, celem dostosowania ich do potrzeb osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Inwestycja zagwarantuje osobom z ograniczeniami swobodne korzystanie z przestrzeni mieszkalnej.

Alokacja środków: 1 077 693,75 zł

Źródło finansowania: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

Rezultaty: W wyniku realizacji projektu w 2025 r. 1 obiekt (lokal mieszkalny) został dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, 1 osoba została objęta projektami w ramach zintegrowanych działań na rzecz włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji.

Gmina Sokółka

Rodzaj działania: Realizacja zadania publicznego pt. "Natura dba o Twoje zdrowie"

Szczegółowy opis: Celem projektu było wzmocnienie uczestnictwa osób starszych w życiu lokalnych społeczności oraz aktywizacja seniorów. Kontakt z przyrodą poprawia samopoczucie i ogólne zdrowie psychiczne, wpływa pozytywnie na samoocenę i redukcję stresu, odporność, łagodzi przebiegi depresji. Osoby chore, które obcują z przyrodą szybciej wracają do zdrowia.

Przebywanie w naturze jest prostą, dostępną i opłacalną metodą poprawy jakości życia i zdrowia. Regularna aktywność fizyczna jest kluczowa dla zdrowia psychicznego. Ćwiczenia uwalniają endorfiny, które poprawiają nastrój, redukują stres i zwiększają poczucie własnej wartości. Spacer, joga czy pływanie to dobre opcje.

Alokacja środków: 7 500 zł

Źródło finansowania: budżet gminy

Rezultaty: w projekcie wzięło udział 125 seniorów.

Gmina Miasto Augustów

Rodzaj działania: Mobilne wsparcie cyfrowe dla seniorów

Szczegółowy opis: Pogotowie komórkowe – usługa indywidualnych konsultacji technologicznych polega na udzielaniu seniorom praktycznej pomocy w obsłudze telefonów komórkowych, smartfonów, aplikacji, komunikatorów, usług elektronicznych oraz podstawowych funkcji urządzeń cyfrowych. Wsparcie realizowane jest zarówno w Augustowskim Centrum Aktywności Seniorów (ACAS), jak i – w uzasadnionych przypadkach – w miejscu zamieszkania osoby starszej.

Alokacja środków: około 590 zł brutto

Działanie nie wymaga dodatkowego finansowania zewnętrznego ani odrębnego projektu.

Źródło finansowania: budżet Gminy Miasto Augustów

Rezultaty: w ramach inicjatywy zrealizowano ponad 32 indywidualne konsultacje technologiczne.

Gmina Czarna Białostocka

Rodzaj działania: Program polityki zdrowotnej w zakresie rehabilitacji leczniczej mieszkańców

Szczegółowy opis: Celem programu jest zmniejszenie dolegliwości bólowych osób starszych dotkniętych problemem urazów, chorób obwodowego układu nerwowego lub chorób układu ruchu poprzez kompleksowe działania rehabilitacyjne prowadzone na terenie gminy. Program ma za zadanie utrzymanie wysokiego poziomu wiedzy lub zwiększenie poziomu wiedzy w zakresie profilaktyki wtórnej urazów, chorób obwodowego układu nerwowego oraz chorób układu ruchu.

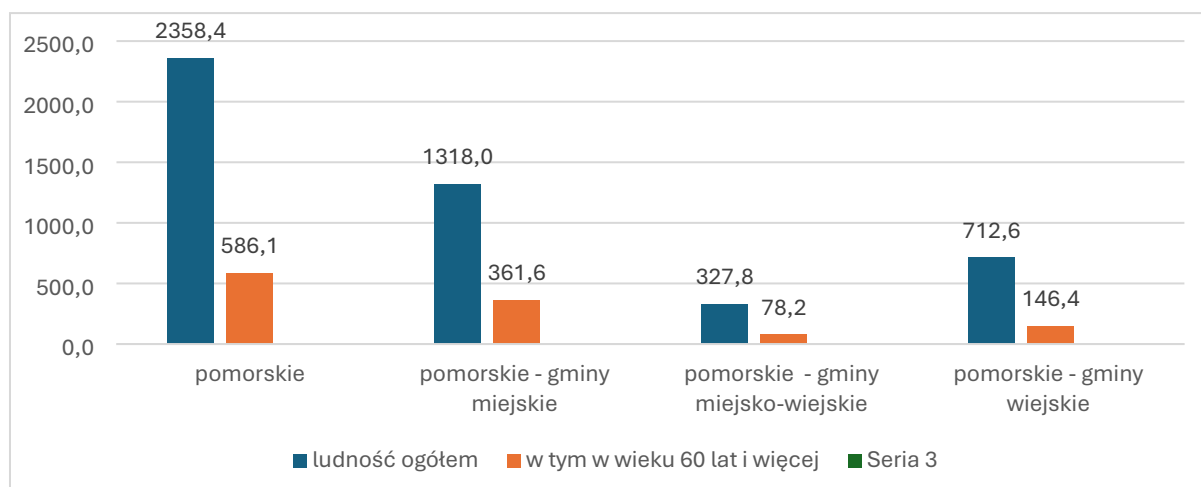
Alokacja środków: 182 285 zł

Źródło finansowania: środki własne, środki NFZ

Rezultaty: Programem objęto 75 osób z grupy wiekowej 60 lat i więcej.

11. Województwo pomorskie

Wykres 14 Ludność woj. pomorskiego – stan na 31.12.2025 r. (w tys.)

Źródło: GUS

SYTUACJA DOCHODOWA, WARUNKI BYTU, W TYM WARUNKI MIESZKANIOWE

W 2025 r. w województwie pomorskim przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny przypadający na 1 osobę w gospodarstwach domowych wyniósł 3 430,52 zł. Na dochód rozporządzalny gospodarstwa domowego składają się przede wszystkim dochody z pracy najemnej oraz dochody ze świadczeń społecznych. W 2025 r. ich udział w dochodzie rozporządzalnym wyniósł odpowiednio 53,5% i 29,2%. W 2025 r. przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych wyniosły 2113,70 zł. Na żywność i napoje bezalkoholowe gospodarstwa domowe przeznaczały przeciętnie 24,6% ogólnej kwoty wydatków, na opłaty z tytułu użytkowania mieszkania lub domu i za korzystanie z nośników energii – 20,5%, a na zdrowie – 6,2%.

W 2025 r. swoją sytuację materialną jako dobrą lub raczej dobrą oceniło 56,4% gospodarstw domowych. Udział gospodarstw określających swoją sytuację materialną jako przeciętną wyniósł 39,6%, a raczej złą lub złą ukształtował się na poziomie 4,0%.

W analizowanym roku przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym ukształtowała się na poziomie 2,39. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania zajmowana przez gospodarstwo domowe wyniosła 82,3 m².

DOKUMENTY I STRATEGIE

- Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030,
- Regionalny Program Strategiczny w zakresie bezpieczeństwa zdrowotnego i wrażliwości społecznej.

DZIAŁANIA NA RZECZ OSÓB STARSZYCH

Program wieloletni „Senior+” na lata 2021 -2025

- **Cel:** zwiększenie aktywnego uczestnictwa osób starszych w życiu społecznym poprzez rozbudowę infrastruktury ośrodków wsparcia oraz wsparcie osób nieaktywnych zawodowo w wieku 60 lat i więcej.
- **Alokacja środków:** 2 716 695,07 zł
- **Źródło finansowania:** środki z budżetu państwa

- **Rezultaty:** w 2025 r. w ramach modułu I dofinansowano 5 ośrodków wsparcia (kluby) oraz w ramach modułu II - 36 ośrodków wsparcia (w tym 11 Domów i 25 Klubów).

Program Korpus Wsparcia Seniorów.

- **Cel:** poprawa bezpieczeństwa oraz ułatwienie samodzielnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania osób starszych (w wieku 60 lat i więcej), które mają problemy z codzienną samodzielnością
- **Alokacja środków:** łącznie – 2 571 590,88 zł (wysokość wydatkowanych środków w ramach modułu I - 1 714 100,40 zł, w ramach modułu II – 857 490,48 zł)
- **Źródło finansowania:** środki z budżetu państwa (max. 80%) oraz jednostek samorządu terytorialnego (min. 20 %)
- **Rezultaty:** w 2025 r. w ramach modułu I wzięło udział 378 osób, natomiast w ramach modułu II - 2 158 osób.

Program „Opieka 75+”

- **Cel:** poprawa dostępności usług opiekuńczych, w tym dla osób 75 lat i więcej w zakresie zaspokojenia codziennych potrzeb życiowych, pielęgnacji oraz zapewnienia kontaktów z otoczeniem. Z powyższego programu mogą skorzystać osoby samotne, ale również te zamieszkujące wspólnie z rodziną, która z różnych względów nie jest w stanie zagwarantować swoim bliskim należytej opieki.
- **Alokacja środków:** gminy wydatkowały kwotę w wysokości 3 711 852,04 zł.
- **Źródło finansowania:** 3 711 852,04 zł
- **Rezultaty:** 160 osób świadczących usługi opiekuńcze zatrudniono w ramach realizacji programu w roku 2025 r. Usługę świadczenia usług opiekuńczych w 2025 r. zlecono 9 organizacjom pozarządowym oraz 11 podmiotom sektora prywatnego, od których gminy zakupiły usługę świadczenia usług opiekuńczych.

Projekt rozwój usług społecznych i zdrowotnych na obszarze partnerstwa światowego rezerwatu biosfery Bory Tucholskie Gmina Chojnice współfinansowane ze środków Unii Europejskiej

- **Cel:** zwiększenie dostępu do zdeinstytucjonalizowanych, zindywidualizowanych i zintegrowanych usług społecznych. W ramach projektu realizowano usługi opieki wytchnieniowej, wdrożenie usługi door to door.
- **Alokacja środków:** usługa door to door - 295 778 zł, opieka wytchnieniowa - 17 318 zł
- **Źródło finansowania:** środki unijne oraz środki własne gminy
- **Rezultaty:** z usługi door to door skorzystało 27 seniorów, natomiast z opieki wytchnieniowej - 5 seniorów.

Przedsięwzięcie strategiczne SWP pt. Regionalny system wsparcia oraz rozwoju aktywności zawodowej i społecznej seniorów

- **Cel:** w 2025 r. w Regionalnym Programie Strategicznym zdefiniowano przedsięwzięcie strategiczne pn. Regionalny system wsparcia oraz rozwoju aktywności zawodowej i społecznej seniorów, którego celem jest utworzenie trwałego i kompleksowego mechanizmu wspierającego aktywność zawodową i społeczną pomorskich seniorów i ich nieformalnych opiekunów rodzinnych.
- **Alokacja środków:** 1 900 804,70 zł
- **Źródło finansowania:** Program Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027

- **Rezultaty:** w 2025 r. przygotowano plan przedsięwzięcia oraz kartę projektu. Projekt wyłoniony zostanie niekonkurencyjnie.

Powiatowe Rady Seniorów

- **Cel:** w 2025 r. w województwie pomorskim funkcjonowało 7 Powiatowych Rad Seniorów: w powiecie chojnickim, kartuskim, słupskim, kościerskim, starogardzkim, wejherowskim i lęborskim.
- **Alokacja środków:** 20 673,00 zł (budżet łączny)
- **Źródło finansowania:** środki własne, dotacje
- **Rezultaty:** w 2025 r. w ramach 7 Powiatowych Rad Seniorów zorganizowano łącznie 25 spotkań.

Gminne Rady Seniorów

- **Cel:** społeczne organy o charakterze konsultacyjnym, doradczym i inicjatywnym, których głównym celem jest reprezentowanie interesów osób starszych, włączenie ich w życie społeczności lokalnej oraz bliska współpraca z władzami samorządowymi w ustawie o samorządzie gminnym.
- **Alokacja środków:** 227 076,00 zł (budżet łączny)
- **Źródło finansowania:** środki własne, dotacje
- **Rezultaty:** w 2025 r. w ramach 49 Gminnych Rad Seniorów zorganizowano łącznie 213 posiedzeń

PRZYKŁADY DOBRYCH PRAKTYK NA POZIOMIE POWIATU, GMINY

Gmina Bytów

Rodzaj działania: Kino szkoła seniora

Szczegółowy opis: Organizacja seansu dobrego kina dla seniorów w ramach Interdyscyplinarnego Programu Edukacji Medialnej i Społecznej. Kino Szkoła przedstawia wybór wartościowych filmów z ostatnich lat, które poruszają serca i skłaniają do namysłu. W programie znaleźć można komedie jak i poruszające dramaty. Przed każdą projekcją filmu jest ok. 30 minutowa prelekcja. Bilety dla seniorów wynoszą 5,00 zł, pozostałe koszty ponosi Gmina Bytów.

Alokacja środków: 6 400,00 zł

Źródło finansowania: budżet gminy

Rezultaty: Odbłyło się 8 seansów filmowych dla seniora, w których wzięło udział 40 seniorów.

Gmina Choczewo

Rodzaj działania: Program Ogólnopolska Karta Seniora

Szczegółowy opis: Gmina Choczewo realizuje działania związane z wdrażaniem programu Ogólnopolska Karta Seniora, którego organizatorem jest Stowarzyszenie MANKO. Program ma charakter ogólnopolski i jest skierowany do osób, które ukończyły 60 rok życia. Jego głównym założeniem jest poprawa jakości życia seniorów poprzez umożliwienie im korzystania ze zniżek i ulg oferowanych przez partnerów programu na terenie całej Polski. Program pełni również funkcję aktywizującą osoby starsze, zachęcając do większej aktywności społecznej, kulturalnej i zdrowotnej oraz ułatwiając dostęp do usług komercyjnych i publicznych na preferencyjnych warunkach. W ramach programu seniorzy mogą korzystać m.in. z ofert instytucji kultury, usług zdrowotnych, rehabilitacyjnych, sportowych oraz innych podmiotów współpracujących ze Stowarzyszeniem MANKO.

Alokacja środków: 7 995,00 zł

Źródło finansowania: środki własne

Rezultaty: w 2025 r. Gmina Choczewo wydała łącznie 222 Ogólnopolskie Karty Seniora.

Gmina Miejska Chojnice

Rodzaj działania: Punkt Opieki Diennej dla Osób Niesamodzielnych

Szczegółowy opis: Punkt Opieki Diennej dla Osób Niesamodzielnych to ośrodek wsparcia dziennego dla Seniorów. Do placówki przyjmowane są osoby w wieku 60 lat i więcej, zamieszkałe na terenie miasta Chojnice.

Alokacja środków: 292 582,45 zł

Źródło finansowania: środki własne gminy

Rezultaty: ze wsparcia skorzystało 22 seniorów.

Gmina Choczewo

Rodzaj działania: Wizyty jubileuszowe u seniorów w wieku 90 lat i więcej

Szczegółowy opis: Działanie polega na odwiedzinach seniorów, którzy ukończyli 90 lat. Celem wizyt jest podtrzymanie kontaktu z najstarszymi mieszkańcami gminy, którzy w wielu przypadkach nie są już w stanie samodzielnie opuszczać miejsca zamieszkania, oraz wzmocnienie ich poczucia przynależności do lokalnej społeczności. Inicjatywa realizowana była z inicjatywy Gminnej Rady Seniorów.

Alokacja środków: 4 369,00 zł

Źródło finansowania: Środki własne Gminy

Rezultaty: w 2025 r. wizytę złożono 40 osobom.

Gmina miejsko-wiejska Gniew

Rodzaj działania: Klub Senior

Szczegółowy opis: Ośrodek zapewniał wsparcie seniorom poprzez umożliwianie korzystania z oferty opiekuńczej, aktywizującej, edukacyjnej, kulturalnej, rekreacyjnej oraz prozdrowotnej. działa w strukturze M-GOPS w Gniewie.

Alokacja środków: 102 000 zł

Źródło finansowania: środki własne

Rezultaty: w 2025 r. z oferty skorzystało 25 seniorów.

Gmina Dzierżoń

Rodzaj działania: Organizacja wolontariatu senioralnego

Szczegółowy opis: Tworzenie i koordynacja grup wolontariuszy wśród seniorów i na rzecz seniorów. Są to m. in. zajęcia międzypokoleniowe, spotkania i działania z młodzieżą - wspólne opowieści, rękodzieło. Seniorzy są angażowani przy organizacji wydarzeń gminnych, akcji charytatywnych, jarmarku bożonarodzeniowego.

Alokacja środków: działanie bezkosztowe

Źródło finansowania: działanie bezkosztowe

Rezultaty: działaniami objętych zostało około 50 osób starszych.

Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego

Rodzaj działania: Organizacja Konkursu dla organizacji pozarządowych "Upowszechnianie i promowanie polityki senioralnej oraz działalności seniorów".

Szczegółowy opis: rozstrzygnięcie konkursu i zlecenie organizacjom pozarządowym realizacji zadania publicznego w sferze obejmującej działalność pożytku publicznego w obszarze działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym wraz z udzieleniem dotacji z budżetu województwa na 2025 r.

Alokacja środków: 350 000,00 zł

Źródło finansowania: budżet samorządu województwa

Rezultaty: w otwartym Konkursie ofert wsparcie finansowe otrzymało 19 organizacji pozarządowych działających na rzecz seniorów. Wsparciem objęto 1 286 osób starszych.

Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego

Rodzaj działania: Organizacja Konkursu o nagrodę Marszałka Województwa Pomorskiego "Pomorskie dla Seniorów"

Szczegółowy opis: w 2025 r. zorganizowana została VIII edycja Konkursu o nagrodę Marszałka Województwa Pomorskiego "Pomorskie dla Seniorów". Celem Konkursu o nagrodę Marszałka Województwa Pomorskiego Pomorskie dla Seniorów jest wyróżnienie Seniora, Pracodawcy, a także osób podejmujących szczególnie wartościowe i skuteczne inicjatywy na rzecz Seniorów oraz upowszechnianie i promowanie działalności Seniorów i polityki senioralnej w regionie Województwa Pomorskiego. Nagrody w formie rzeczowej i dyplomu przyznawane są w następujących kategoriach: „Zwyczajny Niezwyčajny Senior / Zwyczajna Niezwyčajna Seniorka”, „Pracodawca przyjazny Seniorom”, „Przyjaciół / Przyjaciółka Seniorów”.

Alokacja środków: 40 000,00 zł

Źródło finansowania: budżet samorządu województwa

Rezultaty: w VIII edycji Konkursu Kapituła Konkursu dokonała oceny poprawnie zgłoszonych kandydatur w każdym z terenu powiatów i miast na prawach powiatu i zadecydowała o przyznaniu nagród 37 laureatom: 17 osobom w kategorii Zwyczajny-Niezwyčajny Senior / Zwyczajna-Niezwyčajna Seniorka, 3 pracodawcom w kategorii Pracodawca przyjazny Seniorom oraz 17 osobom i organizacjom w kategorii Przyjaciół / Przyjaciółka Seniorów.

Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego

Rodzaj działania: Organizacja Konferencji szkoleniowych wzmacniających kompetencje pomorskich seniorów

Szczegółowy opis: 14 maja oraz 9 lipca 2025 r. zostały zorganizowane dwie konferencje szkoleniowe pt. Szczęśliwy Senior, zorganizowane dla osób starszych z województwa pomorskiego. W planie wydarzenia znalazła się m. in. prelekcja: "Profilaktyka upadków i zespół poupadkowy jako znaczący czynnik wpływający na komfort życia Seniora."

Alokacja środków: 10 000,00 zł

Źródło finansowania: budżet samorządu województwa

Rezultaty: w wydarzeniach wzięło udział 280 seniorów.

Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego

Rodzaj działania: Jesienny Koncert dla seniorów

Szczegółowy opis: 23 października 2025 r. zorganizowany został jesienny koncert w wykonaniu zespołu Zagan Acoustic. To spotkanie integracyjne dedykowane seniorom z województwa pomorskiego. Wydarzenie odbyło się w historycznej auli dawnego Gimnazjum Polskiego (obecnie budynek Urzędu Marszałkowskiego w Gdańsku), słynącej z monumentalnego, zrekonstruowanego fresku patriotycznego „Niebo polskie”.

Alokacja środków: 14 000,00 zł

Źródło finansowania: budżet samorządu województwa

Rezultaty: w 2025 r. w wydarzeniu wzięło udział 150 seniorów.

PRZYKŁADY INNOWACYJNYCH ROZWIĄZAŃ

Województwo

Rodzaj działania: Pomorskie Forum Rad Seniorów

Szczegółowy opis: Pomorskie Forum Rad Seniorów to oficjalna platforma współpracy, która od 2016 r. skupia przedstawicieli kilkudziesięciu gminnych i powiatowych rad seniorów z całego województwa pomorskiego

Alokacja środków: 2 721,00 zł

Źródło finansowania: budżet samorządu województwa

Rezultaty: w 2025 r. w Forum wzięło udział 120 osób starszych.

Gmina Cewice

Rodzaj działania: Olimpiada sportowa "W zdrowym ciele zdrowy duch" dla seniorów z powiatu lęborskiego.

Szczegółowy opis: Powiatowe rozgrywki seniorów 60 + zorganizowane przez Gminę Cewice/Klub Seniora w Cewicach, działający przy Centrum usług Społecznych w Cewicach, był organizatorem i inicjatorem tego wydarzenia. Olimpiada sportowa odpowiadała na potrzeby społeczności poprzez stworzenie okazji do aktywności fizycznej, integracji społecznej oraz podniesienia poczucia własnej wartości u seniorów. Konkurencje sportowe były dostosowane do różnych umiejętności i zainteresowań uczestników, a zaproszenie wszystkich klubów seniora i uniwersytetów trzeciego wieku z terenu powiatu lęborskiego zapewnia szerokie zaangażowanie społeczności lokalnej. W programie zaplanowano m. in.: rzuty woreczkami do otworu w desce, dojenie sztucznej krowy na czas, bieg z jajkiem na łyżce stołowej, bieg w workach do zboża, rzut gumowcem, slalom na taczce, rzut podkową do celu oraz przygotowanie występu artystycznego.

Alokacja środków: 12 000,00 zł

Źródło finansowania: grant w ramach konkursu akumulator społeczny ze środków Rządowego Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich NOWE FIO", środki własne gminy

Rezultaty: łącznie w zmaganiach wzięło udział około 180 seniorów, reprezentujących 12 drużyn z całego powiatu lęborskiego.

Gmina Stężyca

Rodzaj działania: Gminny "Program osłonowy w zakresie pomocy na zakup lekarstw dla starszych mieszkańców gminy Stężyca na lata 2024-2028"

Szczegółowy opis: lokalny program osłonowy pozwalający na dopłaty do lekarstw dla seniorów powyżej 65 roku życia, spełniających kryterium dochodowe poniżej 600%.

Alokacja środków: 150 800,00 zł

Źródło finansowania: budżet gminy

Rezultaty: 754 seniorów otrzymało pomoc finansową w ramach programu.

Miasto Słupsk

Rodzaj działania: Fachman dla Seniora 65+

Szczegółowy opis: Bezpłatne usługi konserwacyjno-naprawcze ("złota rączka") dla mieszkańców Słupska powyżej 65 roku życia, szczególnie osób samotnych, niepełnosprawnych i o niskich dochodach. Usługa obejmowała drobne naprawy domowe.

Alokacja środków: 88 650 zł

Źródło finansowania: budżet Miasta Słupska, dotacja przekazana organizacji realizującej zadanie - Stowarzyszeniu Horyzont/Centrum Integracji społecznej, wkład własny

Rezultaty: w 2025 r. zrealizowanych zostało 350 usług dla osób starszych.

Gmina Brusy

Rodzaj działania: Koalicja na rzecz seniorów w gminie Brusy

Szczegółowy opis: Inicjatywa, która ma na celu wspólne działanie na rzecz osób powyżej średniego wieku: ich aktywizację, integrację i realne wsparcie. Organizatorami inicjatywy są: Bruska Rada

Seniorów, Regionalne Centrum Wolontariatu w Słupsku oraz Gmina Brusy. Wyłoniono partnerów oraz zawiązano współpracę pomiędzy instytucjami, organizacjami i samorządem. Powstała diagnoza potrzeb seniorów na rzecz uzupełnienia, opracowania lokalnej polityki senioralnej

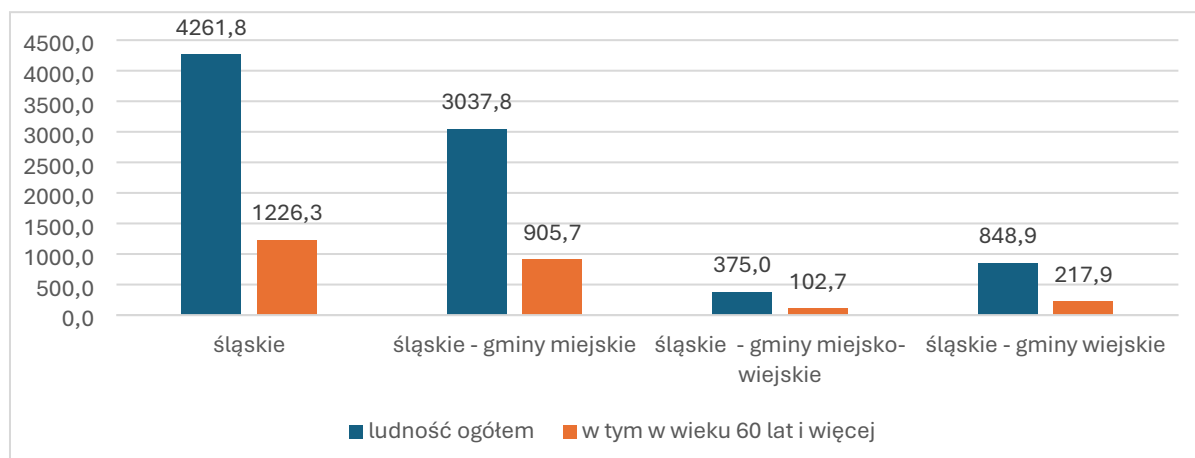
Alokacja środków: 3 000,00 zł

Źródło finansowania: środki EFS

Rezultaty: Powstała 1 koalicja ze składem 10 podmiotów

12. Województwo śląskie

Wykres 15 Ludność woj. śląskiego – stan na 31.12.2025 r. (w tys.)

Źródło: GUS

SYTUACJA DOCHODOWA, WARUNKI BYTU, W TYM WARUNKI MIESZKANIOWE

W 2025 r. w województwie śląskim przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny przypadający na 1 osobę w gospodarstwach domowych wyniósł 3 572,72 zł. Na dochód rozporządzalny gospodarstwa domowego składają się przede wszystkim dochody z pracy najemnej oraz dochody ze świadczeń społecznych. W 2025 r. ich udział w dochodzie rozporządzalnym wyniósł odpowiednio 54,5% i 34,9%. W 2025 r. przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych wyniosły 2180,75 zł. Na żywność i napoje bezalkoholowe gospodarstwa domowe przeznaczały przeciętnie 24,9% ogólnej kwoty wydatków, na opłaty z tytułu użytkowania mieszkania lub domu i za korzystanie z nośników energii – 21,3%, a na zdrowie – 5,4%.

W 2025 r. swoją sytuację materialną jako dobrą lub raczej dobrą oceniło 58,9% gospodarstw domowych. Udział gospodarstw określających swoją sytuację materialną jako przeciętną wyniósł 36,8%, a raczej złą lub złą ukształtował się na poziomie 4,3%.

W analizowanym roku przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym ukształtowała się na poziomie 2,29. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania zajmowana przez gospodarstwo domowe wyniosła 83,0 m².

DOKUMENTY I STRATEGIE

- Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego Śląskie 2030,
- Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2020-2030,
- Regionalny plan rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji w województwie śląskim na lata 2023-2025.

DZIAŁANIA NA RZECZ OSÓB STARSZYCH

Fundusz Inicjatyw Senioralnych (obszar działania: m. Dąbrowa Górnicza)

- **Cel:** to lokalny program wsparcia, którego celem jest aktywizacja osób starszych. Umożliwia on seniorom oraz organizacjom pozarządowym ubieganie się o dofinansowanie na realizację pomysłów integrujących społeczność i promujących zdrowy styl życia. W 2025 r. w ramach Funduszu realizowano różnorodne projekty, które odpowiadały na potrzeby osób starszych w zakresie integracji społecznej, rozwoju zainteresowań, edukacji, zdrowia i aktywności fizycznej. Organizowano wydarzenia kulturalne, warsztaty artystyczne, zajęcia sportowe

i rekreacyjne, a także inicjatywy promujące zdrowy styl życia oraz rozwój kompetencji społecznych. Seniorzy uczestniczyli między innymi w międzypokoleniowych potańcówkach, spotkaniach z grami planszowymi, warsztatach rękodzielniczych, warsztatach oddechowych, zajęciach z jogi śmiechu, wycieczkach rowerowych. Realizowano również projekty edukacyjne i artystyczne, które pozwalały uczestnikom rozwijać pasje, zdobywać nowe umiejętności oraz aktywnie spędzać czas. Istotnym elementem Funduszu była możliwość samodzielnego inicjowania i współtworzenia projektów przez seniorów.

- **Alokacja środków:** 55 000,00 zł
- **Źródło finansowania:** budżet Miasta Dąbrowa Górnicza
- **Rezultaty:** w 2025 r. zrealizowano 16 projektów.

Projekt Senior/ka 60+ (obszar działania: Żywiec, powiat żywiecki)

- **Cel:** bezpłatny program mający na celu zachęcić osoby starsze do aktywnego spędzania wolnego czasu. Program jest dedykowany dla mieszkanki i mieszkańców Żywca w wieku 60 lat i więcej. Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Żywcu zapewnia Seniorom wykwalifikowanych instruktorów. Zajęcia gimnastyczne oraz nordic-walking odbywają się dwa razy w tygodniu. Aktywny wypoczynek pozwala osobom starszym zachować sprawność fizyczną, zdrowie psychiczne i utrzymać aktywność społeczną.
- **Alokacja środków:** 12 950 zł
- **Źródło finansowania:** budżet miasta Żywiec
- **Rezultaty:** liczba osób uczestniczących w zajęciach z podziałem na miesiące: styczeń - 102 osoby, luty - 174 osoby, marzec - 162 osoby, kwiecień - 116 osób, maj - 114 osób, czerwiec - 124 osoby, lipiec - 126 osób, sierpień - 122 osoby, wrzesień - 142 osoby, październik - 134 osoby, listopad - 121 osób, grudzień - 103 osoby.

Projekt Sławkowska Zielona Akademia Dziecięcia i Seniora (obszar działania: Sławków, powiat będziński)

- **Cel:** to cykliczne i bezpłatne projekty realizowane przez Urząd Miasta oraz Centrum Edukacji Ekologicznej i Kulturowej, mające na celu integrację międzypokoleniową i poszerzanie wiedzy. Uczestnikami są dzieci (6-14 lat), które uczą się ekologii i kreatywności poprzez warsztaty oraz twórcze działanie oraz seniorzy.
- **Alokacja środków:** 5 500,00zł- kwota pokryta ze środków własnych budżetu gminy, 1 623,60zł - kwota pokryta z wypracowanych środków Miejskiego Ośrodka Kultury w Sławkowie
- **Źródło finansowania:** środki własne budżetu gminy
- **Rezultaty:** w 2025 r. odbyło się 9 warsztatów, w których uczestniczyło, od 22 do 30 osób - zarówno dzieci jak również seniorów.

Centrum Integracji Międzypokoleniowej (obszar działania: m. Chorzów)

- **Cel:** działania na rzecz aktywizacji społecznej, edukacyjnej, kulturalnej i zdrowotnej mieszkańców, ze szczególnym uwzględnieniem osób starszych. Organizowane są zajęcia ruchowe, artystyczne, edukacyjne i integracyjne, warsztaty rozwijające zainteresowania oraz wydarzenia sprzyjające budowaniu więzi międzypokoleniowych. Działania Centrum mają na celu przeciwdziałanie izolacji społecznej, wspieranie aktywnego stylu życia oraz wzmacnianie integracji lokalnej społeczności. Do zajęć cyklicznych należą zajęcia ruchowe, malarskie, trening umysłu, wokalne oraz z j. angielskiego.

Dodatkowo organizowane są spotkania taneczne, warsztaty pisarskie, wiosenne warsztaty rękodzielnicze, warsztaty międzypokoleniowe, wykłady, spektakle, przedstawienia, zajęcia wokalne. Prezentowana jest także działalność chorzowskich Klubów Seniora oraz lokalnych DPS-ów. W programie znalazły się występy artystyczne oraz prezentacja twórczości, wzajemna integracja i wymiana doświadczeń.

- **Alokacja środków:** w podziale na zadania: 59 285,00 zł brutto, 5 100,00 zł brutto, 900,00 zł brutto, 5 880,00 zł brutto, 240,00 zł brutto, 590,00 zł brutto, 19 264,91 zł brutto, 6 000,00 zł i 2 500,00 zł brutto;
- **Źródło finansowania:** środki finansowe własne jednostki oraz bezkosztowa współpraca z podmiotami (zawarto porozumienia bezkosztowe o współpracy/wspólnej organizacji poszczególnych wydarzeń).
- **Rezultaty:** zajęcia cykliczne - 16 762 osoby, spotkania taneczne - 960 osób, warsztaty ("Lokalsi do dzieła" - 18 osób, "Między nami seniorkami" - 8 osób, "Sztuka połączeń" - 10 osób, "międzypokoleniowe" - 252 osoby, "W kontakcie" - 126 osób, "Trele Frelek pieśni i pieśniczki o Śląskim teroznym" - 165 osób, "Dziergamy w CIM" - 50 osób, Koncert pn. "Powróćmy, jak za dawnych lat" - 120 osób, Forum Aktywności Senioralnej - 125 osób, IV Chorzowski Dzień Seniora - 400 osób. Koncert zespołu pn. "DeSilers" - 115 osób, Wykład Pana dr Jacka Kurka - 20 osób, Autorski spektakl teatralny - 120 osób, Ale Szopka!, Warsztaty świąteczne dwudniowe - 60 osób, Przedstawienie pn. "Czarno to widzę" - 120 osób.

Program przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu w województwie śląskim na lata 2024-2028

- **Cel:** zwiększenie zaangażowania osób starszych w życie społeczne, kulturalne i zawodowe poprzez eliminowanie barier ograniczających ich aktywność (cel operacyjny 2). Natomiast głównymi działaniami na rzecz osób starszych są: Współpraca ze Śląską Radą Seniorów, promowanie pozytywnego wizerunku osób starszych poprzez wspieranie i organizację działań, w tym konkursów i innych wydarzeń związanych z obszarem polityki senioralnej, organizowanie wydarzeń wspierających aktywność osób starszych, wspieranie samorządów lokalnych w zwiększaniu dostępu seniorów do rynku dóbr i usług poprzez udostępnianie zasobów Województwa Śląskiego w ramach programu Śląskie dla Seniora - Śląska Karta Seniora, a także diagnozowanie i monitorowanie sytuacji społeczno-ekonomicznej osób starszych zamieszkujących województwo śląskie.
- **Alokacja środków:** 188 965,03 zł (w tym 156 150,00 zł - Silver Silesia, 24 449,03 zł - Ambasadorzy Srebrnego Pokolenia, 8 366,00 zł - promocja)
- **Źródło finansowania:** budżet Samorządu Województwa Śląskiego, projekt Śląskie dla Seniora - Śląska Karta Seniora
- **Rezultaty:** nastąpiło wzmocnienie regionalnej polityki senioralnej poprzez współpracę ze Śląską Radą Seniorów, zwiększenie udziału środowisk senioralnych w procesie opiniowania i inicjowania działań na rzecz osób starszych oraz rozwój współpracy i wymiany dobrych praktyk pomiędzy podmiotami działającymi w obszarze polityki senioralnej. Działania te przyczyniły się również do integracji środowisk senioralnych oraz promowania aktywnego i zdrowego starzenia się. Organizacja przedsięwzięć promujących aktywność osób starszych oraz kształtujących pozytywny wizerunek starości przyczyniła się do zwiększenia aktywności społecznej seniorów, wzmacniania ich uczestnictwa w życiu społecznym i kulturalnym, przeciwdziałania stereotypom dotyczącym osób starszych oraz budowania solidarności międzypokoleniowej i integracji społecznej. Realizacja projektu Śląskie dla Seniora Śląska Karta Seniora wpłynęła na zwiększenie dostępności dóbr i usług dla osób

starszych, wspierając ich aktywne uczestnictwo w życiu społecznym oraz przyczyniając się do podnoszenia jakości życia seniorów i ograniczania ryzyka ich wykluczenia społecznego.

Projekt Śląskie dla Seniora - Śląska Karta Seniora

- **Cel:** zapewnienie wsparcia dla seniorów, poprzez zaoferowanie specjalnych usług oraz ulg i szczególnych uprawnień, oferowanych przez partnerów programu. Weryfikacja uprawnień odbywała się wyłącznie na podstawie dowodu osobistego, niezależnie od miejsca zamieszkania. Projekt realizowany jest przez Województwo Śląskie, koordynowany przez ROPS Województwa Śląskiego.
- **Alokacja środków:** 1 249 209,50 zł (szacunkowy koszt poniesiony w 2025 r. przez partnerów będących jednostkami powiązаныmi z samorządem województwa śląskiego)
- **Źródło finansowania:** Środki partnerów projektu / Województwo Śląskie (ROPS)
- **Rezultaty:** w 2025 r. w ramach projektu 150 podmiotów oferowało w kategoriach: inne - 40 partnerów, zdrowie i profilaktyka - 37 partnerów, rekreacja - 35 partnerów, kultura - 27 partnerów, edukacja - 11 partnerów.

Program tzw. małych grantów senioralnych

- **Cel:** to inicjatywa finansowa wspierająca aktywizację, integrację i edukację osób starszych. Program prowadzony jest przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Województwa Śląskiego (ROPS) w uproszczonym trybie pozarządowym
- **Alokacja środków:** 194 682,00 zł
- **Źródło finansowania:** budżet ROPS - zadania własne, pula małe granty senioralne
- **Rezultaty:** w 2025 r. dofinansowanych zostało 27 podmiotów.

Program Dąbrowski Senior 2030 (obszar działania - m. Dąbrowa Górnicza)

- **Cel:** tworzenie warunków do aktywnego, zdrowego i bezpiecznego starzenia się oraz zwiększanie udziału seniorów w życiu społecznym miasta. Jednym z ważnych obszarów programu jest rozwój oferty dla seniorów aktywnych społecznie i zawodowo. Dokument przewiduje działania wspierające osoby starsze w rozwijaniu zainteresowań, zdobywaniu nowych kompetencji, uczestnictwie w organizacjach społecznych oraz angażowaniu się w życie miasta.
- **Alokacja środków:** około 6mln zł
- **Źródło finansowania:** budżet miasta
- **Rezultaty:** poprawa jakości życia, bezpieczeństwa oraz aktywizacja osób starszych w społeczności lokalnej.

Zadanie publiczne pn. "W ZDROWYM CIELE, ZDROWY DUCH" (obszar działania - Pyskowice, powiat gliwicki)

- **Cel:** w 2025 r. realizowano zadanie publiczne pt. "W ZDROWYM CIELE, ZDROWY DUCH". Celem zadania była aktywizacja społeczna i kulturalna oraz wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej członków Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Pyskowicach. W ramach zadania zorganizowano wyjazdy do: Opery Śląskiej na operę "Halka", Nysy zwiedzanie miasta połączone z doskonaleniem sprawności ruchowej z wykorzystaniem formy marszu Nordic walking oraz Narodowej Orkiestry Symfonicznej Polskiego Radia w Katowicach na koncert GLENN MILLER ORCHESTRA "Swinging Christmas".
- **Alokacja środków:** 4800,00 dotacja gminy, 1830,00 zł środki własne organizacji
- **Źródło finansowania:** Wkład własny organizacji i budżet gminy

- **Rezultaty:** w ramach zadania zorganizowane zostały 3 wyjazdy integracyjne, z których skorzystało 135 seniorów.

Projekt „Złoty wiek-piękny wiek” (obszar działania - m. Częstochowa)

- **Cel:** świadczenie usług w zakresie aktywności ruchowej, edukacyjnej, kulturalnej i rekreacyjnej, których celem jest poprawa jakości życia seniorów oraz zapobieganie izolacji i wykluczeniu społecznemu. W projekcie organizowane były zajęcia dla 4 klubów seniora, a także pomoc przy drobnych naprawach w miejscu zamieszkania osób starszych.
- **Alokacja środków:** wartość dofinansowania - 3 246 075,67 zł (95%), w tym środki europejskie - 2 904 383,49 zł, budżet państwa - 341 692,18 zł.
- **Źródło finansowania:** budżet miasta, budżet państwa, Europejski Fundusz Społeczny+
- **Rezultaty:** wsparciem objęto 200 osób starszych.

PRZYKŁADY DOBRYCH PRAKTYK NA POZIOMIE POWIATU, GMINY

Miasto Bielsko-Biała

Rodzaj działania: Realizacja programu p.n.: „Seniorka zadbana - dusza roześmiana”

Szczegółowy opis: Program polegał na zorganizowaniu warsztatów edukacyjnych ze stylu i dress codu osób starszych oraz technik autoprezentacji, komunikacji niewerbalnej i werbalnej budujących samoocenę osób starszych, a także recyklingu krawieckiego. Podsumowaniem programu było wykonanie sesji zdjęciowej po indywidualnie przeprowadzonych metamorfozach senierek.

Alokacja środków: grant SZMP - 4 800zł, środki własne – 1 200 zł

Źródło finansowania: grant Stowarzyszenia Zdrowych Miast Polskich, środki własne

Rezultaty: w 2025 r. przeprowadzono 12 warsztatów edukacyjnych oraz 1 sesję zdjęciową.

Program zaplanowany został dla 35 senierek, jednak z uwagi na duże zainteresowanie uczestników oraz ciekawy i kreatywny sposób prowadzenia warsztatów, rzeczywista liczba osób, które skorzystały z programu wyniosła 66 osób.

Miasto Bielsko-Biała

Rodzaj działania: Współpraca międzypokoleniowa

Szczegółowy opis: W związku z kontynuacją działalności Centrum Seniora pracownicy nawiązali współpracę międzypokoleniową z Dwujęzycznymi Szkołami im. Władysława Kopalińskiego, gdzie młodzież licealna w ramach wolontariatu prowadziła zajęcia nauki języka angielskiego i niemieckiego na dwóch poziomach zaawansowania. Uczniowie liceum wspierali seniorów w obsłudze smartfonów, pomagając w rozwiązywaniu problemów technicznych oraz rozwijaniu kompetencji cyfrowych. Celem było podniesienie kompetencji językowych i cyfrowych seniorów, w tym umiejętności obsługi smartfonów, oraz wzmocnienie integracji międzypokoleniowej poprzez współpracę i wymianę doświadczeń pomiędzy młodzieżą a osobami starszymi.

Alokacja środków: nie dotyczy

Źródło finansowania: środki własne

Rezultaty: łącznie w lektoratach wzięło udział około 40 seniorów.

Pszczyna (powiat pszczyński)

Rodzaj działania: Ochrona zdrowia

Szczegółowy opis: Zadanie Realizowane przez Stowarzyszenie Pszczyński Uniwersytet Trzeciego Wieku pt. "Seniorze, dbaj o swoje zdrowie-sześciu najlepszych lekarzy na świecie" polegało na omówieniu 6 czynników, które mają wpływ na zdrowie fizyczne i psychiczne seniorów. Te czynniki to słońce, odpoczynek, ćwiczenia, dieta, szacunek do samego siebie oraz przyjaciół. Czynniki te pozytywnie wpływają na stan fizyczny ciała ludzi w starszym wieku tj. układ kostno-mięśniowy,

sercowo naczyniowy, trawienny i nerwowy, stymulują zdrowie psychiczne, poprawiają jakość snu, zmniejszają zmęczenie i stres, wprowadzają dobry nastrój, motywują do działania oraz zapobiegają uczuciu samotności i wykluczeniu społecznemu. Zadanie obejmowało zajęcia teoretyczne dotyczące czynników mających wpływ na zdrowie seniorów, dietetyczne propozycje kulinarne, ćwiczenia ruchowe, dyskusje na temat omawianych tematów, doświadczenia własne oraz oczyszczanie organizmu w obiektach term.

Alokacja środków: całkowity koszt zadania - 3 100,00 zł w tym współfinansowanie Gminy Pszczyna - 2 500,00 zł, środki własne organizacji - 600 zł

Źródło finansowania: budżet Gminy Pszczyna, środki własne stowarzyszenia

Rezultaty: w zadaniu wzięło udział 26 seniorów z Gminy Pszczyna.

Miasto Dąbrowa Górnicza

Rodzaj działania: Program Miejsce Przyjazne Seniorom

Szczegółowy opis: To inicjatywa, która ma na celu wyróżnienie i promocję miejsc oraz instytucji, które w szczególny sposób uwzględniają potrzeby osób starszych, zapewniając dostępność, bezpieczeństwo i komfort. Program skierowany jest do instytucji, firm oraz organizacji pozarządowych, które spełniają kryteria takie jak łatwy dostęp architektoniczny, specjalnie dedykowane oferty dla seniorów, przeszkolony personel oraz zapewniają bezpieczeństwo i wygodę dla osób w podeszłym wieku. Certyfikat Miejsce Przyjazne Seniorom pozwala wyróżnić podmioty, które w szczególny sposób uwzględniają potrzeby i oczekiwania osób starszych prowadząc działania wspierające ich zdrowie, integrację i aktywne uczestnictwo w życiu społeczności. Korzyści wynikające z uczestnictwa w programie obejmują m.in. promocję w mediach i na oficjalnych stronach miasta, budowanie zaufania wśród seniorów i ich rodzin, a także możliwość nawiązywania współpracy lokalnej.

Alokacja środków: nie dotyczy

Źródło finansowania: nie dotyczy

Rezultaty: 29 podmiotów uzyskało Certyfikat „Miejsca Przyjaznego Seniorom”

Województwo śląskie (samorząd województwa)

Rodzaj działania: V Targi Silver Silesia 2025

Szczegółowy opis: Celem wydarzenia jest promocja i wspieranie różnorodnych form przedsiębiorczości w srebrnej gospodarce, które kierują się zasadami etyki i uczciwości wobec Seniorów, jako istotnej grupy Konsumentów. Podczas Targów zaprezentowano produkty i usługi skierowane do Seniorów oraz zorganizowano tzw. Miasteczko Zdrowia, w którym uczestniczyło 21 podmiotów medycznych. Seniorzy mieli możliwość skorzystania z oferty bezpłatnych badań lekarskich i laboratoryjnych. Zorganizowana została również strefa kulturalna Silver Scena, gdzie odbywały się występy i pokazy twórczości artystycznej Seniorów i dla Seniorów.

Alokacja środków: 156 150 zł

Źródło finansowania: budżet ROPS - zadania własne

Rezultaty: zapewnienie seniorom dostępu do bezpłatnych badań profilaktycznych dzięki zaangażowaniu 21 podmiotów medycznych w ramach Miasteczka Zdrowia. W wydarzeniu wzięło udział ponad 3 000 seniorów.

Województwo śląskie (samorząd województwa)

Rodzaj działania: Konkurs Ambasadorzy Srebrnego Pokolenia Województwa Śląskiego wraz z galą wręczenia nagród

Szczegółowy opis: Wydarzenie podkreśla rolę polityki społecznej w kontekście zmian demograficznych oraz roli seniorów jako cennego źródła wiedzy, doświadczenia i inspiracji dla

społeczności lokalnych. Celem wydarzenia jest wyróżnienie na uroczystej Gali osób starszych stanowiących wzór do naśladowania, wyróżniających się wybitną działalnością i postawą w życiu społecznym. Seniorzy zostali wyróżnieni w czterech kategoriach: Ambasador Srebrnego Pokolenia z Sercem na Dłoni; Eko-Ambasador Srebrnego Pokolenia; Ambasador Srebrnego Pokolenia Mistrz dla Młodych; Ambasador Pracującego Srebrnego Pokolenia.

Alokacja środków: 24 449,03 zł

Źródło finansowania: budżet ROPS - zadania własne

Rezultaty: na wydarzenie rozesłano około 700 zaproszeń, a na uroczystą Galę w Teatrze Śląskim przybyło około 400 osób. Na konkurs nadesłano 53 wnioski. Nagrody w postaci statuetek wręczono 4 zwycięzcom w poszczególnych kategoriach, natomiast pozostałe osoby otrzymały wyróżnienia.

Województwo śląskie (samorząd województwa)

Rodzaj działania: Działania informacyjno-promocyjne projektu Śląskie dla Seniora

Szczegółowy opis: Celem podejmowanych działań jest wsparcie merytoryczne prowadzenia strony seniorzy.slaskie.pl oraz administrowanie strony seniorzy.rops-katowice.pl, współpraca z organizacjami pozarządowymi, środowiskami senioralnymi i jednostkami samorządu terytorialnego, a także promocja akcji i programów wojewódzkich, realizacja audycji radiowych poświęconych polityce senioralnej, czy udzielanie informacji o Śląskiej Karcie Seniora.

Alokacja środków: promocja - 8 366,00 zł promocja

Źródło finansowania: Budżet ROPS zadania własne (polityka senioralna)

Rezultaty: w wyniku realizacji działań zwiększono świadomość społeczną na temat aktywności seniorów oraz promocji zdrowego i aktywnego stylu życia wśród osób starszych, m.in. dzięki emisji audycji radiowych i szeroko prowadzonym działaniom informacyjno-promocyjnym. Istotnym elementem projektu było mobilne stoisko Śląskie. Dla Seniora, które w ciągu roku uczestniczyło w 18 wydarzeniach na terenie województwa, umożliwiając bezpośrednie dotarcie do tysięcy mieszkańców oraz dystrybucję materiałów informacyjnych. Działania te przyczyniły się do wzrostu zainteresowania seniorów udziałem w wydarzeniach i inicjatywach społecznych, zwiększenia rozpoznawalności Śląskiej Karty Seniora oraz ułatwienia dostępu do informacji o przysługujących zniżkach, programach i ofertach dedykowanych osobom starszym. Efektem projektu było również wzmocnienie współpracy i integracji środowiska senioralnego z lokalnymi instytucjami oraz partnerami programu.

Miasto Zabrze

Rodzaj działania: Organizacja senioralnych zawodów sportowych: III Zabrzeńska Seniorada.

Szczegółowy opis: Seniorada jest plenerowymi zawodami sportowymi odbywającymi się między zrzeszonymi jednostkami senioralnymi z Zabrza. Zaproszone drużyny wzięły udział w licznych konkurencjach sportowych. Uwieńczeniem zawodów było wręczenie pamiątkowych medali, upominków oraz wspólny poczęstunek. Podczas imprezy seniorzy mogli wykonać sobie podstawowe badania lekarskie oraz zapoznać się z szeroko pojętymi ofertami skierowanymi do tej grupy wiekowej. III Zabrzeńska Seniorada odbyła się w Miejskim Ogrodzie Botanicznym w Zabrzu.

Alokacja środków: środki własne, pozyskane środki finansowe od sponsorów w kwocie 6 296,80 zł oraz wsparcie rzeczowe pozyskane od sponsorów

Źródło finansowania: środki własne oraz środki pochodzące od sponsorów

Rezultaty: w wydarzeniu wzięło udział 300 osób, w tym 13 zespołów biorących udział w dyscyplinach sportowych. W trakcie organizacji Senioriady pozyskano 27 partnerów i sponsorów. Dla 300 osób przygotowano darmowy poczęstunek.

PRZYKŁADY INNOWACYJNYCH ROZWIĄZAŃ

Miasto Katowice

Rodzaj działania: Złota Rączka dla Seniora

Szczegółowy opis: Projekt był skierowany do seniorów powyżej 65 roku życia, prowadzących jedno- lub dwuosobowe gospodarstwa domowe. Obejmował bezpłatną pomoc w wykonywaniu drobnych napraw i prac montażowych w mieszkaniach, m.in. naprawy instalacji wodno-kanalizacyjnych, wymianę żarówek i gniazdek, regulację drzwi i okien oraz inne niewielkie usterki. Usługa nie obejmowała prac remontowych, sprzątających, napraw wymagających specjalistycznych uprawnień ani obowiązków należących do administracji budynku. Na potrzeby realizacji zadania miasto Katowice zakupiło i wyposażyło samochód przekazany Fundacji Rozwoju Ekonomii Społecznej. Seniorzy mogli korzystać z usługi maksymalnie raz w miesiącu, z możliwością przyznania dodatkowego wsparcia w uzasadnionych przypadkach.

Alokacja środków: 89 980,00 zł

Źródło finansowania: zadania własne gminy

Rezultaty: w 2025 r. realizowano 642 naprawy dla 460 seniorów.

Tarnowskie Góry (powiat tarnogórski)

Rodzaj działania: Udział seniorów Centrum Aktywności Seniorów w projekcie badawczym Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach "Analiza wybranych parametrów chodu u osób z dysfunkcjami układu ruchu"

Szczegółowy opis: Celem projektu badawczego była ocena parametrów chodu osób starszych z dysfunkcjami narządu ruchu z użyciem urządzenia pomiarowego MoKa (Smart). Urządzenie pomiarowe o nazwie MoKA (Movement Kinematics Analysis) wykorzystuje niewielkie bezprzewodowe czujniki pozwalające na śledzenie ruchu pacjenta w przestrzeni bez konieczności wykorzystania kamer. Uczestnicy CAS mieli możliwość udziału w takim badaniu w siedzibie placówki. Badanie przeprowadzili pracownicy Uniwersytetu. Wyniki badania i ewentualne zalecenia dotyczących optymalnych metod fizjoterapii seniorzy otrzymali w dniu badania.

Alokacja środków: 0 zł

Źródło finansowania: w ramach Projektu

Rezultaty: w badaniu wzięło udział 47 osób starszych.

Tarnowskie Góry (powiat tarnogórski)

Rodzaj działania: Metoda Montessori Senior dla seniorów Centrum Aktywności Seniorów

Szczegółowy opis: Kadra Centrum Aktywności Seniorów ukończyła specjalistyczne szkolenie z zakresu Metody Montessori Senior. Metoda ta jest skierowana do osób starszych z niepełnosprawnością poznawczą i ma na celu wzmacnianie poczucia sprawczości oraz kontroli nad własnym życiem, zwiększanie zaangażowania w codzienne aktywności, a także umacnianie miejsca i roli seniora w społeczności. Wśród przykładowych aktywności znalazły się zajęcia dopasowujące się ściśle do indywidualnych możliwości i dawnych zainteresowań seniora, proste prace manualne tj. składanie ręczników, sortowanie guzików, obieranie warzyw, czy wycieranie kurzu, segregowanie klocków według koloru lub faktury, słuchanie ulubionej muzyki z dawnych lat czy rozpoznawanie przypraw po zapachu. Dodatkowo z seniorami przeprowadzono uporządkowane rozmowy na temat dawnych wydarzeń (reminiscencja), oglądanie zdjęć rodzinnych, układanie prostych puzzli lub dopasowywanie podpisów do ilustracji.

Alokacja środków: 11 840 zł

Źródło finansowania: szkolenie personelu sfinansowane ze środków własnych placówki

Rezultaty: szkolenie ukończyło 7 pracowników; z oferty skorzystało 17 osób starszych.

Miasto Katowice

Rodzaj działania: Mieszkania wspomagane dla seniorów

Szczegółowy opis: Od 1 marca 2025 r. miasto Katowice uruchomiło dwa nowe mieszkania wspomagane dla seniorów, dysponujące łącznie 11 miejscami. W mieszkaniu wspomagany senior otrzymuje pomoc w poruszaniu się, utrzymaniu higieny osobistej, ubieraniu się, praniu i sprzątaniu, zakupach i przygotowaniu posiłków, załatwianiu spraw urzędowych i osobistych, prowadzeniu gospodarstwa domowego. Dodatkowo każdy mieszkaniowiec otrzymuje wsparcie pracownika socjalnego. Dzięki takiej formie wsparcia można nawiązać nowe znajomości, a jednocześnie utrzymać dotychczasowe kontakty rodzinne i towarzyskie. Koszt zamieszkania jest ustalany indywidualnie, zależnie od sytuacji osobistej, dochodowej i rodzinnej. Podstawą przyznania wsparcia jest decyzja administracyjna oraz tzw. kontrakt mieszkaniowy. Zadanie to zlecone zostało do prowadzenia Fundacji Bażantowo.

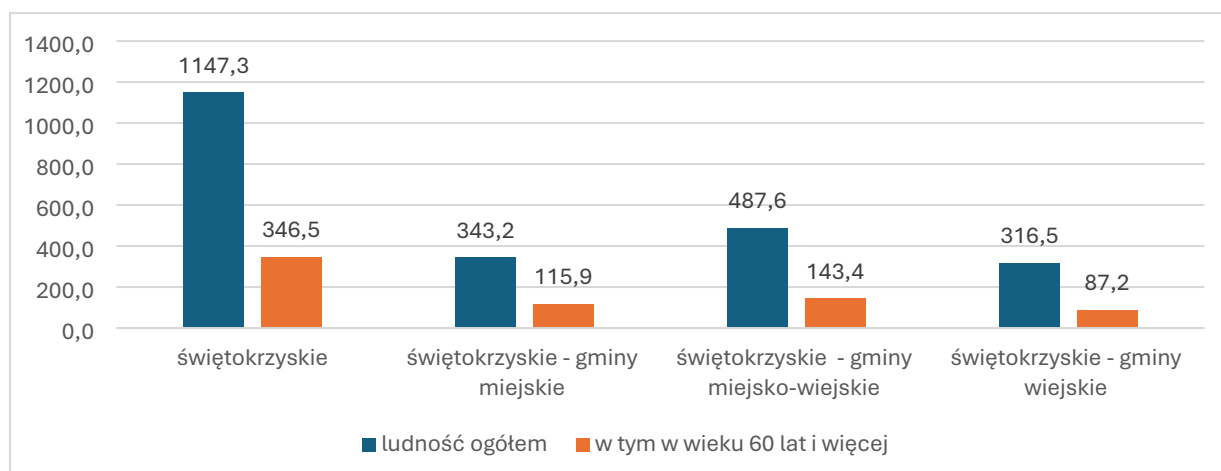
Alokacja środków: 300 139,70 zł

Źródło finansowania: zadania własne gminy

Rezultaty: w 2025 r. z mieszkań wspomaganych skorzystało łącznie 11 osób.

13. Województwo świętokrzyskie

Wykres 16 Ludność woj. świętokrzyskiego – stan na 31.12.2025 r. (w tys.)

Źródło: GUS

SYTUACJA DOCHODOWA, WARUNKI BYTU, W TYM WARUNKI MIESZKANIOWE

W 2025 r. w województwie świętokrzyskim przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny przypadający na 1 osobę w gospodarstwach domowych wyniósł 3 122,44 zł. Na dochód rozporządzalny gospodarstwa domowego składają się przede wszystkim dochody z pracy najemnej oraz dochody ze świadczeń społecznych. W 2025 r. ich udział w dochodzie rozporządzalnym wyniósł odpowiednio 47,8% i 35,2%. W 2025 r. przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych wyniosły 1548,97 zł. Na żywność i napoje bezalkoholowe gospodarstwa domowe przeznaczały przeciętnie 29,8% ogólnej kwoty wydatków, na opłaty z tytułu użytkowania mieszkania lub domu i za korzystanie z nośników energii – 19,5%, a na zdrowie – 5,9%.

W 2025 r. swoją sytuację materialną jako dobrą lub raczej dobrą oceniło 47,2% gospodarstw domowych. Udział gospodarstw określających swoją sytuację materialną jako przeciętną wyniósł 50,0%, a raczej złą lub złą ukształtował się na poziomie 2,8%.

W analizowanym roku przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym ukształtowała się na poziomie 2,42. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania zajmowana przez gospodarstwo domowe wyniosła 102,0 m².

DOKUMENTY I STRATEGIE

- Strategia Polityki Społecznej Województwa Świętokrzyskiego na lata 2021–2030,
- Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+,
- Regionalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla Województwa Świętokrzyskiego na lata 2023-2025.

DZIAŁANIA NA RZECZ OSÓB STARSZYCH

[Profilaktyka poprzez Kulturę i rekreację w gminie Staszów Rodzinne Święta. Warto być razem. /Gmina Staszów](#)

- **Cel:** przeprowadzenie cyklu warsztatów bożonarodzeniowych o charakterze rękodzielniczym, obejmującym 5 spotkań. Zajęcia miały charakter międzypokoleniowy. Zorganizowano m.in. konkurs plastyczny o charakterze edukacyjno-profilaktyczny oraz Jarmark Bożonarodzeniowy. Dzięki realizacji projektu udało się zintegrować lokalną

społeczność. Warsztaty oraz jarmark pobudziły kreatywność i umiejętności manualne, a także stworzyły przyjazną, świąteczną atmosferę. Podczas spotkań zwrócono uwagę na edukację w zakresie zrównoważonego stylu życia, profilaktyki.

- **Alokacja środków:** 10 000 zł
- **Źródło finansowania:** środki własne Gminy Staszów
- **Rezultaty:** w warsztatach rękodzielniczych wzięło udział 30 osób, w koncercie udział wzięło 265 osób, natomiast w Jarmarku Bożonarodzeniowym - około 2 000 osób. Ponadto, w konkursie plastycznym wzięło udział 49 osób, w ramach którego nagrodzono 12 uczestników.

Rehabilitacja i profilaktyka zdrowotna w grupie wiekowej 65+ dla mieszkańców gminy Bodzechów/Gmina Bodzechów

- **Cel:** Program ten wspiera zdrowie ruchowe i ogólną kondycję seniorów. Celem zadania jest poprawa sprawności fizycznej, łagodzenie dolegliwości bólowych oraz zapobieganie chorobom narządu ruchu u osób starszych.
- **Alokacja środków:** 35 945,00 zł
- **Źródło finansowania:** środki własne Gminy Bodzechów
- **Rezultaty:** w programie uczestniczyło 100 seniorów.

Projekt „Tworzenie Lokalnych Systemów Wsparcia dla Seniorów”/Gmina Łagów

- **Cel:** podniesienie uczestnictwa seniorów 60+ we wszystkich aspektach życia społecznego i rozwój form wsparcia środowiskowego poprzez zwiększenie dostępności do nieodpłatnych usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, usług profilaktyczno-edukacyjnych oraz usług rekreacyjnych.
- **Alokacja środków:** 1 391 156,15 zł
- **Źródło finansowania:** środki własne, Europejski Fundusz Społeczny
- **Rezultaty:** w 2025 r. 180 seniorów skorzystało z usług w ramach projektu, w tym z usług opiekuńczych - 4 seniorów, z usług asystenckich dla osób starszych, w tym z niepełnosprawnościami - 15 osób, ze specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania - 3 osoby, 111 osób skorzystało z kąpeli leczniczych. Ponadto, odbyły się 3 dwudniowe wyjazdy edukacyjne, 3 warsztaty profilaktyczno-zdrowotne wyjazdowe, w których udział wzięło około 83 seniorów, a także spotkania integracyjno-prozdrowotne, w których udział wzięło około 121 seniorów.

Projekt „Premia społeczna/Gmina Brody”

- **Cel:** Gmina Brody realizuje usługi asystenckie i wsparcie dla seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami. Celem wsparcia była pomoc w codziennych czynnościach samoobsługowych i utrzymaniu higieny, wsparcie w przemieszczaniu się poza domem i załatwianiu spraw urzędowych oraz aktywizacja społeczna i pomoc w komunikacji z otoczeniem.
- **Alokacja środków:** 157 590,00 zł
- **Źródło finansowania:** 90% dofinansowania ze środków unijnych, 10% wkładu własnego
- **Rezultaty:** 19 seniorów z niepełnosprawnościami zostało objętych usługą asystencji osobistej.

Projekt Centrum Seniora/Gmina Ostrowiec Świętokrzyski

- **Cel:** W 2025 r. jednostka zleciła Fundacji Pomocna Dłoń realizację zadania pt. „Prowadzenie Centrum Seniora”. W ramach działalności Centrum realizowane były liczne

zajęcia aktywizacyjno-społeczno-terapeutyczne i edukacyjno-integracyjne, dostosowane do potrzeb i możliwości seniorów.

- **Alokacja środków:** brak informacji
- **Źródło finansowania:** budżet Gminy Ostrowiec Świętokrzyski w ramach dotacji celowej udzielonej w 2025 r.
- **Rezultaty:** w 2025. z zajęć skorzystało 50 seniorów.

Projekt Usługi społeczne i zdrowotne szansą na lepsze życie w Gminie Gowarczów współfinansowanego przez Unię Europejską w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021-2027

- **Cel:** zwiększenie dostępności do dobrej jakości usług społecznych i zdrowotnych oraz minimalizacja barier uniemożliwiających samodzielne funkcjonowanie w środowisku lokalnym.
- **Alokacja środków:** 1 073 928,92 zł
- **Źródło finansowania:** dofinansowanie z Programu Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021-2027 oraz środki własne
- **Rezultaty:** w projekcie udział wzięło 14 seniorów.

Projekt "Implementacja innowacyjnych metod poprawiających sprawność funkcjonalną i jakość życia osób 60+ "/Gmina Busko-Zdrój

- **Cel:** Treningi w wirtualnej rzeczywistości polegały na wykonywaniu bezpiecznych ćwiczeń usprawniających i ruchowych w wykreowanym, wirtualnym środowisku. Gry sensomotoryczne - ćwiczenia równowagi statycznej i dynamicznej z wykorzystaniem zestawów interaktywnych, poprawiające ogólną koordynację ciała. Rehabilitacja poznawcza obejmuje specjalistyczne treningi wspierające zdolności kognitywne (pamięć, koncentrację), opierające się na nowoczesnych technologiach cyfrowych.
- **Alokacja środków:** 14 600,00 zł
- **Źródło finansowania:** środki realizatora projektu
- **Rezultaty:** w projekcie wzięło udział 28 uczestników w wieku 60 lat i więcej.

Pilotaż "Zaangażowanie wolontariusza "/Gmina Bałtów

- **Cel:** udzielenie wsparcia seniorom, przeciwdziałanie ich izolacji społecznej oraz pomoc w realizacji działań służących poprawie jakości życia i zwiększeniu aktywności społecznej osób starszych.
- **Alokacja środków:** 1 000,00 zł
- **Źródło finansowania:** środki własne gminy
- **Rezultaty:** zwiększenie aktywności społecznej i integracji seniorów ze społecznością lokalną oraz zwiększenie poczucia bezpieczeństwa i wsparcia wśród osób starszych. W przedsięwzięciu udział wzięły 2 osoby.

Chór Nowina, Zespół ludowy Bolechowiczanie, Zespół obrzędowy Kowalanki, Zespół śpiewaczy Szewczanki

- **Cel:** prezentacja dorobku artystycznego na konkursach, festiwalach, przeglądach, oprawa artystyczna różnych uroczystości i imprez. Zaangażowanie w zespołach wzmacnia aktywne spędzanie czasu wolnego, uczestnictwo w życiu społecznym i kulturalnym osób starszych.
- **Alokacja środków:** 0,00 zł
- **Źródło finansowania:** nie dotyczy
- **Rezultaty:** w działalność chóru oraz zespołów zaangażowanych jest 60 osób starszych.

PRZYKŁADY DOBRYCH PRAKTYK NA POZIOMIE POWIATU, GMINY

Gmina Pińczów

Rodzaj działania: Biesiada senioralna

Szczegółowy opis: Wydarzenie zorganizowane dla seniorów w formie ogniska, mające na celu podtrzymanie integracji oraz aktywności społecznej i kulturalnej wśród osób starszych.

Alokacja środków: 27 000 zł

Źródło finansowania: środki własne Gminy Ożarów

Rezultaty: w wydarzeniu udział wzięło 200 seniorów.

Starostwo Powiatowe w Kielcach

Rodzaj działania: Organizacja konferencji pt. „Senior Seniorowi”

Szczegółowy opis: W ramach konferencji odbyły się prelekcje dotyczące usług społecznych dla osób starszych, aktywności fizycznej i profilaktyki zdrowotnej. Wydarzenie było okazją do poznania twórczości osób w wieku senioralnym, ich pasji i zainteresowań. Konferencja przyczyniła się do zwiększenia wiedzy seniorów na temat usług społecznych, profilaktyki zdrowotnej oraz znaczenia aktywności fizycznej. Uczestnicy poszerzyli świadomość dostępnych form wsparcia i możliwości dbania o zdrowie. Wydarzenie sprzyjało integracji seniorów oraz umożliwiło prezentację ich pasji i zainteresowań, co wzmocniło ich aktywność społeczną i zachęciło do dalszego uczestnictwa w życiu lokalnej społeczności.

Alokacja środków: 0,00 zł

Źródło finansowania: nie dotyczy

Rezultaty: w konferencji udział wzięło 60 seniorów.

Gmina Ostrowiec Świętokrzyski

Rodzaj działania: Klubik Mieszkańca „Perły Częstocic”

Szczegółowy opis: W ramach Organizowania Społeczności Lokalnej przy CUS w Ostrowcu Świętokrzyskim, na terenie osiedla Częstocice działa Klubik Mieszkańca "Perły Częstocic", do którego uczęszczają również osoby w wieku senioralnym. Działalność Klubu polega głównie na organizowaniu różnego rodzaju spotkań o charakterze integracyjnym, edukacyjnym czy terapeutycznym, tj. warsztaty kulinarne czy plastyczne, wycieczki edukacyjne oraz wydarzenia integracyjne związane z tematyką aktualnie obchodzonych świąt czy uroczystości.

Alokacja środków: 0,00 zł

Źródło finansowania: nie dotyczy

Rezultaty: w 2025 r. odbyło się 75 wydarzeń na rzecz integracji i edukacji seniorów, w których uczestniczyło 20 osób w wieku 60 lat i więcej.

Gmina Starachowice

Rodzaj działania: Rajdy piesze

Szczegółowy opis: Rajdy po Sieradowickim Parku Krajobrazowym zawierały elementy silvoterapii, czyli leczniczego kontaktu z naturą oraz praktyczną wiedzę z orientacji w terenie. Wspólnie spędzony czas sprzyjał rozmowom, integracji i wymianie doświadczeń. Seniorzy mieli szansę zgłębić wiedzę z zakresu orientacji i bezpieczeństwa w terenie.

Alokacja środków: 747,17 zł

Źródło finansowania: środki własne Gminy Starachowice

Rezultaty: w wydarzeniu wzięło udział 100 seniorów.

Gmina Starachowice

Rodzaj działania: Cykliczne spotkania integracyjne

Szczegółowy opis: Na terenie Ośrodka ZHP w okolicach zbiornika wodnego Lubianka, zorganizowano spotkanie integracyjne dla przedstawicieli członków wszystkich organizacji senioralnych działających w Starachowicach. W przyjaznej, plenerowej atmosferze seniorzy mogli aktywnie, przy muzyce spędzić czas, nawiązać nowe znajomości oraz porozmawiać o współpracy między organizacjami.

Alokacja środków: 4 000,00 zł

Źródło finansowania: środki własne Gminy Starachowice

Rezultaty: w wydarzeniu udział wzięło 100 seniorów.

Gmina Pińczów

Rodzaj działania: Paczka dla samotnych seniorów

Szczegółowy opis: Akcja wspomagająca zaspokojenie potrzeb seniorów z racji Świąt Bożego Narodzenia. Celem akcji była walka z izolacją społeczną, zapewnienie doraźnej pomocy materialnej oraz okazanie pamięci i uwagi osobom starszym.

Alokacja środków: 10 260,00 zł

Źródło finansowania: środki własne Gminy Pińczów

Rezultaty: w ramach akcji wsparciem objęto 42 seniorów.

Gmina Włoszczowa

Rodzaj działania: Zapewnienie nieodpłatnego miejsca spotkań dla grup senioralnych w Babskim Klubie Elita, Chórze "Niezasłapani", Grupie Teatralnej "Proscenium".

Szczegółowy opis: Wymienione grupy realizują swoją działalność statutową i kulturalną na terenie Domu Kultury, integrując mieszkańców oraz aktywnie uczestnicząc w życiu społecznym i kulturalnym lokalnej społeczności. Grupy te nieodpłatnie korzystają z pomieszczeń niezbędnych do realizacji spotkań, prób chóru, występów teatralnych i innych przedsięwzięć. Opiekę merytoryczną nad grupami sprawują instruktorzy zatrudnieni w DK. Jednostka finansuje również wyjazdy wspomnianych grup do różnych miejscowości, gdzie seniorzy prezentują własny dorobek artystyczny.

Alokacja środków: 0,00 zł

Źródło finansowania: nie dotyczy

Rezultaty: w 2025 r. w działania zaangażowanych było 45 seniorów.

Gmina Łączna

Rodzaj działania: Turystyka i krajoznawstwo

Szczegółowy opis: Celem zadania było zapoznanie uczestników z różnorodnością i pięknem krajobrazowym w połączeniu z aktywnością ruchową oraz z walorami edukacyjnymi (Ćmielów - Muzeum Porcelany i Krzemionki Opatowskie).

Alokacja środków: 2 840,00 zł

Źródło finansowania: dotacja - Starostwo Powiatowe w Skarżysku-Kamiennej, środki własne

Rezultaty: w wydarzeniu wzięło udział 60 seniorów.

PRZYKŁADY INNOWACYJNYCH ROZWIĄZAŃ

Gmina Staszów

Rodzaj działania: Projekt Kompleksowe wsparcie osób zależnych w Gminie Staszów-badania profilaktyczne i konsultacje lekarskie, pakiet badań dla seniora

Szczegółowy opis: Celem projektu realizowanego przez Ośrodek jest zwiększenie dostępności do dobrej jakości usług społecznych i zdrowotnych w Gminie Staszów poprzez objęcie usługami społecznymi i zdrowotnymi osób potrzebujących wsparcia (OPW) w tym: usługami opiekuńczymi w miejscu zamieszkania, usługami asystenckimi oraz badaniami diagnostyczno-profilaktycznymi i konsultacjami z Lekarzem, zwiększenie umiejętności opiekunów faktycznych z zakresu opieki nad OPW oraz zwiększenie kompetencji osób związanych ze świadczeniem usług społecznych w okresie realizacji zadania. Pakiet badań dla seniora, dostępny w projekcie, obejmował badania oceniające ogólną kondycję organizmu, metabolizm tłuszczu i węglowodanów oraz funkcję narządów: serca, wątroby, tarczycy i nerek. Pakiet obejmował morfologię krwi, hemoglobinę glikowaną, lipidogram, peptyd natriuretyczny, ALT, albuminę, kreatyninę i TSH.

Alokacja środków: 49 630,00 zł

Źródło finansowania: UE

Rezultaty: w 2025 r. 66 osób skorzystało z pakietu badań dla seniora.

Gmina Jędrzejów

Rodzaj działania: Wydawanie biuletynu społeczno-kulturalnego "Srebrny Jędrzejów" dedykowanego seniorom Miasta i Gminy Jędrzejów.

Szczegółowy opis: Z inicjatywy Gminnej Rady Seniorów w 2025 r. redagowany i wydawany był biuletyn "Srebrny Jędrzejów". Zespół redakcyjny złożony był z członków Gminnej Rady Seniorów. Biuletyn zawiera bieżące informacje z życia publicznego, lokalnych wydarzeń dla seniorów, kącik literacki i historyczny.

Alokacja środków: 5000,00 zł

Źródło finansowania: środki własne Gminy Jędrzejów

Rezultaty: rocznie Biuletyn dociera do około 500 seniorów.

Gmina Ostrowiec Świętokrzyski

Rodzaj działania: Usługi wolontarystyczne

Szczegółowy opis: Zaangażowanie wolontariuszy rozszerzyło katalog dotychczasowych usług dostępnych dla osób starszych, jakimi dysponuje Gmina w miejscu ich zamieszkania. Bezpośredni kontakt Seniora z wolontariuszem przyczynił się do zaspokajania doraźnych potrzeb osób starszych.

Alokacja środków: 0,00 zł

Źródło finansowania: nie dotyczy

Rezultaty: w 2025 r. wsparciem wolontariuszy objęto 5 osób.

Gmina Ożarów

Rodzaj działania: Usługa indywidualnego transportu Door-to-door

Szczegółowy opis: Bezpłatna usługa transportowa dla mieszkańców gminy Ożarów, którzy ukończyli 18 lat, posiadają orzeczenie o niepełnosprawności lub ze względu na wiek lub stan zdrowia mają ograniczoną sprawność.

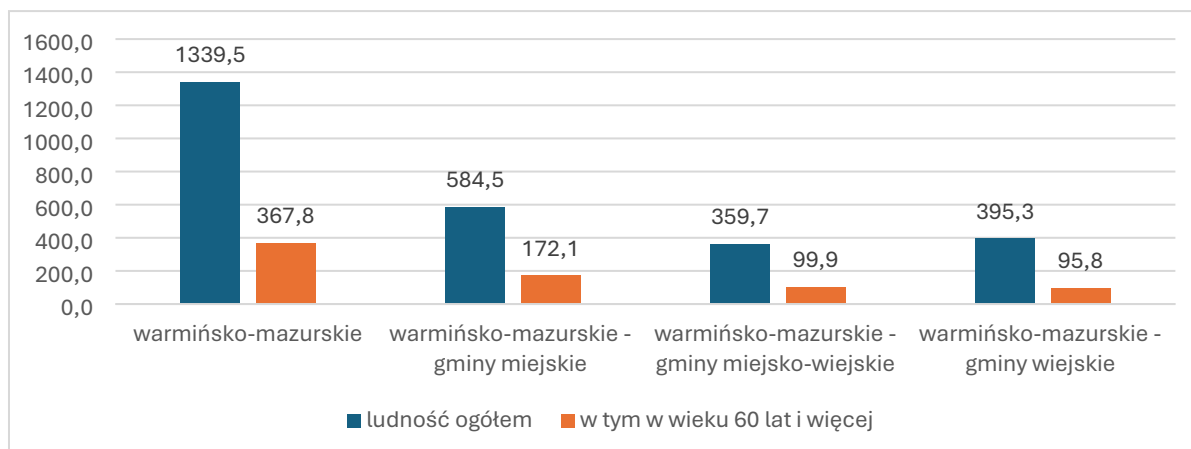
Alokacja środków: 81 149,00 zł

Źródło finansowania: środki własne Gminy Ożarów

Rezultaty: z usług w 2025 r. skorzystało 89 osób starszych.

14. Województwo warmińsko-mazurskie

Wykres 17 Ludność woj. warmińsko-mazurskiego – stan na 31.12.2025 r. (w tys.)

Źródło: GUS

SYTUACJA DOCHODOWA, WARUNKI BYTU, W TYM WARUNKI MIESZKANIOWE

W 2025 r. w województwie warmińsko-mazurskim przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny przypadający na 1 osobę w gospodarstwach domowych wyniósł 3 163,03 zł. Na dochód rozporządzalny gospodarstwa domowego składają się przede wszystkim dochody z pracy najemnej oraz dochody ze świadczeń społecznych. W 2025 r. ich udział w dochodzie rozporządzalnym wyniósł odpowiednio 44,6% i 38,5%. W 2025 r. przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych wyniosły 1704,01 zł. Na żywność i napoje bezalkoholowe gospodarstwa domowe przeznaczały przeciętnie 29,6% ogólnej kwoty wydatków, na opłaty z tytułu użytkowania mieszkania lub domu i za korzystanie z nośników energii – 21,0%, a na zdrowie – 5,7%.

W 2025 r. swoją sytuację materialną jako dobrą lub raczej dobrą oceniło 56,2% gospodarstw domowych. Udział gospodarstw określających swoją sytuację materialną jako przeciętną wyniósł 40,4%, a raczej złą lub złą ukształtował się na poziomie 3,4%.

W analizowanym roku przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym ukształtowała się na poziomie 2,32. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania zajmowana przez gospodarstwo domowe wyniosła 78,4m².

DOKUMENTY I STRATEGIE

- Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego
- Warmińsko-Mazurski Urząd Wojewódzki Wydział Zdrowia Dokument: Wojewódzki Plan Transformacji dla województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2022-2026
- Strategia polityki społecznej województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2021-2030
- Warmińsko-Mazurski Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji na lata 2026-2028.

DZIAŁANIA NA RZECZ OSÓB STARSZYCH

Program „Polityka senioralna województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2021–2027”

- **Cel:** Całościowa poprawa jakości życia oraz aktywizacja społeczna, zawodowa oraz zdrowotna osób starszych poprzez międzysektorową współpracę administracji publicznej,

samorządów, organizacji pozarządowych i instytucji partnerskich w czterech kluczowych obszarach: zdrowiu, edukacji, rynku pracy oraz rekreacji.

- **Alokacja środków:** 47 628 zł
- **Źródło finansowania:** z budżetu województwa warmińsko-mazurskiego
- **Rezultaty:** systematyczne monitorowanie wdrażania programu, dwa raporty za lata: 2021-2022 i 2023-2024, w których wskazano osiągnięte wartości poszczególnych wskaźników.

Program współpracy Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2025.

- **Cel:** zwiększenie aktywnego udziału osób w wieku emerytalnym w życiu społecznym, kulturalnym oraz edukacyjnym.
- **Alokacja środków:** 532 109 zł
- **Źródło finansowania:** budżet województwa warmińsko-mazurskiego
- **Rezultaty:** W wyniku działań na rzecz osób w wieku emerytalnym zostały zlecone łącznie 21 zadań na kwotę 532 109 zł, które obejmują rozwój kultury fizycznej (5 zadań dla 909 osób na kwotę 347 831, 32 zł), edukację, profilaktykę i promocję zdrowia (7 zadań dla ok. 815 osób na kwotę 71 000 zł), pomoc społeczną (7 zadań dla ok. 1300 osób na kwotę 100 000 zł) oraz kulturę i ochronę dziedzictwa kulturowego (2 zadania na kwotę 13 278 zł).

Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027 (FEWiM)

- **Cel:** (Priorytet 9, Działanie 9.4 i 9.5 ZIT) wsparcie rozwoju społecznego, przeciwdziałanie wykluczeniu oraz poprawa dostępności i jakości usług społecznych dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu i ich opiekunów, w tym prowadzenie domów i klubów dziennego pobytu, mieszkań treningowych, usług opiekuńczych, asystenckich, sąsiedzkich oraz wsparcia wytchnieniowego.
- **Alokacja środków:** 85 261 629 zł
- **Źródło finansowania:** środki programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027.
- **Rezultaty:** w 2025 r. w ramach Działania 9.4 i 9.5 dofinansowanie otrzymało 46 projektów w opisanym zakresie.

Program Opieka 75+ - edycja 2025 rok

- **Cel:** Program zakłada wsparcie finansowe gmin w wypełnianiu zadań własnych o charakterze obowiązkowym i umożliwia rozszerzenie oferty dla osób w wieku 75 lat i więcej, tj. organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania dla osób, które wymagają pomocy innych osób ze względu na wiek, chorobę lub z innych przyczyn. Gminy przystępujące do realizacji programu uzyskiwały finansowe wsparcie do 60% przewidywanych kosztów realizacji ich zadania własnego o charakterze obowiązkowym wynikającym z ustawy o pomocy społecznej, w zakresie realizacji usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób spełniających kryteria określone w programie. Adresatami pośrednimi programu są osoby w wieku 75 lat i więcej, które są osobami samotnymi, samotnie gospodarującymi, a także które pozostają w rodzinie.
- **Alokacja środków:** 6 000 000 zł, z czego wydatkowały one środki w wysokości 5.672.328,40 zł. Środki są przekazywane gminom na podstawie harmonogramu poprzedzonego comiesięczną weryfikacją w systemie CAS.

- **Źródło finansowania:** Dotacja celowa w ramach poz. 25 rezerwy celowej budżetu państwa na 2025 r.
- **Rezultaty:** W ramach zadania w 2025 r. pomocą objęto 1.267 osób, którym wydano decyzje na świadczenie usług opiekuńczych dzięki środkom finansowym z programu "Opieka 75+". W ramach programu Opieka 75+ zrealizowano ogółem 329.415,70 godzin w (tym 329.094,70 godzin usług opiekuńczych oraz 321 godzin specjalistycznych usług opiekuńczych), których koszt został dofinansowany ze środków budżetu państwa. Rzeczywista liczba osób zatrudnionych przez gminę, świadczących usługi opiekuńcze w 2025 r. wyniosła 398, w tym w ramach programu 279 osób, z czego 195 osób zatrudnionych było na umowę o pracę i 84 w ramach umowy zlecenia. Dodatkowo 4 gminy województwa warmińsko-mazurskiego zakupiły usługę świadczenia usług opiekuńczych od podmiotów sektora prywatnego, natomiast 11 gmin zleciło świadczenie usług opiekuńczych 12 organizacjom pozarządowym, o których mowa w art. 25 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej.

Program wieloletni Senior + na lata 2021-2025

- **Cel:** dofinansowanie infrastruktury ośrodków Senior +
- **Alokacja środków:** 2 513 070,00 zł. W trakcie roku przekazano jednostkom samorządu terytorialnego, na realizację zadań w ramach programu wieloletniego „Senior+”, kwotę 2 474 758,00 zł, z czego wydatkowały środki w wysokości 2 450 996,03 zł.
- **Źródło finansowania:** dotacja celowa w ramach poz. 53 rezerw celowych budżetu państwa na 2025 r.
- **Rezultaty:** w ramach edycji 2025 programu wieloletniego „Senior+” na lata 2021-2025 dofinansowano funkcjonowania 671 miejsc w 23 ośrodkach (348 miejsc w 9 Dziennych Domach oraz 323 miejsca w 14 Klubach) oraz utworzono 2 nowe ośrodki wsparcia na 27 miejsc (Klub na 12 miejsc i Dzienny Dom na 15 miejsc).

Program Korpus Wsparcia Seniorów

- **Cel:** program „Korpus Wsparcia Seniorów” wspiera osoby w wieku 60 lat i więcej mające problemy z samodzielnym funkcjonowaniem poprzez Moduł I (usługi sąsiedzkie) oraz Moduł II (poprawa bezpieczeństwa i niezależności dzięki „opiece na odległość”).
- **Alokacja środków:** Plan dotacji wyniósł 2 364 930 zł. W trakcie roku przekazano dla jednostek samorządu terytorialnego, na realizację zadań w ramach programu wieloletniego „Senior+”, kwotę 1 759 376,04 zł, z czego wydatkowały one środki w wysokości 1 674 303,01 zł, Środki przekazywane są gminom na podstawie harmonogramu poprzedzonego comiesięczną weryfikacją w systemie CAS.
- **Źródło finansowania:** Dotacja celowa w ramach poz. 25 rezerwy celowej budżetu państwa na 2025 r.
- **Rezultaty:** Program objął łącznie 2 723 osoby (186 w Module I realizowanym przez 24 samorządy oraz 2 537 w Module II realizowanym przez 56 samorządów, w ramach którego uruchomiono 180 środowisk pomocy sąsiedzkiej), co zwiększyło samodzielność, poczucie bezpieczeństwa oraz dostępność całodobowej pomocy i usług opiekuńczych dla niesamodzielnich seniorów.

Gminny program ośłonowy w zakresie zmniejszania wydatków poniesionych na leki przez mieszkańców Gminy Ełk

- **Cel:** pomoc finansowa adresowana do osób powyżej 65 roku życia oraz emerytów i rencistów ponoszących wydatki na zakup leków zleconych przez lekarza, będących mieszkańcami Gminy Ełk (zameldowanych na pobyt stały).
- **Alokacja środków:** 36.981,84
- **Źródło finansowania:** budżet gminy
- **Rezultaty:** poprawa stanu zdrowia osób starszych

Miasto Elbląg: „Na Twój brak mówię TAK”

- **Cel:** Projekt polegał na współpracy Elbląskiego Centrum Usług Społecznych z młodzieżą z I Liceum Ogólnokształcącego im. Juliusza Słowackiego, co oznaczało budowanie mostów międzypokoleniowych. Działania skupione były wokół pozyskiwania funduszy oraz wsparcia materialnego dla elbląskich seniorów, a także wzbudzenia w młodszych pokoleniach wrażliwości na problemy osób starszych.
- **Alokacja środków:** nie dotyczy
- **Źródło finansowania:** nie dotyczy
- **Rezultaty:** wsparcie materialne seniorów (zakup rzeczy), wzmocnienie więzi społecznych, budowanie mostów międzypokoleniowych, budowanie współpracy między instytucjami, wsparciem objęto 9 osób.

Pomocna Dłoń dla gm. Biała Piska - usługi społeczne dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu Biała Piska / Powiat Piski

- **Cel:** wsparcie dla 21 osób wymagających usług asystenckich, wsparcie dla 7 osób wymagających wsparcia w formie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania świadczonych przez pielęgniarkę oraz fizjoterapeutę, wsparcie uzupełniające: teleopieka, specjalistyczne poradnictwo psychologiczne dla 5 opiekunów faktycznych.
- **Alokacja środków:** wartość projektu: 836 604,50 zł, dofinansowanie: 794 774,27 zł
- **Źródło finansowania:** Fundusze Europejskie
- **Rezultaty:** zwiększenie o 10 liczby miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej oraz o 21 liczby osób nimi objętych.

Projekt "Pogodne Jutro" Bisztynek / Powiat Bartoszycki

- **Cel:** integracja i zwiększenie dostępności oraz jakości usług społecznych skierowanych do osób starszych potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.
- **Adnotacja środków:** własne - 43 000 zł; dofinansowanie - 811 181,25 zł; łącznie - 854 181,25 zł
- **Źródło finansowanie:** dofinansowanie 94,97% własne - 5,03%
- **Rezultaty:** w ramach projektu przeprowadzono zajęcia indywidualne, udzielono wsparcia asystenta osoby starszej, nastąpiła poprawa aktywności fizycznej, odbyły się zajęcia aktywizujące poza miejscem zamieszkania, umożliwiono udział w zajęciach "senior w działaniu", objęto pracą socjalną. Projekt dotyczył 40 seniorów z Gminy Bisztynek.

Działdowo, Powiat Działdowski: System przywoławczy - alarmowy Teleopieka - pilotażowy program realizowany wspólnie z Samorządem Województwa Warmińsko-Mazurskiego

- **Cel:** Teleopieka to całodobowy system przywoławczy działający w domu podopiecznego służący do szybkiego uruchomienia połączenia z centrum monitoringu w sytuacji zagrożenia życia lub zdrowia.
- **Adnotacja środków:** 3.120,00 zł – w formie abonamentu
- **Źródło finansowanie:** środki własne
- **Rezultaty:** zwiększenie poczucia bezpieczeństwa, Wydłużenie czasu przebywania w domu, wsparcie dla opiekunów, szybka reakcja w sytuacjach zagrożenia.

Warmińsko-Mazurski Urząd Wojewódzki Wydział Zdrowia: Uruchomienie oddziałów geriatrycznych w województwie.

- **Cel:** w ramach działania na poziomie wojewódzkim na rzecz osób starszych w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2025 r. utworzono 16 łóżkowy oddział geriatryczny w "OLMEDICA sp. z o.o. w Olecku" oraz 21 łóżkowy oddział geriatryczny w Szpitalu Powiatowym w Nowym Mieście Lubawskim sp. z o.o.
- **Adnotacja środków:** nie dotyczy
- **Źródło finansowania:** NFZ
- **Rezultaty:** zwiększenie dostępności do świadczeń opieki zdrowotnej osobom starszym.
- Poprawa stanu zdrowia i sprawności funkcjonalnej osób starszych. Zapewnienie holistycznej opieki nad pacjentami geriatrycznymi w opiece stacjonarnej. Dążenie do zwiększenia dostępności do świadczeń w zakresie geriatry

PRZYKŁADY DOBRYCH PRAKTYK NA POZIOMIE POWIATU, GMINY

Warmińsko-Mazurska Karta Seniora

Rodzaj działania: Aktywizacja środowiska senioralnego

Szczegółowy opis: Celem jest wsparcie aktywizacji seniorów – głównie mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego, w różnych obszarach życia poprzez stworzenie i upowszechnienie katalogu oferowanych im przez różne podmioty - na atrakcyjnych zasadach, usług i produktów.

Alokacja środków: nie dotyczy

Źródło finansowania: nie dotyczy

Rezultaty: do końca 2025 r. wydanych zostało 20 461 kart. Do projektu przystąpiły 44 firmy i instytucje; w zakresie rozpowszechniania kart z samorządem województwa współpracuje 9 samorządów gminnych i 4 powiaty.

Rzecznik Praw Osób Starszych

Rodzaj działania: Rzecznictwo interesów osób starszych

Szczegółowy opis: jedyne dotąd w Polsce rzecznictwo interesów osób starszych (działające od 2010 roku) w formie Biura Rzecznika Praw Osób Starszych. Rzecznik oraz dwóch jego zastępców prowadzą działalność w trzech subregionach: w Olsztynie, w Elblągu i w Ełku.

Alokacja środków: 14 270 zł

Źródło finansowania: budżet województwa warmińsko-mazurskiego

Rezultaty: ponad 100 spotkań na terenie całego województwa.

Gmina Banie Mazurskie: Eko-Senior - GOPS w Baniach Mazurskich

Rodzaj działania: „EKO-Senior” to pomoc finansowa w postaci dodatku zmniejszającego wydatki z tytułu opłat za odbiór segregowanych odpadów komunalnych.

Szczegółowy opis: pomoc finansowa udzielana seniorom w postaci dodatku zmniejszającego wydatki za odbiór segregowanych odpadów komunalnych.

Alokacja środków: środki własne gminy

Źródło finansowania: środki własne gminy

Rezultaty: poprawa sytuacji finansowej seniorów poprzez zmniejszenie koniecznych obciążeń finansowych ponoszonych na śmieci, zwiększenie świadomości ekologicznej i edukacja w zakresie segregacji odpadów komunalnych.

Gmina Miejska Górowo Iławeckie/Powiat Bartoszycki

Rodzaj działania: działania aktywizujące: utworzenie teatru dla grupy seniorów „Z górki”, utworzenie chóru „Impresja”, wspólne przedsięwzięcie gotowanie do lodówki społecznej

Szczegółowy opis: rozwój lokalnej polityki senioralnej poprzez aktywizację społeczną, kulturalną i obywatelską osób starszych za pomocą inicjatyw artystycznych oraz działań międzypokoleniowych i społecznych, w tym przedsięwzięcia gotowania dla Lodówki Społecznej realizowanego we współpracy z harcerzami.

Alokacja środków: nie dotyczy

Źródło finansowania: nie dotyczy

Rezultaty: zwiększenie aktywności społecznej, obywatelskiej i kulturalnej poprzez ograniczenie samotności seniorów oraz ich wykluczenia poprzez rozwój zainteresowań w Teatrze „Z Górki” i Chórze „Impresja”, poprawę dobrostanu psychicznego, integrację międzypokoleniową z harcerzami i lokalnymi instytucjami, działania na rzecz solidarności społecznej i przeciwdziałania marnowaniu żywności, a także wzbogacenie oferty edukacyjno-kulturalnej, wspieranie aktywnego starzenia się i promocję pozytywnego wizerunku osób starszych w lokalnej społeczności.

Gmina Płońnica

Rodzaj działania: Kampania społeczna z udziałem seniorów na rzecz przeciwdziałania przemocy

Szczegółowy opis: Zorganizowano spotkanie z seniorami, którego celem była edukacja i zwiększenie świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy domowej. Spotkanie zostało zorganizowane przeprowadzone przez członków Zespołu Interdyscyplinarnego (pracowniczka socjalna i 2 dzielnicowych).

Alokacja środków: nie dotyczy

Źródło finansowania: nie dotyczy

Rezultaty: Zwiększono poziom wiedzy seniorów na temat form pomocy i sposobów reagowania.

Gmina Miasto Elbląg/ m. Elbląg

Rodzaj działania: Elbląskie Dni Seniora

Szczegółowy opis: organizacja wydarzeń edukacyjnych, sportowych, kulturalnych i rekreacyjnych, w które włączają się miejskie jednostki i organizacje pozarządowe. Wydarzenie rozpoczyna się przemarszem ulicami miasta, następnie odbywa się festyn dla seniorów. W kolejnych dniach seniorom proponuje się m.in: zwiedzanie muzeum, wykłady w bibliotece, zawody sportowe, zabawę taneczną, spektakl teatralny, zwiedzanie Starówki z przewodnikiem, planszówki itd.

Alokacja środków: ok 25.000 zł

Źródło finansowania: środki własne gminy i środki instytucji miejskich.

Rezultaty: Integracja środowiska seniorskiego, przedstawienie oferty kierowanej do seniorów.

Powiat Elbląski

Rodzaj działania: „Regionalny Zlot Seniorów” organizowany przez Bibliotekę Publiczną Gminy Gronowo Elbląskie.

Szczegółowy opis: integracja seniorów z powiatu elbląskiego poprzez zlot seniorów, co stwarza okazję do nawiązywania nowych znajomości, wymiany doświadczeń, popularyzowania aktywnego spędzania czasu wolnego oraz podtrzymywania tradycji lokalnych zespołów seniorskich.

Alokacja środków: 3000 zł

Źródło finansowania: budżet Powiatu Elbląskiego

Rezultaty: zwiększenie aktywności seniorów, integracja.

Powiat Elbląski

Rodzaj działania: XX Przegląd Zespołów Śpiewaczych i kapel Ludowych „Seniorada 2025”, organizowany przez Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Tolkmicku

Szczegółowy opis: Seniorada to spotkanie pasjonatów śpiewu i tradycyjnej muzyki ludowej - przede wszystkim amatorów reprezentujących swoje miejscowości, lokalne dziedzictwo kulturowe oraz aktywnie uczestniczą w życiu społecznym. Celem wydarzenia była integracja środowisk seniorskich, promocja folkloru oraz wymiana doświadczeń pomiędzy zespołami ludowymi z regionu Warmii i Mazur.

Alokacja środków: 3000 zł

Źródło finansowania: budżet Powiatu Elbląskiego

Rezultaty: zwiększenie aktywności seniorów, integracja.

Powiat Elbląski

Rodzaj działania: II edycja warsztatów artystycznych z okazji Ogólnopolskiego Dnia Seniora – „Jesieniary 25”, organizowane przez Dom Pomocy Społecznej w Tolkmicku.

Szczegółowy opis: podstawowe przesłanie wydarzenia odwoływało się do idei integracji oraz edukacji poprzez odbiór sztuki tworzonej w profesjonalny sposób. Wydarzenie miało charakter obchodów święta wszystkich seniorów w teatralnej odsłonie.

Alokacja środków: 3000 zł

Źródło finansowania: budżet Powiatu Elbląskiego

Rezultaty: zwiększenie aktywności seniorów, integracja.

Gmina Frombork - Powiat Braniewski

Rodzaj działania: powołanie Pełnomocnika Burmistrza d/s Seniorów

Szczegółowy opis: wyznaczono pełnomocnika oraz wskazano zadania dla pełnomocnika

Alokacja środków: nie dotyczy

Źródło finansowania: nie dotyczy

Rezultaty: Pełnomocnik wspiera seniorów, jest rzecznikiem ich spraw (przygotowuje w ich imieniu dokumenty, zwołuje zebrania, reprezentuje wobec instytucji).

PRZYKŁADY INNOWACYJNYCH ROZWIĄZAŃ

Województwo Warmińsko-Mazurskie

Rodzaj działania: organizacja wydarzenia „Warmia-Mazury Senior Games”

Szczegółowy opis: „Senior Games Warmia-Mazury” to międzynarodowe wydarzenie sportowo-integracyjne skierowane do osób starszych, promujące aktywność fizyczną, zdrowy styl życia i aktywne starzenie się. Uczestnicy mają możliwość rywalizacji w różnych dyscyplinach sportowych, a także integracji i nawiązywania nowych relacji. Wydarzenie sprzyja przeciwdziałaniu samotności

i wykluczeniu społecznemu oraz wzmacnia aktywność seniorów w życiu lokalnej społeczności. Jest również okazją do pokazania, że wiek nie stanowi bariery dla aktywności, pasji i realizowania własnych zainteresowań.

Alokacja środków: 250 000 zł

Źródło finansowania: budżet województwa warmińsko-mazurskiego

Rezultaty: w edycji 2025 r. wzięło udział ok. 450 osób;

Zalewo/Powiat Iławski

Rodzaj działania: Korpus Wsparcia Seniorów - Moduł II (opaski bezpieczeństwa)

Szczegółowy opis: zapewnienie seniorom opasek bezpieczeństwa z przyciskiem SOS, detekcją upadku i możliwością całodobowego kontaktu z centrum teleopieki. Program zwiększa bezpieczeństwo osób starszych mieszkających samotnie lub wymagających wsparcia.

Alokacja środków: zgodnie z umową

Źródło finansowania: budżet państwa oraz środki własne gminy

Rezultaty: poprawa bezpieczeństwa seniorów, szybsza reakcja w sytuacjach zagrożenia, możliwość dłuższego samodzielnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania.

Lidzbark Warmiński/Powiat Lidzbarski

Rodzaj działania: promocja zdrowego trybu życia, podtrzymywanie tradycji kulinarnych, wykorzystywanie własnych zasobów i kreatywności.

Szczegółowy opis: zainicjowana przez GOPS akcja zbierania tradycyjnych przepisów kulinarnych. Do inicjatywy włączono osoby starsze. Inicjatywa zaowocowała wydaniem książki, która jest nie tylko zbiorem przepisów, ale też materiałem promocyjnym gminy.

Alokacja środków: środki własne

Źródło finansowania: środki własne na wydanie książki.

Rezultaty: zbiór przepisów - gadżet promocyjny gminy; działania integracyjne i promocja zdrowego stylu życia seniorów.

Lidzbark Warmiński/Powiat Lidzbarski

Rodzaj działania: Warsztaty kulinarne

Szczegółowy opis: przy współpracy z GOPS zorganizowano warsztaty kulinarne dla mieszkańców wytypowanych wsi. Warsztaty kończyły się degustacją dań. Warsztaty były prowadzone przez osobę z dużym doświadczeniem kulinarnym. Przygotowano przede wszystkim dania wegetariańskie, z wykorzystaniem zdrowych produktów roślinnych, w tym dostępnych w ogrodach ziół i warzyw sezonowych.

Alokacja środków: środki własne

Źródło finansowania: środki własne

Rezultaty: podniesienie wiedzy mieszkańców w zakresie zdrowego trybu życia.

PCPR Kętrzyn - Powiat Kętrzyński

Rodzaj działania: Koperta życia

Szczegółowy opis: w skład pakietu Koperta Życia wchodzi: 1) karta informacyjna, 2) karta ICE, 3) magnes na lodówkę, 4) ulotka informacyjna, 5) sztywne etui. "Koperta Życia" wraz z kartą informacyjną jest przechowywana w lodówce - miejscu łatwym do zlokalizowania. Lodówka zawierająca "Kopertę Życia" powinna być oznakowana poprzez umieszczenie na drzwiach lodówki magnesu. Kartę ICE ("w nagłym wypadku") należy nosić przy sobie. Na karcie ICE należy wpisać swoją grupę krwi, choroby, a także dane kontaktowe do osoby, którą należy powiadomić w razie wypadku".

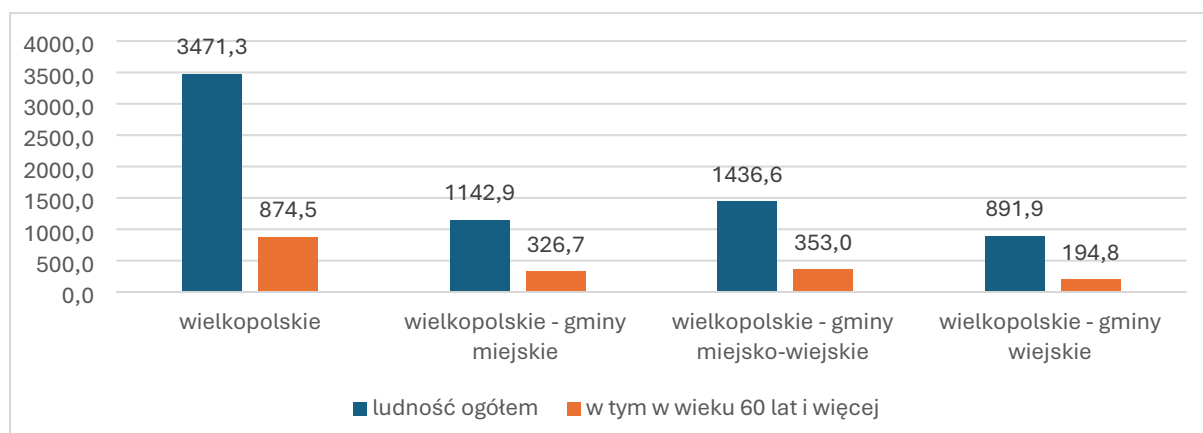
Alokacja środków: nie dotyczy

Źródło finansowania: nie dotyczy

Rezultaty: Celem akcji jest uświadomienie mieszkańcom znaczenia udostępniania informacji dotyczących stanu zdrowia, które mogą być wykorzystane przez służby medyczne w przypadku stanu zagrożenia życia lub zdrowia. "Koperta Życia" pełni pomocniczą rolę informacyjną w razie zagrożenia życia lub zdrowia.

15. Województwo wielkopolskie

Wykres 18 Ludność woj. wielkopolskiego – stan na 31.12.2025 r. (w tys.)

Źródło: GUS

SYTUACJA DOCHODOWA, WARUNKI BYTU, W TYM WARUNKI MIESZKANIOWE

W 2025 r. w województwie wielkopolskim przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny przypadający na 1 osobę w gospodarstwach domowych wyniósł 3 715,02 zł. Na dochód rozporządzalny gospodarstwa domowego składają się przede wszystkim dochody z pracy najemnej oraz dochody ze świadczeń społecznych. W 2025 r. ich udział w dochodzie rozporządzalnym wyniósł odpowiednio 49,9% i 26,1%. W 2025 r. przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych wyniosły 1889,31 zł. Na żywność i napoje bezalkoholowe gospodarstwa domowe przeznaczały przeciętnie 25,3% ogólnej kwoty wydatków, na opłaty z tytułu użytkowania mieszkania lub domu i za korzystanie z nośników energii – 21,3%, a na zdrowie – 6,0%.

W 2025 r. swoją sytuację materialną jako dobrą lub raczej dobrą oceniło 57,8% gospodarstw domowych. Udział gospodarstw określających swoją sytuację materialną jako przeciętną wyniósł 38,0%, a raczej złą lub złą ukształtował się na poziomie 4,2%.

W analizowanym roku przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym ukształtowała się na poziomie 2,59. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania zajmowana przez gospodarstwo domowe wyniosła 95,3 m².

DOKUMENTY I STRATEGIE

- Wielkopolski Program Wspierania Osób Starszych na lata 2021–2025,
- Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego 2030,
- Program rozwoju usług społecznych FEW 2021-2027,
- Wielkopolski Plan Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych na lata 2023-2026.

DZIAŁANIA NA RZECZ OSÓB STARSZYCH

Projekt "Srebrna Siła w Działaniu – Seniorzy Aktywni Lokalnie"

- **Cel:** projekt skierowany do seniorów z gmin wiejskich i miejsko-wiejskich. Obejmuje warsztaty obywatelskie, mentoring międzypokoleniowy oraz dofinansowanie i wsparcie dla oddolnych mikroprojektów seniorów (np. integracyjnych, edukacyjnych) w całym województwie.
- **Alokacja środków:** 175 000 zł - dofinansowanie dla Fundacji Inicjatyw Społecznych "It's Up To You"

- **Źródło finansowania:** budżet państwa
- **Rezultaty:** w warsztatach wzięło udział 120 seniorów; zrealizowanych zostało 18 oddolnych mikroprojektów. Projekt był realizowany w 12 gminach.

Program Korpus Wsparcia Seniorów - Moduł I

- **Cel:** zapewnienie usług opiekuńczych w formie usług sąsiedzkich dla osób w wieku 60 lat i więcej z trudnościami w samodzielnym funkcjonowaniu.
- **Alokacja środków:** dotacja - 2 196 180,87 zł; wykonanie - 1 753 352,14 zł
- **Źródło finansowania:** budżet państwa
- **Rezultaty:** wsparciem objęto 350 osób na terenie 43 gmin.

Program Korpus Wsparcia Seniorów - Moduł II

- **Cel:** realizacja usług opiekuńczych poprzez dostęp do "opieki na odległość" (teleopieka) dla osób w wieku 60 lat i więcej.
- **Alokacja środków:** dotacja - 2 501 663,13 zł; wykonanie - 2 269 296,71 zł
- **Źródło finansowania:** budżet państwa
- **Rezultaty:** wsparciem objęto 4 898 osób na terenie 95 gmin.

Program Opieka 75+

- **Cel:** Dofinansowanie do 60% kosztów usług opiekuńczych (w tym specjalistycznych) dla osób w wieku 75 lat i więcej, realizowanych przez gminy.
- **Alokacja środków:** Pozyskane: 10 862 886,75 zł; Wykorzystane: 8 836 281,40 zł
- **Źródło finansowania:** Rezerwa celowa budżetu państwa
- **Rezultaty:** Usługi opiekuńcze: 2 037 osób; Specjalistyczne usługi opiekuńcze: 15 osób. Liczba gmin: 84.

Program wieloletni „Senior+” - Moduł I

- **Cel:** dofinansowanie utworzenia nowych placówek (Dziennych Domów i Klubów "Senior+") dla osób w wieku 60 lat i więcej, nieaktywnych zawodowo.
- **Alokacja środków:** 854 513 zł
- **Źródło finansowania:** budżet państwa
- **Rezultaty:** w 2025 r. utworzono 4 nowe placówki z 86 nowymi miejscami dla seniorów.

Program wieloletni „Senior+” - Moduł II

- **Cel:** dofinansowanie bieżącej działalności istniejących ośrodków "Senior+", zapewniających miejsca dla seniorów.
- **Alokacja środków:** 2 316 080 zł
- **Źródło finansowania:** budżet państwa
- **Rezultaty:** w 2025 r. wsparciem objęto funkcjonowanie 34 istniejących placówek w 30 jednostkach samorządu terytorialnego, zapewniających 886 miejsc dla seniorów.

Fundusz Solidarnościowy - Centra opiekuńczo-mieszkalne (funkcjonowanie)

- **Cel:** dofinansowanie bieżącego funkcjonowania Centrów zapewniających pobyt, opiekę i specjalistyczne usługi dla dorosłych osób z niepełnosprawnościami.
- **Alokacja środków:** łącznie - 3 842 292,00 zł (Kalisz - 1 741 464 zł; Zagórz - 1 131 228 zł; Łęka Opatowska - 969 600 zł)
- **Źródło finansowania:** Fundusz Solidarnościowy
- **Rezultaty:** w programie wzięło udział 87 osób z niepełnosprawnościami (pobyt dzienny i całonocowy).

PRZYKŁADY DOBRYCH PRAKTYK NA POZIOMIE POWIATU, GMINY

Gmina Grodzisk Wielkopolski

Rodzaj działania: Program "Grodziska Karta Seniora"

Szczegółowy opis: System zniżek, ulg i uprawnień dla seniorów, mieszkających na terenie gminy. Program realizowany poprzez pozyskiwanie partnerów (lokalnych przedsiębiorców), którzy oferują zniżki na towary i usługi. Seniorzy otrzymują imienną Kartę Seniora uprawniającą do korzystania ze zniżek. Celem programu jest wzmacnianie kondycji finansowej seniorów i ułatwienie dostępu do dóbr kultury, sportu i rozrywki.

Alokacja środków: brak danych (program polega na pozyskiwaniu partnerów oferujących zniżki, koszt administracyjny po stronie gminy)

Źródło finansowania: budżet gminy (koszty administracyjne) oraz partnerzy Programu (udzielane zniżki)

Rezultaty: w 2025 r. wydanych zostało 850 kart; w programie zaangażowanych było 42 partnerów.

Różne gminy Wielkopolski (Sieraków, Lwówek, Stęszew, Mosina, Kuślin, Konarzewo, Poznań)

Rodzaj działania: Dni Seniora w ZUS – cykl spotkań informacyjno-edukacyjnych

Szczegółowy opis: Cykl bezpłatnych wydarzeń organizowanych przez ZUS], wspólnie z Polskim Związkiem Emerytów i Rencistów, realizowanych w październiku 2025 r. na terenie całej Wielkopolski. Podczas spotkań organizowane były dyżury ekspertów, warsztaty, prelekcje i konsultacje dotyczące m.in.: emerytur i rent (w tym renty wdowiej), dodatków do świadczeń, bezgotówkowych form pobierania świadczeń, świadczeń rodzinnych z ZUS, zakładania działalności gospodarczej.

Alokacja środków: działanie bezpłatne dla uczestników

Źródło finansowania: ZUS oraz instytucje współpracujące i lokalne organizacje

Rezultaty: cykl obejmował 9 spotkań, w których wzięło udział 520 seniorów; udzielono 180 indywidualnych konsultacji.

Powiat ostrowski

Rodzaj działania: Inwestycje w infrastrukturę opiekuńczą - modernizacja DPS i budowa oddziału geriatrycznego

Szczegółowy opis: Powiat ostrowski zainwestował w modernizację Domu Pomocy Społecznej. Trwa budowa oddziału geriatrycznego, w planach jest także oddział medycyny paliatywnej. DPS dysponuje m.in. salami dla pacjentów po udarach i zawałach, wymagających intensywnej opieki.

Alokacja środków: alokacja na modernizację DPS - 4 200 000 zł, budowa oddziału geriatrycznego - 6 500 000 zł (środki zaplanowane na lata 2025–2026).

Rezultaty: zapewnienie 76 miejsc w DPS po modernizacji oraz 30 miejsc na oddziale geriatrycznym. Zgodnie z szacunkami - przygotowanie 400 miejsc dla pacjentów objętych opieką w skali roku.

Miasto Poznań

Rodzaj działania: System wsparcia dla niesamodzielných seniorów (usługi środowiskowe)

Szczegółowy opis: Oferta dla seniorów, którzy chcą pozostać w swoim miejscu zamieszkania – w formie pomocy finansowej, usług opiekuńczych (także specjalistycznych usług opiekuńczych), opieki wytnieniowej, dowozu posiłków, teleopieki, usług sąsiedzkich, mieszkań wspomaganych.

Alokacja środków: 8 900 000 zł

Źródło finansowania: budżet miasta Poznania (MOPR), środki z budżetu państwa

Rezultaty: w 2025 r. 2 150 seniorów objęto wsparciem środowiskowym; seniorzy skorzystali z 312 000 godzin usług opiekuńczych; z teleopieki skorzystało 320 osób starszych; zorganizowano dowóz 98 000 posiłków w skali roku.

Miasto Konin

Rodzaj działania: Dzienny Dom Pomocy Społecznej i Klub Seniora

Szczegółowy opis: w Koninie funkcjonują dwa Dienne Domy Pomocy Społecznej dla osób starszych oraz chorych na Alzheimera, które zapewniają 40 miejsc. Dodatkowo działa Klub Seniora, który oferuje swoim podopiecznym warsztaty, zajęcia komputerowe, z psychologiem, wycieczki, wyjścia do kina i teatru.

Alokacja środków: roczny budżet na funkcjonowanie DDPS i Klubu Seniora - 1 650 000 zł (w tym dotacje z budżetu państwa - 520 000 zł).

Źródło finansowania: budżet miasta Konina (MOPR), środki z budżetu państwa

Rezultaty: DDPS zapewnia 40 miejsc, w tym 10 dla osób z chorobą Alzheimera; Klub Seniora oferuje 110 miejsc. W 2025 r. zorganizowano łącznie 280 zajęć i wydarzeń; średnia frekwencja dzienna w DDPS wyniosła 38 osób.

Gminy i powiaty woj. wielkopolskiego

Rodzaj działania: Funkcjonowanie gminnych rad seniorów

Szczegółowy opis: Zgodnie z ustawą z 2023 r., jednostki samorządu terytorialnego mają obowiązek tworzenia rad seniorów na wniosek seniorów. W 2025 r. w woj. wielkopolskim działały rady seniorów na różnych szczeblach, m.in. w Poznaniu, Obornikach i Turku. Rady te są ciałami konsultacyjno-doradczymi, reprezentującymi interesy osób starszych.

Alokacja środków: działanie o charakterze społecznym i doradczym

Źródło finansowania: budżety jednostek samorządu terytorialnego (koszty organizacyjne, zwrot kosztów przejazdu członków)

Rezultaty: w 2025 r. w radach zaangażowanych było 321 członków, którzy w skali roku przygotowali 64 opinie, stanowiska i wnioski skierowane do władz.

PRZYKŁADY INNOWACYJNYCH ROZWIĄZAŃ

Miasto Poznań

Rodzaj działania: Senioralna Mapa Poznania

Szczegółowy opis: To inicjatywa Centrum Inicjatyw Senioralnych (CIS), której celem jest tworzenie i promowanie przewodnika po miejscach przyjaznych starszym mieszkańcom Poznania. W ramach inicjatywy miejsca (instytucje publiczne, organizacje pozarządowe i firmy) mogą ubiegać się o tytuł „Fest Miejscówki”. Aby go otrzymać, muszą spełnić określone kryteria, takie jak: organizacja wydarzeń edukacyjnych, kulturalnych lub integracyjnych dla seniorów; oferowanie atrakcyjnych zniżek lub możliwości bezpłatnego udziału; posiadanie udogodnień architektonicznych dostosowanych do potrzeb osób starszych; zapewnienie życzliwej i profesjonalnej obsługi oraz przyjaznej atmosfery; czy współpraca z innymi podmiotami działającymi na rzecz seniorów. Wyróżnienie przyznawane jest na rok, co ma stymulować do stałego podnoszenia standardów. Nabór wniosków jest ciągły, a uroczyste wręczenie wyróżnień odbywa się corocznie podczas inauguracji jesiennego cyklu wydarzeń „Senioralni. Poznań”. Wyróżnione miejsca trafiają na interaktywną mapę online oraz do wersji papierowej, dostępną w siedzibie CIS.

Alokacja środków: około 85 000 zł (koszty promocji, druku map, koordynacji).

Źródło finansowania: budżet Centrum Inicjatyw Senioralnych (jednostki Miasta Poznania), a także z budżet Miasta Poznania

Rezultaty: Powstanie przewodnika po miejscach przyjaznych seniorom; promocja i wyróżnienie podmiotów prosenioralnych; motywacja do podnoszenia standardów – coroczna weryfikacja tytułu stymuluje instytucje do ciągłego doskonalenia oferty i dostosowywania przestrzeni do potrzeb osób starszych. W drugiej edycji na lata 2025/2026 tytuł otrzymały m.in. Ogród Zoologiczny, Centrum

Szyfrów Enigma, Centrum Kultury Zamek, a przedłużono go dla Fundacji Serdecznik i Przyrodniczego UTW.

Gminy z terenu województwa wielkopolskiego

Rodzaj działania: Projekt „Wielkopolskie Telecentrum Opieki”

Szczegółowy opis: W sierpniu 2025 r. ruszył nabór wniosków o powierzenie grantów w ramach projektu „Wielkopolskie telecentrum opieki”. Inicjatywa skierowana była do gmin z terenu woj. wielkopolskiego, a jej celem było zapewnienie kompleksowego wsparcia osobom w wieku 60 lat i więcej oraz opiekunom nieformalnym – dla zwiększenia samodzielności, poprawy jakości życia oraz odpowiedzi na lokalne potrzeby społeczne. Dzięki grantowi gminy mogą m.in. utworzyć Centrum Wsparcia Seniora, powołać koordynatora usług dla osób starszych, rozszerzyć i dostosować katalog lokalnych usług społecznych

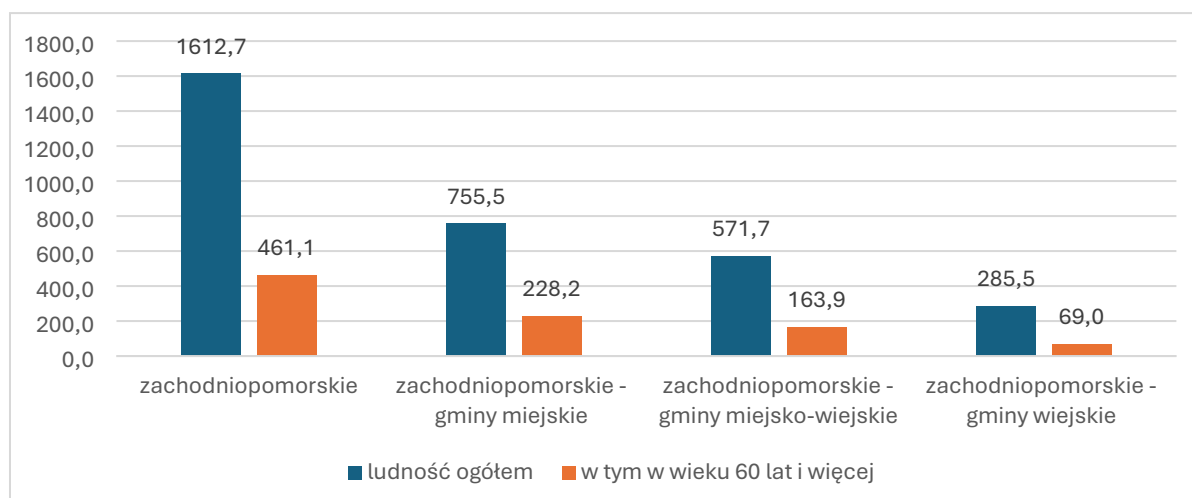
Alokacja środków: całkowita alokacja na projekt - 4 200 000 zł, średnia wartość grantu dla jednej gminy - do 150 000 zł

Źródło finansowania: Europejski Fundusz Społeczny Plus oraz budżet państwa.

Rezultaty: w I naborze granty otrzymało 18 gmin, utworzono 12 Centrów Wsparcia Seniora; szacunkowo wsparciem objęto 1 200 seniorów; przeszkolono 24 koordynatorów usług dla seniorów.

16. Województwo zachodniopomorskie

Wykres 19 Ludność woj. zachodniopomorskiego – stan na 31.12.2025 r. (w tys.)

Źródło: GUS

SYTUACJA DOCHODOWA, WARUNKI BYTU, W TYM WARUNKI MIESZKANIOWE

W 2025 r. w województwie zachodniopomorskim przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny przypadający na 1 osobę w gospodarstwach domowych wyniósł 3 400,91zł. Na dochód rozporządzalny gospodarstwa domowego składają się przede wszystkim dochody z pracy najemnej oraz dochody ze świadczeń społecznych. W 2025 r. ich udział w dochodzie rozporządzalnym wyniósł odpowiednio 53,6% i 38,4%. W 2025 r. przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych wyniosły 2027,11 zł. Na żywność i napoje bezalkoholowe gospodarstwa domowe przeznaczały przeciętnie 27,2% ogólnej kwoty wydatków, na opłaty z tytułu użytkowania mieszkania lub domu i za korzystanie z nośników energii – 22,6%, a na zdrowie – 4,9%.

W 2025 r. swoją sytuację materialną jako dobrą lub raczej dobrą oceniło 51,4% gospodarstw domowych. Udział gospodarstw określających swoją sytuację materialną jako przeciętną wyniósł 43,5%, a raczej złą lub złą ukształtował się na poziomie 5,1%.

W analizowanym roku przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym ukształtowała się na poziomie 2,08. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania zajmowana przez gospodarstwo domowe wyniosła 72,1m².

DOKUMENTY I STRATEGIE

- Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do 2030 r.,
- Program współpracy Województwa Zachodniopomorskiego z organizacjami pozarządowymi na 2025 r.

DZIAŁANIA NA RZECZ OSÓB STARSZYCH

[Program współpracy Województwa Zachodniopomorskiego z organizacjami pozarządowymi na 2025 r.](#)

- **Cel:** dofinansowanie przedsięwzięć realizowanych przez NGO, w tym uniwersytety trzeciego wieku oraz organizacje senioralne. Program uwzględniał wsparcie projektów integracyjnych, edukacyjnych i społecznych kierowanych do osób zagrożonych izolacją społeczną.

- **Alokacja środków:** 477 760 zł
- **Źródło finansowania:** budżet Województwa
- **Rezultaty:** w ramach 12 dofinansowanych projektów wsparciem objęto około 2 510 seniorów. Szacunkowa liczba uczestników została ustalona na podstawie danych zawartych w ofertach realizacji zadań.

Zachodniopomorska Karta Seniora

- **Cel:** Zachodniopomorska Karta Seniora to bezpłatny dokument dla osób w wieku 60 lat i więcej, mieszkanek województwa zachodniopomorskiego, zapewniający zniżki na kulturę, rekreację i usługi. Kartę bezpłatnie otrzymuje osoba, która jest mieszkańcem gminy i ukończyła 60 lat. Wniosek o wydanie karty należy złożyć na terenie gminy będącej miejscem zamieszkania.
- **Alokacja środków:** 14 760,20 zł
- **Źródło finansowania:** budżet Województwa
- **Rezultaty:** w 2025 r. wydano 5 677 kart.

Koszaliński Program „Lek dla Seniora”

- **Cel:** Program osłonowy z uproszczonym postępowaniem administracyjnym umożliwia szybkie, częściowe (lecz gwarantowane) wsparcie dla osób starszych, przewlekle chorych, które znajdują się w trudnej sytuacji finansowej. Program jest alternatywą dla systemu wsparcia w postaci specjalnych zasiłków celowych. Pomoc finansowa przyznawana jest 2 razy w roku do kwoty 150,00 zł. Realizatorem Programu jest Centrum Usług Społecznych w Koszalinie.
- **Alokacja środków:** 6 300 zł
- **Źródło finansowania:** budżet Miasta (CUS)
- **Rezultaty:** w 2025 r. zakup leków zrefundowano 28 osobom. Od początku realizacji Programu, tj. od 2019 r. z tej formy pomocy skorzystało 555 seniorów; z budżetu Miasta na ten cel wydatkowano – 130 809 zł.

Projekt socjalny - Gmina Dygowo

- **Cel:** Projekt socjalny "Bal Seniora" skierowany jest do mieszkańców gminy Dygowo w wieku 60 lat i więcej oraz odwiedzin w domach osób na JSTarszych, które z uwagi na zły stan zdrowia nie mogą uczestniczyć w wydarzeniu. Doroczna impreza organizowana jest dla uczczenia Międzynarodowego Dnia Seniora. Bal Seniora od lat jest bardzo ważnym wydarzeniem kulturalno-rozrywkowym w Gminie Dygowo.
- **Alokacja środków:** 25 976,06 zł
- **Źródło finansowania:** budżet Gminy Dygowo
- **Rezultaty:** w 2025 r. w projekcie wzięło udział 125 osób starszych.

Projekt „Aktywni Seniorzy w Gminie Mielno”

- **Cel:** zwiększenie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych celowo usług, w tym zajęć rehabilitacyjnych, fizjoterapii, jogi, warsztatów edukacyjnych i integracyjnych, a także wyjazdów aktywizujących.
- **Alokacja środków:** 812 908,81 zł - ogólna wartość projektu
- **Źródło finansowania:** Europejski Fundusz Społeczny Plus, wkład własny gminy
- **Rezultaty:** wsparciem zostało objętych 50 osób starszych.

Program „Bon Seniora”

- **Cel:** Program skierowany do osób starszych z terenu gminy Międzyzdroje, którego celem jest zapewnienie niepieniężnego wsparcia opiekuńczego dla osób w wieku 65 lat i więcej.
- Program wspiera warunki godnego i zdrowego starzenia się, zapewnia samodzielne, zdrowe, bezpieczne i niezależne życie.
- **Alokacja środków:** 311 100,00 zł
- **Źródło finansowania:** budżet Gminy
- **Rezultaty:** w 2025 r. wypłacono 1 037 świadczeń.

Projekt „Krok do Zdrowia - rehabilitacja dla mieszkańców Świnoujścia”

- **Cel:** umożliwienie mieszkańcom Świnoujścia bezpłatnego dostępu do konsultacji fizjoterapeutycznych i zabiegów rehabilitacyjnych zgodnie z indywidualnymi wskazaniami zdrowotnymi. Realizacja przedsięwzięcia miała bezpośredni wpływ na poprawę samopoczucia i stanu zdrowia, a nawet kondycji fizycznej każdego z uczestników.
- **Alokacja środków:** 55 175,20 zł
- **Źródło finansowania:** Gmina Miasto Świnoujście
- **Rezultaty:** w projekcie wzięło udział 137 osób.

Otwarty konkurs ofert na powierzenie realizacji zadania publicznego z zakresu działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym w Gminie Maszewo na rok 2025

- **Cel:** aktywizacja i integracja społeczna osób w wieku emerytalnym, stymulowanie ich rozwoju osobowego oraz psychicznej i fizycznej sprawności poprzez prowadzenie działalności edukacyjnej, kulturalnej, twórczej i krajoznawczo-turystycznej, a także propagowanie aktywnego trybu życia.
- **Alokacja środków:** 9 500 zł
- **Źródło finansowania:** środki własne Gminy Maszewo
- **Rezultaty:** projekt był skierowany do grupy 180 osób w wieku emerytalnym z terenu miasta i gminy Maszewo.

Program Polityki Zdrowotnej w zakresie rehabilitacji leczniczej mieszkańców Gminy Kalisz Pomorski

- **Cel:** Program jest formą wsparcia dla seniorów z terenu Gminy Kalisz Pomorski. Celem zadania jest zwiększenie dostępności świadczeń zdrowotnych w zakresie rehabilitacji leczniczej.
- **Alokacja środków:** 9 500 zł
- **Źródło finansowania:** środki własne Gminy
- **Rezultaty:** w 2025 r. z zabiegów rehabilitacyjnych skorzystało 69 osób starszych.

Program osłony „Samodzielni” na lata 2023-2025

- **Cel:** Program skierowany był do członków rodzin/opiekunów, którzy wymagali wsparcia w sprawowaniu bezpośredniej opieki nad osobami posiadającymi orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczenie traktowane na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności. Program zakładał możliwość dostępu do czasowej przerwy w sprawowaniu bezpośredniej opieki nad osobą zależną w formie opieki wytchnieniowej, a także użyczenia sprzętu pielęgnacyjno-wspomagającego, ułatwiającego wykonywanie czynności opiekuńczych.
- **Alokacja środków:** 47 146,40 zł
- **Źródło finansowania:** budżet Miasta Szczecinek

- **Rezultaty:** w ramach programu zrealizowano 42 godziny opieki wytchnieniowej.
Z możliwości użyczenia sprzętu pielęgnacyjno - wspomagającego skorzystało 47 rodzin.

PRZYKŁADY DOBRYCH PRAKTYK NA POZIOMIE POWIATU, GMINY

Gmina Międzyzdroje

Rodzaj działania: Program współpracy gminy Międzyzdroje z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami działalności pożytku publicznego, w zakresie działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnej; kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego.

Szczegółowy opis: Zadanie w zakresie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego, w tym dofinansowanie zadania „Dla każdego coś miłego” realizowane było przez Koło Gospodyń Wiejskich „Wiklina” w Wapnicy, które słynie z organizacji warsztatów rękodzielniczych i kulinarnych, pielęgnowania tradycji oraz aktywnego udziału w wydarzeniach charytatywnych i kulturalnych.

Alokacja środków: 40 163,11 zł

Źródło finansowania: dotacja, budżet Gminy, środki własne Stowarzyszenia, wolontariat

Rezultaty: w Wapnicy odbyło się 50 spotkań - w każdym z nich uczestniczyło po 20 osób. Ponadto w trakcie tych spotkań odbył się Dzień Sąsiada, w którym uczestniczyło około 300 osób, a także Noc Kupały, w którym uczestniczyło około 100 osób.

Gmina Grzmiąca

Rodzaj działania: Poradnik "Aktywny i świadomy SENIOR"

Szczegółowy opis: To poradnik skierowany do osób starszych, mający na celu zachęcenie ich do aktywnego i świadomego uczestnictwa w życiu społecznym i dbania o własne zdrowie. Poradnik ten oferuje praktyczne wskazówki dotyczące różnych aspektów życia seniora, w tym zdrowia, aktywności fizycznej, intelektualnej, społecznej oraz prawnej. Poradnik jest dostępny także w wersji papierowej w punktach nieodpłatnej pomocy prawnej w Szczecinku i Grzmiącej.

Alokacja środków: nie dotyczy

Źródło finansowania: Finansowany przez Ministerstwo Sprawiedliwości

Rezultaty: w 2025 r. wsparciem objęto 60 seniorów.

Gmina Złocieniec

Rodzaj działania: Otwarty konkurs ofert, dotyczący działań w zakresie kultury pt. "Aktywizacja ludzi starszych w zakresie kultury zamieszkujących gminę Złocieniec w 2025 roku".

Szczegółowy opis: Gmina corocznie organizuje konkurs ofert mający na celu uaktywnienie seniorów licznie zamieszkujących gminę. Oferta obejmuje m. in. aktywizację seniorów, możliwość poznania nowych miejsc i umiejętności, a także integrację społeczną z uczestnikami projektu.

Alokacja środków: 30 000 zł

Źródło finansowania: środki własne

Rezultaty: z oferty skorzystało 113 seniorów.

Gmina Miasto Świnoujście

Rodzaj działania: Akcje profilaktyczno-informacyjne prowadzone przez Komendę Miejską Policji w Świnoujściu

Szczegółowy opis: Spotkanie z seniorami w formie prezentacji oraz pogadanki na temat bezpieczeństwa w miejscach publicznych i w miejscu zamieszkania, bezpieczeństwa w Internecie, w tym zarządzanie hasłami, oszustwa internetowe, bezpieczne zakupy online, bezpieczeństwo

bankowości internetowej, bezpieczeństwo na smartfonie, ochrona danych osobowych, oszustwa emocjonalne, zasada ograniczonego zaufania, a także rodzaje i skutki cyberzagrożeń.

Alokacja środków: wszystkie działania były realizowane w ramach służby. Materiały promocyjne, ulotki, gadżety (odblaski, długopisy) były pozyskiwane z Komendy Wojewódzkiej Policji w Szczecinie.

Źródło finansowania: środki własne

Rezultaty: na wszystkich wydarzeniach udział seniorów oscylował w granicach od 20 do 80 osób.

Gmina Miasto Świnoujście

Rodzaj działania: „Bon Wyspiarza Seniora”

Szczegółowy opis: Osoby, które ukończyły 65 rok życia mogły skorzystać ze świadczenia pieniężnego wypłacanego jednorazowo w wysokości 350 zł. W celu zapewnienie jak największej wygody mieszkańcom Świnoujścia wnioski można było pobrać i złożyć zarówno na Lewobrzeżu jak i Prawobrzeżu Świnoujścia. Odpowiednio oznakowane pojemniki umieszczone zostały w wielu punktach miasta.

Alokacja środków: Wysokość poniesionych nakładów 2 951 900,00 zł.

Źródło finansowania: Gmina Miasto Świnoujście

Rezultaty: Świadczenie wypłacono 8434 osobom.

Gmina Lipiany

Rodzaj działania: Szkoła Międzypokoleniowa

Szczegółowy opis: To ogólnopolski projekt edukacyjny i konkursowy, który łączy uczniów (klas 7-8 szkół podstawowych oraz szkół ponadpodstawowych) z seniorami. Uczniowie, pod okiem nauczycieli, wcielają się w rolę mentorów i prowadzą warsztaty dla starszych osób z zakresu kompetencji cyfrowych oraz bezpieczeństwa w Internecie.

Alokacja środków: wszystkie działania były wykonywane nieodpłatnie, przy wsparciu wolontariatu.

Źródło finansowania: środki własne

Rezultaty: w realizację przedsięwzięcia zaangażowanych było 10 emerytów oraz 12 wolontariuszy.

Gmina Karlino

Rodzaj działania: Akcja „Lukrowana Gwiazdka”

Szczegółowy opis: To coroczna akcja społeczna zainicjowaną przez Organizatora Społeczności Lokalnej w CUS Karlino. Głównym założeniem „Lukrowanej Gwiazdki” jest wsparcie seniorów, schorowanych, przede wszystkim samotnych, poprzez wręczenie im w Wigilię potraw świątecznych, przygotowanych przez mieszkańców Gminy Karlino.

Alokacja środków: inicjatywa bezkosztowa w ramach wolontariatu - opiera się na dobrowolnym przygotowaniu potraw przez mieszkańców Gminy

Źródło finansowania: nie dotyczy

Rezultaty: w 2025 r. potrawy wigilijne zostały przygotowane dla 30 seniorów.

Gmina Miasto Szczecin

Rodzaj działania: "Tydzień Inicjatyw Senioralnych"

Szczegółowy opis: Celem V edycji wydarzenia było uwrażliwienie mieszkańców Szczecina na potrzeby osób starszych oraz przedstawienie działań realizowanych w mieście na ich rzecz. Podczas TIS szczecińscy seniorzy i seniorki mogli skorzystać z różnych form aktywności, spotkań, wydarzeń sportowych i kulturalnych. Głównym założeniem była integracja szczecińskich środowisk działających na rzecz osób starszych oraz przedstawienie Gminy Miasto Szczecin jako miasta przyjaznego starzeniu.

Alokacja środków: 30 000 zł

Źródło finansowania: budżet Gminy Miasto Szczecin

Rezultaty: w V edycji "Tygodnia Inicjatyw Senioralnych" udział wzięło około 5 000 osób.

Gmina Miasto Szczecin

Rodzaj działania: Program "Dom dla seniora"

Szczegółowy opis: Celem Programu jest poprawa warunków mieszkaniowych osób starszych, powyżej 70 r. ż. Mieszkania zaprojektowano tak, aby były dostępne i spełniały potrzeby osób z niepełnosprawnościami m.in. z windą oraz podjazdami w mieszkaniach położonych na parterze, a także zainstalowanym w mieszkaniach systemem teleopieki w formule zdalnego monitoringu 24-godzinne). Przestrzeń wspólna zachęcają seniorów do spędzania czasu na świeżym powietrzu i pogłębiania więzi sąsiedzkich.

Alokacja środków: Szczecińskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o.

Źródło finansowania: budżet Gminy Miasto Szczecin

Rezultaty: w 2025 r. oddano do użytku 15 nowych mieszkań; łącznie w ramach programu funkcjonują 53 mieszkania.

Gmina Stargard

Rodzaj działania: Bezpłatne przejazdy komunikacją Gminy Stargard

Szczegółowy opis: Osoby zameldowane na terenie Gminy Stargard, które ukończyły 70 rok życia, uprawnione są do korzystania z bezpłatnych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego organizowanego przez Gminę.

Alokacja środków: nie dotyczy

Źródło finansowania: nie dotyczy

Rezultaty: w ramach przysługującej ulgi w 2025 r. wydano 291 kart uprawniających do bezpłatnych przejazdów komunikacją gminną.

PRZYKŁADY INNOWACYJNYCH ROZWIĄZAŃ

Gmina Mielno

Rodzaj działania: Projekt „Cztery Strony Świata” – innowacyjne działanie dla seniorów Gminy Mielno

Szczegółowy opis: Projekt stanowił innowacyjną formę aktywizacji osób starszych, opartą na edukacji międzykulturowej i terapii zajęciowej inspirowanej koncepcją prof. Jacka Knopka (politechnika koszalińska). Jego głównym celem było przeciwdziałanie samotności i izolacji społecznej seniorów poprzez cykl tematycznych spotkań edukacyjno-integracyjnych, umożliwiających symboliczne „podróże” do różnych regionów świata: Bliskiego Wschodu, Chin, Japonii, Argentyny oraz Nowego Jorku. Projekt rozpoczął się od wykładu wprowadzającego dotyczącego kultury i religii Bliskiego Wschodu, który miał na celu poszerzenie wiedzy uczestników na temat różnorodności kulturowej, tradycji oraz znaczenia religii w kształtowaniu społeczeństw poznania kuchni bliskiego wschodu. Spotkanie to stanowiło punkt wyjścia do dalszych „podróży kulturowych”. W ramach kolejnych modułów tematycznych seniorzy poznawali specyfikę poszczególnych regionów świata, łącząc elementy edukacyjne, kulinarne i ruchowe. Projekt miał charakter cykliczny i interaktywny – łączył prezentacje multimedialne, warsztaty praktyczne, zajęcia ruchowe, elementy muzyczne oraz działania integracyjne. Szczególny nacisk położono na aktywne uczestnictwo seniorów, ich zaangażowanie oraz wymianę doświadczeń i wspomnień. Istotnym rezultatem projektu było stworzenie przestrzeni sprzyjającej regularnemu wychodzeniu z domu, budowaniu relacji społecznych oraz przeciwdziałaniu samotności.

Alokacja środków: CUS Mielno

Źródło finansowania: 20 000 zł

Rezultaty: w projekcie wzięło udział 433 osoby starsze.

Powiat Choszczeński

Rodzaj działania: Innowacyjne usługi społeczne wykorzystujące nowe technologie.

Szczegółowy opis: W ramach realizowanych projektów Powiat Choszczeński wdraża rozwiązania teleopiekuńcze skierowane do seniorów oraz osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Uczestnicy otrzymują urządzenia umożliwiające całodobowy kontakt z centrum monitoringu, szybkie wezwanie pomocy w sytuacji zagrożenia zdrowia lub życia oraz bieżące monitorowanie bezpieczeństwa. Rozwiązanie pozwala osobom starszym dłużej i bezpieczniej funkcjonować w miejscu zamieszkania, ograniczając konieczność korzystania z opieki instytucjonalnej. W ramach projektu „Nie jesteś sam!” uczestnicy objęci są również usługami transportu door-to-door, które umożliwiają bezpieczny i dostosowany do indywidualnych potrzeb przejazd do placówek ochrony zdrowia, urzędów, instytucji publicznych, miejsc aktywizacji społecznej oraz wydarzeń integracyjnych. Rozwiązanie to eliminuje bariery komunikacyjne, które często uniemożliwiają osobom starszym i osobom z niepełnosprawnościami aktywne uczestnictwo w życiu społecznym.

Alokacja środków: 948 160 zł

Źródło finansowania: budżet JST, budżet państwa, środki UE

Rezultaty: w 2025 r. programem objętych było 136 osób starszych, w tym 36 opiekunów faktycznych i 100 osób potrzebujących wsparcia lub niepełnosprawnych oraz 7 osób zatrudnionych.

Gmina Miasto Szczecin

Rodzaj działania: Krzesiśko dla seniora

Szczegółowy opis: W Szczecinie realizowany jest projekt pn. „Krzesiśko dla Seniora”, który zakłada udostępnianie w przestrzeni miasta miejsc odpoczynku osobom starszym. Projekt jest kolejną inicjatywą realizowaną w ramach prowadzonej w Szczecinie edukacji międzypokoleniowej, we współpracy z miejskimi oraz prywatnymi Partnerami.

Alokacja środków: nie dotyczy

Źródło finansowania: gmina Miasto Szczecin

Rezultaty: Tworzenie realnych miejsc wytchnienia, kształtowanie pozytywnej postawy wobec starości, uwrażliwianie społeczność lokalnej na potrzeby osób starszych i promocja solidarności międzypokoleniowej.

Gmina Międzyzdroje

Rodzaj działania: Zwiększanie dostępu do dobrej jakości usług społecznych

Szczegółowy opis: Działania polegają m. in. na rozwinięciu usług opiekuńczych, doradczych, psychologicznych, medycznych, rehabilitacyjnych, a także wsparcie opiekunów osób chorych, zakup sprzętu rehabilitacyjnego i utworzenie wypożyczalni dla uczestników projektu, rozwój dziennych usług senioralnych - poprzez utworzenie Popołudniowego Klubu Seniora "Otwarte Życie". Klub zapewniał cykl spotkań ruchowych, informacyjno-warsztatowych, wolontariatu i działań samopomocowych, wycieczek.

Alokacja środków: 929 299,14 zł, w tym 789 904,26 zł - ze środków europejskich, 63 192,34 zł - ze środków dotacji celowej i 76 202,54 zł - ze środków własnych.

Źródło finansowania: współfinansowanie ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus w ramach programu Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021 – 2027 oraz środków własnych

Rezultaty: W popołudniowym Klubie Seniora "Otwarte Życie" brało udział 30 osób. Ze wsparcia w postaci usług społecznych skorzystało 28 osób (14 par), w tym 14 opiekunów nieformalnych oraz 14 osób potrzebujących wsparcia.

Gminy: Biesiekierz, Choszczno, Gryfino, Grzmiąca, Osina, Postomino, Resko, Miasto Szczecin, Miejska Wąłcz

Rodzaj działania: Partnerstwo w ramach projektu FEPZ.06.18-IP.01-0026/24

Social Silver - Centrum Aktywności i Wolontariatu Seniorów w gminach (Biesiekierz, Choszczno, Gryfino, Grzmiąca, Osina, Postomino, Resko, Gmina Miasto Szczecin, Gmina Miejska Wąłcz)

Szczegółowy opis: Zadanie obejmuje utworzenie i funkcjonowanie Centrum Aktywności i Wolontariatu Seniorów w ramach projektu "Social Silver", którego celem było zwiększenie dostępności do usług społecznych dla mieszkańców, w szczególności osób starszych z terenu województwa zachodniopomorskiego.

Alokacja środków: gmina Biesiekierz - 1 386 093,00 zł, gmina Choszczno - 1 386 012,00 zł, gmina Gryfino - 1 476 186,00 zł, gmina Grzmiąca - 1 368 829,00 zł, gmina Osina - 1 263 948,00 zł, gmina Postomino - 1 517 944,00 zł, gmina Resko - 946 436,00 zł, gmina Miasto Szczecin - 2 688 376,00 zł, gmina miejska Wąłcz - 1 018 120,00 zł.

Źródło finansowania: Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021-2027

Rezultaty: w ramach zadania utworzono 32 miejsca świadczenia usług w społeczności lokalnej.

Zestawienie kart wojewódzkich

AD.1 – WOJEWÓDZTWO DOLNOŚLĄSKIE

WOJEWÓDZTWO DOLNOŚLĄSKIE									
Informacja o regionie	Liczba gmin			169					
	Liczba powiatów			26 powiatów i 4 miasta na prawach powiatu					
	Powierzchnia			19 947 km ²					
DEMOGRAFIA									
Treść	2023 r.			2024 r.			2025 r.		
Populacja ogółem	Razem	Miasta	Wieś	Razem	Miasta	Wieś	Razem	Miasta	Wieś
	2879271	1939504	939767	2868242	1924741	943501	2857273	1911484	945789
w tym									
w wieku 60 lat i więcej	782366	563298	219068	785896	563439	222457	788932	563423	225509
60–64 lata	177765	118690	59075	167979	111426	56553	160646	105852	54794
65–69	204681	143516	61165	201409	139473	61936	193841	132821	61020
70–74	177604	130439	47165	180518	131711	48807	183867	132974	50893
75–79	102493	77801	24692	116404	88024	28380	131032	98584	32448
80–84	56270	43827	12443	55067	42791	12276	53919	41840	12 079
85 lat i więcej	63553	49025	14528	64519	50014	14505	65627	51352	14275
Przeciętne dalsze trwanie życia	Mężczyzna w wieku 60 lat – 19,4 Kobieta w wieku 60 lat – 24,3			Mężczyzna w wieku 60 lat – 19,5 Kobieta w wieku 60 lat – 24,4			Mężczyzna w wieku 60 lat – 19,9 Kobieta w wieku 60 lat – 24,5		
Współczynnik feminizacji	108			108			108		
Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi	32,4			33,4			34,1		
Współczynnik zgonów	11,2			11,3			11,2		
AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA OSÓB STARSZYCH – DANE ZA 2025 R. ¹⁾									
Podział				Liczba					
Osoby aktywne zawodowo razem (w tys.)	Ogółem 15-89 lat			1404					
	w tym w wieku 60-89 lat			118					
Osoby aktywne	Ogółem 15-89 lat			1357					

zawodowo – pracujący (w tys.)	w tym w wieku 60-89 lat	115
Osoby bierne zawodowo (w tys.)	Ogółem 15-89 lat	947
	w tym w wieku 60-89 lat	634
Współczynnik aktywności zawodowej %	Ogółem 15-89 lat	59,7
	w tym w wieku 60-89 lat	15,7
Wskaźnik zatrudnienia %	Ogółem 15-89 lat	57,7
	w tym w wieku 60-89 lat	15,3
Osoby bierne zawodowo w wieku 60-74 lata według wybranych przyczyn bierności (w tys.)	Ogółem	414
	w tym:	
	osoby nieposzukujące pracy - razem	414
	osoby nieposzukujące pracy – emerytura	372
	osoby nieposzukujące pracy - choroba, niepełnosprawność	29
Osoby bezrobotne zarejestrowane w urzędach pracy (w tys.)	Ogółem	63,8
	w tym w wieku 60 lat i więcej	4,1
Osoby poszukujące pracy zarejestrowane w urzędach pracy (w tys.)	Ogółem	1,6
	w tym w wieku 60 lat i więcej	0,3
Osoby pobierające renty i emerytury	ZUS	
	Rodzaj świadczenia	Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów (w tys.)
	Emerytury	521,0
	Renty z tytułu niezdolności do pracy	33,9
	Renty rodzinne	89,9
	KRUS	
	Rodzaj świadczenia	Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów (w tys.)
	Emerytury	29,3
	Renty z tytułu niezdolności do pracy	5,7
	Renty rodzinne	1,8

Źródło: dane GUS

1) Z uwagi na reprezentacyjny charakter badania BAEL, zalecana jest szczególna ostrożność w posługiwaniu się danymi dotyczącymi aktywności ekonomicznej ludności w przypadkach, gdy zastosowano bardziej szczegółowe podziały i występują liczby niskiego rzędu, mniejsze niż 20 tys.

AD 2 – WOJEWÓDZTWO KUJAWSKO-POMORSKIE

WOJEWÓDZTWO KUJAWSKO-POMORSKIE									
Informacja o regionie	Liczba gmin			144					
	Liczba powiatów			19 powiatów i 4 miasta na prawach powiatów					
	Powierzchnia			17 971 km ²					
DEMOGRAFIA									
Treść	2023 r.			2024 r.			2025 r.		
Populacja ogółem	Razem	Miasta	Wieś	Razem	Miasta	Wieś	Razem	Miasta	Wieś
	1996003	1155424	840579	1984479	1149668	834811	1971891	1138488	833403
w tym									
w wieku 60 lat i więcej	532539	340151	192388	537306	342778	194528	540993	343653	197340
60–64 lata	128591	75914	52677	123390	72621	50769	119534	69683	49851
65–69	138236	86905	51331	137643	85622	52021	134541	82713	51828
70–74	114166	75154	39012	115797	75909	39888	117886	76718	41168
75–79	70720	47551	23169	79597	53560	26037	88434	59484	28950
80–84	40209	27384	12825	39349	26988	12361	38537	26360	12177
85 lat i więcej	40617	27243	13374	41530	28078	13452	42061	28695	13366
Przeciętne dalsze trwanie życia	Mężczyzna w wieku 60 lat – 19,3 Kobieta w wieku 60 lat – 23,9			Mężczyzna w wieku 60 lat – 19,5 Kobieta w wieku 60 lat – 24,3			Mężczyzna w wieku 60 lat – 19,7 Kobieta w wieku 60 lat – 24,0		
Współczynnik feminizacji	107			107			107		
Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi	31,1			32,2			33,0		
Współczynnik zgonów	11,2			11,0			11,4		
AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA OSÓB STARSZYCH – DANE ZA 2025 R. ¹⁾									
	Podział			Liczba					
Osoby aktywne zawodowo razem (w tys.)	Ogółem 15-89 lat			933					
	w tym w wieku 60-89 lat			75					
Osoby aktywne zawodowo – pracujący (w tys.)	Ogółem 15-89 lat			895					
	w tym w wieku 60-89 lat			73					

Osoby bierne zawodowo (w tys.)	Ogółem 15-89 lat	671
	w tym w wieku 60-89 lat	432
Współczynnik aktywności zawodowej %	Ogółem 15-89 lat	58,2
	w tym w wieku 60-89 lat	14,8
Wskaźnik zatrudnienia %	Ogółem 15-89 lat	55,8
	w tym w wieku 60-89 lat	14,4
Osoby bierne zawodowo w wieku 60-74 lata według wybranych przyczyn bierności (w tys.)	Ogółem	292
	w tym:	
	osoby nieposzukujące pracy - razem	292
	osoby nieposzukujące pracy - emerytura	266
	osoby nieposzukujące pracy - choroba, niepełnosprawność	21
Osoby bezrobotne zarejestrowane w urzędach pracy (w tys.)	Ogółem	59,3
	w tym w wieku 60 lat i więcej	2,8
Osoby poszukujące pracy zarejestrowane w urzędach pracy (w tys.)	Ogółem	1,4
	w tym w wieku 60 lat i więcej	0,2
Osoby pobierające renty i emerytury	ZUS	
	Rodzaj świadczenia	Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów (w tys.)
	Emerytury	326,6
	Renty z tytułu niezdolności do pracy	35,8
	Renty rodzinne	64,7
	KRUS	
	Rodzaj świadczenia	Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów (w tys.)
	Emerytury	52,7
	Renty z tytułu niezdolności do pracy	11,5
	Renty rodzinne	2,6

Źródło: dane GUS

1) Z uwagi na reprezentacyjny charakter badania BAEL, zalecana jest szczególna ostrożność w posługiwaniu się danymi dotyczącymi aktywności ekonomicznej ludności w przypadkach, gdy zastosowano bardziej szczegółowe podziały i występują liczby niskiego rzędu, mniejsze niż 20 tys.

AD. 3 WOJEWÓDZTWO LUBELSKIE

WOJEWÓDZTWO LUBELSKIE									
Informacja o regionie	Liczba gmin			213					
	Liczba powiatów			20 powiatów i 4 miasta na prawach powiatu					
	Powierzchnia			25 122 km ²					
DEMOGRAFIA									
Treść	2023 r.			2024 r.			2025 r.		
Populacja ogółem	Razem	Miasta	Wieś	Razem	Miasta	Wieś	Razem	Miasta	Wieś
	2011047	926885	1084162	1996440	922698	1073742	1980772	919817	1060955
w tym									
w wieku 60 lat i więcej	551825	274197	277628	557010	277487	279523	561818	280885	280933
60–64 lata	129249	60425	68824	125064	57886	67178	122511	56411	66100
65–69	138355	69873	68482	137960	68961	68999	134522	66519	68003
70–74	115159	60498	54661	118119	62182	55937	121065	64110	56955
75–79	75468	38880	36588	81085	42378	38707	87052	45923	41129
80–84	46356	22516	23840	46707	23210	23497	47299	23976	23323
85 lat i więcej	47238	22005	25233	48075	22870	25205	49369	23946	25423
Przeciętne dalsze trwanie życia	Mężczyzna w wieku 60 lat – 19,5 Kobieta w wieku 60 lat – 24,9			Mężczyzna w wieku 60 lat – 19,9 Kobieta w wieku 60 lat – 25,2			Mężczyzna w wieku 60 lat – 20,2 Kobieta w wieku 60 lat – 25,3		
Współczynnik feminizacji	107			107			107		
Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi	32,6			33,7			34,6		
Współczynnik zgonów	11,4			11,2			11,2		
AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA OSÓB STARSZYCH – DANE ZA 2025 R. ¹⁾									
	Podział			Liczba					
Osoby aktywne zawodowo razem (w tys.)	Ogółem 15-89 lat			919					
	w tym w wieku 60-89 lat			85					
Osoby aktywne zawodowo – pracujący (w tys.)	Ogółem 15-89 lat			871					
	w tym w wieku 60-89 lat			82					
Osoby bierne zawodowo	Ogółem 15-89 lat			692					

(w tys.)	w tym w wieku 60-89 lat	453
Współczynnik aktywności zawodowej %	Ogółem 15-89 lat	57,0
	w tym w wieku 60-89 lat	15,8
Wskaźnik zatrudnienia %	Ogółem 15-89 lat	54,1
	w tym w wieku 60-89 lat	15,3
Osoby bierne zawodowo w wieku 60-74 lata według wybranych przyczyn bierności (w tys.)	Ogółem	290
	w tym:	
	osoby nieposzukujące pracy - razem	290
	osoby nieposzukujące pracy - emerytura	263
	osoby nieposzukujące pracy - choroba, niepełnosprawność	19
Osoby bezrobotne zarejestrowane w urzędach pracy (w tys.)	Ogółem	61,5
	w tym w wieku 60 lat i więcej	3,1
Osoby poszukujące pracy zarejestrowane w urzędach pracy (w tys.)	Ogółem	1,6
	w tym w wieku 60 lat i więcej	0,2
Osoby pobierające renty i emerytury	ZUS	
	Rodzaj świadczenia	Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów (w tys.)
	Emerytury	326,3
	Renty z tytułu niezdolności do pracy	29,8
	Renty rodzinne	53,3
	KRUS	
	Rodzaj świadczenia	Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów (w tys.)
	Emerytury	96,4
	Renty z tytułu niezdolności do pracy	20,9
	Renty rodzinne	6,2

Źródło: dane GUS

1) Z uwagi na reprezentacyjny charakter badania BAEL, zalecana jest szczególna ostrożność w posługiwaniu się danymi dotyczącymi aktywności ekonomicznej ludności w przypadkach, gdy zastosowano bardziej szczegółowe podziały i występują liczby niskiego rzędu, mniejsze niż 20 tys.

AD. 4 WOJEWÓDZTWO LUBUSKIE

WOJEWÓDZTWO LUBUSKIE									
Informacja o regionie	Liczba gmin			82					
	Liczba powiatów			12 powiatów i 2 miasta na prawach powiatu					
	Powierzchnia			13 988 km ²					
DEMOGRAFIA									
Treść	2023 r.			2024 r.			2025 r.		
Populacja ogółem	Razem	Miasta	Wieś	Razem	Miasta	Wieś	Razem	Miasta	Wieś
	975023	624598	350425	969819	620541	349278	963601	615288	348313
w tym									
w wieku 60 lat i więcej	261463	178108	83355	263669	179318	84351	265394	180081	85313
60–64 lata	62701	39906	22795	59521	37692	21829	57231	36057	21174
65–69	70241	46970	23271	69771	46293	23478	67593	44505	23088
70–74	58507	40832	17675	59374	41225	18149	60757	41886	18871
75–79	33935	24370	9565	38889	27962	10927	43929	31523	12406
80–84	17673	12836	4837	17341	12558	4783	16900	12269	4631
85 lat i więcej	18406	13194	5212	18773	13588	5185	18984	13841	5143
Przeciętne dalsze trwanie życia	Mężczyzna w wieku 60 lat – 19,0 Kobieta w wieku 60 lat – 24,0			Mężczyzna w wieku 60 lat – 19,4 Kobieta w wieku 60 lat – 24,2			Mężczyzna w wieku 60 lat – 19,6 Kobieta w wieku 60 lat – 24,4		
Współczynnik feminizacji	106			106			106		
Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi	31,4			32,5			33,4		
Współczynnik zgonów	11,0			11,0			11,2		
AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA OSÓB STARSZYCH – DANE ZA 2025 R. ¹⁾									
	Podział			Liczba					
Osoby aktywne zawodowo razem (w tys.)	Ogółem 15-89 lat			444					
	w tym w wieku 60-89 lat			39					
Osoby aktywne zawodowo – pracujący (w tys.)	Ogółem 15-89 lat			439					
	w tym w wieku 60-89 lat			38					
Osoby bierne zawodowo	Ogółem 15-89 lat			348					

(w tys.)	w tym w wieku 60-89 lat	209
Współczynnik aktywności zawodowej %	Ogółem 15-89 lat	56,0
	w tym w wieku 60-89 lat	15,8
Wskaźnik zatrudnienia %	Ogółem 15-89 lat	55,4
	w tym w wieku 60-89 lat	15,4
Osoby bierne zawodowo w wieku 60-74 lata według wybranych przyczyn bierności (w tys.)	Ogółem	139
	w tym:	
	osoby nieposzukujące pracy - razem	139
	osoby nieposzukujące pracy - emerytura	131
	osoby nieposzukujące pracy - choroba, niepełnosprawność	.
Osoby bezrobotne zarejestrowane w urzędach pracy (w tys.)	Ogółem	20,4
	w tym w wieku 60 lat i więcej	1,3
Osoby poszukujące pracy zarejestrowane w urzędach pracy (w tys.)	Ogółem	0,3
	w tym w wieku 60 lat i więcej	0,0
Osoby pobierające renty i emerytury	ZUS	
	Rodzaj świadczenia	Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów (w tys.)
	Emerytury	171,4
	Renty z tytułu niezdolności do pracy	16,4
	Renty rodzinne	28,7
	KRUS	
	Rodzaj świadczenia	Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów (w tys.)
	Emerytury	9,3
	Renty z tytułu niezdolności do pracy	2,5
	Renty rodzinne	0,6

Źródło: dane GUS

1) Z uwagi na reprezentacyjny charakter badania BAEL, zalecana jest szczególna ostrożność w posługiwaniu się danymi dotyczącymi aktywności ekonomicznej ludności w przypadkach, gdy zastosowano bardziej szczegółowe podziały i występują liczby niskiego rzędu, mniejsze niż 20 tys.

(.) oznacza: brak informacji, konieczność zachowania tajemnicy statystycznej lub że wypełnienie pozycji jest niemożliwe albo niecelowe

(u) - zjawisko zaistniało w liczbie większej lub równej 20, ale mniejszej niż 50 przypadków z próby.

AD. 5 – WOJEWÓDZTWO ŁÓDZKIE

WOJEWÓDZTWO ŁÓDZKIE									
Informacja o regionie	Liczba gmin			177					
	Liczba powiatów			21 powiatów i 3 miasta na prawach powiatu					
	Powierzchnia			18 219 km2					
DEMOGRAFIA									
Treść	2023 r.			2024 r.			2025 r.		
Populacja ogółem	Razem	Miasta	Wieś	Razem	Miasta	Wieś	Razem	Miasta	Wieś
	2362519	1459655	902864	2345924	1452889	893035	2328825	1438504	890321
w tym									
w wieku 60 lat i więcej	681458	451665	229793	683457	453598	229859	684349	452407	231942
60–64 lata	152675	95363	57312	145265	90035	55230	140045	85744	54301
65–69	172344	114706	57638	170307	112659	57648	164027	107141	56886
70–74	147490	101197	46293	150247	103107	47140	153372	104782	48590
75–79	99027	68119	30908	107741	74819	32922	116455	80960	35495
80–84	54079	35509	18570	53495	35601	17894	53771	36106	17665
85 lat i więcej	55843	36771	19072	56402	37377	19025	56679	37674	19005
Przeciętne dalsze trwanie życia	Mężczyzna w wieku 60 lat – 18,9 Kobieta w wieku 60 lat – 23,8			Mężczyzna w wieku 60 lat – 19,2 Kobieta w wieku 60 lat – 24,0			Mężczyzna w wieku 60 lat – 19,3 Kobieta w wieku 60 lat – 24,0		
Współczynnik feminizacji	110			110			110		
Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi	35,2			36,2			36,9		
Współczynnik zgonów	12,8			12,8			13,0		
AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA OSÓB STARSZYCH – DANE ZA 2025 R. ¹⁾									
	Podział			Liczba					
Osoby aktywne zawodowo razem (w tys.)	Ogółem 15-89 lat			1131					
	w tym w wieku 60-89 lat			107					
Osoby aktywne zawodowo – pracujący (w tys.)	Ogółem 15-89 lat			1092					
	w tym w wieku 60-89 lat			106					
Osoby bierne zawodowo	Ogółem 15-89 lat			810					

(w tys.)	w tym w wieku 60-89 lat	544
Współczynnik aktywności zawodowej %	Ogółem 15-89 lat	58,3
	w tym w wieku 60-89 lat	16,4
Wskaźnik zatrudnienia %	Ogółem 15-89 lat	56,3
	w tym w wieku 60-89 lat	16,3
Osoby bierne zawodowo w wieku 60-74 lata według wybranych przyczyn bierności (w tys.)	Ogółem	359
	w tym:	
	osoby nieposzukujące pracy - razem	359
	osoby nieposzukujące pracy - emerytura	329
	osoby nieposzukujące pracy - choroba, niepełnosprawność	21
Osoby bezrobotne zarejestrowane w urzędach pracy (w tys.)	Ogółem	62,0
	w tym w wieku 60 lat i więcej	3,8
Osoby poszukujące pracy zarejestrowane w urzędach pracy (w tys.)	Ogółem	1,6
	w tym w wieku 60 lat i więcej	0,3
Osoby pobierające renty i emerytury	ZUS	
	Rodzaj świadczenia	Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów (w tys.)
	Emerytury	451,6
	Renty z tytułu niezdolności do pracy	28,1
	Renty rodzinne	73,8
	KRUS	
	Rodzaj świadczenia	Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów (w tys.)
	Emerytury	69,8
	Renty z tytułu niezdolności do pracy	9,4
	Renty rodzinne	3,7

Źródło: dane GUS

1) Z uwagi na reprezentacyjny charakter badania BAEL, zalecana jest szczególna ostrożność w posługiwaniu się danymi dotyczącymi aktywności ekonomicznej ludności w przypadkach, gdy zastosowano bardziej szczegółowe podziały i występują liczby niskiego rzędu, mniejsze niż 20 tys.

AD. 6 – WOJEWÓDZTWO MAŁOPOLSKIE

WOJEWÓDZTWO MAŁOPOLSKIE									
Informacja o regionie	Liczba gmin			183					
	Liczba powiatów			19 powiatów i 3 miasta na prawach powiatu					
	Powierzchnia			15 184 km ²					
DEMOGRAFIA									
Treść	2023 r.			2024 r.			2025 r.		
Populacja ogółem	Razem	Miasta	Wieś	Razem	Miasta	Wieś	Razem	Miasta	Wieś
	3429632	1641971	1787661	3429084	1639583	1789501	3429342	1641302	1788040
w tym									
w wieku 60 lat i więcej	830509	436253	394256	841541	439077	402464	852556	441974	410582
60–64 lata	201557	94094	107463	197110	90786	106324	193929	88084	105845
65–69	202831	105764	97067	203775	103848	99927	202000	100786	101214
70–74	168531	92694	75837	173217	94653	78564	178070	96532	81538
75–79	112517	63778	48739	120148	67921	52227	128871	72499	56372
80–84	70113	38656	31457	70063	39083	30980	70614	39785	30829
85 lat i więcej	74960	41267	33693	77228	42786	34442	79072	44288	34784
Przeciętne dalsze trwanie życia	Mężczyzna w wieku 60 lat – 20,4 Kobieta w wieku 60 lat – 25,1			Mężczyzna w wieku 60 lat – 20,6 Kobieta w wieku 60 lat – 25,2			Mężczyzna w wieku 60 lat – 20,9 Kobieta w wieku 60 lat – 25,5		
Współczynnik feminizacji	106			106			106		
Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi	27,9			28,7			29,3		
Współczynnik zgonów	9,6			9,6			9,4		
AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA OSÓB STARSZYCH – DANE ZA 2025 R. ¹⁾									
	Podział			Liczba					
Osoby aktywne zawodowo razem (w tys.)	Ogółem 15-89 lat			1586					
	w tym w wieku 60-89 lat			118					
Osoby aktywne zawodowo – pracujący (w tys.)	Ogółem 15-89 lat			1542					
	w tym w wieku 60-89 lat			116					
Osoby bierne zawodowo	Ogółem 15-89 lat			1139					

(w tys.)	w tym w wieku 60-89 lat	685
Współczynnik aktywności zawodowej %	Ogółem 15-89 lat	58,2
	w tym w wieku 60-89 lat	14,7
Wskaźnik zatrudnienia %	Ogółem 15-89 lat	56,6
	w tym w wieku 60-89 lat	14,4
Osoby bierne zawodowo w wieku 60-74 lata według wybranych przyczyn bierności (w tys.)	Ogółem	460
	w tym:	
	osoby nieposzukujące pracy - razem	460
	osoby nieposzukujące pracy - emerytura	417
	osoby nieposzukujące pracy - choroba, niepełnosprawność	26
Osoby bezrobotne zarejestrowane w urzędach pracy (w tys.)	Ogółem	69,3
	w tym w wieku 60 lat i więcej	3,8
Osoby poszukujące pracy zarejestrowane w urzędach pracy (w tys.)	Ogółem	2,1
	w tym w wieku 60 lat i więcej	0,3
Osoby pobierające renty i emerytury	ZUS	
	Rodzaj świadczenia	Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów (w tys.)
	Emerytury	534,4
	Renty z tytułu niezdolności do pracy	41,6
	Renty rodzinne	100,4
	KRUS	
	Rodzaj świadczenia	Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów (w tys.)
	Emerytury	61,1
	Renty z tytułu niezdolności do pracy	23,5
	Renty rodzinne	5,0

Źródło: dane GUS

1) Z uwagi na reprezentacyjny charakter badania BAEL, zalecana jest szczególna ostrożność w posługiwaniu się danymi dotyczącymi aktywności ekonomicznej ludności w przypadkach, gdy zastosowano bardziej szczegółowe podziały i występują liczby niskiego rzędu, mniejsze niż 20 tys.

AD. 7 – WOJEWÓDZTWO MAZOWIECKIE

WOJEWÓDZTWO MAZOWIECKIE									
Informacja o regionie	Liczba gmin			314					
	Liczba powiatów			37 powiatów i 5 miasta na prawach powiatu					
	Powierzchnia			35 559 km ²					
DEMOGRAFIA									
Treść	2023 r.			2024 r.			2025 r.		
Populacja ogółem	Razem	Miasta	Wieś	Razem	Miasta	Wieś	Razem	Miasta	Wieś
	5510527	3562270	1948257	5508322	3569116	1939206	5505857	3564798	1941059
w tym									
w wieku 60 lat i więcej	1362530	907501	455029	1370463	913056	457407	1377624	915331	462293
60–64 lata	305007	187396	117611	293433	179439	113994	285042	173211	111831
65–69	344860	227504	117356	338824	221049	117775	326657	209935	116722
70–74	289188	198022	91166	298644	204556	94088	307363	209754	97609
75–79	186288	129886	56402	201514	140938	60576	218839	152705	66134
80–84	110991	76351	34640	110636	76730	33906	111297	77780	33517
85 lat i więcej	126196	88342	37854	127412	90344	37068	128426	91946	36480
Przeciętne dalsze trwanie życia	Mężczyzna w wieku 60 lat – 19,9 Kobieta w wieku 60 lat – 24,5			Mężczyzna w wieku 60 lat – 20,1 Kobieta w wieku 60 lat – 24,6			Mężczyzna w wieku 60 lat – 20,2 Kobieta w wieku 60 lat – 25,0		
Współczynnik feminizacji	109			109			109		
Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi	29,6			30,2			30,6		
Współczynnik zgonów	10,5			10,4			10,3		
AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA OSÓB STARSZYCH – DANE ZA 2025 R. ¹⁾									
	Podział			Liczba					
Osoby aktywne zawodowo razem (w tys.)	Ogółem 15-89 lat			2894					
	w tym w wieku 60-89 lat			267					
Osoby aktywne zawodowo – pracujący (w tys.)	Ogółem 15-89 lat			2812					
	w tym w wieku 60-89 lat			262					
Osoby bierne zawodowo	Ogółem 15-89 lat			1618					

(w tys.)	w tym w wieku 60-89 lat	1040
Współczynnik aktywności zawodowej %	Ogółem 15-89 lat	64,1
	w tym w wieku 60-89 lat	20,4
Wskaźnik zatrudnienia %	Ogółem 15-89 lat	62,3
	w tym w wieku 60-89 lat	20,0
Osoby bierne zawodowo w wieku 60-74 lata według wybranych przyczyn bierności (w tys.)	Ogółem	651
	w tym:	
	osoby nieposzukujące pracy - razem	651
	osoby nieposzukujące pracy - emerytura	607
	osoby nieposzukujące pracy - choroba, niepełnosprawność	34
Osoby bezrobotne zarejestrowane w urzędach pracy (w tys.)	Ogółem	118,2
	w tym w wieku 60 lat i więcej	7,1
Osoby poszukujące pracy zarejestrowane w urzędach pracy (w tys.)	Ogółem	2,9
	w tym w wieku 60 lat i więcej	0,6
Osoby pobierające renty i emerytury	ZUS	
	Rodzaj świadczenia	Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów (w tys.)
	Emerytury	886,9
	Renty z tytułu niezdolności do pracy	52,2
	Renty rodzinne	134,5
	KRUS	
	Rodzaj świadczenia	Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów (w tys.)
	Emerytury	123,0
	Renty z tytułu niezdolności do pracy	20,1
	Renty rodzinne	8,0

Źródło: dane GUS

1) Z uwagi na reprezentacyjny charakter badania BAEL, zalecana jest szczególna ostrożność w posługiwaniu się danymi dotyczącymi aktywności ekonomicznej ludności w przypadkach, gdy zastosowano bardziej szczegółowe podziały i występują liczby niskiego rzędu, mniejsze niż 20 tys.

AD.8 – WOJEWÓDZTWO OPOLSKIE

WOJEWÓDZTWO OPOLSKIE									
Informacja o regionie	Liczba gmin			71					
	Liczba powiatów			11 powiatów i 1 miasto na prawach powiatu					
	Powierzchnia			9 412 km ²					
DEMOGRAFIA									
Treść	2023 r.			2024 r.			2025 r.		
Populacja ogółem	Razem	Miasta	Wieś	Razem	Miasta	Wieś	Razem	Miasta	Wieś
	936725	494029	442696	930296	490784	439512	923536	485670	437866
w tym									
w wieku 60 lat i więcej	261655	147988	113667	264558	149244	115314	267426	150117	117309
60–64 lata	66120	33770	32350	64215	32460	31755	62647	31418	31229
65–69	64600	36391	28209	64984	36077	28907	64614	35279	29335
70–74	54074	32375	21699	55106	32616	22490	56121	32666	23455
75–79	32143	20452	11691	35646	22703	12943	39845	25220	14625
80–84	22174	12533	9641	21180	12330	8850	19837	11934	7903
85 lat i więcej	22544	12467	10077	23427	13058	10369	24362	13600	10762
Przeciętne dalsze trwanie życia	Mężczyzna w wieku 60 lat – 19,6 Kobieta w wieku 60 lat – 24,3			Mężczyzna w wieku 60 lat – 19,8 Kobieta w wieku 60 lat – 24,4			Mężczyzna w wieku 60 lat – 20,0 Kobieta w wieku 60 lat – 24,8		
Współczynnik feminizacji	107			107			107		
Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi	31,9			33,0			34,2		
Współczynnik zgonów	11,3			11,5			11,4		
AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA OSÓB STARSZYCH – DANE ZA 2025 R. ¹⁾									
Podział				Liczba					
Osoby aktywne zawodowo razem (w tys.)	Ogółem 15-89 lat			433					
	w tym w wieku 60-89 lat			40					
Osoby aktywne zawodowo – pracujący (w tys.)	Ogółem 15-89 lat			419					
	w tym w wieku 60-89 lat			40					
Osoby bierne zawodowo	Ogółem 15-89 lat			310					

(w tys.)	w tym w wieku 60-89 lat	209
Współczynnik aktywności zawodowej %	Ogółem 15-89 lat	58,2
	w tym w wieku 60-89 lat	16,1
Wskaźnik zatrudnienia %	Ogółem 15-89 lat	56,3
	w tym w wieku 60-89 lat	16,1
Osoby bierne zawodowo w wieku 60-74 lata według wybranych przyczyn bierności (w tys.)	Ogółem	137
	w tym:	
	osoby nieposzukujące pracy - razem	137
	osoby nieposzukujące pracy - emerytura	125
	osoby nieposzukujące pracy - choroba, niepełnosprawność	.
Osoby bezrobotne zarejestrowane w urzędach pracy (w tys.)	Ogółem	21,7
	w tym w wieku 60 lat i więcej	1,6
Osoby poszukujące pracy zarejestrowane w urzędach pracy (w tys.)	Ogółem	0,5
	w tym w wieku 60 lat i więcej	0,1
Osoby pobierające renty i emerytury	ZUS	
	Rodzaj świadczenia	Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów (w tys.)
	Emerytury	154,2
	Renty z tytułu niezdolności do pracy	6,9
	Renty rodzinne	30,0
	KRUS	
	Rodzaj świadczenia	Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów (w tys.)
	Emerytury	17,0
	Renty z tytułu niezdolności do pracy	1,9
	Renty rodzinne	0,8

Źródło: dane GUS

1) Z uwagi na reprezentacyjny charakter badania BAEL, zalecana jest szczególna ostrożność w posługiwaniu się danymi dotyczącymi aktywności ekonomicznej ludności w przypadkach, gdy zastosowano bardziej szczegółowe podziały i występują liczby niskiego rzędu, mniejsze niż 20 tys.

(.) oznacza: brak informacji, konieczność zachowania tajemnicy statystycznej lub że wypełnienie pozycji jest niemożliwe albo niecelowe

(u) - zjawisko zaistniało w liczebności większej lub równej 20, ale mniejszej niż 50 przypadków z próby.

AD. 9 – WOJEWÓDZTWO PODKARPACKIE

WOJEWÓDZTWO PODKARPACKIE									
Informacja o regionie	Liczba gmin			160					
	Liczba powiatów			21 powiatów i 4 miasta na prawach powiatu					
	Powierzchnia			17 845 km ²					
DEMOGRAFIA									
Treść	2023 r.			2024 r.			2025 r.		
Populacja ogółem	Razem	Miasta	Wieś	Razem	Miasta	Wieś	Razem	Miasta	Wieś
	2071676	849161	1222515	2062997	846651	1216346	2053760	842156	1211604
w tym									
w wieku 60 lat i więcej	525356	240684	284672	533320	243799	289521	541146	246007	295139
60–64 lata	131972	56527	75445	128794	54229	74565	126391	51930	74461
65–69	129403	61325	68078	130524	60812	69712	130014	59424	70590
70–74	106714	51965	54749	109817	53958	55859	113031	55538	57493
75–79	68450	32188	36262	74529	35277	39252	80391	38478	41913
80–84	42630	18544	24086	42390	18854	23536	42225	19120	23105
85 lat i więcej	46187	20135	26052	47266	20669	26597	49094	21517	27577
Przeciętne dalsze trwanie życia	Mężczyzna w wieku 60 lat – 20,6 Kobieta w wieku 60 lat – 25,5			Mężczyzna w wieku 60 lat – 20,5 Kobieta w wieku 60 lat – 25,6			Mężczyzna w wieku 60 lat – 21,0 Kobieta w wieku 60 lat – 26,0		
Współczynnik feminizacji	104			104			104		
Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi	28,9			29,9			30,9		
Współczynnik zgonów	9,5			9,8			9,5		
AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA OSÓB STARSZYCH – DANE ZA 2025 R. ¹⁾									
Podział				Liczba					
Osoby aktywne zawodowo razem (w tys.)	Ogółem 15-89 lat			868					
	w tym w wieku 60-89 lat			62					
Osoby aktywne zawodowo – pracujący (w tys.)	Ogółem 15-89 lat			837					
	w tym w wieku 60-89 lat			61					
Osoby bierne zawodowo	Ogółem 15-89 lat			747					

(w tys.)	w tym w wieku 60-89 lat	443
Współczynnik aktywności zawodowej %	Ogółem 15-89 lat	53,7
	w tym w wieku 60-89 lat	12,3
Wskaźnik zatrudnienia %	Ogółem 15-89 lat	51,8
	w tym w wieku 60-89 lat	12,1
Osoby bierne zawodowo w wieku 60-74 lata według wybranych przyczyn bierności (w tys.)	Ogółem	293
	w tym:	
	osoby nieposzukujące pracy - razem	293
	osoby nieposzukujące pracy - emerytura	273
	osoby nieposzukujące pracy - choroba, niepełnosprawność	12
Osoby bezrobotne zarejestrowane w urzędach pracy (w tys.)	Ogółem	72,1
	w tym w wieku 60 lat i więcej	3,7
Osoby poszukujące pracy zarejestrowane w urzędach pracy (w tys.)	Ogółem	1,8
	w tym w wieku 60 lat i więcej	0,2
Osoby pobierające renty i emerytury	ZUS	
	Rodzaj świadczenia	Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów (w tys.)
	Emerytury	330,2
	Renty z tytułu niezdolności do pracy	29,2
	Renty rodzinne	62,1
	KRUS	
	Rodzaj świadczenia	Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów (w tys.)
	Emerytury	42,1
	Renty z tytułu niezdolności do pracy	11,3
	Renty rodzinne	3,1

Źródło: dane GUS

1) Z uwagi na reprezentacyjny charakter badania BAEL, zalecana jest szczególna ostrożność w posługiwaniu się danymi dotyczącymi aktywności ekonomicznej ludności w przypadkach, gdy zastosowano bardziej szczegółowe podziały i występują liczby niskiego rzędu, mniejsze niż 20 tys.

(u) - zjawisko zaistniało w liczebności większej lub równej 20, ale mniejszej niż 50 przypadków z próby.

AD. 10 – WOJEWÓDZTWO PODLASKIE

WOJEWÓDZTWO PODLASKIE									
Informacja o regionie	Liczba gmin			119					
	Liczba powiatów			14 powiatów i 3 miasta na prawach powiatu					
	Powierzchnia			20 187 km ²					
DEMOGRAFIA									
Treść	2023 r.			2024 r.			2025 r.		
Populacja ogółem	Razem	Miasta	Wieś	Razem	Miasta	Wieś	Razem	Miasta	Wieś
	1138216	692133	446083	1132641	688048	444593	1126679	683822	442857
w tym									
w wieku 60 lat i więcej	304271	188967	115304	308604	191933	116671	312288	194419	117869
60–64 lata	77433	48031	29402	75409	46249	29160	73162	44321	28841
65–69	75680	48731	26949	77119	49660	27459	77178	49414	27764
70–74	58149	37358	20791	59878	38494	21384	62253	40201	22052
75–79	37641	23312	14329	40967	25681	15286	44179	28028	16151
80–84	26711	15440	11271	26111	15226	10885	25833	15335	10498
85 lat i więcej	28657	16095	12562	29120	16623	12497	29683	17120	12563
Przeciętne dalsze trwanie życia	Mężczyzna w wieku 60 lat – 20,2 Kobieta w wieku 60 lat – 25,6			Mężczyzna w wieku 60 lat – 20,3 Kobieta w wieku 60 lat – 25,7			Mężczyzna w wieku 60 lat – 20,6 Kobieta w wieku 60 lat – 25,9		
Współczynnik feminizacji	106			106			106		
Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi	30,6			31,7			32,9		
Współczynnik zgonów	10,6			10,6			10,5		
AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA OSÓB STARSZYCH – DANE ZA 2025 R. ¹⁾									
	Podział			Liczba					
Osoby aktywne zawodowo razem (w tys.)	Ogółem 15-89 lat			508					
	w tym w wieku 60-89 lat			50					
Osoby aktywne zawodowo – pracujący (w tys.)	Ogółem 15-89 lat			495					
	w tym w wieku 60-89 lat			49					
Osoby bierne zawodowo	Ogółem 15-89 lat			387					

(w tys.)	w tym w wieku 60-89 lat	240
Współczynnik aktywności zawodowej %	Ogółem 15-89 lat	56,8
	w tym w wieku 60-89 lat	17,2
Wskaźnik zatrudnienia %	Ogółem 15-89 lat	55,3
	w tym w wieku 60-89 lat	75,8
Osoby bierne zawodowo w wieku 60-74 lata według wybranych przyczyn bierności (w tys.)	Ogółem	154
	w tym:	
	osoby nieposzukujące pracy - razem	154
	osoby nieposzukujące pracy - emerytura	142
	osoby nieposzukujące pracy - choroba, niepełnosprawność	
Osoby bezrobotne zarejestrowane w urzędach pracy (w tys.)	Ogółem	32,4
	w tym w wieku 60 lat i więcej	2,1
Osoby poszukujące pracy zarejestrowane w urzędach pracy (w tys.)	Ogółem	1,0
	w tym w wieku 60 lat i więcej	0,1
Osoby pobierające renty i emerytury	ZUS	
	Rodzaj świadczenia	Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów (w tys.)
	Emerytury	175,4
	Renty z tytułu niezdolności do pracy	11,7
	Renty rodzinne	24,3
	KRUS	
	Rodzaj świadczenia	Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów (w tys.)
	Emerytury	55,0
	Renty z tytułu niezdolności do pracy	10,6
	Renty rodzinne	3,3

Źródło: dane GUS

1) Z uwagi na reprezentacyjny charakter badania BAEL, zalecana jest szczególna ostrożność w posługiwaniu się danymi dotyczącymi aktywności ekonomicznej ludności w przypadkach, gdy zastosowano bardziej szczegółowe podziały i występują liczby niskiego rzędu, mniejsze niż 20 tys.

AD. 11 – WOJEWÓDZTWO POMORSKIE

WOJEWÓDZTWO POMORSKIE									
Informacja o regionie	Liczba gmin			123					
	Liczba powiatów			16 powiatów i 4 miasta na prawach powiatu					
	Powierzchnia			19 547 km ²					
DEMOGRAFIA									
Treść	2023 r.			2024 r.			2025 r.		
Populacja ogółem	Razem	Miasta	Wieś	Razem	Miasta	Wieś	Razem	Miasta	Wieś
	2359573	1470461	889112	2359493	1465450	894043	2358409	1464912	893497
w tym									
w wieku 60 lat i więcej	574948	398744	176204	580760	400222	180538	586145	402957	183188
60–64 lata	136363	84949	51414	131703	80879	50824	128500	78658	49842
65–69	147784	99198	48586	146307	96625	49682	142163	92511	49652
70–74	125747	90022	35725	128044	90819	37225	130566	91869	38697
75–79	74890	56261	18629	84708	63222	21486	95 471	70850	24621
80–84	44196	33504	10692	42993	32783	10210	41771	32087	9684
85 lat i więcej	45968	34810	11158	47005	35894	11111	47674	36982	10692
Przeciętne dalsze trwanie życia	Mężczyzna w wieku 60 lat – 20,0 Kobieta w wieku 60 lat – 24,4			Mężczyzna w wieku 60 lat – 19,9 Kobieta w wieku 60 lat – 24,4			Mężczyzna w wieku 60 lat – 20,3 Kobieta w wieku 60 lat – 24,5		
Współczynnik feminizacji	106			106			106		
Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi	28,5			29,2			29,8		
Współczynnik zgonów	9,7			9,9			9,9		
AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA OSÓB STARSZYCH – DANE ZA 2025 R. ¹⁾									
Podział				Liczba					
Osoby aktywne zawodowo razem (w tys.)	Ogółem 15-89 lat			1143					
	w tym w wieku 60-89 lat			79					
Osoby aktywne zawodowo – pracujący (w tys.)	Ogółem 15-89 lat			1112					
	w tym w wieku 60-89 lat			79					
Osoby bierne zawodowo	Ogółem 15-89 lat			742					

(w tys.)	w tym w wieku 60-89 lat	462
Współczynnik aktywności zawodowej %	Ogółem 15-89 lat	60,6
	w tym w wieku 60-89 lat	14,6
Wskaźnik zatrudnienia %	Ogółem 15-89 lat	59,0
	w tym w wieku 60-89 lat	14,6
Osoby bierne zawodowo w wieku 60-74 lata według wybranych przyczyn bierności (w tys.)	Ogółem	300
	w tym:	
	osoby nieposzukujące pracy - razem	300
	osoby nieposzukujące pracy - emerytura	279
	osoby nieposzukujące pracy - choroba, niepełnosprawność	13
Osoby bezrobotne zarejestrowane w urzędach pracy (w tys.)	Ogółem	49,7
	w tym w wieku 60 lat i więcej	2,5
Osoby poszukujące pracy zarejestrowane w urzędach pracy (w tys.)	Ogółem	1,4
	w tym w wieku 60 lat i więcej	0,2
Osoby pobierające renty i emerytury	ZUS	
	Rodzaj świadczenia	Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów (w tys.)
	Emerytury	366,5
	Renty z tytułu niezdolności do pracy	26,6
	Renty rodzinne	69,1
	KRUS	
	Rodzaj świadczenia	Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów (w tys.)
	Emerytury	24,5
	Renty z tytułu niezdolności do pracy	6,3
	Renty rodzinne	1,7

Źródło: dane GUS

1) Z uwagi na reprezentacyjny charakter badania BAEL, zalecana jest szczególna ostrożność w posługiwaniu się danymi dotyczącymi aktywności ekonomicznej ludności w przypadkach, gdy zastosowano bardziej szczegółowe podziały i występują liczby niskiego rzędu, mniejsze niż 20 tys.

AD. 12 – WOJEWÓDZTWO ŚLĄSKIE

WOJEWÓDZTWO ŚLĄSKIE									
Informacja o regionie	Liczba gmin			167					
	Liczba powiatów			17 powiatów i 19 miasta na prawach powiatu					
	Powierzchnia			12 334 km ²					
DEMOGRAFIA									
Treść	2023 r.			2024 r.			2025 r.		
Populacja ogółem	Razem	Miasta	Wieś	Razem	Miasta	Wieś	Razem	Miasta	Wieś
	4320130	3274119	1046011	4291441	3248196	1043245	4261792	3220636	1041156
w tym									
w wieku 60 lat i więcej	1209642	950332	259310	1218551	955113	263438	1226267	958676	267591
60–64 lata	288810	219283	69527	277572	209351	68221	268611	201435	67176
65–69	305666	240285	65381	304766	237935	66831	298791	231600	67191
70–74	256088	203883	52205	261883	208107	53776	266189	210971	55218
75–79	156954	126614	30340	169888	136907	32981	187659	150701	36958
80–84	108572	86261	22311	106821	85178	21643	102454	81904	20550
85 lat i więcej	93552	74006	19546	97621	77635	19986	102563	82065	20498
Przeciętne dalsze trwanie życia	Mężczyzna w wieku 60 lat – 19,2 Kobieta w wieku 60 lat – 23,7			Mężczyzna w wieku 60 lat – 19,6 Kobieta w wieku 60 lat – 23,9			Mężczyzna w wieku 60 lat – 19,7 Kobieta w wieku 60 lat – 24,2		
Współczynnik feminizacji	108			108			108		
Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi	33,1			34,1			35,0		
Współczynnik zgonów	11,9			11,9			12,0		
AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA OSÓB STARSZYCH – DANE ZA 2025 R. ¹⁾									
	Podział			Liczba					
Osoby aktywne zawodowo razem (w tys.)	Ogółem 15-89 lat			1969					
	w tym w wieku 60-89 lat			149					
Osoby aktywne zawodowo – pracujący (w tys.)	Ogółem 15-89 lat			1917					
	w tym w wieku 60-89 lat			146					

Osoby bierne zawodowo (w tys.)	Ogółem 15-89 lat	1556
	w tym w wieku 60-89 lat	1010
Współczynnik aktywności zawodowej %	Ogółem 15-89 lat	55,9
	w tym w wieku 60-89 lat	12,9
Wskaźnik zatrudnienia %	Ogółem 15-89 lat	54,4
	w tym w wieku 60-89 lat	12,6
Osoby bierne zawodowo w wieku 60-74 lata według wybranych przyczyn bierności (w tys.)	Ogółem	683
	w tym:	
	osoby nieposzukujące pracy - razem	683
	osoby nieposzukujące pracy - emerytura	623
	osoby nieposzukujące pracy - choroba, niepełnosprawność	30
Osoby bezrobotne zarejestrowane w urzędach pracy (w tys.)	Ogółem	77,1
	w tym w wieku 60 lat i więcej	4,2
Osoby poszukujące pracy zarejestrowane w urzędach pracy (w tys.)	Ogółem	2,8
	w tym w wieku 60 lat i więcej	0,4
Osoby pobierające renty i emerytury	ZUS	
	Rodzaj świadczenia	Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów (w tys.)
	Emerytury	853,9
	Renty z tytułu niezdolności do pracy	72,2
	Renty rodzinne	207,8
	KRUS	
	Rodzaj świadczenia	Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów (w tys.)
	Emerytury	22,2
	Renty z tytułu niezdolności do pracy	4,3
	Renty rodzinne	1,3

Źródło: dane GUS

1) Z uwagi na reprezentacyjny charakter badania BAEL, zalecana jest szczególna ostrożność w posługiwaniu się danymi dotyczącymi aktywności ekonomicznej ludności w przypadkach, gdy zastosowano bardziej szczegółowe podziały i występują liczby niskiego rzędu, mniejsze niż 20 tys.

AD. 13 – WOJEWÓDZTWO ŚWIĘTOKRZYSKIE

WOJEWÓDZTWO ŚWIĘTOKRZYSKIE									
Informacja o regionie	Liczba gmin			102					
	Liczba powiatów			13 powiatów i 1 miasto na prawach powiatu					
	Powierzchnia			11 709 km ²					
DEMOGRAFIA									
Treść	2023 r.			2024 r.			2025 r.		
Populacja ogółem	Razem	Miasta	Wieś	Razem	Miasta	Wieś	Razem	Miasta	Wieś
	1168499	526512	641987	1157991	522311	635680	1147293	516993	630300
w tym									
w wieku 60 lat i więcej	342461	171529	170932	344565	172566	171999	346457	173241	173216
60–64 lata	79549	37087	42462	75892	35093	40799	72897	33364	39533
65–69	86475	43713	42762	86095	42984	43111	83932	41289	42643
70–74	72801	37865	34936	74683	38901	35782	76378	39814	36564
75–79	47009	24831	22178	50863	27088	23775	55585	29596	25989
80–84	26917	13537	13380	26694	13559	13135	26701	13713	12988
85 lat i więcej	29710	14496	15214	30338	14941	15397	30964	15465	15499
Przeciętne dalsze trwanie życia	Mężczyzna w wieku 60 lat – 19,3 Kobieta w wieku 60 lat – 24,7			Mężczyzna w wieku 60 lat – 19,6 Kobieta w wieku 60 lat – 24,8			Mężczyzna w wieku 60 lat – 20,0 Kobieta w wieku 60 lat – 25,2		
Współczynnik feminizacji	106			106			106		
Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi	35,2			36,5			37,6		
Współczynnik zgonów	12,3			12,3			12,0		
AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA OSÓB STARSZYCH – DANE ZA 2025 R. ¹⁾									
	Podział			Liczba					
Osoby aktywne zawodowo razem (w tys.)	Ogółem 15-89 lat			521					
	w tym w wieku 60-89 lat			43					
Osoby aktywne zawodowo – pracujący (w tys.)	Ogółem 15-89 lat			499					
	w tym w wieku 60-89 lat			42					
Osoby bierne zawodowo	Ogółem 15-89 lat			416					

(w tys.)	w tym w wieku 60-89 lat	278
Współczynnik aktywności zawodowej %	Ogółem 15-89 lat	55,6
	w tym w wieku 60-89 lat	13,4
Wskaźnik zatrudnienia %	Ogółem 15-89 lat	53,3
	w tym w wieku 60-89 lat	13,1
Osoby bierne zawodowo w wieku 60-74 lata według wybranych przyczyn bierności (w tys.)	Ogółem	185
	w tym:	
	osoby nieposzukujące pracy - razem	185
	osoby nieposzukujące pracy - emerytura	173
	osoby nieposzukujące pracy - choroba, niepełnosprawność	.
Osoby bezrobotne zarejestrowane w urzędach pracy (w tys.)	Ogółem	35,7
	w tym w wieku 60 lat i więcej	1,9
Osoby poszukujące pracy zarejestrowane w urzędach pracy (w tys.)	Ogółem	0,7
	w tym w wieku 60 lat i więcej	0,1
Osoby pobierające renty i emerytury	ZUS	
	Rodzaj świadczenia	Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów (w tys.)
	Emerytury	208,2
	Renty z tytułu niezdolności do pracy	13,4
	Renty rodzinne	39,9
	KRUS	
	Rodzaj świadczenia	Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów (w tys.)
	Emerytury	42,6
	Renty z tytułu niezdolności do pracy	8,1
	Renty rodzinne	2,8

Źródło: dane GUS

1) Z uwagi na reprezentacyjny charakter badania BAEL, zalecana jest szczególna ostrożność w posługiwaniu się danymi dotyczącymi aktywności ekonomicznej ludności w przypadkach, gdy zastosowano bardziej szczegółowe podziały i występują liczby niskiego rzędu, mniejsze niż 20 tys.

(.) oznacza: brak informacji, konieczność zachowania tajemnicy statystycznej lub że wypełnienie pozycji jest niemożliwe albo niecelowe

(u) - zjawisko zaistniało w liczebności większej lub równej 20, ale mniejszej niż 50 przypadków z próby.

AD. 14 – WOJEWÓDZTWO WARMIŃSKO-MAZURSKIE

WOJEWÓDZTWO WARMIŃSKO-MAZURSKIE									
Informacja o regionie	Liczba gmin			116					
	Liczba powiatów			19 powiatów i 2 miasta na prawach powiatu					
	Powierzchnia			24 174 km ²					
DEMOGRAFIA									
Treść	2023 r.			2024 r.			2025 r.		
Populacja ogółem	Razem	Miasta	Wieś	Razem	Miasta	Wieś	Razem	Miasta	Wieś
	1357910	799788	558122	1349172	792466	556706	1339498	784978	554520
w tym									
w wieku 60 lat i więcej	359013	229300	129713	363953	231496	132457	367811	233024	134787
60–64 lata	93276	55055	38221	89473	52326	37147	86128	50050	36078
65–69	96027	60658	35369	96860	60349	36511	95371	58487	36884
70–74	75849	50618	25231	77916	51574	26342	80411	52758	27653
75–79	42373	28780	13593	48333	32969	15364	54705	37359	17346
80–84	25005	16564	8441	24274	16179	8095	23848	15998	7850
85 lat i więcej	26483	17625	8858	27097	18099	8998	27348	18372	8976
Przeciętne dalsze trwanie życia	Mężczyzna w wieku 60 lat – 19,2 Kobieta w wieku 60 lat – 24,3			Mężczyzna w wieku 60 lat – 19,5 Kobieta w wieku 60 lat – 24,4			Mężczyzna w wieku 60 lat – 19,6 Kobieta w wieku 60 lat – 24,7		
Współczynnik feminizacji	105			105			105		
Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi	29,8			31,1			32,2		
Współczynnik zgonów	10,7			10,7			10,8		
AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA OSÓB STARSZYCH – DANE ZA 2025 R. ¹⁾									
	Podział			Liczba					
Osoby aktywne zawodowo razem (w tys.)	Ogółem 15-89 lat			601					
	w tym w wieku 60-89 lat			54					
Osoby aktywne zawodowo – pracujący (w tys.)	Ogółem 15-89 lat			580					
	w tym w wieku 60-89 lat			53					
Osoby bierne zawodowo	Ogółem 15-89 lat			476					

(w tys.)	w tym w wieku 60-89 lat	301
Współczynnik aktywności zawodowej %	Ogółem 15-89 lat	55,9
	w tym w wieku 60-89 lat	15,2
Wskaźnik zatrudnienia %	Ogółem 15-89 lat	53,9
	w tym w wieku 60-89 lat	14,9
Osoby bierne zawodowo w wieku 60-74 lata według wybranych przyczyn bierności (w tys.)	Ogółem	208
	w tym:	
	osoby nieposzukujące pracy - razem	208
	osoby nieposzukujące pracy - emerytura	188
	osoby nieposzukujące pracy - choroba, niepełnosprawność	14
Osoby bezrobotne zarejestrowane w urzędach pracy (w tys.)	Ogółem	43,7
	w tym w wieku 60 lat i więcej	2,7
Osoby poszukujące pracy zarejestrowane w urzędach pracy (w tys.)	Ogółem	0,9
	w tym w wieku 60 lat i więcej	0,1
Osoby pobierające renty i emerytury	ZUS	
	Rodzaj świadczenia	Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów (w tys.)
	Emerytury	225,6
	Renty z tytułu niezdolności do pracy	18,2
	Renty rodzinne	39,0
	KRUS	
	Rodzaj świadczenia	Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów (w tys.)
	Emerytury	27,3
	Renty z tytułu niezdolności do pracy	6,0
	Renty rodzinne	2,0

Źródło: dane GUS

1) Z uwagi na reprezentacyjny charakter badania BAEL, zalecana jest szczególna ostrożność w posługiwaniu się danymi dotyczącymi aktywności ekonomicznej ludności w przypadkach, gdy zastosowano bardziej szczegółowe podziały i występują liczby niskiego rzędu, mniejsze niż 20 tys.

AD. 15 – WOJEWÓDZTWO WIELKOPOLSKIE

WOJEWÓDZTWO WIELKOPOLSKIE									
Informacja o regionie	Liczba gmin			226					
	Liczba powiatów			31 powiatów i 4 miasta na prawach powiatu					
	Powierzchnia			29 827 km ²					
DEMOGRAFIA									
Treść	2023 r.			2024 r.			2025 r.		
Populacja ogółem	Razem	Miasta	Wieś	Razem	Miasta	Wieś	Razem	Miasta	Wieś
	3487973	1849631	1638342	3479986	1840426	1639560	3471302	1829771	1641531
w tym									
w wieku 60 lat i więcej	858041	509717	348324	866630	513181	353449	874489	515960	358529
60–64 lata	205897	112186	93711	198199	107105	91094	192982	103485	89497
65–69	220239	128259	91980	219651	126259	93392	214644	121752	92892
70–74	186074	113865	72209	188307	114547	73760	192056	115998	76058
75–79	121437	76755	44682	136746	86394	50352	150103	94392	55711
80–84	61258	38544	22714	59078	37414	21664	59261	38020	21241
85 lat i więcej	63136	40108	23028	64649	41462	23187	65443	42313	23130
Przeciętne dalsze trwanie życia	Mężczyzna w wieku 60 lat – 19,5 Kobieta w wieku 60 lat – 24,1			Mężczyzna w wieku 60 lat – 19,6 Kobieta w wieku 60 lat – 24,3			Mężczyzna w wieku 60 lat – 20,0 Kobieta w wieku 60 lat – 24,4		
Współczynnik feminizacji	106			106			106		
Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi	28,7			29,5			30,1		
Współczynnik zgonów	10,1			10,1			10,1		
AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA OSÓB STARSZYCH – DANE ZA 2025 R. ¹⁾									
	Podział			Liczba					
Osoby aktywne zawodowo razem (w tys.)	Ogółem 15-89 lat			1703					
	w tym w wieku 60-89 lat			123					
Osoby aktywne zawodowo – pracujący (w tys.)	Ogółem 15-89 lat			1655					
	w tym w wieku 60-89 lat			123					
Osoby bierne zawodowo	Ogółem 15-89 lat			1124					

(w tys.)	w tym w wieku 60-89 lat	708
Współczynnik aktywności zawodowej %	Ogółem 15-89 lat	60,3
	w tym w wieku 60-89 lat	14,8
Wskaźnik zatrudnienia %	Ogółem 15-89 lat	58,6
	w tym w wieku 60-89 lat	14,8
Osoby bierne zawodowo w wieku 60-74 lata według wybranych przyczyn bierności (w tys.)	Ogółem	484
	w tym:	
	osoby nieposzukujące pracy - razem	484
	osoby nieposzukujące pracy - emerytura	439
	osoby nieposzukujące pracy - choroba, niepełnosprawność	32
Osoby bezrobotne zarejestrowane w urzędach pracy (w tys.)	Ogółem	56,1
	w tym w wieku 60 lat i więcej	2,8
Osoby poszukujące pracy zarejestrowane w urzędach pracy (w tys.)	Ogółem	1,4
	w tym w wieku 60 lat i więcej	0,1
Osoby pobierające renty i emerytury	ZUS	
	Rodzaj świadczenia	Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów (w tys.)
	Emerytury	545,4
	Renty z tytułu niezdolności do pracy	52,7
	Renty rodzinne	110,6
	KRUS	
	Rodzaj świadczenia	Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów (w tys.)
	Emerytury	83,6
	Renty z tytułu niezdolności do pracy	18,7
	Renty rodzinne	5,2

Źródło: dane GUS

1) Z uwagi na reprezentacyjny charakter badania BAEL, zalecana jest szczególna ostrożność w posługiwaniu się danymi dotyczącymi aktywności ekonomicznej ludności w przypadkach, gdy zastosowano bardziej szczegółowe podziały i występują liczby niskiego rzędu, mniejsze niż 20 tys.

AD. 16 – WOJEWÓDZTWO ZACHODNIOPOMORSKIE

WOJEWÓDZTWO ZACHODNIOPOMORSKIE									
Informacja o regionie	Liczba gmin			113					
	Liczba powiatów			18 powiatów i 3 miasta na prawach powiatu					
	Powierzchnia			22 909 km ²					
DEMOGRAFIA									
Treść	2023 r.			2024 r.			2025 r.		
Populacja ogółem	Razem	Miasta	Wieś	Razem	Miasta	Wieś	Razem	Miasta	Wieś
	1631784	1110406	521378	1622760	1102399	520361	1612680	1093785	518895
w tym									
w wieku 60 lat i więcej	455644	330051	125593	458701	331119	127582	461060	331761	129299
60–64 lata	106862	71498	35364	100915	66993	33922	96517	63685	32832
65–69	122168	86502	35666	121069	84718	36351	116853	80873	35980
70–74	102768	76575	26193	104467	77157	27310	106529	78130	28399
75–79	58831	45292	13539	67214	51735	15479	75971	58191	17780
80–84	31207	24190	7017	30918	24012	6906	30453	23739	6714
85 lat i więcej	33808	25994	7814	34118	26504	7614	34737	27143	7594
Przeciętne dalsze trwanie życia	Mężczyzna w wieku 60 lat – 19,3 Kobieta w wieku 60 lat – 24,1			Mężczyzna w wieku 60 lat – 19,4 Kobieta w wieku 60 lat – 24,2			Mężczyzna w wieku 60 lat – 19,6 Kobieta w wieku 60 lat – 24,4		
Współczynnik feminizacji	106			106			107		
Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi	33,0			34,2			35,1		
Współczynnik zgonów	11,4			11,5			11,5		
AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA OSÓB STARSZYCH – DANE ZA 2025 R. ¹⁾									
	Podział			Liczba					
Osoby aktywne zawodowo razem (w tys.)	Ogółem 15-89 lat			742					
	w tym w wieku 60-89 lat			65					
Osoby aktywne zawodowo – pracujący (w tys.)	Ogółem 15-89 lat			721					
	w tym w wieku 60-89 lat			65					
Osoby bierne zawodowo	Ogółem 15-89 lat			583					

(w tys.)	w tym w wieku 60-89 lat	376
Współczynnik aktywności zawodowej %	Ogółem 15-89 lat	56,0
	w tym w wieku 60-89 lat	14,7
Wskaźnik zatrudnienia %	Ogółem 15-89 lat	54,4
	w tym w wieku 60-89 lat	14,7
Osoby bierne zawodowo w wieku 60-74 lata według wybranych przyczyn bierności (w tys.)	Ogółem	256
	w tym:	
	osoby nieposzukujące pracy - razem	256
	osoby nieposzukujące pracy - emerytura	239
	osoby nieposzukujące pracy - choroba, niepełnosprawność	12
Osoby bezrobotne zarejestrowane w urzędach pracy (w tys.)	Ogółem	45,0
	w tym w wieku 60 lat i więcej	2,9
Osoby poszukujące pracy zarejestrowane w urzędach pracy (w tys.)	Ogółem	1,3
	w tym w wieku 60 lat i więcej	0,2
Osoby pobierające renty i emerytury	ZUS	
	Rodzaj świadczenia	Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów (w tys.)
	Emerytury	295,0
	Renty z tytułu niezdolności do pracy	20,5
	Renty rodzinne	50,6
	KRUS	
	Rodzaj świadczenia	Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów (w tys.)
	Emerytury	16,4
	Renty z tytułu niezdolności do pracy	3,3
	Renty rodzinne	1,0

Źródło: dane GUS

1) Z uwagi na reprezentacyjny charakter badania BAEL, zalecana jest szczególna ostrożność w posługiwaniu się danymi dotyczącymi aktywności ekonomicznej ludności w przypadkach, gdy zastosowano bardziej szczegółowe podziały i występują liczby niskiego rzędu, mniejsze niż 20 tys.